

Den Simons, ŠUPLJI ČOVEK

Preveo Goran Skrobonja

1. VEČERNJA SENKA

Bremen je napustio bolnicu i svoju ženu na samrti i odvezao se na istok, do mora. Putevi su bili puni stanovnika Filadelfije koji su bežali iz grada na neobično topao Uskršnji vikend, tako da je Bremen morao da se usredsredi na saobraćaj i da ostavi samo najslabašnije dodire u umu svoje žene.

Gejl je spavala. Snovi su joj bili isprekidani i izazvani lekovima. Tražila je svoju majku kroz beskrajno povezane sobe pune viktorijanskog nameštaja. Slike iz tih snova klizile su između večernjih senki stvarnosti dok je Bremen prelazio preko Golog Borika. Probudila se baš kada je Bremen kretao sa parkirališta i u tih nekoliko sekundi koliko u njoj nije bilo bola, Bremen je mogao da podeli sa njom jasnoću sunčeve svetlosti koja joj je padala preko plavog ćebeta kod uznožja kreveta; onda je podelio brzu vrtoglavicu zbrke dok je ona mislila - samo na sekund - da je to jutro na farmi.

Njene misli posegnule su za njim baš kada se bol vratio i zabio joj se iza levog oka kao tanka, ali beskrajno oštra igla. Bremen iskrivi lice i ispusti novčić koji je pružao čuvaru parkinga u naplatnoj kabini.

"Nešto nije u redu, drugar?" Bremen odmahnu glavom, iskobelja dolar i slepo ga pruži čoveku. Ubacivši sitniš u pretrpanu kasetu 'Trijumfa', on se usredsredi na promenu brzina i zaštitu od najgorih Gejlinih bolova. Agonija lagano izblede, ali njena zbunjenost preplavi ga kao talas mučnine.

Brzo je povratila kontrolu uprkos nestalnim zavesama straha koje su joj lepršale na rubovima svesti. Obratila mu se nečujno, usredsredivši se na sužavanje spektra onoga što je delila sa njim kao simulakrum sopstvenog glasa.

Ćao, Džeri.

Ćao tebi, malena. Poslao je tu misao dok je skretao na izlaz Long Bič Ajlanda. Bremen je podelio i vizuelni utisak - zapanjujuće more trave i borove prelivene zlatom aprilske svetlosti, senku sportskog automobila koja skače duž krivine nasipa dok ga on vozi petljom ka drumu. Odjednom ga zapahnu jedinstveni miris soli i trilog rastinja Atlantika, i on i to podeli sa njom.

Lepo. Gejline misli bile su nejasne zbog statike prejakog bola i lekova. Držala se slika koje joj je poslao gotovo grozničavom pomnošću volje.

Ulaz u obalsku zajednicu bio je razočaravajući: oronuli restorani sa morskom hranom, preskupi moteli od peščanika, beskrajne marine. Ali za njih oboje to mesto bilo je umirujuće zbog toga što su ga poznavali i Bremen se usredsredio na to da sve vidi. Gejl je počela malo da se opušta dok su strašni naleti bola jenjavali i za sekund njeno prisustvo bilo je toliko stvarno da je Bremen uhvatio sebe u pokušaju da se okrene i obrati joj se na sedištu suvozača. Ubod žaljenja i stida bio je odaslan pre nego što je mogao da ga priguši.

Prilazni puteljci kuća na obali bili su puni porodica koje su raspakivale karavane i nosile kasne obedu na plažu. Večernje senke nosile su mraz ranog proleća, ali Bremen se usredsredio na svež vazduh i toplinu niskih traka sunčeve svetlosti dok je vozio severno, ka svetioniku Barnegat. Pogledao je desno i ugledao načas nekoliko ribara koji su stajali u talasima, dok su im se senke sekle sa belim linijama pene.

Mone, pomisli Gejl i Bremen klimnu glavom, iako je, zapravo, pomislio na Euklida.

Uvek neki matematičar. Gejlin glas bledeo je dok se bol vraćao. Poludovršene rečenice zapljuskivale su ga kao mlaz zapeđenog talasa.

Bremen je ostavio 'Trijumf' parkiran blizu svetionika i prošao kroz niske dine ka plaži. Bacio je na tle iskrzano ćebe koje su toliko puta nosili baš na to mesto. Pored njega protrčala je skupina dece, cičeći dok se približavala talasima. Uprkos hladnoj vodi i vazduhu koji je brzo postajao sve

svežiji, imali su na sebi kupaće gaćice. Jedna devojčica od nekih devet godina, sva od dugačkih belih nogu u kostimu za godinu premalom, poigravala je po vlažnom pesku u složenoj i nesvesnoj koreografiji sa morem.

Svetlost je bledela između žaluzina. Bolničarka koja je mirisala na cigarete i ustajali talk ušla je da promeni bocu za infuziju i da izmeri puls. Interkom u hodniku i dalje je prenosio glasne, imperativne objave, ali bilo ih je teško razumeti kroz sve veću izmaglicu bola. Doktor Sing stigao je oko šest po podne i obratio joj se tiho, ali Gejlina pažnja bila je prikovana za vrata na kojima će se pojaviti bolničarka sa blagoslovenom iglom. Vata na njenoj ruci bila je radostan uvod u obećano olakšanje bola. Gejl je znala do u sekund tačno koliko će proći minuta pre nego što morfin počne zaista da deluje. Doktor je nešto govorio.

"...vaš muž? Mislio sam da će ostati preko noći."

"Evo ga, tu, doktore", rekla je Gejl. Potapšala je čebe i pesak.

Bremen obuče najlonsku vetrovku zbog hladnoće nastupajuće noći. Zvezde su bile zaklonjene visokim slojem oblaka koji je dopuštao da se vidi samo delić neba. Daleko na moru, neverovatno dugački tanker za naftu kretao se obzorjem. Prozori obalskih kuća iza Bremena bacali su žute pravougaonike na dine.

Lahor mu donese miris šnicle na roštilju. Bremen pokuša da se seti da li je tog dana jeo ili ne. Želudac mu se zgrči u blagoj senci bola koji je još ispunjavao Gejl, čak i sada, kada je lek delovao. Bremen razmisli da li da se vrati do prodavnice sa potrepštinama blizu svetionika i uzme sendvič, ali seti se stare 'Pejde' čokoladice koju je kupio od mašine u bolničkom hodniku za vreme bdenja prethodne sedmice. Ona mu se još nalazila u džepu vetrovke. Bremen se zadovoljio time da glođe rub od kikirikija tvrdih kao kamen dok je posmatrao kako se večer spušta.

Koraci nastaviše da odjekuju hodnikom. Zvučalo je to kao da marširaju čitave vojske. Nalet koraka, džangrljanje poslužavnika i nejasno čavrljanje bolničara koji su donosili večeru drugim pacijentima podsećali su Gejl na vreme kada je kao dete ležala u krevetu i slušala zvuke nekog od prijema koje su priređivali njeni roditelji.

Sećаш se prijema na kome smo se sreli? odasla Bremen.

Mmmm. Gejl je jedva uspevala da održi pažnju. Crni prsti panike već su se prikradali po rubu njene svesti dok je bol počinjao da nadvladava sedativ. Tanka igla iza njenog oka kao da je postajala sve vrelija.

Bremen pokuša da pošalje slike prijema Čaka Gilpena od pre jedne decenije, slike njihovog prvog susreta, te prve sekunde kada su im se umovi otvorili jedan prema drugom i kada su shvatili da *nisu sami*. A onda i korolarno uviđanje da *nisu nenormalni*. Tamo, u pretrpanoj gradskoj kući Čaka Gilpena, usred glasne graje i još glasnije neurograje pomešanih profesora i diplomaca, njihovi životi bili su zauvek izmenjeni.

Bremen samo što je ušao na vrata - neko mu je gurnuo piće u ruku - kada je najednom osetio još jedan štit uma sasvim blizu sebe. Odaslao je blago mentalnu sondu i Gejline misli smesta su ga zapljusnule kao snop reflektora u tamnoj prostoriji.

Oboje su bili zapanjeni. Njihova prva reakcija bila je da pojačaju snagu štitova svojih umova, da se sklupčaju kao uplašeni armadilo. Oboje su ubrzo ustanovili da je to beskorisno pred nesvesnim i gotovo nevoljnim ispitivačkim mislima onog drugog. Ni jedno ni drugo nisu nikada naišli na drugog telepatu koji je posedovao više od primitivne, neiskorišćene sposobnosti. Oboje su sebe smatrali nenormalnim - jedinstvenim i nesavladivim. Sada su stajali nagi jedno pred drugim u praznom prostoru. Sekund kasnije, gotovo nenamerno, preplavili su jedno drugome um bujicom slika, slika o sebi, polusećanja, tajni, senzacija, preferenci, opažanja, skrivenog stida, poluzaboravljenih žudnji i poptpuno oformljenih strahova. Nisu zadržali ništa. Svaka počinjena mala surovost, oprobani seksualni eksperiment i čuvana predrasuda pokuljali su napolje zajedno sa mislima o prošlim rođendanskim proslavama, bivšim ljubavnicima, roditeljima i o beskrajnoj struji trivijalnosti. Retko je dvoje ljudi moglo tako dobro da upozna jedno drugo, čak i posle pedeset godina braka.

Minut kasnije, sreli su se prvi put.

Zrak svetlosti sa svetionika Barnegat prelazio je preko Bremenove glave svake dvadeset četiri sekunde. Sada je na moru gorelo više svetiljki nego duž tamne linije obale. Vetar je narastao posle ponoći i Bremen se bolje umotao u ćebe. Gejl je odbila iglu poslednji put kada je bolničarka bila u obilasku, ali dodir njenog uma još je bio zamagljen. Bremen je na silu održavao vezu, pukim naporom volje.

Gejl se oduvek plašila mraka. Mnogo puta za vreme njihovih devet bračnih godina posezao je umom ili rukom u noći da bi je umirio. Sada je ponovo bila uplašena devojčica, ostavljena sama na spratu u velikoj, staroj kući na aveniji Barlingem. Nešto je vrebalo u mraku ispod njenog kreveta.

Bremen je posezao kroz njen bol i zbunjenost kako bi sa njom podelio zvuk mora. Pričao joj je priče o tome kakve je sve ludorije izvodila Gernisavien, njihova kaliko-mačka. Ležao je u udubljenju u pesku kako bi položaj njegovog tela odgovarao položaju njenog na bolničkom krevetu. Polako je počela da se opušta, da mu predaje svoje misli. Čak je uspela i da zadrema nekoliko puta bez morfina, a sanjala je kretanje zvezda među oblacima i oštar miris Atlantika.

Bremen je opisao radni dan na farmi - ono malo poslova koje je obavljao između bdenja u bolnici - i podelio sa njom tananu lepotu Furijeovih jednačina ispisanih kredom na tabli u njegovoj radnoj sobi i suncem obasjano zadovoljstvo sađenja stabla breskve kraj prednjeg prilaznog puteljka. Podelio je sa njom sećanja na njihovo skijaško putovanje do Aspenu godinu dana ranije i iznenadni šok snopa reflektora koji je dospeo do plaže sa nevidljivog broda na moru. Podelio je sa njom ono malo pesništva koje je zapamtio, ali reči su neprestano klizile u čiste slike i još čistija osećanja.

Noć se nastavljala i Bremen je podelio njenu jasnoću sa svojom ženom, dodajući svakoj slici topli gornji sloj svoje ljubavi. Podelio je sa njom trivijalnosti i nade za budućnost. Sa udaljenosti od sedamdeset pet milja posegnuo je i uzeo je za ruku. Kada je utonuo u san na samo nekoliko minuta, odaslao joj je svoje snove.

Gejl je umrla neposredno pre nego što je prva lažna svetlost zore dodirnula nebo.

2. BARJAK TAMO, U IZMAGLICI

Dva dana posle sahrane, Frenk Lovel, šef katedre za matematiku u Haverfordu, došao je u Bremenovu kuću da ga uveri kako će ga posao čekati bez obzira na to šta odluči da čini u nastupajućim mesecima.

"Ozbiljno, Džeri", govorio je Frenk, "što se toga tiče, nema šta da brineš. Uradi što moraš da bi se stvari ponovo sredile. Kad god budeš ponovo poželeo posao, tvoj je." Frenk se osmehivao svojim najboljim osmehom dečkića i podešavao naočari bez rama. Činilo se da ispod umršene brade ima bucmaste obraze trinaestogodišnjaka. Plave oči bile su mu otvorene i prostodušne.

Zadovoljstvo. Uklonjeni takmac. Bremen mu se nikada zaista nije dopadao... previše je pametan. Istraživanje oko Goldmana napravilo je od njega preveliku pretnju.

Slike mlade plavuše iz MIT-a sa kojom je Frenk razgovarao o zapošljavanju prošlog leta i spavao tokom čitave duge zume.

Savršeno. Više ne mora da laže Nel ili da izmišlja konferencije na koje mora da leti tokom dugih vikenda. Šeri može da ostane u gradu, blizu kampusa, a do sledećeg Božića imaće mesto ukoliko Bremen bude odsutan previše dugo. Savršeno.

"Ozbiljno, Džer", reče Frenk i nagnu se napred da potapše Bremena po kolenu, "zadrži se koliko god bude potrebno. Vodićemo to kao odsustvo zbog naučnog rada i držaćemo mesto otvoreno za tebe."

Bremen je podigao pogled i klimnuo glavom. Tri dana kasnije, poslao je koledžu poštom svoju ostavku.

Trećeg dana posle sahrane došla je Doroti Parks sa katedre za psihologiju, navaljivala je da da Bremenu spremi večeru i ostala i posle sumraka, objašnjavajući mu mehanizme tuge. Sedeli su na verandi sve dok ih mrak i hladnoća nisu oterali unutra. Vreme je ponovo podsećalo na zimsko.

"Moraš da shvatiš, Džeremi, da je iskorak iz uobičajenog okruženja česta greška koju čine

ljudi koji su upravo pretrpeli ozbiljan gubitak. Predugo odsustvovanje sa posla, prebrza promena kuće... sve to izgleda kao da bi moglo da pomogne, ali posredi je samo još jedan način da se odloži neizbežno suočavanje sa tugom."

Bremen je klimao glavom i pažljivo slušao.

"Poricanje je faza u kojoj si ti sada", reče Doroti. "Baš kao što je Gejl morala da prođe kroz tu fazu sa svojim rakom, sada ti moraš da prođeš kroz nju u svojoj tuzi... da prođeš kroz nju i prevaziđeš je. Da li razumeš šta ti govorim, Džeremi?"

Bremen podiže zglobov šake do donje usne i lagano klimnu glavom. Doroti Parks bila je u srednjim četrdesetim, ali oblačila se kao mnogo mlađa žena. Te noći nosila je mušku košulju, raskopčanu veoma nisko, uvučenu u dugačku gaučo suknju. Čizme su joj bile visoke najmanje dvadeset inča. Grivne na ručnom zglobov zveckale su joj dok je gestikulirala. Kosa joj je bila kratko ošišana, obojena u riđe sa prelazima na ljubičasto i podignuta u krestu.

"Gejl bi sigurno želela da se ti poneseš sa tim poricanjem što je pre moguće i da nastaviš život, Džeremi. To znaš, zar ne?"

Sluša. Gleda me. Možda nije trebalo da otkopčam to četvrto dugme... da večeras budem samo terapeut... da sam obukla sivi džemper. Ma, boli me uvo. Videla sam kako me gleda u salonu.

Niži je nego što je bio Daren... ne izgleda tako snažno... ali to nije važno. Kakav li je u krevetu?

Slike muškarca sa kosom boje peska... Darena... čiji obraz klizi niže i niže po njenom stomaku.

U redu je, on može da nauči šta volim. Gde li je ovde spavaća soba? Negde na spratu. Ne, kod mene... ne, prvi put bolje da bude neko neutralno mesto. Sat otkucava. Biološki sat. Sranje, trebalo je odseći muda muškarcu koji je izmislio tu frazu.

"...važno da поделиš osećanja sa prijateljima, sa nekim bliskim", govorila je ona. "Poricanje može da traje samo izvesno vreme, dok bol ne usmeri ka unutrašnjosti. Obećavaš da ćeš razgovarati sa mnom? Razgovarati?"

Bremen podiže glavu i klimnu. U toj sekundi, zaključio je da farma van svake sumnje ne može da se proda.

Četvrtog dana posle Gejline sahrane, Bob i Barbara Saton, susedi i prijatelji, ponovo su ga posetili da mu izjave saučešće nasamo. Barbara je bila laka na suzama. Bob se nelagodno meškoltio u stolici. Bio je to krupan muškarac sa plavom, vojničkom frizuricom, neprestano rumenim licem i prstima koji su izgledali kratki i meki kao u deteta. Mislio je o tome kako da se vrati kući na vreme da gleda utakmicu 'Seltika.'

"Znaš da nam Bog ne daje ništa što ne možemo da izdržimo, Džeri", rekla je Barbara između naleta plača.

Bremen je razmislio o tome. Barbara je imala prerani sedi pramen u tamnoj kosi i Bremen je pratio njegovu sinusnu liniju od čela, ispod beretke i van vidokruga oko zakrivljenja njene lobanje. Neurograja iz nje bila je kao struja superzagrejanog vazduha sa otvorenog ognjišta.

Posvedočiću. Zar Pastor Miler ne bi mislio kako je divno što sam privela ovog profesora sa koledža Gospodu. Ako budem citirala Sveto pismo, izgubiću ga... o, Darlin bi dobila pravi napad kada bih došla u sredu na večernju službu sa ovim agnostikom... ateistom... šta god da je, spremnim da pride Hristu!

"...On nam daje snagu koja nam je potrebna onda kada nam je potrebna", govorila je Barbara. "Čak i kad ne možemo da razumemo te stvari, postoji razlog. Razlog za sve. Gejl je pozvana kući iz razloga koji će Dobri Gospod otkriti onda kad nastupi i naše vreme."

Bremen klimnu glavom, rastrojen, i ustade. Pomalo zatečeni, Bob i Barbara takođe ustaše. On krenu sa njima ka vratima.

"Ako postoji bilo šta što možemo..." započe Bob.

"U stvari, postoji", reče Bremen. "Pitam se da li biste mogli da se pobrinete za Gernisavijen dok sam ja neko vreme odsutan."

Barbara se istovremeno osmehnu i namršti. "Mačence? Mislim, naravno... Gerni se slaže sa moje dve Sijamke... vrlo rado... ali šta misliš, koliko dugo..."

Bremen pokuša da se osmehne. "Tek toliko da se sredim. Bolje bih se osećao kad bih znao da

je Gernisavijen sa vama, a ne kod veterinara ili u onom mačjem pansionu na Konestoga Roudu. Mogao bih vam je doneti ujutro, ako vam odgovara."

"Da", reče Bob dok se ponovo rukovao sa Bremenom. *Još pet minuta do uvodne predstave pre utakmice.*

Bremen im je mahao dok su okretali 'Hondu' i nestajali niz pošljunčeni prilazni puteljak. Onda je ušao u kuću i polako krenuo iz sobe u sobu.

Gernisavijen je spavala na plavom ćebet u kraj uznožja njihovog kreveta. Glava mačke trgla se kada je Bremen ušao u sobu i njene žute oči optužujuće su začkiljile u njega zato što ju je probudio. Bremen je dodirnu po vratu i ode do plakara. Podiže jednu od Gejlinih bluza i pridržava je na sekund uz obraz, a onda prekri njome lice, udišući duboko. On iziđe iz prostorije i ode hodnikom do svoje radne sobe. Studentske vežbanke ostale su nagomilane tamo gde ih je ostavio mesec dana ranije. Njegove Furijeove jednačine stajale su naškrabane tamo gde ih je ispisao kredom u naletu nadahnuća u dva ujutro, nedelju dana pre nego što je Gejl dobila dijagnozu. Hrpe rukopisa i nepročitanih časopisa prekrivale su svaku površinu.

Bremen je stajao na tren u središtu sobe i masirao slepoočnice. Čak i tu, pola milje od najbližeg suseda i devet milja od grada ili auto-puta, glava mu je zujala i odzvanjala od neurograje. Bilo je to kao da je čitavog života slušao tihi radio iz susedne sobe, da bi mu sada neko strpao zvučnik u lobanju i okrenuo jačinu do kraja. I to od jutra kada je Gejl umrla.

A graja ne samo da je bila glasnija, bila je *mračnija*. Bremen je znao da ona sada dopire iz dubljeg i zlokobnijeg izvora od nasumičnog hvatanja misli i osećanja koja su mu bila pristupačna od njegove trinaeste godine. Kao da je njegova gotovo simbiotska veza sa Gejl bila štit, tampon između njegovog uma i miliona neorganizovanih misli koje su sekle kao oštrice brijača. Pre prošlog petka, morao je da se usredsredi kako bi uhvatio melanž slika, osećanja i poluformiranih jezičkih fraza od kojih su se sastojale misli Frenka, Doroti, Boba ili Barbare. Ali sada nije mogao da se zaštiti od te navale. Ono što su Gejl i on smatrali svojim *štitovima uma* - jednostavne barijere za prigušivanje šištanja i pucketanja neurograje u pozadini - naprosto više nije bilo tu.

Bremen dodirnu tablu kao da namerava da obriše jednačinu sa nje, a onda spusti sunder i siđe u prizemlje. Nešto kasnije, Gernisavijen mu se pridruži u kuhinji i očeša mu se o noge. Bremen shvati da se smrklo dok je sedeo za stolom, ali ne upali svetlo da bi otvorio novu konzervu mačje hrane i nahranio mačku. Gernisavijen ga je gledala odozdo kao da ga prekoreva zbog toga što i sam ne jede ili što ne pali svetlo.

Kasnije, kada je otišao da legne na kauč u dnevnoj sobi kako bi dočekaio jutro, mačka mu je ležala na prsima i prela.

Bremen je ustanovio da mu zatvaranje očiju donosi vrtoglavicu i predstojeći osećaj strave... sigurno uviđanje da je Gejl tu negde, u susednoj sobi, napolju na travnjaku, i da ga doziva. Gotovo da je mogao da joj čuje glas. Bremen je znao da će, ukoliko zaspi, propustiti trenutak kada će njen glas dosegnuti prag njegovog sluha. I tako je ležao budan i čekaio dok je noć prolazila, a kuća krckala i stenjala u sopstvenom nemiru; na kraju, njegova šesta besana noć prešla je u sivu jezu sedmog jutra bez nje.

U sedam ujutro, Bremen je ustao, ponovo nahranio mačku, uključio kuhinjski radio punom snagom, obrijao se, istuširao i popio tri šoljice kafe. Pozvao je radio-taksi i poručio kola koja treba da ga sačekaju kod Uvoznog auto-servisa na Konestoga Roudu za četrdeset pet minuta. Onda je stavio Gernisavijen u njen putni kavez - šibala je repom, jer je taj kavez u dve godine korišćen samo za odlaske do veterinara, posle njenog propalog leta do Kalifornije, u poseti Gejlijoj sestri - a potom stavio kavez na sedište suvozača u 'Trijumfu.'

U ponedeljak, pre nego što se obukao za sahranu, kupio je osam kanistera kerozina. Sada je odvuкао četiri na zadnju verandu i odvrnuo im zapušače. Oštar miris zasekao je hladan jutarnji vazduh. Nebo je ukazivalo na to da će pasti sneg pre nego što se smrkne.

Bremen krenu od sprata, natapajući krevet, jorgane, plakare i ono što je bilo u njima, komodu od kedrovine, pa ponovo krevet. Gledao je kako se beli papir nabire i tamni u radnoj sobi dok je izlivao tečnost iz drugog kanistera, a onda je ostavio trag niz stepenice, natapajući tamne ograde

stepeništa koje su on i Gejl sa toliko truda ošmirglali i stavili im novi finiš pet godina ranije.

Upotrebio je druge dve kante u prizemlju, ne poštedevši ništa - čak ni Gejlinu kabanicu koja je još visila o kuki kraj vrata - a onda je obišao kuću spolja sa petom kantom, natapajući prednju i zadnju verandu, 'Adirondak' stolice pozadi i gornje grede i spoljna vrata na ulazima. Preostale tri kante otišle su na spoljne zgrade. Gejlin 'Volvo' još je bio u ambaru koji su koristili kao garažu.

Parkirao je 'Trijumf' pedeset jardi niz prilazni puteljak ka drumu i vratio se pešice do kuće. Zaboravio je šibice, pa je morao da se vrati u kuhinju i da prekopa ladicu sa sitnicama kako bi ih pronašao. Od kerozinskih isparanja suze su mu tekle niz obraze, a i sam vazduh kao da se mreškao, tako da su sto za sečenje mesa, uglačana radna površina i visoki, stari hladnjak izgledali nematerijalno poput prikaze od vreline.

A onda, dok je izvlačio dve kutije šibica iz gomile stvari u ladici, Bremen je najednom postao blaženo siguran šta treba da uradi.

Stoj tu. Upali ih. Idi i leži na kauč.

Čak je izvukao dve šibice i umalo ih nije kresnuo, kada je osetio napad vrtoglavice. Nije ga to Gejlin glas odvrćao od takvog čina, već sama *Gejl*. Poput prstiju koji mahnito grebu po oknu od pleksiglasa. Poput prstiju na poklopcu mrtvačkog sanduka od mahagonija.

Nisi u sanduku, malena. Kremirali su te... kao što si tražila pre tri Nove Godine kada smo previše popili i raspekmezili se zbog smrtnosti.

Bremen se otetura do stola i zatvori kutiju preko dve šibice, spreman da ih zapali. Vrtoglavica je bila sve gora.

Kremiran. Prijatna misao. Pepeo za oboje. Ja sam tvoj rasuo u voćnjaku iza ambara... možda će vetar tamo odneti malo mog.

Bremen počeo da pali šibice, ali grebanje se pojača, uveća sve dok mu nije urlalo lobanjom kao razularena migrena, razbivši mu vid na hiljadu tačkica svetla i tame, ispunivši mu sluh grebanjem pacovskih šapa po linoleumu.

Kada je Bremen otvorio oči, nalazio se napolju, a plamenovi su već zahvatali kuhinju, dok se drugi odsjaj mogao videti na prednjim prozorima. Za trenutak je stajao tamo, sa glavoboljom koja mu je pulsirala sa svakim otkucajem bila, razmišljajući da li da se vrati u kuću, ali kada su plamenovi postali vidljivi na prozorima drugog sprata, a dim pokuljao kroz zastore zadnje verande, okrenuo se i umesto toga brzo krenuo ka spoljnim zgradama. Garaža je planula uz prigušenu eksploziju koja je Bremenu oprljala obrve i odbacila ga pored lomače kuće.

Red vrana podigao se iz voćnjaka ka nebu, uz kreštanje puno prekora. Bremen je odskakutao u 'Trijumf' izbačen iz brzine, dodirnuo kavez kao da želi da umiri uzbuđenu mačku i brzo se odvezao odatle.

Barbara Saton imala je crvene oči kada je svratio da ostavi mačku. Linija drveća zaklanjala je pogled na dim iz doline koju je ostavio za sobom. Gernisavijen je čučala u svom nosećem kavezu, suženih očiju i sumnjičava, drhteći i zureći u Bremena. Prekinuo je Barbarin pokušaj da ćaska sa njim, rekao da ima sastanak, odvezao se brzo do Uvoznog auto-servisa na Konestoga Roudu, prodao 'Trijumf' svom tamošnjem bivšem mehaničaru po ceni o kojoj su se već dogovorili, a onda uzeo taksu do aerodroma. Vatrogasna kola prolazila su kraj njih dok su se vozili ka auto-putu za Filadelfiju. Kasnio je samo nekoliko minuta.

Čim se našao na aerodromu, Bremen je otišao do šaltera 'Junajteda' i kupio kartu u jednom smeru za sledeći let. Boeing-727 vinuo se u vazduh i Bremen je počeo da se opušta; utočio u spuštene naslon sedišta, počeo je da naslućuje da će mu sada možda biti dopušteno da zaspi, kada ga je pogodila sva silina svega.

A onda košmar zaista započne.

3. OČI

U početku nije bila Reč.

Bar ne za mene.

Koliko god bilo teško poverovati, i još teže shvatiti, postoje vasiona iskustva koje ne zavise od

Reči. Takva je bila moja. Činjenica da sam ja tamo bio Bog... ili u najmanju ruku bog... još nije bitna.

Ja nisam Džeremi, niti Gejl, iako ću jednog dana podeliti sve što su oni ikada znali, bili i želeli da postanu. Ali time nisam postao *oni* baš kao što gledanje televizije ne pretvara čoveka u struju elektromagnetskih impulsa od kojih se emisija sastoji. Nisam ni Bog ni bog, iako sam bio i jedno i drugo sve do tog neočekivanog ukrštanja događaja i ličnosti, tog susreta uporednih linija koje se ne mogu sresti.

Počinjem da razmišljam matematički, kao Džeremi. U stvari, u početku nije bio ni Broj. Ne za mene. Takav pojam uopšte nije postojao... ni brojanje, sabiranje, oduzimanje ili bilo koje od natprirodnih proročanstava od kojih se matematika sastoji... jer šta je broj, nego duh uma?

Prestaću da budem stidljiv pre nego što pomislite da sam neka bestelesna, tuđinska inteligencija iz svemira. (U stvari, to i nije predaleko od istine, mada pojam svemira tada za mene još nije postojao... a čak i sada izgleda kao besmislena pomisao. A što se tiče *tuđinskih* inteligencija, ne moramo da ih tražimo u svemiru, o čemu ja mogu da posvedočim i što će Džeremi Bremen ubrzo saznati. Postoji dovoljno tuđinskih inteligencija među nama, na ovoj zemlji, prenebregnutih ili neshvaćenih.)

Ali tog aprilskog jutra kada je Gejl umrla, ništa od svega toga nije mi ni najmanje značilo. Pojam same smrti nije mi značio ništa, a kamoli njegove raznovrsne tananosti i varijacije.

Ali sada to znam - da koliko god nedužna i prozirna Džeremijeva duša i osećanja izgledale tog aprilskog jutra, tamo već obitava tama. Tama rođena zahvaljujući prevari i dubokoj (mada nenamernoj) surovosti. Džeremi nije surov čovek - surovost je strana njegovoj prirodi koliko i mojoj - ali činjenica da je čuvao tajnu od Gejl godinama kada nijedno od njih nije mislilo da može da čuva tajnu od onog drugog i činjenica da je ta tajna od suštinske važnosti za poricanje njihovih podeljenih želja i žudnji toliko godina - ta tajna sama po sebi predstavlja surovost. Surovost koja Gejl nanosi bol iako ona ni ne zna da joj to čini.

Štit uma koji Džeremi misli da je izgubio dok se ukrcava na avion ka nasumično odabranom odredištu nije baš izgubljen - on još ima istu sposobnost kao i ranije da zaštiti um od nasumičnih telepatskih naleta drugih - ali taj štit uma više nije u stanju da ga zaštiti od onih 'tamnih talasnih dužina' koje sada mora da trpi. Nije 'podeljeni štit uma', već naprosto podeljeni život sa Gejl, bio ono što ga je štitilo od te surove pozadine stvari.

I dok Džeremi počinje svoj silazak u pakao, nosi još jednu tajnu - a ona je skrivena čak i od njega samog. I upravo ta druga tajna, skrivena trudnoća u njemu suprotstavljena ranijoj tamošnjoj skrivenoj sterilnosti, meni će kasnije toliko značiti.

Toliko što se tiče nas troje.

Ali najpre da vam ispričam još o nekome. Istog jutra kada se Džeremi ukrcava na svoj avion za nigde, Robija Bustamantea kupe u uobičajeno vreme kombijem Dnevne škole za slepe Istočnog Sen Luisa. Robi ne samo da je slep - on je bio slep, gluv i retardiran od rođenja. Da je fizički bio normalnije dete, u dijagnozi bi stajala i reč 'autističan', ali kod beznadežno slepih, gluvih i retardiranih, reč 'autizam' je suvišna.

Robi ima trinaest godina, ali već je težak stotinu sedamdeset pet funti. Oči su mu, ako uopšte može da se kaže da ih ima, upale, mračne pećine neopozivo slepih. Zenice, jedva vidljive pod spuštenim, nejednakim kapcima, zasebno se kreću u nasumičnim trzajima. Dečakove usne su opuštene i debele, zubi rastavljeni i pokvareni. U trinaestoj, već ima tamno paperje brčića na gornjoj usni. Crna kosa štrči mu u silovitim pramenovima; obrve mu se spajaju iznad širokog nosa.

Robijevo gojazno telo jedva održava ravnotežu na larvastobelim, mršavim nogama. Naučio je da hoda u jedanaestoj, ali može samo da se zatetura nekoliko koraka pre nego što se preturi. Kada se kreće, to čini u nizu posrtaja na prstima, bucmastih ruku stisnutih što je moguće više, poput dva slomljena krila, ručnih zglobova izbačenih pod nemogućim uglom, prstiju raširenih i ispruženih. Kao i kod toliko drugih retardiranih slepaca, omiljeno kretanje mu je neprekidno ljuljanje uz mahanje šakom iznad upalnih očiju kao da želi da baca senke na tamošnje jame mraka.

On ne govori. Robijevi jedini zvuci jesu životinjsko roktanje, povremeni besmisleni kikut i retko protestno pištanje koje najviše podseća na operetski falseto.

Kao što sam ranije pomenuo, Robi je bio slep, gluv i retardiran od rođenja. Zavisnost njegove majke o drogama tokom trudnoće i dodatni poremećaj posteljice isključili su Robijeva čula podjednako sigurno kao što brod koji tone predaje odeljak za odeljkom moru automatski zatvarajući nepropusna vrata.

Dečak već šest godina pohađa Dnevnu školu za slepe Istočnog Sen Luisa. O njegovom životu pre toga gotovo da se ništa ne zna. Vlasti su bile obavestene o zavisnosti njegove majke dok je bila u bolnici i naložile su socijalnom radniku da prati njeno ponašanje kod kuće, ali zahvaljujući nekom birokratskom previdu, do toga je došlo tek sedam godina posle dečakovog rođenja. Kako se ispostavilo, socijalna radnica koja je konačno došla u kućnu posetu učinila je to u vezi sa sudskim nalogom o tretmanu majke metadonom, a ne zbog zabrinutosti za dete. Uistinu, sudovi, vlasti, bolnica... svi... zaboravili su da dete uopšte postoji.

Vrata stana bila su otvorena, a socijalna radnica čula je buku. Socijalna radnica je kasnije rekla da ne bi ušla, da to nije zvučalo kao neka mala životinja u nevolji. I u neku ruku, tako je zaista i bilo.

Robi je bio zatvoren u kupatilu parčetom šperploče prikucane preko donje polovine vrata. Njegove ručice i nožice bile su toliko atrofirane da nije mogao da hoda i jedva da je puzao. Imao je sedam godina. Na podu je bilo vlažne hartije, ali Robi je bio nag i umazan sopstvenim izmetom. Bilo je očito da je dečko tamo bio zatvoren nekoliko dana, možda i duže. Slavina je bila ostavljena otvorena i voda je ispunila prostoriju do dubine od tri inča. Robi se grčevito valjao po svemu tome, mjavkao i pokušavao da održi lice iznad površine vode.

Robi je bio hospitalizovan četiri meseca, pet nedelja proveo je u okružnom domu, a onda je vraćen na brigu majci. U skladu sa daljim nalogima suda, autobusom su ga uredno slali u Dnevnu školu za slepe na pet sati tretmana dnevno, šest dana nedeljno.

U trenutku kada se Džeremi ukrcava na avion tog aprilskog jutra, on ima trideset pet godina i budućnost mu je predvidljiva poput elegantne i elipsoidne matematike kretanja jo-joa. Istog tog jutra, nekih osam stotina milja daleko, budućnost Robija Bustamantea koga unose u kombi zbog kratkog putovanja do Dnevne škole za slepe, ravna je i bezoblična poput linije koja se proteže u ništavilo, bez nade da se ikada ukrsti sa bilo kim ili bilo čim.

4. IZ MRTVE ZEMLJE

Kapetan je isključio znak za vezivanje pojaseva i objavio da je kretanje po kabini sada bezbedno - preporučivši svima da iz predostrožnosti svejedno drže vezane pojaseve dok sede - kada je za Bremena počeo pravi košmar.

Za trenutak, bio je siguran da je avion eksplodirao, da je detonirana bomba nekog teroriste, toliko je zaslepljujući bio blesak bele svetlosti, toliko je glasan bio iznenadni vrisak stotinu i osamdeset sedam glasova u njegovom umu. Njegov iznenadni osećaj padanja doprineo je ubeđenju da je avion raznet na deset hiljada komada i da je on jedan od njih, dok se prevrće u stratosferi zajedno sa ostalim vrištećim putnicima. Bremen zatvori oči i spremi se da umre.

Nije padao. Deo njegove svesti znao je da je pod njim sedište, da mu je pod nogama pod, da sunce dopire kroz prozor s njegove leve strane. Ali vrištanje se nastavljalo. I postajalo sve jače. Bremen shvati da je na rubu toga da se pridruži horskom vrištanju, pa strpa zglavke šake u usta i snažno ih zagriže.

Stotinu osamdeset sedam umova najednom opomenuti na sopstvenu smrtnost jednostavnom rutinom uzletanja aviona. Neki u prepoznatoj stravi, neki u punom poricanju iza svojih novina i pića, neki ushićeni rutinom svega toga dok se dublja središta njihovih mozgova dave u strahu što su zaključani u tom dugačkom mrtvačkom sanduku pod pritiskom, u vazduhu miljama iznad tla.

Bremen se uvijao i trzao u izdvojenosti svog praznog reda dok ga je stotinu osamdeset sedam vrludavih umova gazilo gvožđem potkovanim kopitima.

Isuse, trebalo je da pozovem Saru pre polaska aviona...

Taj kučkin sin znao je šta piše u ugovoru. Ili je trebalo da zna. Nisam ja kriv što...

Tata... Tata... Žao mi je... Tata...

Ako Bari nije želeo da spavam sa njim, trebalo je da mi se javi...

Bila je u kadi. Voda je bila crvena. Ručni zglobovi bili su joj beli i otvoreni poput rasečenog gomolja...

Jebeš Fredriksona! Jebeš Fredriksona! Jebeš Fredriksona, Majersa i Hanivel! Jebeš Fredriksona!...

Šta ako avion padne, o sranje, Isuse, prokletstvo, šta ako padne i pronađu ono u aktovki, o sranje, Isuse, pepeo, spaljen čelik i parčići mene i šta ako pronađu pare, 'Uzi' i zube u somotskoj torbi i kese nanizane poput kobasica u mojoj guzici i crevima, o molim te, Isuse... šta ako avion padne i... A to su bile lakše stvari, odlomci jezika koji su sasekli Bremena poput mnoštva krhotina od tupog čelika. Slike su bile ono što je rasecalo i razdiralo. Slike su bile skalpeli. Bremen otvori oči i vide da je kabina sasvim normalna, da sunce kulja kroz prozor s njegove leve strane, da dve sredovečne stjuardese počinju da dele doručak dvanaest redova napred, da ljudi čekaju, čitaju i dremaju... ali uspaničene slike i dalje su navirale, vrtoglavica svega toga bila je previše jaka, tako da je Bremen otkopčao pojas, podigao rukonaslon i sklupčao se na praznom sedištu s leve strane, i dalje podvrgnut udarima zvukova, tekstura i neskladnih boja hiljada nezvanih misli.

Zubi koji se vuku po škrljcu. Miris sprženog ozona i emajla zubarske bušilice ostavljene predugo na kvarnom zubu. Šila! Hriste, Šila... Nisam nameravao da... Zubi koji se polako vuku po škrljcu.

Pesnica koja gnječi paradajz, pulpa koja kulja između isprskanih prstiju. Samo što to nije paradajz, već srce.

Trenje i podmazanost, sporo, ritmičko zabadanje i izvlačenje seksa u mraku. Derek... Derek, upozorio sam te... Klozetski grafiti penisa i vulve, nijanse Tehnikolora, vlažne i trodimenzione. Spori kadar iz krupnog plana vagine koja se otvara napred kao pećina između vlažnih portala. Derek... upozorio sam te da će te ona proždrati!

Vrištanje nasilja. Nasilje konja. Nasilje bez ograničenja ili pauze. Lice koje udaraju, poput fugure od ilovače koju peglaju udarcima... kost i hrskavica pucaju i šire se, meso bubri i rasprskava se... pesnica ne posustaje.

"Da li vam je dobro, ser?"

Bremen uspe da sedne, da stegne desnu šaku oko rukonaslona i osmehne se stjuardesi. "Da, fino", reče on.

Sredovečna žena kao da se sastojala samo od bora i zamorenog mesa iza osunčane kože i šminke. Držala je poslužavnik sa doručkom. "Mogu da proverim da li je u avionu prisutan i neki lekar ako se ne osećate dobro, ser."

Prokletstvo. Baš nam je to jutros trebalo... neki šonja sa epilepsijom ili nečim još gorim. Nećemo stići da ih sve nahranimo ako budem morala da držim ovog tipa za ruku dok se trza i znoji sve do Majamija. "Rado ću reći kapetanu da proveriti ima li lekara ako ste bolesni, ser."

"Ne, ne." Bremen se osmehnu i uze ponuđeni doručak, spustivši držač poslužavnika sa naslona sedišta ispred sebe. "Dobro, sam, stvarno."

Prokletstvo, kučkin sin, jebeni avion ako padne ima da mi nađu kobasice u guzici, jebem mu mater onom Galjegu, ima Doris da odseče sise i da ih da Sanktusu za jebeni doručak.

Bremen iseče parče omleta, podiže viljušku, proguta. Stjuardesa klimnu glavom i nastavi dalje.

Bremen se uveri da ga niko ne posmatra, pa ispljunu meku masu omleta u papirnu salvetu i spusti je do poslužavnika sa hranom. Ruke su mu se tresle dok je oslanjao glavu o sedište i zatvarao oči.

Tata... o, Tata... tako mi je žao, Tata...

Pretvaranje lica u ispeglanu masu udarcima, udarci po masi sve dok kao jedine crte lica ne preostanu tragovi zglavaka u izobličenom mesu, udarci koji ispeglanoj masi ponovo daju grubi

oblik lica da bi ga iznova udarali...

Dvadeset osam hiljada od Pirsra, sedamnaest hiljada od Lordsa, četrdeset dve hiljade od Junimart-Seleksa... beli, ručni zglobovi kao rasečeni gomolji u kadi... petnaest hiljada sedam stotina od Marksa, devet hiljada od Pirsovog zaštitnika...

Bremen spusti levi rukonaslon i ščepa ga čvrsto, napevši obe ruke. Bilo je to kao da visi sa okomitog zida... kao da je njegov red sedišta zakovan za površinu litice i samo ga snaga podlaktica drži na mestu. Mogao je još da se drži minut... možda dva minuta... da se drži još tri minuta pre nego što ga odnesu plimni talas slika i skarednosti i cunami mržnji i strahova. Možda pet minuta. Zatvoren u ovoj dugačkoj cevi, miljama iznad ničega, bez načina da umakne, bez ikakvog odredišta.

"Govori vaš kapetan. Samo sam hteo da vas obavestim da smo dosegli visinu leta od trideset pet hiljada stopa, da se čini da će vreme biti danas lepo sve do obale i da ćemo do Majamija leteti... ah... tri sata i petnaest minuta. Molimo da nam slobodno kažete ako možemo danas još nečim da vam putovanje učinimo prijatnijim... i hvala vam što letite prijateljskim nebom 'Junajteda.'"

5. NA TUROBNOJ PLAŽI

Bremen se nije sećao ostatka leta, nije se sećao aerodroma u Majamiju, nije se sećao da je unajmio kola niti da se odvezao iz grada do Everglejda.

Ali mora da je to učinio. Nalazio se tu... gde god to bilo.

Unajmljena 'Bereta' bila je parkirana ispod niskog drveća pored pošljunčenog drumu. Visoke palme i bujno tropsko rastinje obrazovali su zeleni zid ispred i sa obe bočne strane kola. Na drumu iza njega nije bilo saobraćaja. Bremen je sedeo čela oslonjenog o upravljač, ruku položenih na volan sa obe strane glave. Znoj mu je kapao po kolenima i plastici volana. Tresao se.

On izvuče ključeve, gurnu vrata i otvori ih, pa se otetura od kola. Posrnu u rastinju i pade na kolena u kratkoj sekundi pre nego što su ga smlavili grčevi i mučnina. Bremen se isповраća u nisko rastinje, otpuza natrag, oseti napad novih talasa mučnine, spusti se na laktove i nastavi da povraća sve dok iz njega nisu nastavili da dopiru samo zvuci. Trenutak kasnije, prevali se na bok, otkotrlja se od svega toga, obrisa bradu drhtavom rukom i ostade da leži zagledan naviše kroz lišće palme u nebo.

Nebo je bilo sivo kao čelik. Bremen je još mogao da čuje odjeke struganja dalekih misli i slika u lobanji. Setio se jednog navoda koji mu je Gejl pokazala - nečega što je iskopala od sportskog komentatora Džimija Kenona posle prepirke sa Bremenom o tome da li je tuča za nagradu sport ili ne. 'Boks je prljavo preduzetništvo', napisao je Kenon, 'i ako dovoljno dugo ostaneš u njemu, um će ti postati koncertna dvorana u kojoj neprestano svira kineska muzika.'

Pa, pomisli Bremen smrknuo, jedva u stanju da razdvoji sopstvene misli od daleke neurograje, moj um je đavolski sigurno prava koncertna dvorana. Jedino što bih želeo da se tu čuje samo kineska muzika.

On se pridiže na kolena, vide odsjaj zelene vode niz padinu kroz grmlje, ustade i otetura se tamo. Reka ili močvara protezala se kroz mutnu svetlost. Španska mahovina visila je sa živih stabala hrasta i čempresa duž obale, a još čempresa raslo je iz ustajale vode. Bremen kleknu, ukloni sa površine vode skorenu zelenu žabokrečinu i oprala obraze i bradu. Ispra usta i ispljunu u vodu punu algi.

Ispod visokog drveća, pedeset jardi desno od Bremena, nalazila se kuća - tačnije, jedva nešto bolje od barake. Njegova unajmljena 'Bereta' bila je parkirana blizu početka staze koja je krivudala kroz rastinje do oronule građevine. Izbledele borove daske barake tamo su se stapale sa senkama, ali Bremen je mogao da razabere table na zidu okrenutom prema drumu: 'Živi mamci', 'Vodič', 'Izdavanje koliba' i 'Pogledajte naš izbor zmija'. Bremen krenu tamo, hodajući sporo duž ivice reke, potoka, močvare... šta god ta zeleno-smeđa vodena površina bila.

Baraka je stajala na cementnim blokovima; odozdo je dopirao zadržani miris vlažne zemlje bogate

ilovačom. Jedan stari 'Ševi' bio je parkiran sa druge strane niske zgrade i Bremen je sada mogao da vidi širu stazu koja se spuštala sa druma. On zastade pred spoljnim vratima. Unutra je bilo mračno i, uprkos tablama, mesto je više ličilo na neku brdsku kolibu nego na radnju. Bremen slegnu ramenima i otvori vrata uz škripu.

"Zdravo", reče jedan od dvojice muškaraca koji su ga gledali iz tame. Onaj koji je progovorio stajao je iza tezge; drugi je sedeo među senkama na vratima ka drugoj prostoriji.

"Zdravo." Bremen zastade, oseti nalet neurograje dvojice muškaraca kao vreli dah nekog džinovskog stvorenja i umalo se ne otetura ponovo napolje pre nego što je primetio veliki, električni hladnjak. Bio je žedan kao da danima ništa nije pio. Bio je to jedan od onih starih hladnjaka sa kliznim poklopcem i bocama hladnog pića na poluistopljenom ledu. Bremen izvuče prvu bocu na koju je naišao, 'RC Kolu' i ode do tezge da plati.

"Pedeset centi", reče muškarac koji je stajao. Bremen je sada mogao bolje da ga vidi: nabrane mrke pantalone, majica koja je nekada bila plava, ali je sada bila isprana gotovo u sivu, grubo, pocrvenelo lice i plave oči koje *nisu* izbledele, zagledane ispod najlonske kape sa štitnikom okrenutim pozadi.

Bremen prekopa džep i ne pronađe sitninu. Novčanik mu je bio prazan. Za trenutak je bio siguran da uopšte nema novca, ali onda potraži po džepu sivog sakoa odela i izvuče svežanj novčanica, sudeći po izgledu, sve same dvadesetice i pedesetice. Sada se setio da je prethodnog dana otišao u banku i podigao 3.865,71 \$ preostalih na njihovom zajedničkom računu posle isplate bolničkih troškova i hipoteke na kuću.

Sranje. Još jedan prokleti diler droge. Biće da j' iz Majamija.

Bremen je mogao da čuje misli muškarca koji je stajao jasno kao da su izgovorene, pa je odgovorio rečima još dok je ljuštio novčanicu od dvadeset dolara i spuštao je na tezgu. "A-a", zastrugao je. "Ja ne prodajem drogu."

Muškarac koji je stajao trepnu, spusti crvenu šaku na novčanicu od dvadeset dolara, pa ponovo trepnu. Zatim pročisti grlo. "Nisam ni rekao da to radite, gospodine."

Sada je na Bremena došao red da zatrepće. Gnev tog čoveka pulsirao je ka njemu kao vrelo, crveno svetlo. Kroz statiku neurograje, mogao je da izdvoji nekoliko slika.

Jebeni drogoši ubili su Norma Mlađeg gotovo jednako kao da su mu prislonili pištolj uz glavu. Taj dečko nikad nije bio disciplinovan, nije imao zdrave pameti. Da mu je mama bila živa, možda bi bilo drugačije... Slike deteta na ljuljašci od automobilske gume, sedmogodišnjeg dečaka koji se smeje, bez prednjeg zuba. Slike tog dečaka kao muškarca u poznim dvadesetim, očiju potamnelih, blede kože vlažne od znoja. Molim te, Tata... Kunem se da ću ti vratiti. Samo pozajmicu, da mogu ponovo da stanem na noge.

Misliš da staneš na noge koliko da dođeš do još jedne doze koke, ili kreka, ili kako već to sada zovete. Glas Norma Starijeg. Kada je Norm Stariji otišao u srez Dejd da poseti momka. Norm Mlađi koji drhti, bolestan, do guše u dugovima, spreman da ide beskrajno dublje u dugove samo da bi nastavio sa svojom navikom. Samo preko mene mrtvog ima da dobiješ još para za ta govna. Ako 'očeš da dođeš kući, da radiš u radnji... u redu. Smestićemo te u okružnu bolnicu... Slike dečaka, sada čoveka, koji ruši posude i šoljice za kafu sa stola i izlazi iz kafea. Sećanje na Norma Starijeg koji plače prvi put za gotovo pedeset godina.

Bremen trepnu kada mu Norm Stariji pruži kusur. "Ja..." zausti Bremen, a onda shvati da ne može da kaže da mu je žao. "Ja ne prodajem drogu", ponovi on. "Znam kako vam ovo sigurno izgleda. Blagajnik mi je isplatio razliku u pedeseticama i dvadeseticama... našu ušteđevinu." Bremen otvori 'RC Kolu' i otpi dugi gutljaj. "Samo što sam doleteo iz Filadelfije", reče on dok je nadlanicom brisao bradu. "Moja... moja žena je umrla prošle subote."

Bilo je to prvi put da je Bremen rekao te reči i zvučale su mu ravne i očigledno lažne. On otpi još jednom, pa spusti pogled, zbunjen.

Normove misli bile su zapenušane, ali vrelina usijanja je nestala. *Možda. Do đavola, šta ima veze... čovek može da izgleda izbezumljeno i kad mu gospoja umre isto kao i od droge. Ovih dana svi su mi nešto sumnjivi. On izgleda kao što sam izgledao ja kada je preminula Alma Džin...*

izgleda kao da je u paklu.

"Mislite da malo pecate?" upita Norm Stariji.

"Da pecam..." Bremen dovrši piće i podiže pogled ka policama punim varalica, malih kartonskih kutija sa plovcima i kalemova najlona. Ugleda štapove od trske i fiberglasa naslagane uz suprotni zid. "Daaa", reče on polako, iznenadivši i sebe odgovorom. "Voleo bih malo da pecam."

Norm Stariji klimnu glavom. "Treba vam pribor? Mamac? Dozvola? Ili to već imate?"

Bremen obliznu usne i oseti kako mu se nešto vraća u lobanju. U njegovu izribanu, izudaranu lobanju. "Treba mi sve", reče on, gotovo šapatom.

Norm Stariji se iscreri. "Pa, gospodine, imate para za to." On poče da se muva okolo i nudi Bremenu da izabere pribor, mamac i štapove na najam. Bremenu nije bilo do biranja; uzeo je prvo od svega što mu je Norm Stariji ponudio. Gomila na tezgi je rasla.

Bremen se vrati do hladnjaka i potraži još jednu bocu, osetivši se nekako oslobođeno zbog pomisli da i to ide na njegov sve veći račun.

"Treba vam gde da ostanete? Lakše je ako ostanete na nekom od ostrva ako mislite da pecate na jezeru."

Zar je ta močvara za koju je greškom smatrao da je Everglejds u stvari jezero? "Gde da ostanem?" ponovi Bremen, videvši u reflektujućem staklu sporih misli Norma Starijeg da je taj čovek siguran kako je on ostao retardiran od tuge. "Da. Voleo bih da ostanem ovde nekoliko dana."

Norm Stariji se okrenu tihom čoveku koji je sedeo. Bremen otvori svoje misli prema toj tamnoj prilici, ali ka njemu gotovo da ne prođe ništa od jezika. Misli tog čoveka bučkale su se kao beskrajno spora mašina za pranje veša koja okreće nekoliko prnja i smotuljaka slika, ali gotovo bez ijedne reči. Bremen gotovo da uzdahnu od takve novine.

"Verdže, nije li onaj tip iz Čikaga napustio Ostrvo Kopli Dva?"

Verdž klimnu glavom, a u iznenadnom pomeranju svetlosti sa jedinog prozora Bremen je sada mogao da vidi da je to starac, bezub, sa staračkim pegama koje gotovo da su sijale pod nestalnim dodirom dnevnog svetla.

Norm Stariji se ponovo okrenu. "Verdž više ne može dobro da govori posle svoje poslednje kapi... Doktor Majers to zove afazija... ali u glavi je dobro. Imamo slobodnu jednu od ostrvskih koliba. Četrdeset dva dolara dnevno, plus zakupnina jednog od čamaca i splava sa vanbrodskim motorom. Ili Verdž može da vas odveze tamo... besplatno. Ima dobrih mesta na samom ostrvu."

Bremen klimnu glavom. Da. Da na sve.

Norm Stariji uzvрати mu klimanjem glave. "U redu, najkraći boravak je tri noći, što znači da treba da ostavite depozit od sto deset dolara. Ostaćete tri noći?"

Bremen klimnu glavom. Da.

Norm Stariji se okrenu iznenađujuće modernoj registar kasi i poče da izvodi račun. Bremen izvuče nekoliko pedesetica iz smotuljka novčanica, a ostalo strpa u džep.

"O..." reče Norm Stariji, trljajući obraz. Bremen je mogao da oseti njegovo skanjivanje da postavi lično pitanje. "Pretpostavljam da imate odeću za pećanje, ali ako vam... ah... treba još nešto od odeće. Ili namirnica..."

"Samo malo", reče Bremen i iziđe iz radnje. Ode uskom stazom pored mesta gde je povraćao, natrag do iznajmljene 'Berete.' Na sedištu suvozača nalazio se jedan jedini komad prtljaga: njegova stara gimnazijska torba. Bremen se uopšte nije sećao da ju je predao u avionski prtljag, ali na njoj se nalazila nalepnica koja je to dokazivala. On je podiže, oseti nelagodnu prazninu, sa izuzetkom jednog jedinog grumena težine, i raskopča je.

Unutra, umotan u crvenu maramu koju mu je Gejl dala prethodnog leta, nalazio se revolver 'Smit i Veson' kalibra 38. Bio je to poklon od Gejlinog brata policajca u godini kada su živeli u Džermantaunu i kada je u njihovom bloku bilo provala. Ni Bremen ni Gejl nikada nisu opalili iz njega. Oduvek je nameravao da ga baci - zajedno sa kutijom metaka koju im je Karl dao uz pištolj - ali umesto toga ostavio ga je zaključanog u donjoj desnoj ladici svog radnog stola.

Bremen se nije sećao da je spakovao tu stvar. On podiže pištolj i razmota maramu, znajući da ga, ako ništa drugo, nije napunio.

Bio je pun. Vršci pet metaka bili su delimično vidljivi u okruglim kolevkama svojih ležišta, sivi i zaobljeni, bremeniti smrću. Bremen zamota pištolj, stavi ga u torbu i zatvori je. Onda je ponese natrag do radnje.

Norm Stariji podiže obrve.

"Izgleda da sam poneo neodgovarajuću odeću za pecanje", reče Bremen, pokušavajući da se isceri. "Pogledaću tamo, na policama."

Čovek iza tezge klimnu glavom.

"I nešto namirnica", reče Bremen. "Trebaće mi za tri dana, rekao bih."

Norm Stariji priđe policama blizu prednjeg dela radnje i poče da skida konzerve. "Brvnara ima staru peć", reče on. "Ali momci uglavnom koriste samo rešo. Supa, pasulj i tako to, u redu?" Izgleda da je osetio da Bremen nije u stanju da sam donosi odluke.

"Jah", reče Bremen, pronašavši par radnih pantalona i kaki košulju za samo jedan broj neodgovarajuću. On ih odnese do tezge i pogleda svoje noge, namrštivši se na uglačane salonske mokasine. Jedan pogled saopšti mu da se u ovoj čudesnoj radnji ne nalaze čizme ili patike.

Norm Stariji ponovo sabra račun i Bremen slušti dvadesetice, uz pomisao da je prošlo mnogo godina otkad je toliko bio zadovoljan zbog neke kupovine. Norm Stariji strpa robu u kartonsku kutiju, sa pakovanjima živih mamaca uz hleb i suhomesnate prerađevine umotane u beli papir, pa pruži Bremenu štap od fiberglasa koji je on za njega odabrao.

"Verdž je zagrejao splav sa vanbrodskim motorom. To jest, ako ste spremni da krenete..."

"Spreman sam", reče Bremen.

"Možda bi bilo bolje da pomerite kola sa druma. Parkirajte ih iza radnje."

Bremen učini nešto što iznenadi i njega samog. Pruži Normu Starijem ključeve, znajući da će kod tog čoveka kola van svake sumnje biti bezbedna. "Da li bi vam bilo teško...?" Bremen nije mogao da sakrije želju da pođe.

Norm Stariji podiže obrve na sekund, a onda se osmehnu. "Nema problema. Učiniću to odmah. Ključevi će da budu ovde kad budete spremni da krenete."

Bremen ga je pratio napolje kroz zadnja vrata, do kratkog doka koji se sa prednje strane radnje nije mogao videti. Starac je sedeo u zadnjem delu malog čamca i bezubo se cerio.

Bremen oseti kako mu se neka vrsta jada razvija u grudima, kao neka tropska ptica koja širi krila posle spavanja i otkriva jarko perje. U jednoj strašnoj sekundi, Bremen se uplaši da će zaplakati.

Norm Stariji pruži kutiju sa robom Verdžu i sačeka da Bremen nespretno zakorači u središte čamca, pa pažljivo spusti štap od fiberglasa uz veslačke klupe.

Norm Stariji cimnu svoju najlonsku kapu. "Provedite se dobro tamo, važi?"

"Da", šapnu Bremen dok je sedao na grubo sedište, osećao miris jezera i ujed motornog ulja, čak i dašak kerozina sa sopstvene odeće. "Da. Da."

6. OČI

Verovatno niko živi ne shvata tako dobro kao Džeremi kako um zaista dejstvuje. Osim što je imao pristup drugim umovima od svoje trinaeste godine, Džeremi je natrapao na istraživanje koje pokazuje pravi mehanizam misli. Ili makar veoma dobru metaforu za to.

Pet godina pre Gejline smrti Džeremi je konačno završio svoju tezu o analizi talasnog fronta, kada rad Džejkoba Goldmana stiže na njegov radni sto u Hejverfordu. Prikačena je cedulja njegovog starog cimera Čaka Gilpena: *Mislio sam da bi pozeleo da vidiš i tuđi pristup tim stvarima.*

Džeremi se vraća kući tako uzbuđen da jedva može da govori. Gernisavijen zuri u njega i istrčava iz sobe. Gejl mu sipa hladno piće i tera ga da sedne za kuhinjski sto. "Sporije", kaže ona. "Govori sporije."

"U redu", dahće Džeremi i umalo se ne davi od ledenog čaja. "Znaš moju tezu? Ono sa

talasnim frontom?"

Gejl koluta očima. Kako da ne zna za njegovu tezu? Ispunjavala im je život i krala slobodno vreme već četiri godine. "Da", kaže ona strpljivo.

"E, potpuno je zastarela", kaže Džeremi sa neprikladnim osmehom. "Čak Gilpen mi je danas poslao nešto od tipa po imenu Goldman; odozgo, iz Kembridža. Moja Furijeova analiza potpuno je zastarela."

"Oh, Džeri..." počinje Gejl sa iskrenim žaljenjem u glasu.

"Ne, ne... to je *sjajno!*" Džeremi gotovo viče. "To je divno, Gejl. Goldmanovo istraživanje popunjava sve one delove koji nedostaju. Ja sam obavljao pravi posao, ali na pogrešnom problemu."

Gejl odmahuje glavom. Ne razume.

On se naginje napred i lice mu sija. Ledeni čaj proliva se po stolu za meso. On gura ka njoj hrpu papira. "Ne, *gledaj*, malena, sve je tu. Sećaš se o čemu govori moj rad?"

"Analiza talasnog fronta funkcije pamćenja", kaže Gejl automatski.

"*Da*. Samo što sam ja bio toliko glup da to ograničim samo na pamćenje. Goldman i njegova ekipa obavljali su osnovna istraživanja na kompletnim parametrima talasnog fronta za opšte analoge ljudske svesti. Počelo je nizom analiza koje je u tridesetim godinama razvio jedan ruski matematičar, povezanim sa nekim stvarima rađenim povodom anomalija u rehabilitaciji posle učinka moždane kapi, da bi sve to dovelo pravo do moje Furijeove analize funkcije pamćenja..." I protiv volje, Džeremi odustaje od jezika i pokušava neposredno da opšti sa Gejl. Dodir njegovog uma meša se sa rečima, slikama u kaskadi poput odštampanih stranica na preopterećenom terminalu. Beskrajne Šredingerove krivulje, čiji dijagrami govore jezikom neizmerno čistijim od govora. Kolaps krivulja verovatnoće u binominalnoj progresiji.

"Ne, ne", dahće Gejl i odmahuje glavom. "Govori. Kaži mi rečima."

Džeremi pokušava, znajući sve vreme da bi matematika koja je za nju samo kredasti statički šum jasnije to ispričala. "Hologrami", kaže on. "Goldmanov rad zasnovan je na hologramskom istraživanju."

"Kao i tvoja analiza pamćenja", kaže Gejl i malo se mršti, kao i uvek kada razgovaraju o poslu.

"*Da*... tačno... samo što je Goldman to u svom radu odveo dalje od sinaptičke analize funkcije pamćenja, sve do analoga ljudske misli... do đavola, do čitavog raspona ljudske svesti."

Gejl uzima vazduh i Džeremi može da vidi kako shvatanje počinje da joj cveta u umu. Voleo bi da posegne tamo i zameni čistom matematikom nejasne jezičke konstrukcije kojima ona premošćava svoj put ka razumevanju, ali odupire se tom porivu i pokušava da i sam pronađe još reči.

"*Da li taj*..." kaže Gejl i zastaje. "*Da li taj rad koji Goldman obavlja objašnjava našu... sposobnost?*"

"*Telepatiju?*" Džeremi se ceri. "*Da, Gejl... da*. Do đavola, to objašnjava gotovo sve za čim sam ja pipao okolo kao slepac." On uzima vazduh, guta poslednje gutljaje ledenog čaja i nastavlja.

"Goldmanova ekipa obavlja sve moguće komplikovane studije EEG-a i skeniranja. On dobija puno sirovih podataka, ali ja sam jutros uzeo njegov rad i izvršio na njemu Furijeovu analizu, a onda uključio to u razne modifikacije Šredingerove talasne jednačine da bih video deluje li to kao stojeći talas."

"*Džeri, ne shvatam sasvim...*" kaže Gejl. On može da oseti kako njene upitne misli pokušavaju da razvrstaju matematičku zbrku njegovih sopstvenih misli.

"*Prokletstvo, malena, jeste delovalo*. Goldmanova longitudinalna studija MRS-tipa obrazaca ljudske misli *može* da se opiše kao front stojećih talasa. Ne samo funkcija pamćenja, kao što sam ja prekačio okolo, već *celokupna* ljudska svest. Deo nas koji se može izraziti gotovo savršeno kao hologram... ili, možda, preciznije, kao neka vrsta superholograma koji se sastoji od nekoliko miliona manjih holograma."

Gejl se naginje napred, oči počinju da joj sijaju. "*Mislim da shvatam... ali gde je tu onda um, Džeri? Sam mozak?*"

Džeremi se ceri, pokušava da otpije još malo, ali samo mu kocke leda džangrljaju uz usne. On spušta čašu s treskom. "Pretpostavljam da je najbolji odgovor to što su Grci i verski ludaci bili u pravu kada su razdvajali jedno od drugoga. Na mozak se može gledati kao na... pa, kao na neku vrstu istovremenog elektrohemijskog generatora talasnog fronta i interferometra. Ali um... ah, um... to je nešto mnogo divnije nego ta grudva sive materije koju zovemo mozak." I protiv volje, Džeremi ponovo misli u jednačinama: sinusni talasi plešu uz elegantnu Šredingerovu melodiju. Večiti, ali promenljivi sinusni talasi.

Gejl se ponovo mršti. "Dakle, duša *zaista* postoji... neki deo nas koji preživi smrt?" Gejlini roditelji, naročito njena majka, bili su fundamentalisti i njen glas sada poprima taj pomalo gundavi ton koji se uvek javlja kada razgovara o verskim idejama. Zamisao o ulizičkom malom jeruvimu duše koji maše krilcima i uspinje se ka večitom nepromenljivom postojanju na nebu za nju je užasavajuća.

Sada je red na Džeremija da se namršti. "Preživi smrt? Pa, ne..." Iritira ga što ponovo mora da misli u rečima. "Ako su Goldmanov rad i moja analiza tačni, pa se ličnost zaista sastoji od složenog talasnog fronta, neke vrste niza holograma male energije koji tumače stvarnost, onda ličnost svakako ne može da preživi smrt mozga. Šablon bi bio uništen baš kao i holografski generator. Taj složeni talasni front... a kad kažem složeni, Gejl, pa, moja analiza pokazuje da postoji više varijacija talas-čestica nego što postoji atoma u vasioni... tom holografskom talasnom frontu potrebna je energija za održavanje baš kao i svemu drugome. Smrcu mozga, talasni front bi se srušio kao balon na topli vazduh bez toplog vazduha. Srušio, rasparčao, iskidao i nestao."

Gejl se mračno osmehuje. "Prijatna slika", kaže ona tiho.

Džeremi ne sluša. Oči su mu poprimile taj pomalo stigmatični izgled koji on dobija kada ga zaokupi neka misao. "Ali nije važno to što se dešava sa talasnim frontom kada mozak umre", kaže on tonom koji ukazuje na to da mu je žena samo još jedan od studenata. "Važno je to na koji način se ovo otkriće... a tako mi Boga, to *jeste* otkriće... dakle, kako se ovo otkriće može primeniti na ono što zoveš našom sposobnošću. Na telepatiju."

"A kako se može primeniti, Džeri?" Gejlin glas je tih.

"Sasvim je jednostavno kada sebi vizuelno predstaviš ljudsku misao kao niz frontova stojećih talasa koji stvaraju obrasce interferencije što se mogu skladištiti i množiti u holografskim analozima."

"Aha."

"Ne, *jeste* jednostavno. Sećaš se kada smo podelili utiske o toj sposobnosti neposredno pošto smo se upoznali? Oboje smo zaključili da bi bilo nemoguće objasniti dodir uma bilo kome ko to nije iskusio. Bilo bi to kao opisivanje..."

"Kao opisivanje boja osobi slepoj od rođenja", kaže Gejl.

"U redu. Da. *Ti* znaš da dodir uma u stvarnosti ni najmanje nije nalik onome kako to opisuju u tim glupim SF pričama koje čitaš."

Gejl se osmehuje. Čitanje naučne fantastike njen je skriveni porok, odmor od 'ozbiljnog čitanja' koje obično upražnjava, ali uživa u tom žanru dovoljno da obično grdi Džeremija zbog toga što ga zove 'SF'. "Obično kažu da to liči na hvatanje radio ili TV emisija", kaže ona. "Kao da je um prijemnik ili tako nešto."

Džeremi klima glavom. "*Mi* znamo da nije tako. Da je pre kao..." Ponovo, reči ga izdaju i on pokušava da podeli sa njom matematiku: sinusni talasi izvan faze koji polako konvergiraju dok se amplitude premeštaju preko prikazanog prostora verovatnoće.

"Nešto kao da imaš *déjà vu* sa nečijim tuđim sećanjima", kaže Gejl, odbijajući da napusti krhki splav jezika.

"Tačno", kaže Džeremi, ali se mršti dok razmišlja, a onda ponovo kaže 'tačno.' "Pitanje koje se niko nikada nije setio da postavi... jeste kako neko može da čita sopstveni um? Neurološki istraživači uvek pokušavaju da dođu do odgovora na to gledajući neuroprenosnike ili druge hemikalije, ili razmišljajući o dendritima i sinapsama... otprilike kao da neko pokušava da shvati kako radi radio time što čupa pojedine čipove ili viri u tranzistor, a da nikada tu stvar nije ni

sastavio."

Gejl odlazi do frižidera i vraća se sa bokalom kako bi mu ponovo napunila čašu ledenim čajem. "A ti si radio sastavio?"

"Goldman jeste", ceri se Džeremi. "A ja sam mu ga uključio."

"Kako to čitamo sopstveni um?" pita Gejl tiho.

Džeremi oblikuje vazduh rukama. Prsti mu se kreću kao neuhvatljivi talasni frontovi koje opisuje. "Mozak generiše te superholograme od kojih se sastoji puni paket... pamćenje, ličnost, čak i talasni front koji prerađuje pakete tako da možemo da tumačimo stvarnost... i još dok generiše te talasne frontove, mozak takođe deluje kao interferometar, lomeći talasne frontove na sastavne delove u skladu sa našim potrebama. Tako 'čitamo' sopstveni um."

Gejline šake stežu se i opuštaju dok se ona odupire porivu da gricka nokte od uzbuđenja. "Mislim da shvatam..."

Džeremi je hvata za ruke. "*Zaista* shvataš. Ovo toliko toga objašnjava, Gejl... zašto žrtve kapi mogu ponovo da nauče kako da koriste različite delove uma, strašan učinak Alzhajmerove bolesti, čak i zašto je bebama toliko potrebno da sanjaju, dok kod starih ljudi to ne važi. Vidiš, talasni front ličnosti bebe ima veću potrebu da tumači stvarnost u tom hologramskom simulatoru..."

Džeremi zastaje. Video je trzaj bola koji je prošao Gejlinim licem na pomen bebe. On joj steže šake.

"U svakom slučaju", kaže, "vidiš kako to objašnjava sposobnost koju imamo."

Ona diže pogled i susreće se s njegovim. "Mislim da vidim, Džeri. Ali..."

On iskapljuje poslednje gutljaje ledenog čaja. "Možda smo mi genetske mutacije, malena, kao što smo i ranije pričali. Ali ako je tako, mi smo mutanti čiji mozgovi rade samo ono što rade i svi ostali mozgovi... razlamaju superholograme u razumljive obrasce. *Samo što naši mozgovi mogu da tumače i obrasce talasnih frontova drugih ljudi, baš kao i sopstvene.*"

Gejl sada brzo klima glavom i uviđa. "Zbog toga imamo tu stalnu statiku tuđih misli... ono što ti nazivaš neurograjom... zar ne, Džeri? Neprekidno razlamamo misaone talase drugih ljudi. Kako si ono nazvao tu hologramsku stvar što to čini?"

"Interferometar."

Gejl se ponovo osmehuje. "Znači, rođeni smo sa faličnim interferometrima."

Džeremi joj podiže šaku i ljubi joj prste. "Ili sa preterano delotvornim."

Gejl prilazi prozoru i gleda napolje ka ambaru, pokušavajući da apsorbuje sve to. Džeremi je ostavlja sopstvenim mislima, podigavši štit uma dovoljno da joj ne smeta. Trenutak kasnije, on kaže: "Ima još jedna stvar, malena."

Ona se okreće od prozora, držeći se za mišice.

"Razlog zbog kog je Čak Gilpen uopšte imao to istraživanje", kaže on. "Sećaš se da Čak radi za Fundamentalnu grupu za fiziku u Berklijevim laboratorijama u Lorensu?"

Gejl klima glavom. "Pa?"

"Pa, u poslednjih nekoliko godina tragali su za sve manjim i manjim česticama i izučavali svojstva koja njima vladaju kako bi ustanovili šta je stvarno. Šta je *stvarno* stvarno. A kada prođu pored gluona, kvarkova, šarma i boje, pa virnu u stvarnost na njenom najosnovnijem i najubedljivijem nivou, znaš šta dobiju?"

Gejl odmahuje glavom i drži se još čvršće, videvši odgovor i pre nego što on stiže da ga izrazi rečima.

"Dobiju niz jednačina verovatnoće koje pokazuju frontove stojećeg talasa", kaže on tiho, dok mu se koža ježi. "Dobiju iste škrabotine i linije koje idu tamo-amo, kakve Goldman dobije kada zvirne iza mozga i pronađe um."

Gejlin glas je šapat. "Šta to *znači*, Džeri?"

Džeremi ostavlja ledeni čaj sa kockama leda koje se tope i odlazi do frižidera da uzme pivo. Otvara ga i otpija dugi gutljaj, zastavši jednom da podrigne. Iza Gejl, svetlost kasnog popodneva boji trešnjava stabla iza ambara bogatim prelivima. *Tamo napolju*, deli on sa Gejl. *I u našim*

umovima. Različito... i isto. Vasiona kao front stojećih talasa, krhak i neverovatan poput snova bebe.

On podriguje i kaže naglas: "Do đavola, malena, pojma nemam."

7. LASCIATE OGNE SPERANZA, VOI CH'INTRATE

Trećeg dana, Bremen je ustao i izišao napolje na svetlost. Iza kolibe se nalazio mali dok, u stvari jedva nešto više od dve daske na stubovima, i Bremen je upravo tu stajao i žmirkao u osvit dok su se ptice mahnito oglašavale iza njega, u močvari, i dok su se ribe dizale da se nahrane pred njim, u reci.

Prvog dana zadovoljio se time da pusti Verdža da ga preveze preko reke i pokaže mu kolibu za pecanje. Starčeve misli bile su dobrodošla promena za Bremenov iscrpljeni um: misli bez reči, slike bez reči, spora osećanja bez reči, misli ritmičke i umirujuće kao pućkanje starinskog vanbrodskog motora koji ih je nosio preko spore reke.

Koliba je bila više nego što je Bremen očekivao za četrdeset dva dolara dnevno; pored doka mala građevina imala je i verandu, majušnu dnevnu sobu sa prozorima sa zastorima, jedan razvučeni kauč i stolicu za ljuljanje, malu kuhinju sa frižiderčićem - bilo je struje! - glomaznom rernom i obećanim rešoom, i konačno uski sto sa izbledelom mušemom. Bila je tu takođe spavaća soba ne mnogo veća od samog kreveta ugrađenog u zid, i njen jedini prozor gledao je na, Boga mu, poljski klozet. Tuš i lavabo bili su priručni, u otvorenoj niši iza zadnjih vrata. Ali ćebad i presavijeni čaršavi bili su čisti, tri električne svetiljke u brvnari radile su, a Bremen se sručio na razvučeni kauč sa osećanjem veoma bliskim ushićenju dok ga je obuzimala tuga tako duboka da se graničila sa vrtoglavicom.

Verdž je ušao i seo u stolicu za ljuljanje. Iz učtivosti, Bremen je pregledao kese sa namirnicama, pronašao pakovanje od šest konzervi piva koje mu je stavio Norm Stariji i ponudio jednu Verdžu. Starac nije odbio i Bremen je uživao u toplom sjaju starčevih misli bez reči dok su sedeli u toplom sutonu i pijuckali podjednako topla piva.

Kasnije, kada ga je vodič napustio, Bremen je sedeo na doku i pecao. Nije se brinuo o izboru mamca, jačini najlona ili vrsti ribe koju lovi, noge su mu visile sa grubih dasaka, slušao je kako su močvara i reka oživele od žaba krastača na svetlu koje je gasnulo, i hvatao više riba nego što je ikada sanjao. Bremen je znao da su neke od njih somovi, po brcima, da su neke duže, tanje i da se žešće bore, kao i da jedna liči baš na pastrmku duginih boja, mada je to smatrao neverovatnim... ali sve ih je bacao natrag. Imao je dovoljno za tri večere i riba mu nije bila potrebna. Sam *postupak* pecanja bio je terapijski; *pecanje* je bilo ono što mu je uljuljkalo um u nekakav ostatak mira posle ludila prethodnih dana i nedelja.

Nešto kasnije te prve noći, pošto se smrklo (Bremen nije pogledao na sat), ušao je u kolibu, pripremio sendvič sa slaninom, zelenom salatom i paradajzom za večeru, zalio to još jednim pivom, oprao sudove, a zatim i sebe, i otišao u kevet, da bi zaspao prvi put posle četiri dana i spavao, bez snova, prvi put posle mnogo nedelja.

Drugog dana Bremen je kasno ustao i celo jutro pecao sa doka, ne uhvativši baš ništa, podjednako zadovoljan kao i prethodne večeri. Posle poznog ručka, odšetao je obalom gotovo do mesta gde je se reka pretvarala u močvaru, ili obrnuto... nije mogao to da utvrdi, i nekoliko sati pecao je sa obale. Ponovo je pobacao natrag sve što je uhvatio, ali video je zmiju kako lenjo pliva između poluuronjenih čempresa i prvi put u životu nije se uplašio tog gmizavca.

Uveče drugog dana Verdž je došao pućkajući uz reku, pristao uz dok i jednostavnim znacima saopštio Bremenu da je došao da ga odveze na pecanje natrag, u močvaru. Bremen je oklevao na trenutak - nije znao da li je spreman za močvaru - ali onda je spustio štap i mašinicu starcu i pažljivo skočio u prednji deo čamca.

Močvara je bila mračna i obrasla španskom mahovinom, i Bremen je manje pažnje obraćao na pecanje nego na posmatranje ogromnih ptica koje su lenjo mahale krilima i letele iznad njegove glave ka svojim gnezdim, ili na slušanje večernjeg dozivanja hiljadu vrsta žaba, pa čak i gledanje dva aligatora koji su se tromo kretali kroz vodu obojenu sutonom. Verdžove misli gotovo da su se

stopile sa ritmovima čamca i močvare, i Bremena je beskrajno smirivala predaja sopstvene uzburkane svesti nepotpunoj jasnoći oštećenog uma njegovog druga u pecanju. Na neki čudan način, Bremen je dokučio da je Verdž, iako loše obrazovan i daleko od učenog čoveka, u svojim ranijim danima bio neka vrsta pesnika. Sada, posle kapi, to pesništvo pokazivalo se kao blaga kaskada sećanja bez reči i spremnost da se samo sećanje preda zahtevnijoj kadenci *sadašnjosti*.

Ni jedan ni drugi nisu uhvatili ništa što bi vredelo zadržati, pa su isplovili iz močvare u svetliju tamu - pun mesec uzdizao se iznad čempresa na istoku - i privezali se za mali dok Bremenove brvnare. Lahor je rasterivao komarce dok su sedeli u druželjubivoj tišini na verandi i dovršavali poslednje Bremenovo pivo.

Sada, trećeg jutra, Bremen je ustao i izišao na svetlost, žmirkajući u osvit, sa željom da malo peca pre doručka. Skočio je sa doka i otišao stotinu jardi južno duž obale do travnatog mesta koje je pronašao prethodnog popodneva. Izmaglica se dizala sa reke, a ptice su ispunjavale vazduh užurbanim kričanjem. Bremen je pažljivo hodao, na oprezu zbog zmija ili aligatora u korovu duž obale, i osećao kako se vazduh brzo zagreva dok se sunce diže i oslobađa drveća. Nešto veoma slično sreći lagano mu se okretalo u grudima.

Velika Reka sa Dva Srca, dođe mu Gejlina misao.

Bremen stade i umalo se ne saplete. Ostade da stoji, dahćući blago, zatvorivši oči kako bi se usredsredio. Bila je to Gejl, ali i *nije* bila Gejl: utvarni odjek, jeziv, kao da mu se šapatom obratio baš njen glas. Na trenutak, vrtoglavica se pogoršala i Bremen je morao brzo da sedne na travnati brežuljak. On spusti glavu među kolena i pokuša sporo da diše. Nešto kasnije, zujanje u ušima mu oslabi, tutnjava u srcu mu se primiri, a talas *déjà vu* koji se graničio sa mučninom prođe.

Bremen podiže lice ka suncu, pokuša da se osmehne i uzme štap i mašinicu.

Ali nije imao štap i mašinicu. Ovog jutra, umesto njih izneo je pištolj kalibra 38.

Bremen sede na sve topliju obalu reke i pogleda oružje. Plavi čelik izgledao je gotovo crn na jarkoj svetlosti. On pronađe polugu koja je oslobađala cilindar i pogleda šest mesinganih krugova. Zatvori cilindar sa škljocajem i podiže oružje više, prinevši ga gotovo samom licu. Udarac škljocnu sa iznenađujućom lakoćom i zape se. Bremen prisloni kratku cev uz slepoočnicu i zatvori oči, sa toplom svetlošću sunca na licu, osluškujući zujanje insekata.

Bremen nije zamišljao da će ga metak koji mi uđe u lobanju osloboditi... da će ga poslati na neki drugi nivo postojanja. Ni on ni Gejl nisu verovali da postoji drugi život posle ovog. Ali on je shvatao da su pištolj i taj jedan metak oruđa oslobađanja. Prst mu pronađe obarač i Bremen je sada znao sa potpunom izvesnošću da će i najmanji dodatni pritisak okončati bezdanu provaliju jada koja je ležala čak i pod ovim kratkim bleskom sreće. Najmanji dodatni pritisak zauvek će okončati neprestane upade tuđih misli koje su mu i sad zujale oko rubova svesti poput miliona zonzara oko trulog mesa.

Bremen poče da prenosi taj dodatni pritisak, sa savršenim lukom od metala pod prstom i, protiv volje, pretvori taj taktilni osećaj luka u matematički konstrukt. Vizuelizovao je latentnu kinetičku energiju koja leži u barutu, iznenadni prelaz te energije u kretanje, i usled toga kolaps složenije strukture dok složeni ples sinusnih talasa i frontova stojećih talasa u njegovoj lobanji umire sa umiranjem mozga koji ih je generisao.

I upravo pomisao na uništenje tog divnog matematičkog konstrukta, bespogovorno razbijanje jednačina fronta stojećeg talasa toliko divnijih za Bremena od povređene ljudske psihe pune nedostataka koju su predstavljale, naterala ga je da spusti pištolj, da otpusti udarač pištolja i da oružje baci daleko, preko visoke trske u reku.

Bremen je stajao i gledao kako se koncentrični krugovi šire. Nije osećao ni ushićenje ni tugu, ni zadovoljstvo ni olakšanje. Nije osećao baš ništa.

Osetio je čovekove misli samo nekoliko sekundi pre nego što se okrenuo i ugledao ga.

Čovek je stajao u starom skifu ni dvadeset pet stopa od Bremena i koristio veslo kao motku za odgurivanje čamca sa ravnim dnom iz plicaka gde se reka ulivala u močvaru (ili obrnuto). Čovek je bio odeven još neprikladnije za reku nego Bremen tri dana ranije: nosio je belo salonsko odelo sa crnom košuljom čiji su oštri špicevi kragne zasecali široke revere odela kao gavranova krila;

od mršavog vrata do mesta gde su mu se crne grudne malje slagale sa crnim satenom košulje, spuštali su se slojevi zlatnih ogrlica; nosio je skupe crne cipelice od meke kože koje nikada nisu bile namenjene površini grubljoj od dubokog tepiha; ružičasta svilena maramica virila mu je iz džepa belog salonskog odelja; bele pantalone držao mu je beli kaiš sa velikom zlatnom kopčom, a na levom ručnom zglobu sijao mu je zlatni 'Roleks.'

Bremen otvori usta da mu kaže dobro jutro, kada odjednom vide sve.

Ime mu je Vani Fuči. Iz Majamija je otišao nešto posle tri ujutro. Mrtvac u prtljažniku imao je neverovatno ime - Čiko Tartuđijan. Vani Fuči je telo izbacio manje od dvadeset stopa od mesta gde je skif sada plutao, odmah između čempresa gde je močvara bila crna i srazmerno duboka.

Bremen trepnu i vide da se koncentrično mreškanje još širi sa senkovitog mesta gde je Čiko Tartuđijan bio gurnut iz čamca umotan u pedeset funti čeličnog lanca.

"Hej!" povika Vani Fuči i gotovo prevrnu skif kada je jednom šakom pustio veslo da bi se opipao ispod belog sakoa.

Bremen ustuknu za korak, a onda se ukoči. Za trenutak je pomislio da je pištolj kalibra 38 u ruci Vanija Fučija *njegov* pištolj, onaj koji mu je dao šurak, pištolj koji je upravo bacio u reku. Koncentrično mreškanje još se širilo sa tog mesta, iako je sada već zamiralo u susretu sa rečnom strujom i talasićima zaljuljanog skifa Vanija Fučija.

"Hej!" viknu Vani Fuči drugi put i nape pištolj. Glasno.

Bremen pokuša da digne ruke, ali ustanovi da ih je samo skupio ispred grudi pokretom koji je više ukazivao na kontemplaciju nego na molbu ili molitvu.

"Jebote, koji ćeš moj ti ovde?" vrisnu Vani Fuči dok se skif toliko ljuljao da je sada crni otvor uperene cevi pištolja šetao od Bremenovog lica do mesta blizu njegovih stopala.

Bremen je znao da, ukoliko misli da beži, sada to treba da učini. Nije pobegao.

"Rekao sam, jebote, koji ćeš moj ti ovde, pička ti materina!" vrisnu čovek u belom odelu i crnoj košulji. Kosa mu je bila crna i sjajna poput košulje i uzdizala se u gustim kovrdžama. Lice mu je bilo bledo ispod veštačke osunčanosti, a usta, mesnata i napućena kao kod kupidona, sada su bila iskrivljena u nešto što je podsećalo na režanje. Bremen vide dijamant koji je blistao u levoj ušnoj školjci Vanija Fučija.

Na trenutak nesposoban da progovori, pre zahvaljujući čudnom oduševljenju nego bilo kakvom naletu straha, Bremen zavrte glavom. Šake su mu ostale otvorene, sa vršcima prstiju koji su se gotovo dodirivali.

"Dolaz' vamo, jebote", viknu Vani Fuči, pokušavajući da umiri pištolj dok je čvršće stezao veslo ispod desnog pazuha i odgurivao se ka obali, oslonjen levom podlakticom o njega. Skif se ponovo zaljulja, ali se otisnu napred; otvor cevi pištolja bio je sve veći.

Bremen zatrepta da odagna mušice iz očiju, zagledan u skif koji je doplutao do obale. Tridesetosmica je sada bila udaljena manje od osam stopa i mnogo mirnija.

"Šta si vid'o, pizda ti materina? Jebem ti mater, šta si vid'o?" Vani naglasi drugo pitanje pruživši revolver, kao da namerava da ga gurne Bremenu kroz lice.

Bremen ne reče ništa. Jedan deo njega bio je veoma smiren. Mislio je na Gejl za vreme njenih poslednjih dana i noći, okruženu instrumentima u odeljenju za intenzivnu negu, tela zaposednutog kateterima, cevima za kiseonik i iglama za infuziju. Svaka pomisao na elegantni ples sinusnih talasa nestala je sa gangsterovim povicima.

"Ulaz' u jebeni čamac, mater ti jebem", prožišta Vani Fuči.

Bremen ponovo trepnu, zaista ne shvatajući. Fučijeve misli bile su usijane, bujica vrelih skarednosti i naleta straha, tako da jedan dugi trenutak Bremen nije znao da je Vani Fuči glasno progovorio.

"Reko', ulaz' u jebeni čamac, mater ti jebem!" viknu Vani Fuči i opali iz pištolja u vazduh.

Bremen uzdahnu, spusti ruke i pažljivo kroči u skif. Vani Fuči mu mahnu da pređe u prednji deo plovila sa ravnim dnom, pokaza mu da sedne, a onda poče nespretno da se odguruje jednom rukom, dok je drugom držao pištolj.

U tišini, ako se izuzme kreštanje ptica koje je taj jedan pucanj naterao da polete, kretali su se

ka suprotnoj obali.

8. OČI

Zanima me smrt. To je za mene novi pojam. Zamisao da neko jednostavno *prestaje da postoji* zaprepašujuća je i možda najneobičnija stvar koju mi je Džeremi doneo.

Prilično sam siguran da je Džeremijo prvo uviđanje smrtnosti bilo naročito brutalno: smrt njegove majke kada mu je bilo četiri godine. Njegova telepatska sposobnost u to vreme retka je i nedisciplinovana - jedva nešto više od upada određenih misli i košmara za koje će kasnije shvatiti da nisu njegovi - ali ta nadarenost poprima retku i neprijatnu žižu u noći kada mu umire majka.

Njeno ime je Elizabet Suskind Bremen i u noći kada umire ima dvadeset devet godina. Vraća se kući posle 'ženskog izlaska' koje su preimenovali u večer za poker zbog cepidlačkog prizvuka ranijeg imena. Ta grupa od šest do deset žena već godinama se sastaje jednom mesečno, većina njih još iz vremena pre nego što su se pouđavale, a te večeri, u sredu, otišle su u Filadelfiju da uhvate večernje otvaranje u muzeju umetnosti i posle toga da slušaju negde džez. Pažljivo biraju zaduženog vozača, mada to ime još nije ušlo u široku upotrebu, i Elizabetina doživotna prijateljica Keri nije popila nimalo alkohola pre vožnje kući. Četiri prijateljice stanuju na pola sata vožnje jedna od druge blizu mesta gde se nalazi kuća Bremenovih, u Jelenovom okrugu, i voze se zajedno Kerinim 'Ševi' karavanom te noći kada pijanac prelazi preko linije u sredini na auto-putu Šilkil.

Saobraćaj je gust, karavan se nalazi u krajnjoj levoj traci i nema više od dve sekunde upozorenja dok nailazi preko linije u sredini na delu gde se zaštitna ograda još popravljaju. Sudar je čeon. Džeremijeva majka, njena prijateljica Keri i još jedna žena po imenu Mardži Širson ostaju na mestu mrtve. Četvrta žena, nova Kerina prijateljica koja je te noći prvi put prisustvovala večeri za poker, izbačena iz kola, ostaje živa, iako od tog dana postaje paralizovana. Pijanac - muškarac čijeg imena Džeremi nikako ne može da se priseti, bez obzira na to koliko puta ga vidi napisanog u godinama koje će uslediti - preživljava sa neznatnim ozledama.

Džeremi se naglo budi i počinje da vrišti, nateravši oca da dotrči gore. Dečak još vrišti i dvadeset pet minuta kasnije, u vreme poziva saobraćajne patrola.

Džeremi se seća svake pojedinosti sledećih nekoliko sati: kako je sa ocem otišao u bolnicu, gde niko, izgleda, ne zna kuda je poslato telo Elizabet Bremen; kako je morao da stoji kraj oca dok su Džonu Bremenu govorili da gleda jedan ženski leš za drugim u bolničkoj mrtvačnici kako bi 'identifikovao' nestalu NN; kako su rekli da telo nije uopšte doneto sa telima drugih žrtava, već je prebačeno pravo u mrtvačnicu u susednom okrugu. Džeremi se seća duge vožnje kroz kišu usred noći, očevog lica u odrazu iz ogledala, osvetljenog svetlima instrumenata kontrolne table, i pesme na radiju - Pet Bun pevao je 'Aprilsku ljubav' - a potom zbrkanih pokušaja da pronađu mrtvačnicu u naizgled napuštenom industrijskom delu Filadelfije.

Konačno, Džeremi se seća kako je zurio u majčino lice i telo. Nema diskretnog čaršava za podizanje kao u filmovima koje će Džeremi gledati u godinama što će uslediti; tu je samo prozirna plastična kesa, nalik na zavesu tuša, kroz koju izubijano lice i izlomljeno telo Elizabet Suskind Bremen gotovo mlečno blistaju. Sanjivi službenik mrtvačnice otvara kesu grubim pokretom i slučajno spušta plastiku toliko da su izložene grudi Džeremijeve mrtve majke. Na njima je još usirena, ne sasvim sasušena krv. Džon Bremen zadiže plastiku pokretom koji Džeremi poznaje posle stotina ušuškavanja u krevet; njegov otac ne govori ništa, već samo klima glavom u znak identifikacije. Oči njegove majke malo su otvorene, kao da ih gleda krišom i igra nekakvu igru žmurke.

Naravno, otac ga ne vodi sa sobom te noći. Džeremi je ostavljen kod suseda, ušuškan na sofi komšijske gostinske sobe koja miriše na sredstvo za čišćenje tepiha, da podeli svaki sekund očevog košmarnog zadatka dok leži u čistim čaršavima i zuri, širom otvorenih očiju, u pokretne trake svetlosti na tavanici komšijske gostinske sobe, dok kola u prolazu šište po asfaltu. Tek više od dvadeset godina kasnije, posle venčanja sa Gejl, Džeremi to shvata. Uistinu, Gejl je ta koja to shvata - koja prekida Džeremijevo gorko prepričavanje događaja te večeri - Gejl je ta koja ima

pristup delovima Džeremijevog pamćenja koje čak ni on ne može da dosegne.

Džeremi nije plakao kada je imao četiri godine, ali čini to te noći, dvadeset jednu godinu kasnije: plače na Gejlinom ramenu skoro čitav sat. Plače za majkom i za ocem, koga više nema, koji je umro od raka, a da mu sin to nije oprostio. Džeremi plače za sobom.

Nisam siguran kakav je Gejlin prvi telepatski susret sa smrću. Postoje sećanja o sahranjivanju njenog mačora Lea, kada je ona imala pet godina, ali upamćeni dodir uma za vreme poslednjih sati te životinje pošto su je udarila kola možda je pre žaljenje za odsustvom predenja i krznate toplote nego ikakav pravi dodir sa mačorovom svešću.

Gejlini roditelji su hrišćani-fundamentalisti, i to sve više fundamentalisti kako Gejl odrasta, i ona retko čuje da se o smrti govori drugim rečima osim kao o 'prelasku' u Hristovo kraljevstvo. U njenoj osmoj godini, kada joj umire baka - to je kruta, formalna stara dama čudnog mirisa koju Gejl retko posećuje - Gejl podižu da pogleda telo u pogrebnom zavodu dok joj otac šapuće u uho: "To nije stvarno Bakica... Bakica je na nebu."

Gejl je rano zaključila, čak i pre Bakicinog 'prelaska', da je nebo gotovo sigurno živo sranje. To su reči njenog dede-ujaka Badija - "Sve te bogomoljačke stvari, Pasuljče, sve ti je to živo sranje. To o nebu i horovima anđela... živo sranje. Umremo i nadubrimo tle, baš kao što to sada radi maca Lio u zadnjem dvorištu. Jedino što znamo da nam se dešava pošto umremo jeste da pomazemo travi i cveću da rastu, a sve ostalo je živo sranje." Gejl nikada nije bila sigurna zašto ju je deda-ujak Badi zvao Pasuljče, ali misli da to ima neke veze sa njegovom sestrom koja je umrla dok su bili deca.

Smrt je, zaključuje ona rano, jednostavna. Umreš i od tebe rastu trava i cveće. Sve ostalo je živo sranje.

Gejlina majka čuje je kako deli tu filosofiju sa drugaricom - njih dve sahranjuju uginulog hrčka - i Gejlina majka šalje drugaricu kući, a gnjavi Gejl skoro čitav sat time šta kaže Biblija, kako je Biblija Božja Reč na zemlji, i kako je glupo misliti da osoba naprosto prestaje da postoji. Gejl, tvrdoglava, zuri i sluša, ali odbija da se pokaje. Majka joj kaže da je deda-ujak Badi alkoholičar.

Iti si, misli devetogodišnja Gejl, ali ne kaže to naglas. Ne zna to zahvaljujući svojoj sposobnosti dodira uma - nad tim će uspostaviti kontrolu četiri godine kasnije, kada uđe u pubertet - već je to zaključila po tome što je pronašla otvarač za boce pod peškirimama u kupatilu, po tome što čuje da je obično precizna dikcija njene majke nejasna i glasna kasno noću, i po osluškivanju glasova koji dopiru uz stepenice dok njeni roditelji priređuju zabave za svoje preporođene prijatelje.

Ironično, prva osoba bliska Gejl koja umire posle njenog pravog ovladavanja telepatskim sposobnostima stečenim rođenjem jeste njen deda-ujak Badi. Odlazi autobusom na sasvim drugi kraj Čikaga da poseti ujka Badija u bolnici, gde on leži na samrti. Nije u stanju da govori, u grlu ima kateterske cevi za disanje kako bi vazduh prolazio kroz rakom napadnut vrat do rakom napadnutih pluća, ali petnaestogodišnja Gejl ostaje tamo šest sati, dugo posle vremena za posetu, drži ga za ruku i pokušava da projektuje sopstvene misli u njegove, kroz nestalne koprene bola i sedativa. Nema osećaj da on čuje njene poruke putem dodira uma, iako je gotovo zgromljena složenom tapiserijom njegovih sanjarenja i sećanja. Kroz sve njih provlači se osećaj tuge i gubitka, najvećim delom usredsređen na sestru, Pasuljčeta, koja je bila jedini prijatelj ujke Badija u neprijateljskom svetu.

Ujka Badi, slala je Gejl iznova i iznova, *ako sve nije živo sranje... nebo i sve to... pošalji mi neki znak. Pošalji mi misao*. Opij je oduševljava i prestravljuje. Ona leži budna tri noći žaleći što je poslala te misli svom prijatelju na samrti, napola iščekujući svake noći da je probudi njegov duh, ali četvrti noći posle Badijeve smrti, nema ničega u noći - ni šapata njegovog promuklog glasa, ni toplih misli, ni osećaja njegovog prisustva 'negde drugde' - već samo tišina i praznina.

Tišina i praznina. To ostaje Gejlino ubeđenje o dominionu smrti do kraja života, uključujući i te poslednje nedelje kada ne uspeva da sakrije tuorbnost svojih misli od Džeremija. On ne pokušava da je odvraća od takvog pogleda, iako deli sunčevu svetlost i nadu sa njom čak i kada

vidi malo onog prvog, a ne oseća nimalo onog drugog.

Tišina i praznina. To je smrt za Gejl.

Sada je i za Džeremija.

9. GDE SU MRTVACI OSTAVILI KOSTI

Vani Fuči je poveo Bremana sa skifa na obalu, od obale kroz zastor od drveća, i od drveća do ivice druma gde je bio parkiran beli 'Kadilak.' Čovek je držao revolver uz bok, ali na vidnom mestu, dok je otvarao vrata na strani suvozača i pokazivao Bremanu da uđe. Bremen se nije usprotivio niti je progovarao. Kroz štit od čempresa mogao je da vidi malu radnju gde je Norm Stariji pio svoju drugu šoljicu kafe i gde je Verdž sedeo i pušio lulu.

Fuči kliznu na sedište vozača, pokrenu 'Kedija' uz riku i sjuri se na asfalt, ostavivši oblak prašine i razbacani šljunak na rastinju iza njih. Nije bilo nikakvog drugog saobraćaja. Slaba jutarnja svetlost dodirivala je krošnje i telefonske bandere. Sunčeva svetlost blistala je na vodi s njihove desne strane. Gangster spusti pištolj kraj svoje leve noge na udobno kožno sedište. "Zucni jednu jebenu reč", reče on užurbanim šapatom, "i ima na licu mesta da ti oduvam tu tvoju jebenu glavu."

Bremen nije osećao poriv da kaže bilo šta. Dok su se vozili ka zapadu i dok je 'Kadilak' dokono zujao lakom brzinom od pedeset pet milja na sat, zavalio se u jastuke sedišta i posmatrao kako pejsaži promiču s njegove desne strane. Ostavili su močvaru i šumu za sobom i ušli u otvoreni predeo reckaste trave i patuljastih borova. Vremešne seoske kuće stajale su u poljima i, bliže auto-putu, okruživale povremeno tezge za prodaju, bez poljoprivrednih proizvoda ili ljudi. Vani Fuči promrmlja nešto i uključi radio, pritiskajući dugmad sve dok nije pronašao stanicu sa pravom mešavinom rokenrola.

Bremenov problem bio je to što je mrzeo melodramu. Nije verovao u to. Gejl je bila ta koja je uživala u knjigama, televiziji i filmovima; Bremen je situacije uvek smatrao toliko neverovatnim da su se graničile sa besmisлом, postupke i odnose likova neuverljivim, a melodramu krajnje banalnom. Povremeno, Bremen bi isticao da se životi ljudskih bića vrte oko izbacivanja đubreta, postavljanja stola, ili gledanja TV-a - a ne oko potera kolima i pretnji drugima pomoću pištolja. Gejl bi klimnula glavom, osmehnula se i rekla po stoti put: "Džeri, imaš mašte koliko i kvaka na vratima."

Bremen je imao mašte, ali nije voleo melodramu i nije verovao u izmišljene svetove koji su na njoj počivali. Nije toliko verovao ni u Vanija Fučija, iako su gangsterove misli bile dovoljno jasne. Nestruktuirane i mahnite, ali jasne.

Šteta, pomisli Bremen, što ljudski umovi nisu kao kompjuter, što čovek ne može da poziva informacije kako mu je volja. 'Čitanje ljudskih umova' bilo je analognije pokušajima da se pročitaju žurne škrabotine na ceduljicama razbacanim po nemirnom moru nego dozivanju čistih linija informacija na VDT-u. Ljudi nisu išli unaokolo i mislili o sebi u čistim flešbekovima zarad nekog telepate koji bi mogao da im naiđe na misli; bar ne ljudi koje je Bremen sretao.

Nije ni Vani Fuči, iako je Bremen sasvim lako saznao njegovo ime. Fuči *jeste* mislio o sebi u trećem licu, na potpuno sobom obuzeti, ali i čudnovato izdvojeni način, kao da je život tog gangsterčića bio film koji je on gledao. *Pa, Vani Fuči se otarasio te bedne pizde*, bila je suština prve misli sa kojom se Bremen susreo na ostrvu. Odeća Čika Tartudijana još je slala mehurove zarobljenog vazduha ka površini.

Bremen zatvori oči i usredsredi se dok su se vozili ka zapadu, zatim ka severu, pa onda ponovo ka zapadu. Činilo mu se važnim da se usredsredi, iako Bremen nije imao poleta za to. Nije voleo melodramu.

Misli Vanija Fučija skakale su okolo kao insekt na vrelom tiganju. Bio je prilično uznemiren, iako mu osećanja nisu bila dirnuta ostavljanjem Čikovog tela ili verovatnoćom da će i ovaj stranac morati da bude ubijen. Naprosto on, Vani Fuči, nije želeo da obavi to ubistvo.

Fuči je bio lopov. Bremen je uhvatio dovoljno slika i parčića slika kako bi napabirčio razliku. U naizgled dugoj lopovskoj karijeri - Bremen je uhvatio Fučijev lik u ogledalu, sa dugačkim

zulufima i komotnim poliester odelom iz sedamdesetih - Vani Fuči nikada nije pucao iz pištolja u nekoga osim onomad kada je Doni Kapaletto, njegov takozvani partner, pokušao da ga olakša posle posla sa Glendejlskom juvelirnicom, pa je Fuči bitangi oteo četrdesetpeticu i pogodio ga iz nje u čašicu kolena. Iz njegovog sopstvenog pištolja. Ali Fuči je bio besan. To nije bilo profesionalno. A Vani Fuči se ponosio time što je bio profesionalac.

Bremen trepnu, suprotstavi se mučnini izazvanoj pokušajima da čita te uznjihane krhotine na moru Fučijevih turbulentnih misli, pa ponovo zatvori oči.

Bremen je saznao više nego što je želeo o tome kako izgleda biti gangster u poslednjoj deceniji veka. Ugledao je duboku i goruću žudnju Vanija Fučija da uspe, napabirčio šta 'uspeti' znači za italijanskog gangsterčića, a onda je Bremen zavrteo glavom zbog opake niskosti svega toga. Prenošenje poruka za Hesoa u tinejdžerskim godinama i prodavanje cigareta pozadi u oteitim kamiona Velikog Ernija; prvi posao - ona prodavnica pića na južnoj strani Njuarka - i sporo prihvatanje u krug grubih, lukavih, ali slabo obrazovanih ljudi. Bremen je načas hvatao prizore Fučijevog dubokog zadovoljstva zbog toga što su ga ti ljudi prihvatili, ti glupi, opaki, nasilni, sebični i nadmeni ljudi; Bremen je hvatao i dublje prizore krajnje odanosti Vanija Fučija samom sebi. Na kraju, video je Bremen, Fuči je bio odan *samo* sebi. Svi ostali - Heso, Karpeci, Tuti, Švarc, Don Leoni, Sal, pa čak i Fučijeva devojka Čeril, kod koje je stanovao - svi su oni bili potrošni. Potrošni u Fučijevom umu poput Čika Tartudijana, vlasnika noćnog kluba iz Majamija i malog kriminalca koga je Fuči sreo samo jednom u klubu za večere Don Leonija u Bruklinu. Fuči je došao na jug da bi Don Leoniju učinio uslugu; mrzeo je Majami i mrzeo je da leti.

Nije Fuči bio taj koji je povukao oroz, već Don Leonijev zet, Bert Kapi, dvadeset šestogodišnja propalica koja je sebe smatrala sledećim otelovljenjem Frenka Sinatre. Kapija je Tartudijan zaposlio kao pevača, da bi učinio uslugu Don Leoniju, i uprkos zviždanju gostiju i primedbama samih šankera, Tartudijan je zadržao klinca znajući da je Kapi uhoda, dok je Tartudijan i dalje skidao krem na južnoj strani, uzdajući se u to da će Kapi svoju muzičku karijeru staviti iznad odanosti tastu.

Kapi to nije učinio. Bremen je uhvatio prizor Vanija Fučija koji čeka u sokaku dok Kapi odlazi da razgovara sa Čikom Tartudijanom posle poslednjeg nastupa. Tri pucnja iz dvadesetdvojke, kratka i ravna, nisu ostavila odjek. Fuči je pripalio cigaretu i sačekao još minut pre nego što je ušao unutra sa zavesom za tuš i lancima. Klinac je naterao Tartudijana da klekne u tuš-kadu svog privatnog kupatila, baš kao što mu je naložio Don Leoni. Nije bilo ničega što voda iz slavine ne bi počistila za trideset sekundi.

"Koji si *kurac* radio tamo, a? Koji si *kurac* radio tamo u toj jebenoj močvari u jebenu zoru, a?" upita Fuči.

Bremen ga pogleda. "Pecao", reče on... ili pomisli da je rekao.

Vani Fuči samo zavrte glavom u gađenju i pojača muziku. "Jebeni civil."

Sada su prolazili kroz grad, nešto veći od nekoliko sela u Everglejdsu kroz koja su ranije prošli, i Bremen je morao da zatvori oči pred naletom neurograje. Bilo je naročito gadno dok su prolazili pored parkova prikolica, sela od pokretnih kuća, kondominijuma za penzionere. Tamo, struganje misli starih ljudi tresnulo je po Bremenovoj izribanoj svesti neprijatnom silinom, poput nekog starca u susedstvu koji iskašljava svoj jutarnji šljajm iz grudi.

Ni pismo, ni telefonski poziv. Šonsi se naprosto neće javiti dok ne umrem...

Samo mala kvrga, rekla je Mardž. Prošlog meseca je to rekla. Samo mala kvrga. A sada je mrtva, nema je više. Samo mala kvrga, rekla je. I sa kim sada da igram ma-džong?

Četvrtak. Sada je četvrtak. Četvrtkom uveče se u mesnoj zajednici igraju karte.

Ne uvek u rečima, često ne u rečima, napetost, tuga i mrzovolja starosti i krhkost i napuštenost zasipali su Bremena dok se 'Kadilak' sporo kretao sada proširenim auto-putem. Četvrtkom uveče su se, kako je otkrio, igrale karte u većini parkova prikolica i kondominijuma, u tom gradu i u sledećem kroz koji su proputovali. Ali sati sunčeve svetlosti, bol i teška vrelna Floride čekali su toliko tih ljudi pre nego što nastupi vlažna svežina večeri i sigurnost mesne zajednice. Televizori su trepereli u hiljadama i hiljadama pokretnih kuća i stanova, erkondišni su zujali, dok su

penzionisani i odbačeni odmarali kosti i čekali da prođe vreli dana u nadi da će provesti još jedno veče u sve manjem krugu prijatelja.

Bremen vide u iznenadnom blesku, izvan konteksta isprekidanih razmišljanja Vanija Fučija, da je lopov ljut na Boga. Strašno ljut na Boga.

Istog jebenog dana kada se Niko...

Njegov mlađi brat, video je Bremen, sa istom tamnom kosom i tamnim očima, ali nekako lepši, na neki tihi način.

Istog jebenog dana kada se Niko zavetovao, ja sam provalio u jebenu Sv. Meri i ukrao jebeni pehar. Isti jebeni pehar koji sam dodavao Ocu Damijanu kada sam bio jebeni oltarski dečko. Isti jebeni pehar. Niko nije hteo tu jebenu stvar. Nijedan šaner nije hteo ni da pipne tu jebenu stvar. Jebeno ludo, čoveče... Niko se zajebava i zavetuje, a ja lutam jebelim ulicama Atlantik Sitija sa tim jebelim peharom u fiskulturnoj torbi. Niko nije hteo tu jebenu stvar. Slike uplakanog Vanija Fučija koji zakopava srebrni pehar u ritu severno od kraja sa kockarnicama. Slike Fučijevih ruku podignutih ka nebu, pesnica koje se stežu, palčeva između kažiprsta i srednjeg prsta na obema šakama. Šipak... figa... Bremen je shvatio. Vani Fuči je pokazao Bogu šipak, najskaredniju stvar za koju je mladi lopov tada znao.

Jebi se, Bože. Jebi se u guzicu, matori.

Bremen trepnu i zavrte glavom kako bi umakao neurograji parka prikolica kraj koga su prolazili. Nije mislio da će ga Vani Fuči ubiti. Još ne. Fuči nije želeo komplikacije i već je priželjkivao da je ostavio ovog ošamućenog zajebanta na ostrvu. Ili da je poveo Roučklipa sa sobom. Roučklip bi skenjao ovog ludog zajebanta još sa skifa i ne bi se ni osvrnuo.

Bremen razmisli o pametnim strategijama. Koristeći ono što je već napabirčio, mogao bi da počne da razgovara sa Vanijem Fučijem, recimo da je i njega - Bremena - Don Leoni poslao na jug, da zna da je Bert Kapi skenjao Čika Tartudijana i - hej! - što se njega tiče, baš ga briga. Don Leoni je želeo samo potvrdu, to je sve. Bremen zamisli sebe kako odgovara na pitanja. Roučklip? Da, naravno, poznaje ludog malog portorikanskog jebača. Seća se noći kada je Roučklip sredio dva brata Armansija - onog krupnog sa plastičnom nogom još iz drugog svestskog rata i onog mršavog, mlađeg, sa odelom od ajkuline kože. Roučklip nije koristio ni pištolj, ni nož, već samo onu jebenu olovnu cev koju je nosio okolo u prtljažniku, i prišao je braći Armansi otpozadi pošto ih je dovezao do mesta za sastanak u Bronksu, a onda im porazbijao glavudže tu, na samoj ulici, ispred te poljske babuške sa debelim licem, crnim šalom i plastičnom kesom iz jebene domovine iz koje su se rasule pomorandže po vlažnom trotoaru...

Bremen odmahnu glavom. Neće to učiniti.

Prošli su kroz jezerski predeo i zašli u teritoriju rančeva gde su bele čaplje pratile stoku, u potrazi za insektima koje su uznemirili goveđi papci, kada je Vani Fuči iznenada zaustavio kola kraj telefonske govornice pored puta, podigao pištolj tako da se usta cevi primaknu Bremenovim očima na samo nekoliko inča, i rekao tiho: "Jebem te, ako samo mrdneš iz jebelih kola, ubiću te ovde, tako mi Hrista. Razumeš?"

Bremen klimnu glavom.

Telefonski razgovor, iako nečujan, bio je lak za prisluškivanje. Ljudi su imali sklonost da se pomno usredsređuju na jezik dok razgovaraju telefonom.

Slušaj, jebote, neću tog bednika da skenjam ovde. Nije to moj prokleti posao...

Da, znam da je video mene, ali to nije moj jebeni posao. To je Kapijev i Leonijev jebeni problem i neću da dozvolim da me neki zajebant koji je izišao da peca pošalje u...

Da... ne... ne, jebote, ne pravi mi nikakve probleme, prokleti kreten. Mislim da je jebeno retardiran ili tako nešto. Nosi neke jebene pantalone što su mu kratke, jebenu safari-košulju i jebene 'Flozerhajmke', kao debil kog je obukao drugi debil.

Bremen trepnu i spusti pogled na svoju odeću. Nosio je radne pantalone i kaki košulju koju je kupio pre tri dana u radnji Norma Starijeg. Pantalone *jesu* bile kratke, a cipele za odelo bile su mu prašnjave i blatnjave. Najednom Bremen opipa džepove, ali svežanj gotovine - najveći deo onih 3.865 dolara koje je uzeo sa štednog računa - još mu je bio u džepu sakoa prebačenog preko

stolice u majušnoj spavaćoj sobi ribarske brvnare. Bremen se seti da je prebacio nekoliko dvadesetice i možda pedeseticu ili dve u novčanik kada je kupovao namirnice, ali nije sada proveravao koliko tamo ima. Osećao je izbočinu novčanika uz bedro, i to je za sada bilo dovoljno.

Da, stići ću na vreme na jebeni sastanak, ali dovući ću i debila. Ali tek toliko da... hej, ne prekidaš me, proklet bio... tek toliko da Sal zna da su za ovog zajebanta oni odgovorni.

Kapiraš?... Ne, čekaj, jebote, rekao sam kapiraš? U redu. U redu. Onda se vidimo za sat-dva. Da.

Vani Fuči zalupi slušalicu i ode do ivice auto-puta, šutirajući šljunak u travu i stežući pesnice. Beli sako sada mu je bio prašnjav. Fuči se naglo obrnu i zapilji u Bremena kroz vetrobran, dok mu je sunčeva svetlost blistala na crnoj svili košulje i namazanoj crnoj kosi.

Da ga sredim sada. Nema jebenog saobraćaja. Nema jebelih kuća. Prosto da ga skenjam ovde i da nastavim dalje.

Bremen baci pogled na bravicu motora, znajući i bez gledanja da je Fuči uzeo ključeve. Mogao je da se otkotrlja kroz vrata i da zaždi poljem, krivudajući, u nadi da će umaći Fučiju i dometu tridesetosmice sa kratkom cevi... u nadi da će naići druga kola, da će Fuči odustati od potere. Fuči je bio pušač, a Bremen nije. Bremen spusti ruku na vrata kola i udahnu.

Jebeš ga, jebeš ga, jebeš ga. Vani Fuči je odlučio. Obišao je do strane vozača, ušao, spustio ruku na dršku pištolja zataknutog za pojas i zapiljio se u Bremena. "Uradiš li bilo šta blesavo, kažeš li bilo kome gde idemo, kunem se da ću da te skenjam usred gomile. Kapiraš?"

Bremen je samo zurio. Ruka mu pusti ručicu vrata.

Vani Fuči pokrenu 'Kadilak' i uz škripu guma stuši se na drum. Pored njih prođe kamion uz treštanje sirena. Fuči levom šakom pokaza vozaču šipak.

Vozili su se ka severu deset milja auto-putem broj 27, a onda ubrzali uz rampu na međudržavni put broj 4, uputivši se ka severoistoku.

Bremen načas ugleda njihovo odredište u vrevi misli Vanija Fučija, i osmehnu se i protiv volje.

10. OČI

Džeremi i Gejl provode medeni mesec na putovanju kanuom i planinarenju.

Ni jedno ni drugo nisu pre toga vozili kanu ili planinarili, ali nemaju dovoljno novca za svoj prvi izbor, Maui. Ili za svoj drugi izbor, Pariz. Pa čak ni za svoj osmi izbor, motel u Bostonu. I tako, jednog vedrog avgustovskog dana, nekoliko sati posle venčanja u vrtu omiljene seoske gostionice, Džeremi i Gejl mašu prijateljima i kreću ka zapadu i severu, prema Adirondaksima.

Postoje i bliža mesta za kampovanje: moraju da voze kroz Plave Planine na putu ka Adirondaksima, i prolaze usput pored desetak državnih parkova i državnih šuma, ali Džeremi je pročitao članak o Adirondaksima i želi da odu tamo.

'Folksvagen' ima problema sa motorom... *uvek* ima problema sa motorom... i posle popravke kola u Bingamtonu, u državi Njujork, imaju osamdeset pet dolara manje i četiri sata kasne u odnosu na raspored. Provode noć u državnom parku jezera Džilbert, na pola puta između Bingamtona i Utike.

Pada kiša. Kamp je mali i prepun, jedino slobodno mesto nalazi se kraj poljskog klozeta. Džeremi postavlja na kiši šator od najlona plaćen dvadeset četiri dolara, a onda odlazi do roštilja da vidi kako Gejl napreduje sa večerom. Ona koristi pončo kao ceradu da bi zaštitila od kiše nekoliko grančica koje su prikupili za vatru, ali 'vatra' jedva da je nešto bolja od zapaljene hartije i tinjajućeg vlažnog drveta.

"Trebalo je da jedemo u Oneonti", kaže Džeremi, žmirkajući na kiši. Još nije osam uveče, ali svetlost dana iskrvavila je kroz sive oblake. Kiša kao da ne obeshrabruje komarce, koji zuje pod ceradom oko njih. Džeremi raspaljuje vatru dok Gejl rasteruje komarce.

Časte se polupodgrejanim viršlama na gnjecavim zemičkama, klečeći u šatoru blizu ulaza umesto da priznaju poraz i povuku se u srazmernu luksuz kola.

"Ionako nisam bila gladna", laže Gejl. Bremen pomoću dodira uma vidi da ona laže, a Gejl

vidi da on to vidi.

On takođe vidi da ona želi da vodi ljubav.

U devet se nalaze u spojenim vrećama za spavanje, iako kiša bira baš taj trenutak da prestane, a kamperi sa obe njihove strane izvlače se iz svojih 'Vinebaga' i 'Silverstrima', odvrću glasno radio-aparate dok pripremaju kasnu večeru. Miris šnicle na roštilju od ćumura dopire do Džeremija i Gejl kroz ka posuvraćenu spiralu predigre i oboje se kikoću kada osete rastrojenost onog drugog.

Džeremi spušta obraz na Gejlin stomak i šapuće: "Misliš da bi nam dali malo kad bismo im rekli da smo taze mladenci?"

Gladni taze mladenci. Gejl mu provlači prste kroz kosu.

Džeremi joj ljubi blagu oblinu donjeg stomaka. *Ah, dobro... malo gladovanja nikome nije naudilo.*

Gejl se kikoće, a onda prekida sa kikutom i duboko uzima vazduh. Kiša ponovo počinje, blaga ali uporna po najlonu iznad njih, tera insekte, buku i miris pečenja. Neko vreme ne postoji ništa drugo u vasioni osim Gejlinog tela, Džeremijevog tela... a onda jednog jedinog tela čiji vlasnik u potpunosti nije niti jedno od njih.

Vodili su ljubav i ranije... vodili su ljubav te prve noći posle zabave kod Čaka Gilpena... ali to nikada nije manje divno ili neobično, a te noći, u šatoru na kiši, Džeremi uistinu gubi sebe, Gejl gubi sebe, i tok njihovih misli postaje spojen i pomešan kao i tok njihovih tela. Najzad, posle eona koje su proveli izgubljeni jedno u drugome, Džeremi oseća kako ga obavija Gejlin orgazam i slavi ga kao svoj, dok se Gejl uzdiže na rastućem talasu njegovog predstojećeg vrhunca, tako različitog od seizmičkog unutrašnjeg intenziteta njenog, i sada i on postaje njen. Svršavaju zajedno, a Gejl oseća, za trenutak, kako joj je telo uljuljkano u njegovom dok joj se on opušta u umu, a njene ruke i noge drže ga na mestu.

Posle razdvajanja na otvorenim vrećama za spavanje, vazduh u najlonskom šatoru gotovo je maglen od vlage njihovih izdisaja i napora. Sada je napolju potpuni mrak, Gejl razvezuje šatorska krila i njih dvoje izvlače se do polovine tela napolje, na blagu kišu, sa sitnim mlazom kapljica na licima i grudima, udišući sve svežiji vazduh, otvorenih ustiju da piju sa neba.

Sada ne čitaju jedno drugom misli, ne posećuju jedno drugom um. Oboje *jesu* ono drugo, svesni svake misli i senzacije čim je on ili ona osete. Ne, to nije baš tačno: za trenutak ne postoji ni on ni ona, i ta svest o polu vraća se tek postupno, kao jutarnja oseka koja se sporo povlači da bi ostavila artefakte na sveže opranoj plaži.

Rashlađeni i osveženi kišom, oni se uvlače natrag unutra, brišu se debelim peškirimima i ležu sklupčani među slojeve paperja. Džeremijeva ruka pronalazi mesto za počinak na malom, oblom udubljenju Gejlinih leđa dok ona oslanja glavu o njegovo rame. Čini se da je njegova ruka oduvek znala za to mesto.

Savršeno se uklapaju.

Sledećeg dana ručavaju u Utici i ponovo kreću ka severu, u planine. U Old Fordžu unajmljuju kanue i veslaju Lancem Jezera o kom je Džeremi čitao. Jezera su izgrađenija nego što je on zamišljao, a šištanje i pucketanje neurograje dopiru iz kuća duž obala, ali oni pronalaze izdvojena ostrva i peščane sprudove gde kampuju tri dana dok plove kanuima i nose čamce od jednog vodenog puta do drugog, sve dok ih dvodnevna oluja sa kišom i nošenje čamaca od dve i po milje petog dana ne oteraju sa Dugog jezera.

Gejl i Džeremi pronalaze telefonsku govornicu i voze se natrag u Old Fordž sa bradatim mladićem koji im je iznajmio kanue. Ponovo u kašljucavom 'Folksvagenu', upućuju se dublje u planine, prave petlju dugu sedamdesetak milja oko jezera Saranak i spuštaju se u selo u dolini Kin. Tamo Džeremi kupuje vodič za planinske staze, prvi put stavljaju rančeve na leđa i kreću u zaleđe prema nečemu što se zove Veliki Tobogan.

Vodič objašnjava da je to putovanje od samo 3,85 milja pristojnom stazom zvanom Bratska, ali reč 'pristojna' očito je pogrešna, jer staza vodi pravo uz stenje, pored vodopada, preko grebena i manjih vrhova, tako da Džeremi ubrzo počinje da psuje i tvrdi da je tih '3,85 milja' očito izmerio

avion, a ne neki dvonožac. Takođe priznaje da su možda preterali sa pakovanjem. Gejl predlaže da ostave kesu sa ćumuirom ili drugo pakovanje od šest konzervi piva, ali Džeremi baca nekoliko kesa gorpa [Hranljiva mešavina suvog grožđa, oraha, komadića čokolade i tako dalje koju koriste planinari kao izvor energije; prim. prev.](#) i insistira na tome da zadrži osnovne potrepštine za jedno civilizovano putovanje.

Na tački od 2,20 milja, oni prolaze kroz divan šumarak belih breza i veru se na vrh po imenu Treći Brat, nisku kotu koja jedva uspeva da izbacii stenovitu gubicu iznad ustalasanog okeana lišća. Odatle vide svoje odredište - planinu Veliki Tobogan - i dok dahću, Džeremi i Gejl cere se jedno drugome.

Planina Veliki Tobogan manja je i skrivenija verzija josemitskog El Kapitana. Dok se jedna strana uzdiže u blagom, šumovitom luku, druga se obrušava kao goli kameni zid da bi kulminirala u gomili gromada velikih kao kuća.

"To je naše odredište?" brekće Gejl.

Džeremi klima glavom, bez vazduha za odgovor.

"Zar ne možemo naprosto to da slikamo i da posle pričamo da smo tamo bili?"

Džeremi odmahuje glavom i podiže ranac uz stenjanje. Pola milje spuštaju se u klanac, stazom koja povremeno blago krivuda u cik-cak, ali se češće spušta pravo niz stenovite formacije strmih padina. Neposredno ispod vrha litica Velikog Tobogana dolaze do poslednjeg dela staze, a poslednje tri desetine milje kao da se pružaju pravo uvis.

Džeremi shvata da su se uspeli na vrh tek kada njegove oborene oči pred sobom više ne vide kamen, već samo vazduh. Pada na leđa i opruža se preko ranca raširenih ruku i nogu. Gejl učtivo skida sopstveni ranac pre nego što se sruči na stomak.

Ostaju tako prućeni skoro petnaest minuta i komentarišu formacije oblaka i ponekog kopca pošto dođu do daha dovoljno da šapuću. Onda sve jaći lahor tera Gejl da sedne, i dok Džeremi posmatra kako joj vetar mrsi kratku kosu, misli: *Uvek ću pamtiti ovo*, a Gejl se okreće da mu se osmehne, ugledavši svoj odraz u njegovim mislima.

Postavljaju šator dalje od južne izboćine, između stabala kržljavih od izloženosti vremenskim prilikama duž kamenog ispusta, ali prostirke od sundera i vreće za spavanje stavljaju duž ruba same strmine. Ćumur pripremaju u prirodnom udubljenju u stenama duž linije stabala; roštilj se savršeno uklapa. Gejl vadi šnicle iz malog hladnjaka i Džeremi nadgleda dok se peku, a Gejl sprema svežu rotkvu, zelenu salatu i ćips u dva tanjira. Izvlaći nešto zapakovano u peškire i zašćićeno hartijom, pa pažljivo vadi odatle dve vinske ćaše i bocu 'BV' kaberne-sovinjona. Onda stavlja bocu da se rashladi sa preostalim pivom.

Jedu dok se letnje veće spušta ka sutonu, sede na oštrom ispustu i ćizme im vise u praznom prostoru. Ima taman dovoljno oblaka da potpale nebo na zapadu u buktećim ružićastim i tamnojubićastim prelivima. Ispust se pruža duž južne planinske strane i oni gledaju u tom pravcu dok pravi suton prelazi u noć. Ima mnogo šnicli i oni ih jedu polako, uz često dosipanje vinskih ćaša. Gejl je ponela dva velika parćeta ćokoladne torte kao dezert.

Diže se noćni vetar dok oni ćiste mesto gde su pripremali hranu i stavljaju papirne tanjire u kese za ćubre. Džeremi ne želi da pali logorsku vatru i rastura ugašeni ćumur po pukotinama u stenju, ostavljajući što je moguće manje tragova da su oni tu pripremali hranu. Oblaće vunene jakne dok peru zube i obavljaju privatne stvari pozadi, među stablima duž severnih ispusta, ali ponovo se nalaze u vrećama za spavanje duž južnog ispusta u vreme kada poćinju da se pojavljuju zvezde.

Ovako treba da bude, dolazi slika i za trenutak ni jedno od njih ne zna ko je prvi pomislio to. Na jugu nalaze se samo šuma, planine i sve tamnije nebo koliko god mogu da vide. Nema autoputeva niti kućnih svetiljki da naruže ljubićasti potez doline, iako se sada može videti nekoliko logorskih vatri. Sledećih deset minuta, nebo je svetlije od doline i kupola iznad njih puna je zvezda. Sjaj zvezda nije oslabljen svetlima grada.

Dve vreće spojene su patent-zatvaraćima, ali nema mnogo dodatnog prostora dok se Džeremi i Gejl izvlaće iz odeće. Slažu stvari u uredne hrpe ispod nogu svojih vreća tako da im lahor ne

oduva rublje kada naraste u toku noći, a onda uvlače i glave unutra, sklupčani jedno uz drugo, pretvoreni u glatku put i topao dah, prkoseći hladnim naletima vetra izvan vreća za spavanje. Te noći vode ljubav, isprva sporo, krajnje nežno, sa obećanjem najsilovitije ekstaze koju će ikada iskusiti.

Uvek. Džeremi može da razabere da je ovaj put tu misao poslala Gejl.

Uvek, odgovara joj on šapatom, ili bez šaputanja.

Spuštaju se niže, spojeni, topli i zaklonjeni od vetra dok iznad njih zvezde kao da bukne od intenziteta odobravanja vasiona.

11. U KRALJEVSTVU SUMRAKA

Parkirali su se u redu obeleženom kao 'Patuljak gundalo' i prevezli se dugačkim vozićem do kapije parka. Vani Fuči je skinuo beli sako i nosio je revolver kalibra 38 ispod njega. "Uradi bilo šta glupo", rekao je tiho Bremenu dok su čekali na vozić, "i ima da te skenjam na licu mesta. Tako mi jebenog Hrista."

Bremen pogleda lopova i oseti tamo sukob između rešenosti i iritiranosti.

Vani Fuči pogrešno shvati taj pogled kao nevericu. "Jebote, ako mi ne veruješ, ima da te skenjam tu, na jebenom parkingu, i da stignem u jebenu Džordžiju pre nego što bilo ko shvati da je neko uopšte pucao na tebe!"

"Verujem vam", reče Bremen, osetivši nalete čovekovog uzbuđenja. Postojalo je nešto u javnom ubijanju, naročito *tu*, što je privlačilo Vanija Fučija, iako bi mali lopov više voleo da to obavi onaj ludi Bert Kapi, ili njegov jednako ludi drugar Erni Sanca. U svakom slučaju, on, Bert ili Erni, bio bi to jebeno đavolski članak u novinama... da skenja ovog građanina *tu*.

Vozić je stigao. Bremen i Vani Fuči uguraše se unutra, dok je cev 38-ice pritiskala Bremenov bok. Za vreme kratke vožnje do kapije, Bremen je bio u prilici da sazna više o Fučijevom planu.

Ovaj sastanak prethodno je dogovoren iz drugih razloga; tačnije, to su dogovorili glavni čovek Don Leonija na ovoj teritoriji, Sal Empori, sa Bertom i Ernijem kao pojačanjem, i neki ludi jebeni Kolumbijci... tako je Vani Fuči mislio o njima svaki put, ti ludi jebeni Kolumbijci... da bi razmenili kofer sa parama Don Leonija za kofer najboljeg 'smeka' ludih jebelih Kolumbijaca za prodaju crnčugama gore, na severu, na teritoriji Vanija Fučija. Već nekoliko godina razmenu su obavljali u Svetu Volta Diznija.

Sal će da sredi ovog jebenog kretena. Nema frke, nema jebene zbrke, nema jebene strke.

"Jebote, plati sebi kartu", šapnu Vani Fuči kada je kupio kartu i podbo Bremena u rebra.

Bremen zakopa po džepovima. *Zaista* je strpao tamo nekoliko pedesetica tri dana ranije. Tačnije, šest pedesetica. On pruži jednu preko šaltera, primoran da naznači da hoće kupon samo za jednodnevni ulazak, pa sačeka na kusur, koji je iznosio manje nego što je pretpostavljao.

Lopov ga povede kroz gomilu, sa jednom rukom na Bremenovoj mišici, a drugom skrivenom ispod sakoa. To je Bremenu izgledalo đavolski sumnjivo, ali činilo se da niko drugi ne primećuje.

Bremen jedva da je podigao pogled dok ga je Vani Fuči vodio ka jednošinskom vozu koji ih je odveo oko nekoliko laguna prema udaljenoj skupini tornjeva, građevina i najmanje jednoj veštačkoj planini. Jednošinski voz se zaustavio, lopov je povukao Bremena na noge i kroz vrata, a onda su dva muškarca krenula kroz gušću gomilu. Neurograja oko Bremena narasla je od šapata do vriska, od vriska do neprekidne rike. A rika je imala poseban i neobičan kvalitet, drugačiji od struganja normalne neurograje koliko se i huka Nijagarinih vodopada razlikuje od zvuka nekog manjeg slapa. A neobičan kvalitet sastojao se od mahnite i naširoko podeljene tuge, prožimajuće i moćne poput smrada mesa u raspadanju.

Bremen se zatetura, podiže ruke na slepoočnice i prekri uši u jalovom pokušaju da zapreči talase ne-zvuka, ne-govora. Vani Fuči ga gurnu dalje.

Nije kao što sam očekivao... čeka sam trideset pet godina na ovo... nije kao što sam se nadao...

Ima još mesta koje treba videti! Ima još vožnji! Nema dovoljno vremena! Nipošto nema dovoljno vremena! Požuri... požuri ih, Sara! Brže!

Pa, to je za decu. Za decu. Ali to prokleta dete kao da je pola vremena histerično, a drugu polovinu omamljeno poput prokletih zombija... Požuri! Tome, požuri, bićemo na kraju reda...

Bremen zatvori oči i pusti da Vani Fuči upravlja njime kroz gomilu dok ga je talas za talasom oćajanja zapljuskivao kao snažna plima. Bilo je to kao da ga sva ta užurbanost parka... zabavljati se, *zaboga, zabavljati se!*... udara poput teških talasa koji se obrušavaju na usku plažu.

"Otvori oči, jebote", šapnu mu Vani Fuči u uho. Usta cevi pištolja zariše se duboko u Bremenov bok.

On otvori oči, ali ostade gotovo slep od bola neurograje... užurbane, mahnite, neusmerene, 'prokletstvo, požuri, bićemo na kraju reda' volje da se zabavlja po svaku cenu. Bremen je brektao otvorenih ustiju i pokušavao da ne povrati.

Vani Fuči ga je požurivao. Sal, Bert i Erni trebalo je do sada već da uspostave kontakt sa ludim jebenim Kolumbijcima, a Vani Fuči je trebalo da preda kretena na Svemirskoj Planini. Samo što Vani Fuči nije bio potpuno siguran gde je ta jebena Svemirska Planina; trampa se obično obavljala na jebenoj Vožnji kroz džunglu, tako da je on uvek išao pravo u Zemlju pustolovina ranije kada je tu dolazio, uzimao kofer od Sala i išao pravo na jednošinca. Nije znao zbog čega je Sal morao da promeni jebeno mesto sastanka i odredi jebenu Svemirsku Planinu, ali znao je da je ta planina u jebenoj Zemlji sutrašnjice.

Fuči pokuša da se orijentiše. *U redu, sad smo na jebenoj Glavnoj ulici iz detinjstva dragog Volta. Tako je... ovo je mokri san iz dečje fantazije, čoveče. Jebeni mokri san. Nijedna Glavna ulica nikada nije izgledala ovako. Glavna ulica tamo gde sam ja rastao sastojala se od jebelih fabrika, jebelih franšiza i jebelih 'Merkurija' iz pedeset sedme na jebenim ciglama zato što su im jebene gume poskidale jebene crnčuge.*

U redu, sad smo na jebenoj Glavnoj ulici. Onaj jebeni zamak je severno. Na jebenoj tabli piše da je jebena Zemlja fantazije iza jebenog zamka. Kako onda od Zemlje fantazije doći do jebene Zemlje sutrašnjice, a? Trebalo je da postavite neku jebenu putnu mapu, ili tako nešto.

Vani Fuči obiđe oko velikog zamka od fiberglasa, ugleda svemirski brod i neka futuristička sranja sa desne strane i gurnu Bremana tamo. Još pet minuta i ima da preda ovog kretena Salu i momcima.

Bremen stade. Nalazili su se u Zemlji sutrašnjice, gotovo u senci neodređeno staromodne građevine u kojoj je bio smešten tobogan Svemirske Planine, i Bremen se ukopa u mestu.

"Mrdaj, kućkin sine", prošišta Vani Fuči u pola glasa, zarivši tridesetomicu dublje u Bremenova rebra.

Bremen trepnu, ali se ne pomeri. Nije nameravao da prkosi Vaniju Fučiju; jednostavno više nije mogao da se usredsredi na tog čoveka. Nalet migrene zbog neurograje izdigao ga je iz samog sebe u lavini postojanja drugih, na vrhu talasa otuđenja.

"Mrdaj!" Pljuvačka Vanija Fučija isprska Bremenovo uho. Bremen je čuo prigušeno povlačenje udarača revolvera. Poslednja jasna misao bila mu je: *Nije mi suđeno da umrem ovde. Staza se nastavlja naniže.*

Bremen je posmatrao sebe kroz oči neke sredovečne žene dok je uzmicao od Vanija Fučija.

Lopov opsova i ponovo prekri pištolj sakoom.

Bremen nastavi da uzmiče.

"Jebote, *ozbiljno* ti kažem!" dreknu Vani Fuči i podiže obe ruke ispod sakoa.

Neka porodica iz Habarda, država Ohajo, stala je zaprepašćeno zbog neobičnog prizora - Bremen je polako uzmicao, mali muškarac ga je pratio sa podignutim obema rukama i kvrgom ispod sakoa uperenom u Bremenove grudi - a Bremen je bez radoznalosti sve to posmatrao kroz njihove radoznale oči. Mlađa kćerka odgrizla je malo šećerne vate i nastavila da zuri u dva muškarca. Pramen od belog šećera zalepio joj se za obraz.

Bremen nastavi da uzmiče.

Vani Fuči skoči napred, za trenutak mu put preprečiše tri nasmejane kaluđerice koje su tuda prolazile, i on potrča kada vide da Bremen uzmiče preko malog travnjaka prema zidu neke zgrade. Lopov oslobodi cev pištolja. Proklet bio ako upropasti savršeno dobar sako zbog ovog

jebenog kretena.

Bremen vide sebe u odrazu iz mnoštva izobličenih ogledala kuće za zabavu. Tomas Gir, devetnaestogodišnjak, vide ogoljeni pištolj i stade iznenađen, izvukavši ruku iz Terinog džepa na kuku.

Gđa Frida Hekštajn i njen unuk Bendžamin naleteše na Tomasa Gira i Benijev balon u obliku Mikija Mause odlebdje ka nebu. Dete zaplaka.

Kroz njihove oči, Bremen je posmatrao sebe kako uzmiče leđima uz zid. Posmatrao je kako Vani Fuči podiže pištolj. Bremen nije ništa mislio, nije ništa osećao.

Kroz oči malog Benija Bremen vide da na vratima iza njega stoji tabla. Tamo je pisalo 'Samo za ovlašćeno osoblje', a ispod toga 'Zaposleni koriste pristupne kartice'. U metalnoj kutiji na zidu nalazio se prorez, verovatno za bezbednosne pristupne kartice, ali vrata su ostavljena otvorena jedan inč, poduprta malim štapom.

Gđa Hekštajn kroči napred i poče da viče na Tomasa Gira zbog toga što ih je naterao da izgube Bendžaminov balon. Na sekund je zaklonila vidik Vaniju Fučiju.

Bremen kroči kroz vrata, šutnu štap u stranu i zatvori vrata za sobom uz škljocanje brave. Mutna svetlost obasjavala je betonsko stepenište koje se spuštalo. Bremen krenu njime niz dvadeset pet stepenica, skrenu desno i siđe niz još desetak stepenica. Stepenište se otvaralo u dugački hodnik. Mehanički zvuci odjekivali su izdaleka.

Morloci, pomisli Gejl.

Bremen uzdahnu kao da ga je neko udario u stomak, sede za trenutak na treći stepenik i protrlja oči. *Ne Gejl. Ne.* Čitao je o fantomskom bolu koji čovek oseća posle amputacije u nepostojećim udovima. Ovo je bilo gore. Mnogo gore. On ustade i krenu hodnikom, pokušavajući da izgleda kao da tu pripada. Jenjavanje neurograje ostavilo ga je još praznijeg nego što je bio trenutak ranije.

Hodnik se ukrštao sa drugim hodnicima, prolazio pored drugih stepeništa. Tajanstveni znaci bili su postavljeni na zidove i pokazivali strelicama ka 'Audioanimlaboratorijama 6-10', 'Transbacotpadu' 44-66 ili 'Gardlikovima' 2-5. Bremen pomisli da ovo poslednje zvuči najmanje preteće i skrenu u taj hodnik. Odjednom se iz poprečnog hodnika diže zujanje džinovskih insekata i Bremen bi primoran da uzmakne desetak koraka i kroči na prazno stepenište dok su kraj njega zujala golf-kolica. Ni čovek ni delimično rastavljeni robot u kolicima nisu pogledali ka Bremenu.

On siđe u hodnik i krenu polako, naćulivši uši ne bi li čuo zvuk sledećih golf-kolica. Najednom smeh odjeknu iza sledećeg sretanja i Bremen načini pet koraka i skrenu tamo gde se nadao da će se nalaziti sledeće stepenište, ali zateče samo još uži hodnik.

On krenu u tom pravcu, sa rukama u džepovima, odupirući se porivu da zvižduće. Smeh i razgovor bili su sve glasniji iza njega dok je neko skretao u hodnik koji je on upravo napustio. On u istom trenutku shvati u čemu je pogrešio i gde im je bilo odredište.

Hodnik se završavao parom širokih vrata, iznad kojih je na tabli pisalo: 'Budite sigurni da ste skinuli glavu pre nego što uđete'. Na vratima je šablonom stajalo ispisano 'Garderoba za likove 3' sa znakom za zabranjeno pušenje ispod slova. Bremen je sa druge strane vrata mogao da čuje još razgovora. Imao je otprilike tri sekunde pre nego što glasovi iza njega stignu do hodnika.

S njegove leve strane nalazila su se siva vrata bez prozora sa jednom jedinom rečju: 'Muškarci'. Bremen uđe tamo baš kada su tri muškarca i jedna žena skrenuli u dugački hodnik iza njega.

Toalet je bio prazan, iako ga je visoka prilika na suprotnom zidu naterala da poskoči. Bremen trepnu. Bilo je to Šiljino odelo, visoko najmanje šest i po stopa, okačeno o kuku blizu lavaboja.

Glasovi se pojačашe pred vratima i Bremen kliznu u klozet i zatvori vrata, zabravivši ih sa uzdahom olakšanja. Ovde mu niko neće tražiti bedž za identifikaciju. Vrata se otvoriše i glasovi nestaše u Garderobi za likove.

Bremen spusti glavu u ruke i pokuša da se usredsredi.

Šta to, kog đavola, radim? Glas njegovog uma jedva se čuo iznad neprestane rike neurograje

desetina hiljada duša iznad njega, u potrazi za zabavom.

Bežim, odgovori sebi. Krijem se.

Zašto?

Neurograja je šištala i zapljuskivala ga.

Zašto? Zašto naprosto ne ispričaš vlastima šta se desilo? Zašto ne odvedeš policiju do jezera? Ispričaš im za Vanija Fučija.

Požurite, požurite, požurite, zabavljajmo se, prokletstvo, ova tri dana koštaju me čitavo bogatstvo...

Bremen stisnu slepoočnice.

Aha. Ispričaj vlastima. Pusti pajkane da zovu i provere tvoj identitet, a onda saznaju da si ti tip koji je upravo spalio svoju kuću i nestao... i da si se naprosto našao tu kada se neki gangster otarasio leša. I otkud ste, molim vas da nam kažete, ser, slučajno znali imena kako gangstera, tako i leša?

Zašto sam spalio kuću?

Ne, kasnije. Kasnije. Razmišljaj o tome kasnije.

Nema pajkana. Nema objašnjenja. Ako misliš da je ovo mesto pakao, probaj sa nekoliko noći u pritvoru. Šta li se nalazi u malim lobanjama tvojih kolega zatvorenika... želiš li noć ili dve toga, stari moj Džeremi?

Bremen otključa klozet, ode do pisoara na zidu, pokuša da se pomokri, ne uspe, pa se zakopča i ode do lavaboa. Hladna voda mu je pomogla. Zaprepastio se kada se u ogledalu pred njim podiglo bledo, bolesno lice.

Do đavola sa pajkanima. Do đavola sa Vanijem Fučijem i njegovim drugarima. Samo odlazi odavde. Odlazi.

U hodniku su se čuli novi glasovi. Bremen se hitro obrnu, ali iako su se vrata ženskog toaleta preko puta hodnika otvorila s treskom, ovde niko nije ušao. Još nije.

Bremen je stajao tamo jednu sekundu i brisao rukom vodu sa obraza. Stvar nije, shvatio je, u tome samo izide da iz ovog lavirinta, a da ga niko ništa ne pita, već da se izvuče iz samog parka. Vani Fuči se do sada sigurno sreo sa ostalim gangsterima - sa Salom, Bertom i Ernijem, seti se Bremen - i oni će osmatrati izlaze.

Bremen pronade papirni ubrus i obrisu lice. Najednom se ukoči i spusti ubrus. U ogledalu su se nalazila dva lica, a jedno od njih mu se cerilo.

Golf-kolica naiđoše iza Bremena u jednom od glavnih hodnika. Stameni muškarac za volanom reče: "Hoćeš da te povezem?"

Bremen klimnu glavom i pope se. Kolica zazujaše napred, prateći plavu traku na betonu. Ostala kolica prolazila su u suprotnom smeru, prateći žutu traku. Na drugima koja su prošla nalazila su se tri stražara iz obezbeđenja. Vozač prebaci neupaljenu cigaretu na drugi kraj ustiju i reče: "Znaš, ovde dole ne moraš da nosiš glavu."

Bremen klimnu glavom i slegnu ramenima.

"Sam si kriv što se znojiš", reče čovek. "Ideš napolje ili unutra?"

Bremen pokaza naviše.

"Koji izlaz?"

"Zamak", reče Bremen, u nadi da mu je glas odgovarajuće prigušen.

Vozač se namršti. "Zamak? Misliš na prednje dvorište B-četiri? Ili na A stranu?"

"B-četiri", reče Bremen i potisnu poriv da se počese po glavi kroz težak materijal.

"Da, prolazim tuda", reče vozač i skrenu desno drugim hodnikom. Minut kasnije, on zaustavi kolica kraj stepeništa. Na tabli je pisalo 'Prednje dvorište B-4'.

Bremen kliznu napolje i prijateljski salutira čoveku.

Vozač klimnu glavom, prebaci cigaru i reče: "Ne daj malim zajebantima da te izbođu čiodama kao što su uradili Džonsonu", a onda nestade, uz zujanje kola daleko u polumraku. Bremen se pope uz stepenice onoliko brzo koliko su mu to dopuštali ograničeni vidokrug i prevelike cipele.

Umalo nije izišao, duž lažne Glavne ulice i napolje, kada su deca počela da se okupljaju.

Isprva je nastavio da hoda, kao da ih prenebregava, ali njihovi povici i njegov strah da će ga primetiti odrasli naterale ga da zastane i sedne na klupu na trenutak, dopustivši im da ga okruže.

"Hej, Šiljo, čao!" vikali su i gurali se ka njemu. Bremen je činio ono što je pretpostavljao da likovi rade... izvodio kerefeke, čutao i prinosio troprstu šaku u debeloj rukavici do isturene njuške kao da se stidi. Deca su bila oduševljena. Tiskala su se još bliže, pokušavala da mu sednu u krilo, da ga zagrlje.

Bremen im je uzvraćao zagrljajima i ponašao se kao Šilja. Roditelji su pravili fotografije i video snimke. Bremen im je poslao poljupce, zagrlio još nekoliko klinaca, ustao na prevelika, karikaturna stopala i počeo da vuče noge ka izlazima, uz mahanje i slanje poljubaca.

Čopor dece i roditelja krenuo je dalje, uz smeh i mahanje. Bremen se okrenuo i susreo sa sasvim drugačijom grupom dece.

Bilo ih je najmanje desetak. Najmlađe je imalo možda šest godina, najstarije ne više od petnaest. Malo ih je uopšte imalo kose, iako je većina nosila kape ili marame, a jedna devojčica - Melodi - nosila je skupu periku. Lica su im bila bleđa poput Bremenovog u ogledalu toaleta. Oči su im bile krupne. Neka su se osmehivala. Neka su pokušavala da se osmehuju.

"Hej, Šiljo", reče Teri, devetogodišnji dečak u poslednjem stadijumu raka kostiju. Nalazio se u invalidskim kolicima.

"Čao, Šiljo!" doviknu mu Sestina, šestogodišnja mala crnkinja iz Betezde. Ona je bila veoma lepa, a krupne oči i oštre jagodice naglašavale su njenu krhkost. Imala je sopstvenu kosu očešljanu u odmerene uporedne redove; nosila je plave, zelene i ružičaste trake. Imala je AIDS.

"Kaži nešto, Šiljo!" šapnu Lorens, trinaestogodišnjak sa tumorom mozga. Do sada četiri operacije. Dve više nego što je imala Gejl. Lorens, koji je ležao u mraku šok-sobe i slušao kako doktor Grejnemir govori Mami u hodniku da je prognoza loša, tri meseca najviše. To je bilo pre sedam nedelja.

Sedmogodišnja Melodi nije rekla ništa, već je kročila napred i zagrlila Bremana tako da joj se perika smakla u stranu. Bremen - Šilja - uzvрати joj zagrljajem.

Deca nagruše napred jednim jednim pokretom, u orkestriranom kretanju, kao da su to odavno koreografisala. Nije bilo ljudski moguće, čak ni za jednog Šilju, zagrliti ih sve odjednom, pronaći mesta za sve njih u krugu njegovih ruku, ali on je to učinio. Šilja ih je sve zagrlio i poslao svakome od njih poruke zdravlja, nade i ljubavi, ispaljujući ih kao laserske telepatske nalete kakve je slao Gejl kada je dodir umova zbog bola i lekova bio najteži. Bio je siguran da ne mogu da ga čuju, da ne mogu da osete poruke, ali svejedno ih je poslao, dok ih je obuhvatao rukama i šaputao tiho svakome od njih u uho - ne one besmislice kakve Šilja priča, ali Šiljinim glasom, što je bolje mogao da ga oponaša - već stvari tajne i lične.

"Melodi, u redu je, tvoja majka zna za grešku sa klavirom. U redu je. Nije je briga za to. Ona te voli."

"Lorense, prestani da se brineš zbog novca. Novac nije važan. Osiguranje nije važno. *Ti si važan.*"

"Sestina, oni *žele* da budu sa tobom, mačići mali. Tobi se samo plaši da te zagrlji zato što misli da *ti njega ne voliš*. Stidljiv je."

Roditelji, bolničarke i sponzori putovanja... žena iz Grin Beja radila je na tom snu dve godine... svi su stajali povučeni dok se to čudno grljenje, okupljanje i šaputanje nastavljalo.

Deset minuta kasnije, Šilja je poslednji put pomilovao decu po obrazima, mahnuo im veselo i prešao ostatak Glavne ulice, odvezao se jednošincem, sišao kod Centra za prevoz i karte, prošao pored biletarnica, pozdravio rukom Sala Emporija, Berta Kapija i Vanija Fučija crvenog u licu tamo gde su stajali i posmatrali gomilu, odšetao napolje na parking i ušao u čarter-autobus koji je polazio za Veliki Hajat-Ridžensi Čempres Hotel. Postariji putnici u autobusu veselo su Šilju pozdravili grajom, uz tapšanje po leđima.

Bert Kapi se okrenuo Vaniju Fučiju. "Šta kažeš na ovo proketo mesto?"

Vani Fuči nije skidao pogled sa gomile koja je hrlila napolje ka autobusima. "Jebote, umukni i nastavi da gledaš", reče on.

Iza njih, autobus za Hajat krenu uz šištanje i riku.

12. U LJUBIČASTI SAT

Nešto više od polovine preostalog Bremenovog novca bilo je dovoljno za autobusku kartu do Denvera. On ju je kupio i odspavao u parku preko puta Hajata, gde je bacio Šiljino odelo. Autobus je polazio iz Orlanda te večeri u 11:15. Sačekao je poslednji trenutak da uđe u njega, prošavši kroz ulaz za održavanje i uputivši se pravo ka autobusu, spuštene glave i podignutog okovratnika. Nije video nikoga ko je ličio na gangstera; još važnije, nalet i struganje neurograje nisu bili naglašeni šokom prepoznavanja ni kod jednog posmatrača.

U jedan ujutro bili su već na pola puta do Gejnsvila i Bremen je počeo da se opušta, zagledan kroz prozor u zatvorene prodavnice i živine svetiljke duž ulica Okale i desetak malih gradova. Neurograja je bila slabija ovako kasno noću. Godinama su Bremen i Gejl bili uvereni da najveći deo efekta takozvanog kirkadijskog ritma [Biološki životni ciklus od 24 časa](#); [prim. prev.](#) ljudskih bića nije ništa drugo do latentna telepatija kod većine ljudi koji su osećali nacionalni san oko sebe. Te noći bilo je veoma teško ostati budan, iako su se Bremenovi živci trzali i poskakivali od rikošeta misli onih dvadesetak ljudi još budnih u autobusu. Snovi ostalih doprinosili su mentalnoj larmi, iako su snovi bili dublji, privatniji teatri uma, i nipošto toliko pristupačni.

Bremen je zahvaljivao Bogu zbog toga.

Nalazili su se na međudržavnom putu broj 75 i hitali su severno od Gejnsvila kada je Bremen počeo da razmišlja o situaciji.

Zašto se nije vratio pravo do ribarske kolibe? Nekako je njegov dom iz protekla tri dana izgledao kao jedino utočište na svetu za njega. Zašto se nije vratio... ako ništa drugo, po svoj novac?

Bremen je znao da je razlog delimično u tome što će Vani Fuči, Sal Empori ili neko od njihovih pajtaša gotovo sasvim sigurno motriti na to mesto. A Bremen nije želeo da Norma Starijeg ili starca Verdža uvali u nevolje sa gangsterima.

Pomislio je na iznajmljena kola parkirana tamo. Ali Verdž ili Norm Stariji do sada su svakako ustanovili da ga nema. I pronašli novac u brvnari. To će svakako biti dovoljno za račun za kola. Hoće li Norm Stariji pozvati policiju i prijaviti njegov nestanak? Malo verovatno. A šta i ako to učini? Bremen nijednom nije rekao kako mu je ime, niti im je pokazao svoju vozačku dozvolu. Dva muškarca poštovala su Bremenovu privatnost u tolikoj meri da su malo toga mogli da saopšte policiji o njemu osim njegovog opisa.

Praktičniji razlog za to da se Bremen ne vrati bio je naprosto to što nije znao put. Znao je samo da je ribarska brvnara negde bliže Majamiju nego Orlandu, na obali jezera ili močvare. Bremen je pomislio da telefonira Normu Starijem iz Denvera i zamoli ga da telegrafski pošalje novac u Denver, na poštanski pretinac, ali setio se da na maloj radnji nije video nikakvo ime, a Norm Stariji nijednom nije pomislio na svoje prezime dok mu je Bremen prisluškiavao misli. Utočište ribarske brvnare bilo je izgubljeno zauvek.

Od Orlanda do Talahasija bilo je samo dve stotine pedesetak milja, ali autobus je tek posle pet ujutro počeo da usporava utihnulim i pokislim ulicama prestonice da bi zaštitao i zaustavio se. "Pauza!" doviknu vozač i brzo iziđe. Bremen je ostao da drema zavaljen u sedištu dok su ostali ponovo ulazili. Već je dobro poznao svoje saputnike i njihov povratak odjeknuo je u njegovoj lobanji poput dreke u metalnoj cevi. Autobus je krenuo u 5:42 ujutro i ležerno pronašao put natrag do Zapadnog međudržavnog puta broj 10 dok je Bremen stiskao slepoočnice i pokušavao da se usredsredi na sopstvene snove.

Dva reda iza njega sedeli su mladi marinac, Berk Stemens, i mlada narednica WAF-a [Women of Air Force - žene oficiri američke avijacije](#); [prim. prev.](#) po imenu Alis Džin Dernic. Nisu se poznavali dok se nisu ukrcali u autobus u Orlandu, ali brzo su postajali više nego prijatelji. Ni jedno ni drugo nisu mnogo spavali u proteklih sedam sati; oboje su onom drugom ispričali više o svom

životu nego što su ikada otkrili svojim parovima, prošlim ili sadašnjim. Berk je upravo odležao četrnaest meseci u ćorki zbog napada nožem na oficira van dužnosti. Trampio je nečasni otpust iz marinaca za poslednja četiri meseca kazne i sada je bio na putu kući ka Fort Vortu da bi posetio ženu, Debru En, i dve bebe. Nije rekao Alis Džin za Debru En.

Narednica Dernic bila je dva meseca daleko od sasvim časnog otpusta iz avijacije i najveći deo tog vremena nameravala je da utroši na odsustvo. Dvapat se udavala, poslednji put za brata svog prvog muža. Od prvog brata, Vorena Bila, razvela se, da bi drugog, Vilijama Erla, izgubila pre četiri meseca; on je poginuo kada mu je 'Mustang' sleteo sa planinskog puta u Tenesiju pri osamdeset pet milja na sat. Alis Džin u to vreme više nije mnogo marila. Ona i brat broj dva bili su razdvojeni skoro godinu dana pre nesreće. Nije rekla Berku ni za Vorena Bila, ni za pokojnog Vilijama Erla.

Berk i Alis Džin približavali su se malo-po malo prisnosti od Gejnsvila, a kod Lejk Sitija, neposredno pre nego što se M-75 spojio sa M-10, prestali su da razmenjuju priče iz kasarne i prihvatili se posla. Dok su prolazili kraj Lejk Sitija, Alis Džin se pravila da drema i pustila je da joj glava padne na Berkovo rame, dok ju je Berk obgrlio i pustio da mu ruka 'slučajno' padne na njenu levu dojkku.

U predgrađima Talahasija oboje su plitko disali, Berkova ruka bila je u njenoj bluzi, a ruka Alis Džin nalazila se u Berkovom krilu ispod jakne koju je on raširio kao prekrivač za oboje. Baš mu je raskopčala šlic kada je vozač objavio pauzu.

Bremen je bio spreman da provede pauzu u maloj autobuskoj stanici radije nego da pretrpi sledeću fazu njihove spore i bolne predigre, ali Berk je na sreću šapnuo u uho Alis Džin i oboje su izišli iz autobusa, a Berk je prilično nespretno nosio jaknu ispred sebe. Mislili su da oprobaju sreću u spremištu... ili ako sve drugo propadne... u ženskom toaletu.

Bremen je pokušavao da drema sa ostalim usnulim putnicima u autobusu, ali Berkove egzibicije sa Alis Džin - ipak je bilo u ženskom toaletu - napadale su ga i sa daljine. Njihovo vođenje ljubavi bilo je banalno i kratkotrajno poput njihove odanosti sadašnjim i bivšim parovima.

Bilo je gotovo deset pre podne kada se autobus približio Pensakoli; svi su bili budni, a zvuci auto-puta poprimili su novu boju. Teški olujni oblaci ležali su na zapadu, tamo kuda su se oni uputili, ali gusta, slaba svetlost sa istoka bojila je polja sa obe strane bogatim prelivima i bacala senku autobusa ispred njih. Neurograja je bila mnogo glasnija od šištanja guma po asfaltu.

Sa druge strane prolaza, tri reda ispred Bremena, nalazio se par iz Misurija. Koliko je Bremen mogao da razabere, zvali su se Doni i Dona. On je bio veoma pijan; ona je bila veoma trudna. Oboje su bili u ranim dvadesetim godinama, iako je po onome što je Bremen mogao da vidi napred kroz sedišta - i često iz Donijeve perspektive - Dona izgledala kao da joj je najmanje pedeset. Njih dvoje nisu bili venčani, iako je Dona njihovu četvorogodišnju vezu smatrala brakom po običajnom pravu. Doni nije tako mislio.

Taj par nalazio se na sedamnaestodnevnoj odiseji preko cele zemlje u pokušaju da pronade najbolje mesto za rođenje bebe što se socijalnog osiguranja tiče. Napravili su rikošet istočno od Sen Luisa do Kolambusa, u državi Ohajo, po savetu jednog prijatelja iz Misurija, ustanovili da Kolambus nije nimalo velikodušniji u socijalnoj politici od Sen Luisa, a onda započeli beskrajni niz putovanja autobusom - sve na račun pozajmljene kreditne kartice muža Donine sestre - od Kolambusa do Pitsburga, od Pitsburga do Vašingtona... gde su bili šokirani time kako bedno prestonica države tretira svoje zaslužne građane... a onda od Vašingtona do Hantsvila, zbog toga što je Dona pročitala u *National Enquirer*-u da je Hantsvil jedan od deset najpredusretljivijih gradova u Americi:

Hantsvil je bio grozan. Bolnice nisu htele ni da *prime* Donu ukoliko nije reč o hitnom slučaju, ili ako ne poseduju dokaz o sposobnosti da plate račun koji mogu da pokažu unapred. Doni je u Hantsvilu počeo da pije iz sve snage i izvukao je Donu iz bolnice zamahujući pesnicom i psujući glasno lekare, administrativce, bolničarke, pa čak i grupu pacijenata koji su zurili u njih iz invalidskih kolica.

Putovanje do Orlanda bilo je loše, kreditna kartica bližila se maksimalnom zaduženju, a Dona je govorila kako sada nesumnjivo oseća kontrakcije, ali Doni nikada nije video Svet Volta Diznija i smatrao je da, kad su već tako blizu, šta ima veze?

Kartica zeta Dikija potrajala je dovoljno dugo da ih odvede u Čarobno Carstvo, i Bremen je primetio kroz Donijeva pijana sećanja da su njih dvoje bili prisutni dok je on bežao od Vanija Fučija. Baš je svet mali. Bremen stisnu obraz i slepoočnicu uz staklo dovoljno snažno da odagna te misli, da stvori prepreku između tih novih talasnih dužina tuđih misli i sopstvenog izmoždenog uma.

Nije delovalo.

Doni nije mnogo uživao u Čarobnom Kraljevstvu, iako je čitavog života čekao da ode tamo, jer je prokleta Dona sve pokvarila odbivši da ide sa njim na bilo koju pravu vožnju. Upropastila mu je zabavu tako što je stajala, glomazna kao krava koja čeka da oteli dva teleta, i ljuljala se dok se on ukrcavao na Svemirsku Planinu, Vodenu Planinu i sve druge zabavne vožnje. Rekla je da je to zbog toga što joj je vodenjak pukao jedan sat posle dolaska u park, ali Doni je znao da je to ponajviše zato da bi mu napakostila.

Ona je navaljivala da te večeri odu u Orlando, govoreći da bolovi sada počinju iz sve snage, ali Doni ju je ostavio uglavljenu u jednoj od TV stolica na autobuskoj stanici dok je proveravao bolnice telefonom. Kada je u pitanju bilo plaćanje, bile su još gore od Hantsvila, Atlante ili Sen Luisa.

Doni je poslednji kredit na Dikijevoj kartici iskoristio za kupovinu karata od Orlanda do Oklahoma Sitija. Neki bezubi matori prdež koji je sedeo blizu telefonskih šaltera autobuske stanice čuo je Donijeva gnevna pitanja prilikom telefonskih razgovora i - kada je Doni poslednji put zalupio slušalicu - predložio Oklahoma Siti. "Najbolje proketo mesto u celoj proketoj zemlji da se rodiš za džabe", rekao je matori prdež, pokazujući prazne desni. "Dve su mi se sestre i jedna žena okotile tamo. Te bolnice u Oklahoma Sitiju samo to naplate od Zdravstvenog osiguranja i ne gnjave te."

I tako su krenuli ka Hjuston, sa vezom za Fort Vort i Oklahoma Siti. Dona je sada stenjala više nego ranije i govorila da su kontrakcije u razmacima od samo par minuta, ali što je Doni više pio brlje, to je bio sigurniji da ona samo laže kako bi mu upropastila putovanje.

Dona nije lagala.

Bremen je osećao njen bol kao sopstveni. Merio je vreme kontrakcija pomoću sata i one su uznapredovale od razmaka od skoro sedam minuta u Talahasiju do manje od dva minuta u trenutku kada su prešli preko granične linije u Alabamu. Dona je cvilela Doniju, vukla ga za rukav u mraku i šišćala pogrde, ali on ju je gurao. Bio je zauzet razgovorom sa čovekom s druge strane prolaza, Meredithom Solomanom, bezubim matorim prdežom koji je predložio Oklahoma Siti. Doni je delio sa njim svoju brlju sve do Gejnsvila, a Meredith Soloman delio je sa njim odatle sopstvenu pljosku sa nečim još jačim.

Neposredno pre tunela za Mobajl, Dona je rekla, dovoljno glasno da je čuje čitav autobus: "Proklet bio i otiš'o u Pakao, Doni Ekli, ako već 'oćeš da me nateraš da izbacim to proketo žgepče ovde, u autobusu, daj mi bar cug toga što piješ s tim bezubim matorim prdežom."

Doni ju je učutkao, znajući da će ih vozač izbaciti iz autobusa ako bude čuo previše o piću, izvinio se Meredithu Solomanu i dao joj da otpije poprilično iz pljoske. Neverovatno, ali njene kontrakcije usporile su i vratile se intervalima od pre Talahasija. Dona je zaspala i njena zamučena svest uzdizala se i spuštala na talasima grčeva koji su je prožimali sledeća dva sata.

Doni je nastavio da se izvinjava Meredithu Solomanu, ali starac je ponovo pokazao desni, posegnuo u prljavu mornarsku torbu i izvukao novu bocu gromovače, bez etikete.

Doni i Meredith smenjivali su se u ispijanju žestoke cuge i razmenjivali poglede o tome kako je najgore umreti.

Meredith Soloman bio je siguran da je najgori način da se ode u urušavanju ili eksploziji. Samo ako te ne ubije odmah. Ležanje tamo, čekanje u hladnoći, vlazi i mraku milju ispod površine sa svetiljkama na šlemovima koje slabe, dok vazduh postaje sve gori... to mora da je najgori način.

On valjda zna, objasnio Meredith Soloman, pošto je radio u dubokim rudnicima Zapadne Virdžinije kao muškarac i dečak mnogo pre nego što je Doni uopšte bio rođen. Meredithov ćaća umro je u rudnicima, kao i njegov brat Taket i njegov zet, Filip P. Ardžent. Meredith je priznao da je to za njegovog ćaću i brata Takeru bila živa šteta, ali nijedno urušavanje nije čovečanstvu bolje poslužilo od onog koje je odnelo tog podlog, poganog, opakog Filipa P. 1972. godine. Što se šezdeset osmogodišnjeg Mereditha Solomana tiče, on je preživeo tri urušavanja i dve eksplozije, ali uvek su ga izvlačili napolje. I svaki put se zaklinjao kako nikada više neće sići tamo... kako niko neće moći da ga natera da ponovo siđe. Ni njegove žene... imao ih je četiri, jednu za drugom, kapiraš, čak ni mladice ne traju mnogo u zabiti Zapadne Virdžinije, što od upale pluća, što na porođaju i sve to... ni njegove žene, ni njegova rodbina... prava rodbina, a ne orođeni gadovi poput Filipa P... pa čak ni rođena deca, kako odrasla, tako ni ona bosonoga, nisu mogla da ga nagovore da ponovo siđe.

Ali on je, na kraju, samoga sebe nagovorio da ponovo siđe. I nastavio je da silazi sve dok ga sama kompanija nije poslala u prevremenu penziju sa pedeset devet godina, jedino zato što su mu se pluća punila ugljenom prašinom. Pa, *do đavola*, objasnio je on Doniju Ekliju dok su dodavali jedan drugom bocu, svako ko je radio tamo dole imao je tako zapušena pluća, poput onih starih kesa za usisivač koje nisu menjane godinama, svi to znaju.

Doni se nije slagao. Doni je smatrao da umiranje u podzemlju zbog urušavanja ili eksplozije gasa nipošto nije najgori način da se ode. Doni je počeo da navodi strašne načine koje je video ili kojima je prisustvovao. Kao onomad kada je motociklista Džek Kou, onaj koga su on i ostali zvali Krmak, radio na auto-putu, pa se skotrljao unazad sa kosilice na uzbrdici i upao među sečiva. Džek Kou je živeo u bolnici još tri meseca pre nego što ga je dokrajčila upala pluća, ali Doni je teško mogao da nazove životom tu paralizu, balavljenje i sve te cevi koje su unosile i iznosile stvari u njega.

Onda, recimo, Donijeva prva devojka, Fara, koja je otišla u neku kafanu u crnačkom kvartu da bi je silovala na redaljku gomila crnih frajera koji su na kraju počeli da je obrađuju i drugim stvarima, pored kurčeva - pesnicama, drškom od metle, bocama 'Koke', pa čak i ostrim krajem pajsera, kako kaže Farina sestra, i..."

"Nećeš valjda da mi kažeš da je umrla dok su je silovali", reče Meredith Soloman, nagnuvši se preko prolaza da uzme bocu natrag. Glas mu je bio tih i nejasan, ali Bremen je mogao da ga čuje kao u komori za odjeke... najpre sporo, pijano građenje reči u Meredithovom umu, a onda i same spore, pijane reči.

"Ma đavola, ne, nije umrla od toga što su je silovali", reče Doni i nasmeja se toj zamisli. "Fara je izvršila samoubistvo kratežom Džeka Koua nekoliko meseci kasnije... tada je živela sa Krmkom... i Džek je zbog toga i otišao i zaposlio se na auto-putu. Ni ona ni on nikad nisu imali sreće."

"Pa, kratež i nije tako loš način da se ode", šapnu Meredith Soloman dok je brisao grlić boce, otpijao, a onda brisao usta kada mu je malo džibre procurelo na ostru bradu. "Pajser i tako to ne računa se, jer nije je to ubilo. A ništa od tog sranja o kom pričaš nije ni prineti ležanju u mraku milju ispod zemlje, dok polako gubiš vazduh. To ti je k'o da si živ sa'ranjen, a traje danima."

Doni zausti da se usprotivi, ali Dona zacvile i povuče ga za rukav. "Doni, srećo, sad stvarno osećam bolove."

Doni joj pruži bocu, povuče je natrag kada je otpila dugi gutljaj, pa se nagnu natrag preko prolaza da nastavi razgovor. Bremen primeti da je razmak između bolova sada otprilike samo oko minut.

Kako se ispostavilo, Meredith Soloman bio je u potrazi ne mnogo različitoj od Donijeve i Donine. Starac je tražio pristojno mesto u zemlji gde bi umro: negde gde će vlasti pristojno sahraniti njegove stare kosti na račun sreza. Pokušao je da se vrati kući, natrag u Zapadnu Virdžiniju, ali rodbina mu je mahom pomrla, odselila se ili nije želela da ga vidi. Njegova deca - svih jedanaestoro, ako računaš i dvoje nezakonite sa malom Boni Mejbon - spadala su u potonju kategoriju. I tako je Meredith Soloman bio u potrazi za nekom gostoljubivom državom i srezom

gde jedan stari momak sa plućima zapušenim poput dve kese pune crnog praha može da provede besplatno nekoliko nedelja ili meseci u bolnici i... kada dođe vreme... da mu se prema kostima ophode sa poštovanjem kakvo sleduje kostima jednog belog hrišćanina.

Doni započe raspravu o tome šta se dešava sa dušom kada jednom umreš... on je imao posebne stavove o reinkarnaciji koje je preuzeo od Doninog zeta sa kreditnom karticom... i žurni šapat dva muškarca pretvorio se u žurne povike dok je Meredith objašnjavao da je nebo nebo i da je pristup tamo zabranjen crnčugama, životinjama i insektima.

Četiri reda ispred pijanaca u svađi, tihi muškarac po imenu Kušvat Sing sedeo je i čitao džepnu knjigu uz sjaj male svetiljke za čitanje iznad glave. Sing se nije usredsredio na reči u knjizi; razmišljao je o pokolju u Zlatnom Hramu od pre nekoliko godina - o divljanju državnih indijskih trupa u kome su poginuli Singova žena, dvadeset trogodišnji sin i njegova tri najbolja drugara. Zvaničnici su rekli da su radikalni Siki planirali da zbace vladu. Zvaničnici su bili u pravu. Sada je um Kušvata Singa, umoran od dvadeset sati putovanja i besanih noći pre toga, proveravao listu stvari koje će kupiti u jednom skladištu blizu hjustonskog aerodroma: plastični eksploziv 'Semteks', rasprskavajuće ručne bombe, japanske uređaje za određivanje vremena detonacije, i... sa malo sreće, nekoliko projektila zemlja-vazduh, tipa 'Zolja', koji se lansiraju sa ramena. Dovoljno *matériel* da se sravni policijska stanica, da se zbriše gomila političara poput košenja žita ostrim spom... dovoljno ubilačke tehnologije da se obori krcati 747...

Bremen stisnu pesnice uz uši, ali graja je nastavila da jača dok su se živine svetiljke smenjivale duž sve mračnijih ukrštanja na međudržavnom putu. Dona je ušla iz sve snage u trudove baš kada su prešli granicu Teksasa i Bremen je poslednji put video taj par na autobuskoj stanici u Bomonu, neposredno posle ponoći, Donu sklopčanu na klupi u velikim bolovima dok su je razdirale kontrakcije, a Donija kako stoji široko ukopanih čizama, zanoseći se, sa praznom bocom Meredithove džibre još u desnoj pesnici. Bremen je tada zaista pogledao u Donijev um, poslavši svoju telepatsku sondu kroz okruženje neurograje, ali brzo ju je povukao natrag. Osim pijanih odlomaka ranije rasprave sa Meredithom koja je tamo još džangrljala, u umu Donija Eklija nije bilo ničeg. Nikakvog plana. Nikakvog nagoveštaja o tome šta da čini sa svojom ženom i bebom koja pokušava da se rodi. Ničega.

Bremen je zaista osetio paniku i bol samog deteta dok se ono... ona... približavala svojoj konačnoj borbi da se rodi. Bebina svest gorela je kroz sive koprene neurograje autobuske stanice kao reflektor kroz izmaglicu.

Bremen je ponovo ostao u autobusu, previše iscrpljen da umakne kotlu slika i osećanja koja su ključala oko njega. Bar su Berk i Alis Džin, pohotni marinac neposredno pušten iz pritvora i podjednako pohotna WAF, sišli da pronađu sobu negde blizu autobuske stanice. Bremen im požele sreću.

Meredith Soloman je hrkao i desni su mu blistale u odsjaju neonskih svetiljki kada su u ponoć krenuli iz Bomona. Starac je sanjao rudnike, ljude koji viču u hladnom, vlažnom vazduhu i čistu, belu, bezbolnu smrt. Donini porođajni bolovi jenjavali su u Bremenovom umu dok su napuštali središte grada i uspinjali se prilaznom rampom ka međudržavnom putu. Kušvat Sing je dodirnuo svoj pojas sa novcem, gde je gotovina Sika od stotinu i trideset hiljada dolara čekala da bude pretvorena u osvetu.

Sedište kraj Bremena bilo je prazno. On podiže rukonaslon i sklopča se u fetusni položaj, podigavši noge na sedište i stisnuvši pesnice uz slepoočnice. U toj sekundi želeo je da ponovo ima šurakovu tridesetomicu; želeo je da je Vani Fuči uspeo da ga isporuči Salu, Bertu i Erniju.

Bremen je želeo - bez melodrame, bez trunke sasmosvesti ili kajanja - da bude mrtav. Tišinu. Mir. Savršenu nepomičnost.

Ali, za sada, uhvaćen u zamku svog živog tela i izmučenog uma, rika i naviranje silovanja uma nastavljalo se, dok se autobus kretao jugozapadno po uzdignutim putevima iznad močvara i borove šume, uz šištanje guma po vlažnom asfaltu sada, kada se pozna kiša sručila svom žestinom. Bremen je osećao lagano oslobađanje i prepuštanje snu dok su ostali spavali, mala vasiona usnulog čovečanstva u autobusu, koja je sa njim tonula u noć, sa prigušenim snovima

koji su treperali kao odlomci iz nekog starog filma projektovani na zid koji niko ne gleda; čitava zapečaćena kabina puna njih tumbala se kao razneti šatl *Čelendžer* u ponoćnom slobodnom padu zajedno ka Hjustonu, Denveru i dubljim područjima mraka za koje je Bremen znao da mu je, iz nekog razloga koji nije mogao da dokuči, suđeno da doživi da ih vidi.

13. OČI

Od svih novih pojmova koje mi je Džeremi doneo, dva najizazovnija jesu ljubav i matematika.

Ta dva skupa naizgled imaju vrlo malo zajedničkih elemenata, ali, uistinu, poređenja i sličnosti moćni su za nekoga ko nije iskusio ni jedno ni drugo. Čista matematika, baš kao i čista ljubav, zavise od posmatrača - može se reći da ih posmatrač upravo stvara - i mada u Džeremijevom pamćenju vidim tvrdnju nekolicine matematičara poput Kurta Gedela da matematički entiteti postoje nezavisno od ljudskog uma, baš kao što bi zvezde i dalje sjale čak i kada ne bi bilo astronoma da ih proučavaju, radije odbacujem Gedelov *platonizam* zarad Džeremijevog *formalizma*: brojevi i njihovi matematički odnosi samo su skup ljudski stvorenih apstrakata i pravila po kojima se tim simbolima može manipulirati. Čini mi se da je ljubav sličan skup apstrakata i odnosa apstrakata, uprkos njihovim čestim vezama sa stvarima u stvarnom svetu. (2 jabuke + 2 jabuke zaista = 4 jabuke, ali jabuke nisu neophodne za istinitost jednačine. Slično tome, složeni skup jednačina koje vladaju tokom ljubavi izgleda da ne zavisi ni od onoga koji tu ljubav pruža, ni od onoga ko je prima. U stvarnom smislu, ja sam odbacio *platonsku* zamisao o ljubavi u njenom izvornom značenju zarad *formalističkog* pristupa toj temi.)

Brojevi su za mene zapanjujuće otkrovenje. U mom ranijem postojanju, pre Džeremija, shvatao sam pojam *stvari*, ali nisam ni sanjao da stvar - ili nekoliko stvari - imaju utvarni odjek numeričkih vrednosti prišiven poput senke Petra Pana. Na primer, ako mi daju tri čaše soka od jabuka uz ručak, za mene postoji samo sok... sok... sok, bez ikakve naznake kvantifikacije. Moj um ne broji sokove, baš kao što ih ne broji ni moj želudac. Slično tome, senka *ljubavi*, toliko vezana za fizički objekt, a opet istovremeno tako razdvojena, nikada ne pada na mene. To svojstvo vezano je samo za jednu stvar u mojoj vasioni - za mog plišanog medu - i moja reakcija na tu jednu stvar ispoljavala se kroz odgovor zadovoljstva/bola sa pristrasnošću prema onome što zadovoljava, tako da mi meda 'nedostaje' kada ga izgubim. Pojam 'ljubavi' jednostavno nikada ne ulazi u jednačinu.

Džeremijevi svetovi matematike i ljubavi, koji su se toliko često preklapali pre njegovog dolaska meni, sažižu me kao moćni gromovi, obasjavajući nove prostore u mom svetu.

Od jednostavne korespondencije jedan na jednog i nabiranja, preko osnovnih jednačina poput $2 + 2 = 4$, do podjednako osnovne (za Džeremija) Šredingerove talasne jednačine koja je bila polazište za njegovu evaluaciju Goldmanovih neuroloških studija:

Sve mi se otkriva istovremeno. Matematika me udara poput grmljavine, poput Božjeg Glasa u biblijskoj priči o Solu i Tarzusu zbačenom sa konja. Još važnije je, možda, to što mogu da koristim ono što Džeremi zna kako bih naučio stvari koje Džeremi ne zna svesno. Tako, Džeremijevo osnovno znanje o logičkom računu neuralnih mreža, gotovo previše elementarno za njega da bi ga pamtio, dopušta mi da shvatim način na koji neuroni mogu da 'uče':

Možda ne moji neuroni, imajući u vidu Džeremijevo prilično zastrašujuće razumevanje holografskih funkcija učenja u ljudskom umu, već neuroni... recimo... laboratorijskog pacova: nekog jednostavnog oblika života koji reaguje gotovo isključivo na zadovoljstvo i bol, na nagradu i kaznu.

Neuroni koji pripadaju meni. Ili bar, meni, pre Džeremija.

Gejl ne mari za matematiku. Ne, to nije sasvim tačno, shvatam sada, zato što Gejl neizmerno mari za Džeremija, a najveći deo Džeremijevog života i ličnosti i njegova najdublja razmišljanja vezani su za matematiku. Gejl voli taj vid *Džeremijeve* ljubavi prema matematici, ali kraljevstvo

brojeva samo po sebi je ne privlači. Gejlino opažanje vasionone najbolje se izražava kroz jezik i muziku, kroz ples i fotografiju, i kroz njeno promišljeno i često opraštajuće procenjivanje drugih ljudskih bića.

Džeremijevo procenjivanje drugih ljudi - kada uopšte troši vreme na to da ih procenjuje - retko je toliko opraštajuće, a često je potpuno potcenjujuće. Misli drugih ljudi, uopšte uzevši, dosadne su mu... ne zbog urođene nadmenosti ili sopstvenih interesa, već zahvaljujući jednostavnoj činjenici da većina ljudi misli na dosadne stvari. Onomad kada je štit uma - kombinovani štit njegovog i Gejlinog uma - mogao da ga izdvoji iz nasumične neurograje oko njih, on je to koristio. U tome nije bilo nikavog vrednovanja, baš kao ni kod neke druge osobe koja je ustala usred duboke i plodotvorne usredsređenosti da zatvori prozor kako bi utišala zvuke sa ulice koji joj odvrćaju misli.

Gejl je jednom podelila svoju analizu Džeremijeve udaljenosti od običnog krda misli. On radi gore, u svojoj radnoj sobi, jedne letnje večeri; Gejl čita biografiju Bobija Kenedija dole, na kauču kraj prednjeg prozora. Gusta večernja svetlost prolazi kroz bele pamučne zavese i boji bogate pruge po kauču i podu od masivnog drveta.

Džeri, ovde ima nešto što bih želela da vidiš.

??? Blaga iritacija zbog toga što je odvrćen od toka jednačine koju škraba po tabli. On zastaje.

Robert Maknamara, prijatelj Bobija Kenedija, rekao je da je Kenedi smatrao da se svet deli na tri grupe ljudi...

Svet se deli na dve grupe ljudi, upada Džeremi. Na one koji misle da se svet deli na grupe i na one koji su dovoljno pametni da znaju da nije tako.

Zaveži na minut. Slike prelistanih strana i Gejline leve šake dok ona ponovo traži to mesto. Lahor kroz zastor miriše na sveže pokošenu travu. Gusta svetlost produbljuje prelive boje mesa na njenim prstima i blista na njenoj jednostavnoj zlatnoj narukvici. Evo ga... ne, ne čitaj! Ona zatvara knjigu.

Džeremi čita rečenice u njenom pamćenju dok ona počinje da gradi reči od misli.

Džeri, prekini! Ona se žestoko usredsređuje na sećanje o vađenju živca iz zuba koje je pretrpela prethodnog leta.

Džeremi se malo povlači, dopušta blago zamućenje percepcije koje među njima važi za štit uma i čeka da ona završi uokviravanje svoje poruke.

Maknamara je išao na one večernje 'seminare', na Hikori Hilu... znaš, gde je Bobijeva kuća? Bobi ih je držao. Bila je to neka vrsta neformalnih sastanaka sa raspravom... debatnih sastanaka... samo što je Kenedi imao neke od najboljih ljudi u svakom od polja o kojima se raspravljalo.

Džeremi ponovo baca pogled na jednačinu, zadržavajući sledeći transform u glavi.

Ovo neće dugo, Džeri. U svakom slučaju, Robert Maknamara rekao je da je Bobi razdvajao ljude na tri grupe...

Džeremi se trza. *Postoje dve grupe, malena. Oni koji...*

Umukni, pametnjakoviću. Gde sam ono stala? Oh, da, Maknamara je rekao da su te tri grupe ljudi koji uglavnom govore o stvarima, ljudi koji uglavnom govore o ljudima i ljudi koji uglavnom govore o idejama.

Džeremi klima glavom i šalje sliku nilskog konja koji zeva iz sve snage. *Baš duboko, malena, duboko. A šta je sa ljudima koji govore o ljudima koji govore o stvarima? Da li je to poseban podskup, ili možemo da stvorimo čitavu novu...*

Umukni. Stvar je u tome što je Maknamara rekao da Bobi Kenedi uopšte nije imao vremena za ljude iz prve dve grupe. Zanimali su ga samo ljudi koji su govorili... i mislili... o idejama. O važnim idejama.

Pauza. Pa?

Pa, takav si ti, blesane.

Džeremi ispisuje kredom transform pre nego što zaboravi jednačinu koja sledi posle njega. *To*

nije istina.

Jeste. Ti...

Ja provodim najveći deo svojih budnih sati podučavajući studente koji u glavi nisu imali niti jednu ideju još otkad su bili bebe. QED. Quod erat demonstrandum - na latinskom: 'Ono što je dokazano; prim. prev.

Ne... Gejl ponovo otvara knjigu i kucka dugačkim noktima po stranici. Ti ih podučavaš. Premeštaš ih u svet ideja.

Jedva mogu da ih isteram u hodnik na kraju predavanja.

Džeri, znaš ti na šta mislim. Tvoja izdvojenost od stvari... od ljudi... više je nego stidljivost. Više je od tvog rada. Naprosto, ljudi koji najveći deo svog vremena za razmišljanje troše na bilo šta niže od Kantoreve teoreme o nepotpunosti tebi su dosadni... irelevantni... ti želiš da su stvari kosmološke, epistemološke i tautološke, a ne svakodnevnne.

Džeremi joj odašilje: Gedel.

Šta?

Gedelova je teorema o nepotpunosti. Kantorov je Problem kontinuuma. On ispisuje kredom neke transfinitne kardinale na tabli, mršti se na ono što su oni učinili njegovoj talasnoj jednačini, briše ih i škraba umesto toga kardinale po mentalnoj tabli. Počinje da uokviruje opis Gedelove odbrane Kantorovog problema kontinuuma.

Ne, ne, prekida ga Gejl, stvar je samo u tome da si ti na neki način kao Bobi Kenedi... nestrpljiv... da očekuješ da svakoga zanimaju apstraktne stvari kao i tebe...

Džeremi je sve nestrpljiviji. Transformi koje drži u umu pomalo mu izmiču. Reči mogu to da učine čistom razmišljanju. Japanci u Hirošimi nisu smatrali da je $E = mc^2$ naročito apstraktno.

Gejl uzdiše. Predajem se. Ti nisi kao Bobi Kenedi. Ti si samo jedan neosetljivi, nadmeni, zauvek rastrojeni snob.

Džeremi klima glavom i popunjava jednačinu. Prelazi na tekstualnu jednačinu i precizno vidi kako će se talas verovatnoće obrušiti u nešto što veoma liči na klasičnu sopstvenu vrednost. Da, odašilje i već se gubi, ali ja sam jedan fini neosetljivi, nadmeni, zauvek rastrojeni snob.

Gejl to ne komentariše, već zuri kroz prozor u sunce koje zalazi za rub šume iza ambara. Toplota prizora ima odjek u toploti njenih misli bez reči dok deli sa njim veče.

14. U PACOVSKOM SOKAKU

Bremena su pretukli i opljačkali petnaest minuta pošto je sišao sa autobusa u centru Denvera.

Stigli su kasno, posle ponoći trećeg dana, i Bremen je odlutao od svetiljki autobuske stanice, probijajući se kroz snežne nalete sa zapada, čudeći se koliko je tu hladno sredinom aprila, sa rukama u džepovima i glavom pognutom protiv hladnog vetra sa zapada, kada ga je iznenada opkolila banda.

Nije to bila prava banda, samo pet crnih i Hispano dečaka - nijedan od njih još nije napunio dvadesetu - ali u sekundama pre nego što su im poletele pesnice i čizme, Bremen je video njihovu nameru, osetio njihovu paniku i glad za njegovim novcem, ali - i više od toga - osetio žudnju da nanesu bol. Bilo je to gotovo seksualno zadovoljstvo, i da je obraćao pažnju na ton noćne neurograje koja ga je zapljuskivala, osetio bi silinu njihovog iščekivanja, oštru poput noža.

Umesto toga, iznenadili su ga onako obamrlog kada su ga opkolili i napali, sateravši ga u ulaz nekog sokaka. Kroz kaskadu njihovih poluartikulisanih misli i žudnje preplavljene adrenalinom, Bremen je video šta planiraju - da ga uteraju u sokak kako bi ga pretukli i opljačkali, da ga ubiju ako se bude previše dernjao - ali nije mogao da uradi ništa osim da uzmiče tamo pozadi, u mrak.

Bremen je brzo pao kada su pesnice poletele ka njemu, bacio im svoje preostale novčanice i sklupčao se čvrsto u loptu. "To je sve što imam!" povikao je, ali još dok je progovarao, pročitao je da ih to ni najmanje ne zanima. Novac je sada bio nevažan. Ono što ih je zaokupljalo bilo je nanošenje bola.

To su umeli da rade. Bremen je pokušao da se otkotrlja od momka sa sečivom... iako je nož još bio u mladićevom bočnom džepu... ali gde god da se kotrljao, sačekivale su ga tvrde čizme.

Bremen je pokušao da prekrije lice, a oni su ga šutirali u bubrege. Bol je bio izvan svega što je Bremen ikada iskusio. Pokušao je da prekrije leđa, a oni su ga šutirali u lice. Krv mu je pokuljala iz slomljenog nosa i Bremen je podigao jednu ruku da ponovo prekrije lice. Šutirali su ga u prepone. Onda su se vratile pesnice, zglobovi i bridovi njihovih šaka treskali su ga po lobanji, vratu, ramenima i rebrima.

Bremen je čuo kako se nešto lomi, zatim kako se lomi još nešto, a onda su oni počeli da mu svlače košulju, da mu cepaju džepove pantalona. Bremen oseti zasek sečiva u donjem stomaku, ali momak koji je zamahnuo nožem učinio je to dok je uzmicao i posekotina je bila plitka. U tom trenutku, Bremen to nije znao. U tom trenutku znao je vrlo malo toga... a potom nije više znao ništa.

Prošao je jedan sat pre nego što ga je neko pronašao, zatim još dva sata pre nego što se neko potrudio da pozove policiju. Policija je stigla kada se Bremen upinjao da postane polusvestan; izgledali su iznenađeni što su ga zatekli u životu. Bremen je čuo pisak radija kada je jedan od policajaca pozvao ambulanta kola, zatvorio je oči na jedan kratak sekund i kada ih je otvorio oko njega su bili bolničari koji su ga podizali na nosila na točkovima. Bolničari su nosili prozirne plastične rukavice i Bremen primeti kako nastoje da se ne uprljaju njegovom krvlju. Nije se sećao vožnje do bolnice.

Soba za hitne slučajeve bila je prepuna. Ekipa koja se sastojala od jednog pakistanskog lekara i dvojice iscrpljenih stažista pobrinula se za njegovu posekotinu od noža, dala mu užurbano injekciju i stala da ga zašiva pre nego što je lokalni anestetik i počeo da deluje. Ostavili su ga da bi se pobrinuli za nekog drugog pacijenta. Bremen je gubio svest i budio se sat i po dok je čekao da se vrate. Kada su se vratili, pakistanski lekar je nestao, a zamenila ga je mlada crna lekarka sa podočnjacima iscrpljenosti ispod očiju sa teškim kapcima, ali stažisti su bili isti.

Proglasili su mu nos za slomljen, postavili tamo metalnu šipku pomoću flastera, pronašli dva slomljena rebra i zavili ih, čačkali mu izubijane bubrege sve dok se gotovo nije onesvestio od bola, a onda ga naterali da urinira u plastičnu gusku. Bremen je držao oči otvorene dovoljno dugo da vidi da mu je mokraćna ružičasta. Jedan stažista rekao mu je da mu je leva ruka iščašena i naterao ga da je drži podignutu dok mu ne nameste povez. Lekarka se vratila i zavirila u Bremenova usta. Usne su mu bile naduvane toliko da ga je dodir kašike na jeziku naterao da se ukoči i jekne od bola. Lekarka ga je proglasila za srećnika - izbijen mu je bio samo jedan zub. Da li ima svog zubara?

Bremen prostenja odgovor još nejasniji zahvaljujući naduvenim usnama. Dadoše mu još jednu injekciju. Bremen je mogao da oseti premor medicinskog osoblja opipljiv poput debelog platna šatora koji ih je sve prekrivao. Nijedno od njih troje nije spavalo više od pet sati u proteklih trideset. Od njihove iscrpljenosti Bremen je postao sanjiviji nego od injekcije.

Otvorio je oči da bi tamo zatekao policajku. Bila je zdepasta i opasač za pištolj, opasač za radio, baterijska svetiljka i drugi predmeti njihali su joj se sa teških kukova. Imala je mutnjikave oči i zamrljanu kožu. Zatražila je od Bremena ime i adresu.

Bremen trepnu, pomisli na vlasti i Vanija Fučija, iako je morao da se napregne kroz izmaglicu sedativa kako bi se setio ko je Vani Fuči. Dao je policajki ime i adresu Frenka Lovela, šefa njegove katedre u Haverfordu. Pajtaša koji je za Bremena čuvao posao.

"Daleko ste od kuće, gospodine Lovel", reče policajka. Bremenovo levo oko bilo je nateklo i zatvoreno, a desno suviše zamučeno da bi pročitao pločicu sa imenom iznad njene značke. On promumla nešto.

"Možete li opisati napadače?" upita ona, dok je tražila olovku po džepu bluze. Bremenov vid došao je u žižu dovoljno dugo da razabere dečje škrabotine u njenoj sveščici. Stavljala je tačkice na svoja slova 'i' u kružićima, kao nezreliji studenti koje je podučavao u Haverfordu. Opisao je svoje napadače.

"Čuo sam da se jedan od njih drugoga zove... Red", reče on, znajući da se uopšte nisu obraćali jedni drugima za vreme napada. Ali jedan od njih *jeste* bio Red, to je uhvatio.

Najednom Bremen shvati da je neurograja oko njega daleka. Čak i naleti bola i panike drugih pacijenata u sobi za hitne slučajeve, mentalni povici i zviždanje iz mračnih prostorija nagomilanih iznad njega poput sanduka bede... sve je to bilo prigušeno. Bremen se osmehnu policajki, zahvalan za sedativ, ma kakav bio.

"Nedostaje vam novčanik", reče pandurka. "Nestala vam je lična karta, kartica osiguranja, sve..." Policajka ga odmeri; čak i kroz maglu lekova, Bremen je mogao da oseti njenu sumnjičavost: izgledao je kao ruševina, ali oni su mu proverili mišice, butine i stopala... nije bilo tragova... i mada mu je u mokraći bilo krvi u izobilju, nije bilo neposrednih tragova droga ili alkohola. Bremen oseti njenu odluku da mu privremeno poveruje.

"Provešćete noć ovde pod prismotrom, gospodine Lovel", reče ona. "Rekli ste doktoru Čalbatu da nemate koga da zovete ovde, u oblasti Denvera, pa doktorica Elkhart nije naročito voljna da vas pusti večeras bez nadzora. Primiće vas čim budu imali slobodnu sobu, nadgledaće vam ozleđeni bubreg preko noći i pogledaće vas ponovo ujutro. Mi ćemo ujutro poslati nekoga da popriča sa vama o napadu i telesnim povredama."

Bremen zatvori oči i lagano klimnu glavom, ali kada je ponovo otvorio oči, nalazio se sam na bolničkim kolicima u hodniku punom odjeka. Na satu je bilo 4:23. Naiđe neka žena u ružičastom džemperu, podesi mu prekrivač i reče: "Trebalo bi svakog trena da se nađe neka slobodna soba." A onda ode i ostavi Bremena da se bori protiv sna.

Bio je idiot što je dao policajki ime i adresu Frenka Lovela. Neko će pozvati ujutro Frenkovu kuću, daće opis i Bremen će se naći u pritvoru, kako bi odgovorio na pitanja o svojoj spaljenoj seoskoj kući... a moguće i o lešu pronađenom u močvari u Floridi.

Bremen zastenja i sede, spustivši noge sa ivice bolničkih kolica. Umalo nije spao. Zapiljio se u gole prste na nogama i shvatio da je u bolničkoj odeći tankoj poput papira; na levom ručnom zglobu imao je plastičnu bolničku narukvicu.

Gejl. Oh, Bože, Gejl.

On skliznu sa kolica, pade na kolena i zapipa zdravom rukom po polici ispod kolica. Odeća mu je bila složena tamo, onako krvava i pocepana. Bremen proveri hodnik... još je bio prazan, iako su gumeni donovi škripali izvan vidokruga, oko ugla... a onda poče da skakuće ka spremištu na kraju hodnika, oblačeći se usput bolno... da bi konačno odustao i prebacio košulju preko ruke u povezu poput plašta... a onda izišao. Pre nego što je napustio spremište, prekopao je gomilu prljave odeće, pronašao belu pamučnu bluzu stažiste i navukao je, znajući koliko će mu malo toplote pružiti napolju, na ulicama.

On proveri hodnik, sačeka da utihne svaki zvuk, pa krenu što je brže mogao ka bočnim vratima.

Napolju je padao sneg. Bremen otrča sokakom, ne znajući gde se nalazi, niti kuda ide. Iznad njega, između tamnih grebena zgrada, na nebu se nije videla nikakva naznaka zore.

15. OČI

Ne mislim da kažem kako su Džeremi i Gejl savršeni par koji se uvek slaže i nikad ne svađa, niti da nikada nisu razočarali jedno drugo. Istina je da je ponekad njihov dodir uma pre poziv na neslaganje nego sila koja ih vezuje.

Njihova bliskost deluje kao uveličavajuće ogledalo za njihove najmanje nedostatke. Gejlina narav brzo se pali, a još brže izgara; Džeremi se od toga brzo umara. Ona ne može da trpi njegovu sporu, staloženu odmerenost pri suočavanju čak i sa najbesmislenijim provokacijama. Ponekad se svađaju zbog njegovog odbijanja da se svađa.

Oboje zaključuju brzo posle venčanja da parovi treba da provere bioritmove pre svadbe, a ne da idu na testove krvi. Gejl voli rano da ide u krevet i rano da ustaje, uživa u jutru iznad svega ostalog. Džeremi voli kasnu noć i najbolje radi na tabli posle jedan ujutro. Jutra su za njega anatema i u danima kada nema nastavu, retko se i promeškolji pre 9:30. Gejl ne uživa u dodiru uma sa njim pre njegove druge šoljice kafe, a čak i tada tvrdi da je to nalik na uspostavljanje telepatije sa mrzovoljnim medvedom poluprobudjenim iz zimskog sna.

Njihovi ukusi, saglasni u toliko mnogo oblasti, potpuno su različiti u nekim podjednako važnim stvarima. Gejl voli da čita i živi za pisanu reč; Džeremi retko čita bilo šta izvan svog polja rada i smatra romane gubljenjem vremena. Džeremi siđe iz svoje radne sobe u tri ujutro i zadovoljno se smesti ispred nekog dokumentarca na kablovskoj televiziji; Gejl nema mnogo vremena za dokumentarce. Gejl voli sportove i provela bi svaki jesenji vikend na ragbi utakmici da može; Džeremiju su sportovi dosadni i slaže se sa definicijom Džordža Vila, koji kaže da je ragbi 'skrnavljenje jeseni.'

Što se muzike tiče, Gejl svira klavir, francuski rog, klarinet i gitaru; Džeremi uopšte nema sluha. Kada sluša muziku, Džeremi se divi matematičkom baroku Baha; Gejl uživa u neprogramiranoj humanosti Mocarta. Oboje uživaju u umetnosti, ali njihove posete galerijama i muzejima postaju telepatska bojna polja: Džeremi se divi apstraktnoj tačnosti *Omaža kvadratu* Jozefa Albersa; Gejl uživa u impresionistima i ranom Pikasu. Jednom, za njen rođendan, Džeremi troši čitavu svoju ušteđevinu i najveći deo njene kako bi kupio malu sliku Frica Glarnera - *Relaciona slika, br. 57* - a Gejlina reakcija, pošto ju je videla u Džeremijevom umu dok on vozi 'Trijumfa' uz prilazni puteljak sa slikom u prtljažniku, jeste: *Zaboga, Džeri, potrošio si sve naše pare na te... te... kvadrate?*

Po pitanju politike, Gejl je puna nade, a Džeremi ciničan. Po društvenim pitanjima, Gejl je liberalna u najfinijoj tradiciji te reči, a Džeremi ravnodušan.

Zar ne želiš da okončaš beskućništvo, Džeri? pita Gejl jednog dana.

Ne baš.

Za ime sveta, zašto ne?

Gledaj, nisam ja te ljude učinio beskućnicima. Ne mogu ni da ih skućim. Osim toga, većina njih su ionako odbegli ludaci... odbačeni zahvaljujući liberalnom dušebrižništvu koje ih osuđuje na život na ulicama.

Neki od njih nisu ljudi, Džeri. Neki naprosto nisu imali sreće.

Ma hajde, malena. Sad razgovaraš sa stručnjakom za verovatnoću. Moguće je da znam bolje od bilo koga u celom komonveltu zbog čega sreća ne postoji.

Možda, Džeri... ali ne znaš mnogo o ljudima.

Slažem se, malena. I ne želim mnogo da znam. Da li ti želiš da se više udubljuješ u tu močvaru zbrke koju većina ljudi naziva mislima?

To su ljudi, Džeri. Poput nas.

Ne, malena. Ne poput nas. A čak i da jesu, ne bih voleo da trošim vreme na razmišljanje o njima.

A na kakvo razmišljanje bi voleo da trošiš vreme?

Gejl uviđa o čemu jednačina govori tako što strpljivo čeka nekakav ekvivalentan jezički prevod u Džeremijevom umu. *Jaka stvar, odašilje ona, zaista ljutita, ti i neki tip po imenu Dirak možete da izvedete relativističku talasnu jednačinu. Kako će to pomoći bilo kome?*

To nam pomaže da shvatimo vasionu, malena. Što je više nego što možeš da kažeš za prislušivanje zbrkanog razmišljanja svih tih 'običnih ljudi' koje si se toliko uspalila da shvatiš.

Gejlin odgovor više nije filtriran. Zapljuskuje Džeremija kao crni vetar. *Zaboga, ti baš umeš da budeš nadmen, Džeremi Bremenu. Zašto misliš da je vrednije proučavati elektrone nego ljudska bića?*

Džeremi zastaje. *Dobro pitanje. Zatvara oči na sekund i razmatra tu misao, isključivši Gejl koliko god može iz svojih razmatranja. Ljudi su predvidivi, odašilje on konačno. Elektroni nisu. Pre nego što Gejl može da odgovori, on nastavlja. Ne mislim da su ljudski postupci toliko predvidivi, malena... znamo koliko perverzni mogu da budu ljudski postupci... ali pobude za njihove postupke čine veoma ograničeni skup, kao i raspon postupaka koji proističu iz tih pobuda. U tom smislu, načelo nesigurnosti mnogo je manje primenljivo na ljude nego na elektrone. U pravom smislu reči, ljudi su dosadni.*

Gejl obrazuje gnevni odgovor, ali ga onda prigušuje. *Ti to ozbiljno, Džeri, zar ne?*

On obrazuje svoju sliku koja klima glavom.

Gejl podiže štit uma da razmisli o tome. Ne izdvaja sebe od Džeremija, ali veza je manje prisna, manje neposredna. Džeremi razmišlja o tome da li da nastavi sa razmenom, da pokuša dublje da objasni, ako ne i opravda, ali može da oseti koliko je obuzeta sopstvenim mislima i odlučuje da razgovor odloži za kasnije.

"Gospodine Bremen?"

On otvara oči i gleda svoj razred studenata matematike. Mladić, Arni, odstupio je od table. To je jednostavna diferencijalna jednačina, ali Arni je potpuno promašio.

Džeremi uzdiše, okreće se na stolici i nastavlja da objašnjava funkciju.

16. PACOVSKO KRZNO, VRANINA KOŽA, UKRŠTENE MOTKE

Bremen je živeo u kartonskoj kutiji ispod nadvožnjaka u 23. ulici i naučio je litaniju opstanka: ustani pre osvita, sačekaj, doručuj kod Armije spasda u Devetnaestoj ulici, posle čekanja od najmanje jednog sata da stigne sveštenik i da ih navede na motivaciju, a onda još pola sata, dok ne stigne podgrejana hrana... potom, oko 10:30, odvući se dvadeset blokova do Svetionika na ručak, ali tek posle još čekanja. Kod Svetionika je prozivka za posao i Bremen mora da stane u red za rad kako bi sačekao ručak. Obično samo petoro ili šestoro od šezdesetak ljudi i žena bude prozvano radi posla, ali Bremena u aprilu biraju u više navrata. Možda zbog toga što je srazmerno mlad. Obično je to neki fizički, mehanički posao - čišćenje Centra za konvencije, možda, ili čišćenje samog Svetionika - i Bremen to obavlja bez prigovora, zadovoljan što ima čime da ispuni sate pored beskrajnog čekanja i hodanja od obroka do obroka.

Večera kod 'Isusovog spasa' blizu železničke stanice ili ponovo pred pročeljem Armije spasa u Devetnaestoj. 'Isusov spas' je zapravo Uslužni centar hrišćanske zajednice, ali svi ga znaju po znaku u obliku krsta spreda gde je srednje S vodoravne reči *Isusov* početno *s* okomite reči *spas*. Bremen često zuri u prazan prostor iznad *S* na okomitom delu krsta i priželjkuje tamo nešto da dopiše.

Hrana je mnogo bolja u 'Isusovom spasu', ali pridikovanje je duže, ponekad traje toliko kasno da najveći deo publike koja čeka zaspi, pa im se hrkanje meša sa krčanjem creva, pre nego što im velečasni Bili Skot i Čudesne Sestre dopuste da stanu u red za večeru.

Bremen se obično pridruži nekolicini drugih u šetnji duž tržnice u Šesnaestoj ulici pre nego što se vrati u svoju kutiju oko jedanaest uveče. Nikada ne prosi, ali pošto je u blizini Soul Tate, Gospodina Polija ili Keri T. i njene dece, ponekad dobije ponešto od onoga što oni isprose. Jednom je neki crnac u skupom kaputu od 'Merino' vune dao Bremenu novčanicu od deset dolara.

Te noći, kao i gotovo svake druge, on svraća u 'Celonoćno piće' i uzima bocu 'Tanderberda' da bi je poneo sa sobom u kutiju.

April je bio gadan u Miljogradu. U originalu: [Mile High City - Grad visok milju](#); prim. prev. Bremen je kasnije shvatio da je gotovo umro za vreme tih poslednjih nedelja zime u Denveru, naročito one prve noći, kada je izišao iz bolnice. Padao je sneg. Bremen je lutao kroz gradski predeo crnih sokaka i ulica punih bljuzgavice, sa tamnim zgradama. Konačno se obreo u bloku spaljenih jednoobraznih kuća i otpuzao je među pocrnele drvene grede da odspava. Sve ga je bolelo, ali izubijana usta, izlomljena rebra i iščašeno rame bili su poput vulkanskih vrhova žiganja koji su se uzdizali iznad opšteg neprekidnog bola. Injekcija koju je primio pre nekoliko sati više nije umanjivala bol, ali mu se od nje još spavalo.

Bremen je pronašao nišu između dimnjaka od cigala i grede pocrnele od vatre i otpuzao je unutra da zaspi kada ga je probudilo snažno drmanje.

"Čoveče, nemaš jebeni kaput. Ako ostaneš ovde, jebote, ima da skikneš dok si rek'o keks."

Bremen je isplivao do polusvesnog stanja. Zažmirkao je u lice jedva osvetljeno dalekim uličnim svetiljkama. Crno lice, naborano i zbrčkano iznad neuredne brade sa dva istovetna šiljka. Tamne oči jedva vidljive ispod prljave vunene kape. Čovek je nosio na sebi najmanje četiri sloja spoljne odeće i sva četiri su smrdela. Vukao je Bremena na noge.

"Nemediraš", izusti Bremen. Njegovih nekoliko trenutaka spavanja, iako ne bez snova, bilo je lišenije neurograje nego ikada od Gejline smrti. "Nemejebotediraš." On izvuče jednu ruku i pokuša da se ponovo sklopča u niši. Sneg je tiho padao kroz rupu u razorenoj tavanici.

"A ne, nema šanse da te Soul Tata pusti da skikneš samo zato što si jedan glupi beli zajebant." Crnčev glas bio je čudnovato blag, nekako u skladu sa sve tišom noći i nemim vejanjem pahulja naspram crnih greda.

Bremen dopusti da bude podignut, pomeren prema labavim daskama ulaza.

"Imaš li neko mesto?" pitao je čovek iznova i iznova. Ili je možda pitao to samo jednom, pa su mu misli odjekivale obojici u lobanjama... Bremen nije bio siguran. On odmahnu glavom.

"Dobro, ovaj put će' da budeš sa Soul Tatom. Ali samo dok ne grane sunce i dok ti se pamet ne vrati u glavu. U redu?"

Bremen se teturao kraj crnca duž beskrajnih blokova, pored zgrada od cigala obasjanih paklenim narandžastim svetlom grada odbijenim od niskih olujnih oblaka. Konačno su stigli do visokog mosta za auto-put i kliznuli niz zamrznutu padinu punu korova u tamu ispod njega. Tu je bilo sanduka za pakovanje, plastičnih presvlaka raširenih poput cerada i pepeljastih ostataka logorskih vatri među napuštenim automobilima. Soul Tata je poveo Bremena u jednu veću građevinu - pravu čatrlju od plastike i sanduka za pakovanje, sa betonskim podupiračima nadvožnjaka u ulozi jednog zida i limenom pločom umesto vrata.

Doveo je Bremena do gomile smrdljivih prnja i ćebadi. Bremen se sada tako žestoko tresao da nije mogao da se zagreje, ma koliko se duboko ukopao u gomilu. Sa uzdahom, Soul Tata skinu svoja dva sloja kaputa, ogrnu ih oko Bremena i sklopča se i sam u blizini. Zaudarao je na vino i mokraču, ali njegova ljudska toplota prodirala je kroz prnje.

I dalje drhteći, ali sada manje žestoko, Bremen ponovo umače u snove.

April je bio surov, ali maj je bio malo bolji. Zima kao da je bila nevoljna da napusti Denver, pa je čak i u blažim danima noćni vazduh bio hladan na 5.280 stopa nadmorske visine. Na zapadu, povremeno vidljive između zgrada, prave planine uzdizale su se strmo, sa grebenima i obroncima sve manje belim iz dana u dan, ali sa vrhovima koji su i u jun zašli snežni.

A onda, najednom, leto je bilo tu i Bremen je išao u svoje obilaske po hranu sa Soul Tatom, Keri T. i ostalima kroz izmaglicu jare koja je izbijala iz pločnika. Neke dane svi su zajedno provodili u senci nadvožnjaka blizu svog sela plastičnih šatora daleko preko pruge, kraj reke Plata - pajkani su im rasturili udobnije selo ispod Nadvožnjaka 23. ulice sredinom maja, 'prolećno čišćenje', tako je Mister Poli to nazvao - i izlazili su samo posle mraka do jedne od misija koje su bile otvorene do kasno, gore, kraj državne zgrade kapitola.

Alkohol nije izlečio kletvu Bremenovog pojačanog dodira uma, ali ju je malo otupeo. Bar je on verovao da ju je otupeo. Od vina je imao strašne glavobolje, a možda su i same glavobolje otupljivale neurograju. Bio je pijan sve vreme krajem aprila - bila je to ona vrsta samouništenja za koju nazigled ni Soul Tata ni obično brižna Keri T. nisu marili, pošto su je takođe upražnjavali - ali, koristeći nelogičnu postavku da, ukoliko je malo zavisnosti dobro, više zavisnosti mora da bude još bolje, umalo se nije ubio, fizički i psihički, kupivši 'krek' od jednog tinejdžerskog dilera blizu kampusa Aurarije.

Bremen je dobio gotovinu posle dva dana rada u Svetioniku, a onda se vratio u svoju kutiju sa velikim iščekivanjem.

"Što se smeškaš kroz taj tvoj jadni belački izgovor za bradu, a?" pitao ga je Soul Tata, ali Bremen je prenebregao starca i uvukao se u svoju kutiju. Bremen nije pušio još od svojih tinejdžerskih godina, ali sada je upalio lulu koju je kupio od klinca blizu Aurarije, stavio stakleni mehur preko kraja lule kako su ga uputili i duboko udahnuo.

Nekoliko sekundi bio je tu mir. A onda je nastupio pakao.

Džeri, molim te... možeš li da me čuješ? Džeri!

Gejl?

Pomozi mi, Džeri! Pomozi mi da se izvučem odavde. Slike poslednje stvari koju je ona videla:

bolničke sobe, stalka za infuziju, plavog ćebeta na kraju kreveta. Nekoliko bolničarki okupilo se oko nje. Bol je bio gori nego što ga je Bremen pamtio... gori od sati i dana pošto je bio pretučen dok su kosti loše srastale, a modrice krvarile u njegovo meso... Gejlin bol nije se dao opisati.

Pomozi mi, Džeri! Molim te.

"Gejl!" Bremen vrisnu glasno u svojoj kutiji. Koprao se tamo-amo, treskao po zidovima kutije pesnicama sve dok ih nije probio i počeo da treska po betonu. "Gejl!"

Bremen je vrištao, jecao i udarao gotovo dva sata tog aprilskog dana na izmaku. Niko nije došao da vidi šta je sa njim. Sledećeg jutra, dok su se vukli ka Devetnaestoj ulici, niko nije hteo da ga pogleda u oči.

Bremen više nije okusio 'krek.'

Misli Soul Tate bile su utočište sporog saglasja u moru mentalnog haosa. Bremen je bio u društvu starca koliko god je mogao i pokušavao je da mu ne prisluškuje misli, ali uvek ga je smirivalo kada su spora, ritmička razmišljanja Soul Tate gotovo lišena reči dopirala kroz Bremenov nedelotvorni štitić uma i zastore alkoholom izazvane otupljenosti.

Soul Tata, ustanovio je Bremen, dobio je ime po zatvoru u kojem je starac proveo više od trećine veka. U mladosti, Soul Tata je bio pun žestokog nasilja - član ulične bande decenijama ispred svog vremena: nosio je nož, svađao se, tražio sukobe. Posle jednog od takvih sukoba krajem četrdesetih godina u Los Angelesu, tri mlađa muškarca ostala su mrtva, a Soul Tata je osuđen na doživotnu robiju.

Bila je to doživotna presuda u najčistijem smislu: poklonjen mu je novi život. Soul Tata se otarasio svojih uličnih manira, lažne hrabrosti, plitkoće kicoških odela, osećaja bezvrednosti i samosažaljenja. Dok je brzo poprimao duboku otpornost neophodnu da se preživi u najgorem krilu najgore kaznionice u Americi - volju da se bori do smrti radije nego da na ma koji način bude zlostavljan - Soul Tata je stekao mir, gotovo spokojstvo, tamo, usred ludila kaznionice.

Pet godina Soul Tata ni sa kim nije razgovarao. Posle toga progovarao je samo kada je to bilo neophodno i radije je držao za sebe ono što misli. A misli su mu bile veoma delatne. Čak i u delićima slučajnih dodira uma, Bremen je video ostatke tih dana, meseci i godina kada je Soul Tata radio u zatvorskoj biblioteci, čitao u svojoj ćeliji: filosofiju koju je izučavao - započevši od kratkog preobraćenja u hrišćanstvo, a potom, tokom šezdesetih, sa prilivom nove vrste crnog kriminala, preko novog preobraćenja u veru crnih muslimana, da bi zatim prevazišao dogmu i zašao u pravu teologiju, pravu filosofiju. Soul Tata je čitao i izučavao Berklija i Hjuma, Kanta i Hajdegera. Soul Tata je pomirio Akvinskog sa etičkim imperativima opakih ulica i odbacio Ničea kao samo još jednog podvođačkog, samoopravdavajućeg kicoša-prznicu.

Lična filosofija Soul Tate nije se dala izraziti rečima i slikama. Bilo je to nešto bliže Zenu ili elegantnom besmislu nelinearne matematike nego bilo šta drugo na šta je Bremen do tada naišao. Soul Tata je odbacio od sebe svet podivljao od rasizma, seksizma i svakovrsne mržnje, ali nije ga odbacio sa gnevom. Kretao se kroz njega sa nekom vrstom svečane gracioznosti - elegantna egipatska barža koja pluta usred klanice neke divlje pomorske bitke između Grka i Persijanaca - i sve dok njegovo spokojno sanjarenje, lišeno reči, nije bilo ugroženo, dopuštao je svetu da se brine za svet, a on je obrađivao svoj vrt.

Soul Tata je pročitao *Kandida*.

Bremen je ponekad tražio utočište starčevih sporih misli kao što bi neki mali brod potražio sklonište u zavetrini ostrva kada okean previše podivlja.

A okean je obično bio previše divlji. Previše divlji da bi čak i solipistička razmišljanja Soul Tate dugo nudila sklonište.

Bremen je znao bolje od bilo kog živog stvora da um nije radio - ni prijemnik ni odašiljač - ali dok je leto prolazilo u utrobi Denvera, u Koloradu, Bremen se osećao kao da mu neko podešava um na sve mračnije i mračnije talasne dužine. Na talasne dužine straha i besktva. Na talasne dužine moći i samoizazvane potencije.

Na talasne dužine nasilja.

Pio je sve više dok se neurograja pretvarala u neurodreku. Zamućenost je malo pomagala, glavobolje su mu odvrćale pažnju. Neosetljivo prisustvo Soul Tate bilo je još bolji štitić od pića.

Ali dreka nasilja nastavljala se oko i iznad njega.

'Kripovci' i 'Krvavi' koji pokazuju svoje boje, krstare u kamionetima u potrazi za nevoljama ovde, izvan svoje teritorije, ili cunjaju preko nadvožnjaka u grupama od troje i petoro. Naoružani. Sa malim revolverima kalibra 32, teškim automaticima kalibra 45 i kratežima, pa čak i sa ponekim 'Uzijem' ili 'Mak-10' koji su izgledali kao da su od plastike. U potrazi za nevoljama, u želji da imaju izgovor kako bi se razbesneli.

Bremen se uvlačio u svoju kutiju, pio i držao bolnu glavu među rukama, ali nasilje ga je prožimalo poput ubrizganog zlog adrenalina.

Žudnja da se nanese bol. Čežnja za nasilničkim ponašanjem. Pornografska silina uličnog nasilja, izražena kroz slike i povike, puštana usporeno kao omiljeni video snimak.

Bremen je delio bespomoćnost pretvorenu u moć jednostavnim činom stiskanja obarača, spuštanja sečiva iz rukava u dlan. Osećao je posredno zadovoljstvo zbog žrtvinog straha, ukus žrtvinog bola. Bol je bio nešto što se nudilo drugima.

Većina nasilnih ljudi koje je Bremen dodirnuo umom bila je glupa... mnogi su bili zapanjujuće glupi, a mnogi su dopunjavali svoju glupost drogama... ali izmaglica njihovih središta misli i pamćenja nije bila ništa u poređenju sa jasnoćom *sadašnjosti* koja je mirisala na krv, sa *neposrednošću* tih sekundi nasilja koje su tražili i u njemu uživali, sekundi nasilja od kojih je srce lupalo, a penis se dizao. Sećanje na te postupke nije im toliko bilo u umovima koliko u šakama, mišićima i preponama. Nasilje ih je činilo *vrednima*. Stajalo je u ravnoteži sa svim onim banalnim satima čekanja i trpljenja uvreda i nečinjenja, gledanja televizije i saznanja da se ne može posedovati nijedan od jarkih mehurova koje tamo prikazuju... ni kola, ni kuće, ni odeća, ni lepe žene, čak ni bela koža... i, još važnije, te sekunde nasilje predstavljale su nešto na čemu su samo mogla da im *zavide* ta TV lica i lica filmskih zvezda... lica koja su mogla samo da se prave da čine nasilje, lica koja su mogla samo da prave umekšane pokrete sanitizovanog televizijskog nasilja i laži filmskih kesa sa krvlju.

U svojim grčevitim snovima, Bremen je tumarao mračnim sokacima, sa pištoljem za pojasom, u potrazi za nekim ko ima pogrešne boje, pogrešan izraz na licu. Postao je Onaj Koji Nanosi Bol.

Ostali u selu od plastičnih cerada prenebregavali su Bremenove noćne povike i stenjanje.

Nisu samo članovi bandi i siromasi iz bednih krajeva grada potpaljivali Bremenove košmare. Dok je sedeo u svežoj senci na početku uličice jedne večeri krajem juna, Bremen je trpeo misli kupaca koji su šetkali kraj njega ka Tržnici Šesnaeste ulice.

Beli. Srednje klase. Neurotični, psihotični, paranoični, potpaljeni gnevom i frustracijom stvarnom poput nemoćnog besa nekog 'Krvavog' ili 'Kripovca' punog 'kreka.' Svako je bio besan na nekoga, i taj bes je tinjao i dalje, zamagljujući umove poput dima tromog plamena.

Bremen je pio svoje vino iz smeđe kese, gajio sveprisutnu glavobolju i povremeno pogledavao iz uličice obličja u prolazu. Ponekad je bilo teško uskladiti buketeće snopove njihovih gnevničkih misli sa sivim senkama njihovih tela.

Ta sredovečna žena u šortsu i pretesnoj bluzi, Maksin: dvaput je pokušala da otruje svoju sestru kako bi njoj pripala neiskorišćena zemlja njihovog oca u planinama. Dvaput je njena sestra preživela i dvaput je Maksin jurila u bolnicu da se nađe kraj nje, proklinjući zlosrećni botulizam. Sledeći put, mislila je Maksin, odvešće sestru do stare kuće na Tatinom imanju, staviti joj uncu arsenika u čili i ostati tamo sa njom sve dok se sasvim ne ohladi.

Niski muškarac u salonkama i Armanijevom odelu: Čarls Ludlo Pirs. On je bio advokat, branilac građanskih prava manjina, davalac priloga za pet-šest denverskih fondova za dobrotvorne svrhe, često lice, zajedno sa svojom ozarenom ženom Dirdrom, na fotografijama društvene strane *Denver Posta*. A Čarls Ludlo Pirs tukao je svoju ženu i gasio svoje lomače periodičnog gneva pesnicama. Na Dirtrinom licu nisu se videle modrice zato što je Čarls Ludlo

Pirs pazio da joj ne drži jednu od svojih 'lekcija' neposredno pre nekog dobrotvornog bala ili drugog javnog događaja... ili ako je i morao tada Dirdri da održi lekciju, bilo je to, po prećutnom dogovoru, pomoću čarape pune peska, isključivo po telu.

Ali upravo su one pune 'lekcije', sa pesnicama po licu i izazivanjem orgazma, bile ono što je po Čarlsu Ludlou Pirsu spasavalo njihov brak i njegov razum. U tim prilikama Dirdra bi se 'povlačila' na nedelju ili više dana u njihovu kuću iznad Aspena.

Bremen spusti oči i otpi vino.

Odjednom, s trzajem podiže glavu i zapilji se u gomilu u prolazu, sve dok ne primeti muškarca koji je žustro hodao. Bremen ostavi bocu i smeđu kesu za sobom i krenu za njim.

Muškarac je nastavio istočno Šesnaestom ulicom, zastavši ispred šoping-centra od stakla i čelika, pod nazivom 'Tabor.' Čovek je razmišljao da li da uđe i pogleda odela kod 'Braće Bruks,' odlučio da to ne učini, a onda nastavio istočno preko ulice Lorens i dalje, otvorenom tržnicom. Večernji lahor sa obronaka njihao je mladice duž popločanog kolovoza za autobuse i malo ublažavao gradsku vrelinu. Čovek je hodao dalje, ne obazirući se na bradatog prosjaka koji se vukao za njim na udaljenosti od jednog bloka.

Bremen mu nije saznao ime. Nije ni želeo da ga sazna. Ostalo je bilo dovoljno jasno.

Boni će ovog septembra napuniti jedanaest, ali izgleda kao da joj je trinaest. Sranje, izgleda kao da joj je šesnaest! Sise su joj lepo napupele. Ima dlake na pičkici još od maja. Karla kaže da je Boni prošlog meseca dobila menstruaciju... da je naša devojčica sada žena... Karla pojma nema!

Čovek je bio odeven u zgužvano sivo odelo. Izišao je iz jedne poslovne zgrade na Petnaestoj i čekao je autobus za Čeri Krik. Proći će još osamnaest minuta pre nego što bude mogao da uhvati autobus koji u dva staje na stanici tržnice. Bio je visok, šest stopa i tri ili četiri inča, i lepo je nosio višak težine. Kosa mu je bila vezana pozadi u perčin, jedan od onih sredovečnih muških perčina koje je Gejl nazivala 'drmboljkom.'

Ušao je u 'Mesinganu ogradu', japijevski bar sav u drvetu i mesingu preko puta severne strane 'Tabora.' Bremen pronade senkovito mesto između dve zgrade odakle je mogao da posmatra prozore bara koji su se pružali od poda do tavanice. Bogata svetlost kuljala je Šesnaestom ulicom i činila staklo neprozirnim.

Nije bilo važno. Bremen je tačno znao gde čovek sedi i šta pije.

Ima već dve godine kako sam sa Boni, a ta glupa kuja Karla ništa ne sumnja. Misli da dete boli stomak i da plače zbog puberteta. Puberteta! Bog blagoslovio pubertet! On podiže još jednu čašu 'Divarsa.' Uvek je tražio 'Divars' kako ne bi dobio bezvezni skoč koji su u baru uvek pokušavali da mu poture.

Večeras je još jedno specijalno veče. Veče za Boni. Veče za moju malu Boni. On se nasmeja i mahnu rukom da mu dospu. Naravno, nije kao prvi put, ali šta uopšte jeste? Taj prvi put... Slike baršunaste kože, bakarnih čekinjica na brežuljku njegove kćeri, dojki... tada samo pupoljaka... i njenog tihog plača na jastuku. Šapnuo je: "Ako ne budeš ispričala, sve će biti u redu. Ako budeš ispričala, odvešće te i smestiće te u sirotište."

Nije kao prvi put, ali ona uči trikove... moja Boni... moja mila Boni. Večeras ću je naterati da ponovo koristi usta...

On dovrši svoj drugi skoč, baci pogled na sat i požuri napolje iz 'Mesingane ograde', uputivši se brzim, ali ne i užurbanim hodom zapadno niz Šesnaestu. Samo što nije stigao do autobuske stanice, kada je neki pijanac izišao iz senki preko puta 'Braće Gart' i krenuo ukoso preko pločnika ka njemu. On se pomeri više desno, namrštivši se kako bi upozorio pijanduru. Nije bilo nikog drugog na vidiku i njih dvojica bili su delimično zaklonjeni bankinom narasle trave i betona stepeništa ispod autobuske stanice.

"Briši, drugar", odbrusi on, odmahnuvši rukom sa nipodaštavanjem kada mu je pijanac došao dovoljno blizu da prosi. Čovek je imao divlju plavu bradu, još divljije oči iza naočara zalepljenih lepljivom trakom, i nosio je kišni mantil uprkos vrelini dana. Pijanac nije odstupio.

On zavrte glavom i krenu da obiđe pijanca.

"Žuriš?" upita propalica, grla punog šlajma. Činilo se da čovek danima nije progovarao.

"Odjebi", reče on i okrenu se ka autobuskoj stanici.

Najednom bi trgnut natrag, u senke stepenica. On se obrnu hitro, istrгнуvši odelo iz pijančevih prljavih pesnica. "Šta to, jebote..." započe.

"Žuriš kući da maltretiraš Boni?" reče pijanac promuklo i tiho. "Ponovo hoćeš to večeras da joj radiš?"

Zurio je, zinuviši. Hladna kandža kliznula mu je niz leđa. Osetio je kako mu znoj kaplje ispod pazuha i curi naniže ispod Oksford-plave košulje. "Šta?"

"Čuo si me, seronjo. Svi mi znamo za to. Svi. Verovatno zna i policija. Verovatno te sada čekaju u tvojoj kuhinji, sa Karlom, seronjo."

Nastavio je da zuri, dok mu se šok pretvarao u čisti gnev i počinjao da gori kao beli kerozin. Ko god bio ovaj čupavi zajebant, kako god da je... kako god da je saznao... bio je šest inča niži i osamdeset funti lakši. Mogao je da ubije pijanog zajebanta sa jednom rukom vezanom na leđima.

"Što onda ne probaš da me ubiješ, zlostavljaču dece?" šapnu pijanac. Začudo, stepenište i deo pločnika ispod njega još su bili prazni. Senke su se izdužile.

"Jebote, proklet bio ako ne..." započe on i učuta dok je plamen gneva sve više jačao, a onda procvetao u prasku čiste mržnje kada je pijanac počeo da mu se ceri kroz zamršenu bradu. On stisnu krupne šake u pesnice i načini tri koraka prema propalici, ubeđujući sebe da prekine neposredno pre nego što ubije tog malog zajebanta. Svojevremeno, u koledžu, umalo nije ubio jednog klinca. Pokušaće da prekine pre nego što pijanac ne prestane da diše, ali biće *tako* dobro zabiti pesnice u to krastavo, prljavo lice...

Džeremi Bremen načini korak natrag kada je čovek jurnuo ka njemu, podignutih pesnica. Bremen posegnu pod mantil, izvuče ispod njega debelu dasku i zamahnu njom ukrug, levorukim zamahom zahvaljujući kom je imao 287 uspešnih udaraca u poslednjoj godini bezbola na koledžu.

U poslednjoj mogućoj sekundi, čovek podiže ruke da zaštiti lice. Bremen tresnu dugom daskom čoveka po nadlakticama, a onda ponovo po ramenima kada je ovaj pao na stepenice.

Krupalija zareža nešto i pokuša da ustane. Bremen ga jednom udari daskom u solarni pleksus, a onda tresnu po leđima kada se ovaj presamitio. Čovek se otkotrlja niz stepenice u nespretnim malim trzajima.

Neko blizu autobuske stanice poče da viče. Bremen se nije osvrtao. Bez žurbe, on kroči bliže, umiri tri stope dugačku dasku u rukama i zamahnu njom kao palicom za golf, završivši zamah preko krupalijinih otvorenih ustiju. Zubi uhvatiše poslednju sunčevu svetlost dok su se rasipali u luku po ulici.

Krupalija pljunu, sede, podiže podlaktice ispred lica.

"Ovo je za Boni", reče Bremen, ili pokuša da kaže kroz stisnute vilice, a onda zamahnu odozgo, vrlo snažno, zarivši kraj daske čoveku u prepone.

Krupalija vrisnu. Niže na šetalištu, neko vrisnu.

Bremen kroči napred i ponovo tresnu čoveka daskom po glavi, rascepivši drvo taj poslednji put. Krupalija poče da pada napred; Bremen odstupi i šutnu ga, jednom, vrlo jako, zamišljajući da su njegove prepone fudbalska lopta koju drže pod savršenim uglom za gol postignut sa terena.

[Misli se na američki fudbal \(ragbi\); prim. prev.](#)

Negde blizu, na ulici Larimer, poče da zavija sirena, pa ponovo utihnu. Bremen odstupi, pusti da mu poslednji iver rascepljenog drveta ispadne iz prljavih ruku, pogleda jednom čoveka koji je cvileo na pločniku, a onda se okrenu i pobeže.

Čuli su se povici i zvuci najmanje dvojice ljudi koji su jurili za njim.

Uz lepet mantila i vijorenje brade, očiju toliko razrogačenih da se činilo da su prazne, bela jaja uglavljenjena u lice smeđe od prljavštine, Bremen je bežao ka senkama železničkog nadvožnjaka.

17. OČI

Gejl i Džeremi žele dete.

Isprva, u toku godine, koliko otprilike traje njihov produženi medeni mesec, pretpostavlja se da će dete sasvim brzo doći, pa Gejl preduzima mere protiv neželjene trudnoće - najpre pilulu, pa onda dijafragmu, posle pojave brige za zdravlje. Osamnaest meseci posle venčanja, njih dvoje slažu se da prekinu sa dijafragmom i da puste prirodu da učini svoje.

Sledećih osam meseci nema briga. Često vode ljubav, i dalje strasno, i pravljenje bebe nije im prva stvar u mislima. Onda Gejl počinje da se brine. Venčali su se pomalo kasno... Džeremi je imao dvadeset sedam, a Gejl dvadeset pet godina... ali lekar je uverava da je pred njom još deset godina najboljeg vremena za reprodukciju. Ali tri godine posle venčanja, nedelju dana posle tridesetog Džeremijevog rođendana - proslavljenog u društvu prijatelja sa koledža koji su svratili da provedu dan u igranju softbola - Gejl predlaže da oboje odu kod specijaliste.

Džeremi je isprva iznenađen. Ona je prikrivala svoju brigu od njega onoliko dobro koliko je mogla da prikrije bilo šta; što će reći, on je znao da ta briga postoji, ali potcenjivao je njenu snagu. Sada, dok leže u krevetu zajedno u letnjoj noći, a mesečina dopire kroz čipkane zavese, oboje slušaju insekte i zvuke noćnih ptica napolju iza ambara, u pauzama njihovog razgovora, i odlučuju da je vreme da se stvari provere.

Najpre Džeremi prolazi kroz pomalo posramljujući obred obezbeđenja semena za prebrojavanje spermatozoida. Lekarska ordinacija nalazi se u Filadelfiji i deo je modernog kompleksa sa diskretnim znakom na servisnom liftu: 'Usluge genetskog savetovanja'. Najmanje deset lekara radi u tom kompleksu i pokušava da pomogne neplodnim parovima da ostvare svoj san o roditeljstvu. Stvarnost svega toga otrežnjuje kako Gejl, tako i Džeremija, ali oni se zajedno smeju kada Džeremi biva primoran da ode u toalet kako bi obezbedio svoj 'uzorak.'

Džeremi šalje vizuelno: primerci *Penthaus*, *Plejbojevih devojaka*, i pet-šest drugih sjajnih, 'mekih' časopisa nalaze se u plastičnom držaču časopisa na polici blizu klozetske šolje. Na maloju otkucanoj kartici presavijenoj kraj gomile stoji poruka: *Usled troškova zamene nestalih časopisa, moramo da vas zamolimo da ne iznosite periodična izdanja iz ove prostorije.*

U maloj prostoriji u kojoj čeka svog lekara, Gejl počinje da se kikoće. *Smem da gledam?*

Beži odatle.

Šališ se? Pa da propustim to očaravajuće posredno iskustvo? Možda i naučim nešto novo.

Ma, daću ti ja... ima da te gurnem štap u oko ako me ne ostaviš ovde samog. Ovo je ozbiljna stvar.

Da... ozbiljna. Gejl se sada ozbiljno trudi da priguši kikot. Džeremi može da vidi kod nje sliku u kojoj njen lekar ulazi u sobu za preglede da bi zatekao svoju pacijentkinju presamićenu od smeha, dok joj suze teku niz lice. *Ozbiljna stvar*, šalje Gejl, a onda, dok gleda kroz Džeremijeve oči fotografije u prvom časopisu koji je on uzeo: *Zaboga, kako te mlade žene mogu tako da poziraju?* Ona ponovo počinje da se kikoće.

Ozlojeđen, Džeremi ne odgovara. Taj razgovor skreće mu pažnju. On okreće stranice.

Imaš problema, Džeri?

Beži odatle. On zatvara časopis i uzdiše.

Pusti da ti ja pomognem. Ona pomera paravan između sebe i vrata i počinje da se svlači, posmatrajući se pritom u zidnom ogledalu prirodne veličine.

Hej! Šta to, do đavola...

Gejl otkopčava poslednje dugme bluze i pažljivo je presavija preko stolice. Pokazuje na bolničku haljinu ostavljenu na stolu za pregled. *Sestra je rekla da će tamo biti pregled.*

Slušaj...

Ćuti, Džeri. Čitaj svoj časopis.

Džeremi vraća časopis natrag na gomilu i zatvara oči. Gejl Bremen je sitna žena, samo pet stopa i dva inča visoka bez cipela, ali telo joj ima klasične razmere, snažno je i krajnje senzualno. Ona se osmehuje Džeremiju u ogledalu i on pomišlja, ne prvi put, da je njen osmeh veliki deo te senzualnosti. Jedini ženski osmeh koji je video i koji je sličan na tako neposredan, izazovan, ali potpuno celovit način pripada gimnastičarkli Meri Lu Reton. Gejlin osmeh ima istovetno neodoljivu kombinaciju vilica, usana i savršenih zuba; to je poziv na neku malu obest, koji

neposredno opšti sa posmatračem.

Gejl oseća njegove misli i prestaje da se osmehuje, pravi se da se mršti i žmiri ka njemu. *Ne obraćaj pažnju na mene. Radi ono što radiš i dalje.*

Idiotkinjo.

Ona ga ponovo zableskuju kezom i skida crnu suknju i slip, pa oboje ostavlja na stolici. U svom jednostavnom grudnjaku i gaćicama Gejl izgleda ujedno ranjiva i beskrajno privlačna. Ona poseže da raskopča grudnjak sa onom nesamosvesnom ženskom gracioznošću koja Džeremija uvek podstiče. Blago pogrbljivanje njenih ramena zbližava joj dojke dok tkanina na njima prestaje da bude zategnuta i klizi u stranu. Gejl stavlja grudnjak na stolicu i svlači bele gaćice.

Još gledaš?

Džeremi još gleda. Dirnut je na gotovo religiozan način time koliko je njegova žena privlačna. Kosa joj je tamna i kratka, razdvojena tako da joj pada preko visokog čela u blagom luku. Obrve su joj guste i tamne - obrve Anete Funičelo, tako ih je jednom žalostivo nazvala - ali one njenim očima boje lešnika daju dramatičnu crtu. Jedan slikar koji joj je nacrtao portret u pastelu pre nekoliko godina na letnjem izletu do ostrva Monhegan rekao je Džeremiju, koji je posmatrao: "Čitao sam o luminoznim očima, ali oduvek sam mislio da je ta reč sranje. Sve do sada. Ser, vaša gospođa ima luminozne oči."

Gejline crte lica nekako uspeavaju da ujedno budu i istančane i snažne: fino isklesane jagodice, snažan nos, fine borice od smeha oko tih luminoznih očiju, snažna brada i fini ten koji pokazuje i najmanju naznaku osunčanosti ili postidečnosti. Ona sada ne pokazuje ni najmanju postidečnost, iako na jagodicama ima naznaku crvenila dok baca gaćice na stolicu i stoji na sekund pred ogledalom.

Džeremija Bremena nikada nisu naročito privlačile ženske grudi. Možda zbog lakoće sa kojom je prisluškiavao devojčake misli u pubertetu, možda zbog svoje sklonosti da pogledom obuhvata čitavu jednačinu - ili, u ovom slučaju, organizam - radije nego sastavne delove, ali pošto je on prevazišao tu neizbežnu seksualnu krizu svog puberteta, dojke su mu izgledale kao normalni deo ljudske anatomije. Privlačne, da... ali stalni izvor seksualnog podsticaja, ne.

Gejline dojke nisu nikakav izuzetak. Velike su za nekoga njene visine, ali nije njihova veličina ono što ga podstiče. Devojke u časopisima ostavljenim u blizini kako bi pomogli davaocima sperme obično su imale ogromne grudi, ali te razmere Džeremiju često izgledaju pogrešno ili potpuno smešno. Gejline dojke su...

Džeremi odmahuje glavom, ustanovivši da ne može neke stvari da izrazi rečima, čak ni sam sebi.

Pokušaj.

Gejline dojke su krajnje senzualne. Srazmerne njenom atletskom telu i snažnim leđima, one su... savršene, to je jedina reč koje Bremen može da se seti: visoke, ali teške od obećanih dodira, mnogo bleđe od ostalih delova njene potamnele kože - male vene vide se pod belinom blizu mesta gde se tamna put završava - sa prstenovima na vršcima koji su ostali ružičasti kao kod devojčice. Bradavice joj se samo malo krute na svežem vazduhu, i dojke su joj sada stisnute i ponovo uzdignute dok se Gejl nesvesno hvata za mišice zbog hladnoće, a tamne maljice na podlaktici vidljive su joj naspram bele, teške donje obline dojke.

Gejlin pogled se ne pomera, ali Džeremi sebi dopušta da izmeni sopstvenu perspektivu u odnosu na njenu sliku u ogledalu, pomišljajući pritom: *Ono što vidim jeste odraz u mom umu pogleda njenog uma u njen odraz. Duh koji se divi senkama duhova.*

Gejlini kukovi su široki, ali ne preterano, butine snažne, 'V' tamnih dlačica između njih uzdižu joj se do podnožja trbuha sa žbunastom punoćom kakvu obećavaju njene tamne obrve i osenčene tačkice pod pazuhom. Kolena i potkolenice elegantne su joj ne samo na atletski način, već i u klasičnim proporcijama najfinijih Donatelovih skulptura; Džeremi spušta pogled i pita se zašto su muškarci ikada napuštali očaranost tako seksualno podsticajnog niza lukova i oblina kakav obrazuje ovako vitki nožni članak.

Gejl sklanja paravan u stranu, uvlači levu ruku u haljinu - to nije standardna bolnička haljina,

već skupi artefakt od češljanog pamuka za visoku klijentelu - i zastaje, poluokrenuta od njega, dok joj leva dojka i kuk hvataju blagu svetlost profiltriranu kroz venecijanere iznad nje. *Još imaš problema, Džeri? Osmeh. Ne, vidim da nemaš.*

Umukni, molim te.

On čuje lekareve korake iza njenih vrata, a onda im se štitovi uma podižu zajedno, ne da bi prekinuli ono što dele, već da bi to malo prigušili.

Džeremi ne otvara oči.

Moram ovde da intervenišem kako bih rekao da je moj prvi pogled na ovo otvoreno seksualno osećanje između Džeremija i Gejl za mene bio otkrovenje. Bukvalno otkrovenje; buđenje gotovo religijskih razmera. To mi je otvorilo nove svetove, nove sisteme misli i shvatanja.

I ja sam poznao seksualna zadovoljstva, naravno... ili bar zadovoljstva trenja. Tugu posle orgazma. Ali te fizičke reakcije nisu predstavljale ništa izvan konteksta podeljene ljubavi i seksualne prisnosti koju su poznavali Džeremi i Gejl.

Moje strahopoštovanje kod otkrića ovog vida vasiona nije moglo biti veće ni da sam bio naučnik koji je natrapao na Veliku ovjedinjenu teoriju kosmosa. U pravom smislu reči ljubav i seks između Gejl i Džeremija *bila* je Velika objedinjena teorija kosmosa.

Broj Džeremijevih spermatozoida sasvim je u redu. Njegov deo testiranja završen je.

Sa Gejl nije tako. U sledećih devet meseci ona prolazi kroz čitave gomile testova - neki su bolni, većina neprijatna, a svi su jalovi. Trpi laparoskopiju i ponovljena ispitivanja ultrazvukom koja tragaju za blokadom jajovoda, nenormalnosti materice, fibroidnim tumorima, cistama na jajnicima, materičnim lezijama i endometriozom. Ne pronalaze ništa od toga. Testiraju je na nedostatak hormona i antitela koja odbacuju spermu. Ništa od toga nije potvrđeno. Daju joj 'Klomid' i šalju da kupuje komplete za predviđanje ovulacije - što je svakog meseca značajan izdatak - tako da mogu da se odrede dani i sati kada je plodnost na vrhuncu. Seksualni život Gejl i Džeremija počinje da podseća na vojnički pohod; tri ili četiri dvadesetčetvoročasovna razdoblja svakog meseca, dan počinje testiranjem mokraće hemijski tretiranim papirom, a završava se višestrukim snošajima koje prati period kada Gejl ostaje da leži na leđima sa blago uzdignutim kukovima i nogama povijenim u kolenima tako da spermatozoidi koji sporo plivaju imaju najbolje moguće izgleda da dođu do svog odredišta.

Ništa. Devet meseci, i ništa; zatim još šest meseci i ništa.

Gejl i Džeremi odlaze kod još troje specijalista. U svim slučajevima Džeremi je oslobođen na osnovu jednog jedinog testiranja broja spermatozoida, a Gejl prolazi kroz novu seriju testova. Postaje stručnjak u tome da zna *kada* tačno mora da ispije pola galona vode kako bi mogla da izdrži ultrazvuk, a da ne nakvasi bolničku haljinu.

Testovi i dalje ne pokazuju ništa, ne zadovoljavaju ništa. Gejl i Džeremi i dalje pokušavaju, napustivši konačno dnevne tabele i komplete za testiranje iz straha da će potpuno uništiti spontanost. Pominje se mogućnost veštačkog oplodjenja i oni se slažu da razmisle o tome, ali nemo odbacuju tu mogućnost pre nego što napuste kliniku. Ako su sperma i jaje u redu, ako je Gejlin reproduktivni sistem u redu, radije će prepustiti stvar slučaju i prirodnom sistemu stvari.

Prirodni sistem stvari izneverava ih. Sledećih nekoliko godina Gejl i Džeremi i dalje sanjaju o tome da će imati dece, ali prekidaju da razgovaraju o tome. Čak i Gejlina razmišljanja o toj temi dok su im umovi u dodiru mogu oboje da ih učine potištenim. Povremeno, kada Gejl drži novorođenče nekog prijatelja, Džeremi je šokiran zbog njene reakcije na bebin dodir i miris; srce je boli od čežnje... on to razume... ali čitavo njeno telo takođe reaguje: dojke je bole, a materica kao da pulsira od fizičke reakcije na novorođenče. To je reakcija koja prevazilazi Džeremijevo iskustvo i on se čudi što dva oblika ljudskog bića - muški i ženski - mogu da nastanjuju istu planetu, govore istim jezikom i pretpostavljaju da imaju ičeg zajedničkog dok ih tako suštinske i duboke razlike nemo razdvajaju.

Gejl je svesna Džeremijeve želje za decom, ali takođe i njegovih rezervi da ih njih dvoje

imaju. Uvek je videla te deliće zabrinutosti u njegovom umu: strah od urođenih nedostataka, oklevanje zbog uvođenja novog srca i uma u savršenu dvostranu konstelaciju njihovog odnosa, suštinsku ljubomoru zbog nekoga ili nečega što bi moglo da ispuni Gejlinu pažnju i privrženost onako kako on to čini sada.

Ona je videla te brige, ali otpisala ih je kao tipična muška oklevanja kada su deca u pitanju. Ali ono što je propustila važno je.

Džeremi je prestravljen da će imati nesavršeno dete. Na početku njihovih muka, kada je trudnoća izgledala samo nekoliko nedelja ili meseci daleko, ležao je noću i razvrstavao strahove.

Samo zahvaljujući svom kratkom radu na genetici i verovatnoći u koledžu, znao je za neke moguće ishode ovog bacanja genetičke kockice: Daunov sindrom, Hantingtonova horeja, Taj-Sašova bolest, hemofilija... spisak se nastavlja. A Džeremi je znao za izgled pre nego što je lekar uopšte prvi put razgovarao sa njim: izgled od jednog postotka da par dobije dete sa ozbiljnim ili po život opasnim urođenim nedostatkom. Sa dvadeset godina, Gejl je imala izgled od 1:2.000 da dobije dete sa Daunovim sindromom i rizik od 1:526 za neki ozbiljan hromozomni poremećaj. Ako sačekaju da Gejl napuni trideset pet, izgledi se menjaju na 1:300 za Daunov sindrom i 1:179 za značajnu hromozomnu nenormalnost. U četrdesetoj krivina verovatnoće postaje strma i klizava padina: 1:100 za Dauna, i izgledi od 1:63 za druge ozbiljne defekte.

Od mogućnosti da dobije retardirano ili nakazno dete, Džeremi ostaje zaleđen u užasu. Neizbežnost toga da svako dete izmeni njegov odnos sa Gejl prouzrokuje užas na manje žurnom, ali podjednako uznemirujućem nivou. Gejl je ono prvo videla i otpisala; ona hvata samo najslabiji odraz Džeremijeve prestravljenosti zbog druge mogućnosti. On to zaklanja od nje - i od samog sebe - što bolje može, koristeći zavaravanje i statičko zagušenje štita uma tokom njihove zajedničke telepatije kada se pokrene ta tema. To je jedna od samo dve tajne koje on čuva od Gejl tokom sveg vremena koje provode zajedno.

A druga tajna takođe ima veze sa njihovom nemogućnošću da imaju decu. Samo, ta druga tajna je tempirana bomba, koja otkucava između njih i ispod njih, spremna da uništi sve što imaju ili se nadaju da će ikada imati zajedno.

Ali Gejl umire pre nego što ta druga tajna biva otkrivena... pre nego što on može da je podeli sa njom i ugasi joj fitilj.

Džeremi i dalje sanja o tome.

18. U OVOJ ŠUPLJOJ DOLINI

Soul Tata je izvukao Bremena.

Policija je imala opis napadača u Tržnici Šesnaeste ulice i pročešljavala je naselja čatrlja ispod nadvožnjaka kod reke Plate. Govorkalo se da žrtva napadača nije ozbiljno povređena, ali trgovci sa Šesnaeste ulice već mesecima su se žalili na sve veći broj prosjaka i beskućnika u tržnici tokom radnog vremena. Ovaj napad bio je poslednja kap u čaši i gradski pajkani rasturali su - bukvalno rasturali - sve privremene čatrlje i kolibe od Tržne ulice u centru pa zapadno sve do kvarta Čikanosa oko Stonkatersa na brdu iznad M-25, u potrazi za mladim pijancem plave kose, čupave brade i sa naočarima.

Soul Tata ga je izvukao. Bremen je pobeo natrag u svoju čatrlju blizu Plate i sklopčao se u šatoru od cerade, preturajući po prnjama u uglu u potrazi za bocom 'Noćnog voza.' Pronašao ju je i otpio duboko, pokušavajući da se vrati u mrak ravnodušnosti i neurograje zamućenih ivica u koje mu se pretvorio život. Ali adrenalin mu je i dalje kolao kroz sistem, kao snažan vetar koji razduvava mesecima staru maglu.

Napao sam tog čoveka! bila je njegova prva suvisla misao. A onda: *Šta to, kog đavola, radim ovde?* Najednom, Bremen požele da prestane da glumi u farsu u koju se uvalio, da pozove Gejl da dođe i pokupi ga, i da ode kući na večeru. Mogao je da vidi dugi puteljak koji se odvajao sa okružnog puta i završavao seoskom kućom sa belim rubovima, stabla breskve koja je posadio duž obe strane, neka još pridržavana kočicama i žicom, dugačku liniju senki drveća duž potoka koji se prikrađao kući u smiraj letnjeg dana, miris sveže pokošene trave kroz otvorene prozore 'Volvoa'...

Bremen zastenja, otpi još prljavog vina, opsova i zavitla bocu kroz otvor svog grubog šatora. Ona tresnu o beton, a neko dalje ispod nadvožnjaka doviknu nešto nerazumljivo.

Gejl! Oh, Hriste, Gejl! Bremenova čežnja u tom trenutku bila je fizički bolna i obrvala ga je kao cunami koji se dokotrljao preko ruba sveta bez upozorenja. Osećao je kako ga udaraju, dižu, ispuštaju i bacakaju unaokolo sile plime i oseke potpuno izvan njegove kontrole. *Ah, Gejl... Bože, kako si mi potrebna, malena.*

Prvi put otkad mu je žena umrla, Džeremi Bremen spusti čelo na stisnute pesnice i zaplaka. Jecao je, predajući se strašnim grčevima tuge koji su se sada uzdizali u njemu kao velike i bolne krhotine stakla progutanog pre mnogo vremena. Ne primećujući strašnu vrelinu ispod priručnog šatora od plastike i platna, ne primećujući zvuke saobraćaja na auto-putu iznad njega i na zavijanje sirena na ulicama uz brdo, ne primećujući ništa osim svog gubitka i tuge, Bremen je plakao.

"Moraš da mrdneš guzicom, momak, ako nećeš da ostaneš bez nje", začu se spori, milozvučni glas Soul Tate kroz zgusnuti vazduh.

Bremen mu mahnu da se udalji i sklupča se u svojim prnjama, licem uz beton rashlađen od senke. Nastavio je da jeca.

"Sad nema vremena za to", reče Soul Tata. "Biće dosta vremena kasnije." On zgrabi Bremena ispod pazuha i podiže ga. Bremen se uskoprcu da se oslobodi, da ostane u svom šatoru, ali starac je bio iznenađujuće jak, zahvat mu je bio neumoljiv i Bremen se nađe na sunčevoj svetlosti i shvati da trepće kako bi izbacio suze iz očiju i više nešto glasno i skaredno, dok ga Soul Tata vuče u dublje senke ispod vijadukta lako kao roditelj koji nosi nabusito dete.

Tamo su stajala kola sa motorom na leru, 'Pontijak' iz '78. ili '79, sa hrapavim vinilnim krovom. "Ne znam kako da upalim na divljaka one novije", reče Soul Tata dok je smeštao Bremena za volan i zatvarao vrata. Starac se nagnu niže, sa podlakticom na spuštenom prozoru sa strane vozača i starozavetnom bradom na Bremenovom ramenu. Pruži ruku unutra i ugura smotuljak hartije u džep na Bremenovoj košulji. "U svakom slučaju, ovo će ti biti dosta za neposrednu budućnost... kakva god bila. Vozi ovo iz grada, čuješ? Skloni se negde gde su dobrodošli ljudi beli momci koji plaču u snu. Bar se skloni negde dok se ovde ne umore od potrage za tobom. Razumeš?"

Bremen klimnu glavom i grubo protrlja oči. Unutrašnjost kola smrdela je na zagrejano pivo i pepeo od cigareta. Iscepane presvlake smrdele su na mokraću. Ali motor je zvučao dobro, kao da su sav trud i pažnja vlasnika bili usmereni na ono ispod haube. *Ovo su ukradena kola!* pomisli Bremen. A zatim: *Pa šta?*

On se okrenu da se zahvali Soul Tati, da mu kaže zbogom, ali starac se već vratio u senke i Bremen je ugledao samo parče mantila dok se ovaj vraćao prema čatrljama. Sirene su zarezale negde blizu iznad zakorovljenog jarka gde je proticala Plata, plitka i smeđa.

Bremen spusti prste prekrivene usirenom prljavštinom na upravljač. Bio je vreo od sunca i on trgnu ruke sa njega, opružajući prste koje je opekao. *Šta ako se ne setim kako se vozi?* Trenutak kasnije, odgovor: *Nije važno.*

Bremen grubo ubaci kola u brzinu i stisnu gas gotovo do daske, zapljusnuvši Platu šljunkom, primoran da dvaput okrene volan s jednog kraja na drugi pre nego što je stekao kontrolu i odveo se uz truckanje preko zemljanog puta i travnate površine do prilaza rampi za M-25.

Na vrhu rampe uključio se u saobraćaj i bacio pogled desno na vrhove fabričkih zgrada, skladišta, na udaljeno sivilo železničke stanice, pa čak i na skromnu liniju neba od čelika i stakla koja je predstavljala Denver. Dole, u gradu šatora, nalazila su se policijska kola, policijska kola prolazila su duž šina i kraj rečnih šetališta, policijska kola šišala su ulicama na potezu istok-zapad, natrag prema autobuskoj stanici, ali ovde, na međurdžavnom, nije bilo nijednog pajkanskog automobila. Bremen pogleda drhtavu crvenu iglu brzinometra, shvati da vozi gotovo osamdeset milja na sat kroz razređeni popodneveni saobraćaj i popusti pritisak na pedali za gas, usporivši na legalnih pedeset i smestivši se iza kombija kompanije za selidbe. On naglo shvati da se približava ukrštanju sa M-70. Znaci su mu prepuštali izbor: M-70 Istok-Lajmon, M-70 Zapad-

Grend Džankšn.

Došao je sa istoka. Bremen krenu petljom naviše i okolo, uključivši se u gusti saobraćaj na M-70 prema zapadu. Smeđi obronci uzdizali su se pred njim, a iza njih načas je ugledao snegom prekrivene planine.

Bremen nije znao kuda ide. Bacio je pogled na pokazivač benzina i primetio da ima još tri četvrtine rezervoara. On posegnu u džep košulje i izvuče smotuljak koji mu je Soul Tata tamo stavio: novčanicu od dvadeset dolara. Nije imao drugih para - ni centa. Tri četvrtine rezervoara i dvadeset dolara odvešće ga gde god bude pozeleo da ode kolima.

Bremen slegnu ramenima. Vreli vazduh valjao se unutra kroz otvoreni prozor, a prašnjavi ventilatori rashlađivali su ga više nego bilo šta u proteklih mesec dana. Nije znao kuda ide niti šta će učiniti. Ali kretao se. Konačno se kretao nekuda.

19. U OVOJ DOLINI UMIRUĆIH ZVEZDA

Bremen je hodao rubom pustinje kada su policijska kola usporila kraj njega na okružnom putu. Nije bilo nikakvog drugog saobraćaja, tako da se smeđe-belo vozilo za trenutak kretalo brzinom njegovih koraka. Bremen baci jedan pogled na policajca koji je sam sedeo u kolima - na četvrtasto, od sunca ogrubelo lice, prevelike naočari za sunce sa ogledalima na sočivima - a onda se ponovo zagleda u svoja stopala, pazeći da ne nagazi neku 'juka' biljku ili mali kaktus na pustinjskom tlu.

Policijska kola usporiše na pedeset stopa ispred njega, skrenuše na mali nasip kraj asfaltnog kolovoza uz oblačić prašine i zaustaviše se. Policajac iziđe napolje, otkopča futrolu revolvera i stade kraj vozačke strane automobila, dok mu se u ogledalima naočara za sunce video odraz sporog Bremenovog približavanja. Bremen zaključi da to nije državni policajac koji patrolira auto-putem, već neki lokalac.

"Dolazi ovamo", naredi policajac.

Bremen stade, i dalje šest stopa u pustinji. "Zašto?"

"Vuci guzicu ovamo", reče pajkan, glasom i dalje ravnim i tihim. Ruka mu je sada bila na dršci revolvera.

Bremen pruži ruke tako da mu se dlanovi vide, u gestu koji je ujedno izražavao pristanak i pomirenje. Takođe, želeo je da pajkan vidi da su mu ruke prazne. Bremenove prevelike patike iz Armije spasa pravile su tihe zvuke na mekom asfaltu dok je obilazio oko zadnje strane patrolnih kola. Milju napred na praznom drumu talasi vreline mreškali su se i ključali iznad prikaze vode na asfaltu.

"Zauzmi položaj", reče policajac odstupivši i pokazvši mu na prtljažnik kola.

Bremen stade i zatrepta na trenutak, ne želeći da pokaže pajkanu da je isuviše spremno shvatio taj termin. Pajkan odstupi još jedan korak, mahnu nestrpljivo ka poklopcu prtljažnika i izvadi revolver iz futrole.

Bremen se nagnu napred, raširi još malo noge i spusti dlanove na prtljažnik. Metal je bio vreo i morao je da podigne prste kao klavirista spreman da počne da svira.

Pajkan kroči napred i, koristeći samo levu ruku, brzo opipa Bremenov levi bok. "Ne mrdaj", reče policajac. On malo promeni položaj i istom rukom opipa Bremenov desni bok. Bremen je osećao prisustvo napunjenog revolvera iza sebe i napetost u telu pajkana, spremnog da odskoči ukoliko se Bremen okrene. Umesto toga, Bremen ostade oslonjen na kola dok je policajac uzmicao četiri koraka.

"Okreni se."

Policajac je još držao pištolj, ali ovaj više nije bio pravo uperen u Bremena. "Ono su tvoja kola pozadi, na odmorištu na međudržavnom?"

Bremen odmahnu glavom.

"Plimut' iz sedamdeset devete?" nastavi policajac. "Tablice iz Kolorada, MHW 751?"

Bremen ponovo odmahnu glavom.

Policajčeve tanke usne jedva primetno se trznuše. "Izgleda da nemaš novčanik", reče on.

"Imaš ličnu kartu? Vozačku dozvolu?"

Pomislivši da bi još jedno odmahivanje glavom moglo da se protumači kao provokacija, Bremen reče: "Ne."

"Zašto ne?"

Bremen slegnu ramenima. Mogao je da vidi sopstveni odraz u ogledalima naočara - svoje suvonjavo telo u vrećastoj i prljavoj odeći, kaki košulju iscepanu i raskopčanu zbog vrućine, prsa bleđa i upala, lice podjednako bleđe kao i prsa ako se izuzme suncem opečeni nos, obrazi i čelo. Stao je kod tog mini marketa na prvoj benzinskoj pumpi u Koloradu da kupi brijač i kremu za brijanje, ali oboje je ostavio u prtljažniku automobila. Sopstveno golo lice izgledalo mu je sada čudno, poput stare fotografije na koju iznenada naiđeš na nekom neočekivanom mestu.

"Kuda ideš?" upita Pajkan.

"Na zapad", reče Bremen, potrudivši se da ponovo ne slegne ramenima. Glas mu je bio veoma promukao.

"Odakle dolaziš?"

Bremen zažmiri zbog bleska. Kraj njih projuri neki kamionet uz riku, kroz oblak krupnog peska, pruživši mu sekund vremena. "Poslednje mesto gde sam neko vreme boravio bilo je Solt Lejk."

"Kako ti je ime?"

"Džeremi Goldman", reče Bremen bez oklevanja.

"Kako si stigao na ovaj okružni put bez kola?"

Bremen mahnu rukama. "Stopirao sam sinoć jednog osamnaestotočkaša. Spavao sam jutros kada me je tip probudio i rekao mi da moram da siđem. To je bilo poprilično gore, uz drum."

Policajac stavi pištolj u futrolu, ali ne priđe bliže. "Aha. I kladim se da ne znaš u kom si okrugu, Džeremi Goldštajne, zar ne?"

"Goldman", reče Bremen. On odmahnu glavom.

"I ništa ne znaš o ukradenim kolima sa tablicama iz Kolorada ostavljenim pozadi, na odmorištu međudržavnog, zar ne?"

Bremen se nije više trudio da odmahuje glavom.

"Pa, u ovoj državi postoji zakon protiv skitnje, gospodine Goldštajn."

Bremen klimnu glavom. "Ja nisam skitnica, oficiru. Tražim posao."

Policajac blago klimnu glavom. "Ulazi pozadi."

Kroz glavobolju i dvodnevni mamurluk, Bremen je hvatao odsjaje čovekovih misli. Bilo je sasvim izvesno da je ovaj šmokljan bio kradljivac kola koji je ostavio 'Plimut' iz Kolorada pozadi, na odmorištu. Verovatno je ustopirao nekoga do Izlaza broj 239 i pešačio ovim putem po mraku, ne znajući da je najbliži grad udaljen odatle trideset četiri milje. "Pozadi", reče on ponovo.

Bremen uzdahnu i uđe pozadi. Tamo nije bilo ručica na vratima. Na prozorima se nalazila žičana mreža umesto stakla, a između prednjih i zadnjih sedišta stajala je pregrada od dvostruke mreže. Rupice u mreži bile su tako male da Bremen nije mislio da može i prst da provuče kroz njih. Bilo je veoma vruće i podne prostirke od vinila smrdele su kao da je tamo neko nedavno povraćao.

Policajac je ušao napred i baš je pričao preko radio-veze kada se kraj njih zaustavila 'Tojota' 4 X 4 koja se uputila ka istoku. Neka žena nagnu se kroz prozor. "Zdravo, zameniče Kolins. Imaš pozadi nekog živog?"

"Kako ste, gospoj'ce Morgan? Sad mi nije nešto naročito živahan."

Žena se zagleda u Bremena. Imala je dugačko, mršavo lice čije su oštre kosti upirale u kožu opaljeniju suncem nego što je bila zamenikova. Oči su joj bile tako svetlosive da su izgledale gotovo prozirne. Kosa joj je bila vezana pozadi i činilo se da je tamna, ne baš prirodno riđa. Bremen je pretpostavio da je u kasnim četrdesetim ili ranim pedesetim godinama.

Ali nije samo njena pojava bila ono što ga je pogodilo. Bremen je dopustio sebi da se usredsredi na dodir uma, ali njega uopšte nije bilo. Zamenikove misli bile su tu... neosetljive, polugnevne, nestrpljive... a Bremen je mogao čak da oseti i neurograju izdaleka, sa auto-puta,

osam milja iza sebe, ali od žene, ništa. Ili, radije, tamo gde je trebao da se nalazi zbrkani melanž utisaka, reči i sećanja, bila je samo glasna škripa... neka vrsta neuralne bele buke, glasna poput starog električnog ventilatora u maloj sobi. Bremen je osetio *nešto* unutar ili iza tog zastora buke uma, ali misli su bili nerazaznatljive poput nestalnih figura na televizijskom ekranu ispunjenom elektronskim snegom.

"Da mi nisi možda pri'apsio momka koji mi se javio na oglas u kom sam tražila radnu snagu, Huarde, a?" Ženin glas bio je iznenađujuće dubok i veoma samouveren. U njenom tonu nalazila se samo naznaka šaljivosti.

Zamenik podiže pogled. Bremen vide odblesak sunca na njegovim naočarima dok je ovaj zurio u ženu. 'Tojota' je bila viša od patrolnih kola i zamenik je morao da podigne glavu kako bi je pogledao. "Sumnjam, gospoj'ce Morgan. Ovaj ovde je verovatno momak koji je sinoć ostavio ukradena kola na međudržavnom. Odvešćemo ga do stanice, pa ćemo otiske da mu pošaljemo po zemlji."

Gospoj'ca Morgan nije ni pogledala zamenika. Nastavila je da žmiri u Bremena. "Kako reče da se zove?"

"Goldman", reče Bremen. "Džeremi Goldman."

"Umukni, proklet bio", odbrusi mu zamenik, okrenuvši se na sedištu.

"Zaboga", reče žena, "to *jeste* bilo ime čoveka koji mi je odgovorio na oglas." A onda se obrati Bremenu: "Gde ono rekoste da ste ga videli? U denverskim novinama?"

"U Solt Lejku", reče Bremen. Nije ništa jeo skoro dvadeset četiri sata i glava mu je bila veoma laka posle dugog hoda kroz mrak i pustinjaški osvit.

"Tako je, u Solt Lejku." Ona konačno pogleda pajkana. "Zaboga, Huarde, ti si *zaista* smestio mog radnika pozadi. Pisao mi je prošle nedelje da mu nadnica odgovara i da će doći na razgovor. Solt Lejk. Džeremi Goldman."

Zamenik se obrnu na prednjem sedištu, uz škripu opasača. Radio je škripao i pucketao dok je on razmišljao. "Sigurni ste da mu je ime bilo Goldman, gospoj'ce Morgan?"

"Naravski da jeste. Kako da zaboravim takvo jevrejsko ime? Malo me je zagolicalo, kad sam pomislila na jednog Jevreja koji radi sa stokom."

Zamenik kucnu po žičanoj mreži. "Pa, on je i dalje verovatno taj koji je ostavio ukradena kola sa tablicama iz Kolorada."

Žena pomeri 'Tojotu' za stopu napred tako da bi mogla da se zagleda u Bremena. "Je l' ste vi vozili ukradena kola?"

"Nisam, gospođo", reče Bremen, zapitavši se kada je poslednji put nekoga nazvao gospođom. "Stopirao sam i čovek me je dovezao do poslednjeg izlaza."

"Jesi li mu rekao da ideš na ranč 'Dva-M'?" upita ona.

Bremen je oklevao samo sekund. "Jesam, gospođo."

Ona vrati 'Tojotu' za nekoliko stopa. "Zameniće, tamo pozadi sedi moj radnik. Trebalo je da stigne ovamo pre tri dana. Pitaj šerifa Vilijamsa nisam li rekla da čekam nekog gradliju da dođe da mi pomogne oko štrojenja konja."

Huard je oklevao. "Ne sumnjam da ste rekli Gariju, gospoj'ce Morgan. Samo se ne sećam da je iko pomenuo da dolazi nekakav Goldman."

"Ne sećam se da sam Gariju rekla kako mu je ime", reče žena. Ona baci pogled niz auto-put, kao da svakog sekunda očekuje saobraćaj. Nije ga uopšte bilo. "Ne sećam se da se to ikoga ticalo, Huarde, pravo da ti kažem. A sad lepo pusti gospodina Goldmana da pređe kod mene tako da mogu s njim da razgovaram kako treba. Ili je možda ovih dana donet neki zakon protiv hodanja duž okružnog druma?"

Bremen oseti kako se Huardova rešenost premešta na nesigurno tle. Gospoj'ca Fajet Morgan bila je jedan od najvećih zemljoposjednika i poreskih obveznika u okrugu, a Gari - šerif Vilijams - nekoliko puta je izišao sa njom. "Naprostu mi se nešto ne dopada kod ovog tipa", reče Huard, skinuvši naočari sa ogleдалima kao da želi sa zakašnjenjem da ukaže poštovanje dami koja je zurila odozgo u njega. "Lakše bi mi bilo kada bismo mu proverili ime i otiske."

Usne gospoj'ce Fajet Morgan stisnuše se u nestrpljenju. "Uradi to, Huarde. U međuvremenu, zadržavaš građanina koji... koliko ja mogu da vidim... nije učinio ništa nezakonito, osim što je priznao da je stopirao. Ako zadržiš takav stav, gospodin Goldman će da pomisli kako se ponašamo kao neki debeli i odrtaveli seljački pajkani kakve vidamo u filmovima. Zar ne, gospodine Goldman?"

Bremen ne reče ništa. Odnekud iza njih, na okružnom drumu, čulo se kako neki kamion menja brzine i ubrzava.

"Odluči se više, Huarde", reče Gospoj'ca Morgan. "Treba da se vratim na ranč, a gospodin Goldman verovatno želi da stupi u vezu sa svojim advokatom."

Huard iskoči napolje, otvori vrata spolja i vrati se za volan pre nego što se kamion pojavio na vidiku četvrt milje iza njih. Zamenik se odveze bez izvinjenja.

"Ulazi", reče gospoj'ca Fajet Morgan.

Bremen je oklevao samo sekund pre nego što je obišao 'Tojotu' i popeo se unutra. Imala je rashlađivanje. Gospoj'ca Morgan podiže prozor i pogleda ga. Iz ove blizine, Bremen shvati koliko je visoka - najmanje šest stopa i dva ili tri inča, osim ako nije sedela na gomili telefonskih imenika. Kamion prođe pored njih uz riku sirene. Gospoj'ca Morgan mahnu vozaču ne skidajući pogled sa Bremena. "Hoćeš da znaš zašto sam ispričala tu gomilu sranja Huardu?" upita ona.

Bremen je oklevao. Nije bio siguran da želi da zna. U tom trenutku, osetio je snažan poriv da iziđe iz kabine i ponovo počne da hoda.

"Ne volim male seronje koji glume velike seronje samo zato što imaju malo vlasti", reče ona. Poslednja reč - vlast - zvučala je kao nešto skaredno. "Naročito kad koristite tu *vlast* da se istresaju na nekome ko već ima dovoljno nevolja, a izgleda da ih ti imaš."

Bremen spusti ruku na ručicu na vratima, ali zastade. Natrag do međudržavnog bilo je osam milja, a još dvadeset i nešto do sledećeg grada, prema nejasnoj mapi koju je video u zamenikovim mislima. Za Bremena u gradu nije bilo ničega osim mogućeg susreta sa Huardom. Zadržao je osamdeset pet centi posle poslednjeg sipanja benzina u Juti. Nedovoljno da bilo šta pojede.

"Samo mi jedno kaži", reče žena. "Jesi li ukrao ta kola o kojima je Huard pričao?"

"Nisam." Bremenov ton nije čak ni njemu samom delovao uverljivo. *Tehnički, to je istina. Soul Tata ih je upalio spojivši žice.* Soul Tata, selo od cerada. Denver, čovek koji se vraća kući, svojoj kćeri... sve je to Bremenu izgledalo svetlosnim i stvarnim godinama daleko. Ženin štit uma od bele buke... nervni blok... šta god bio, ispunjavao je Bremenovu glavu statikom. Spajao se sa bolom od nedostatka alkohola i pružao mu najbolje bekstvo od neurograje posle više meseci.

Čak ni pustinja nije bila utočište. Čak i bez ljudi na vidiku i sa rančevima vidljivim samo na svakih četiri ili pet milja, hodanje pustinjom bilo je kao lutanje po ogromnoj komori odjeka ispunjenoj šapatom i polučujnim povicima. Mračne talasne dužine misli na koje je Bremen sada nekako bio podešen očito nisu bile ograničene daljinom; pucketanje i naleti nasilja, pohlepe, pohote i zavisti ispunjavali su međudržavni bukom uma, odjekivali su praznim okružnim drumom i odbijali se natrag od sve svetlijeg neba da bi udavili Bremena u odraženoj ružnoći.

Nije bilo bekstva. U gradu, bliži naleti dodira uma bar su mu davali nekakvu jasnoću; ovde, napolju, bilo je to kao da sluša hiljade radio stanica odjednom, a nijedna od njih nije dobro podešena. A sada, dok ga je bela buka uma gospoj'ce Fajet Morgan prekrivala poput iznenadnog pustinjskog vetra, našao je određeni mir.

"...ako želiš", govorila je žena.

Bremen se trže i razbudi. Bio je toliko umoran i izmožden da se činilo da sunčeva svetlost koja je dopirala kroz nijansirani vetrobran 'Tojote' teče preko njega, žene, crnih presvlaka kao sirup... "Izvinite", reče on. "Šta rekoste?"

Gospoj'ca Morgan pokaza mu svoj nestrpljivi osmeh. "Rekoh, možeš da se vratiš na ranč sa mnom i probaš da radiš ako želiš. Treba mi radnik. Tip koji mi je pisao iz Denvera nije se pojavio."

"Da", reče Bremen, klimnuvši glavom. Svaki put kada je spustio bradu, želeo je da je ostavi

spuštenu. Upinjao se da mu oči ostanu otvorene. "Da, voleo bih da pokušam. Ali ja ne znam ništa o..."

"Sa imenom Goldman, nisam ni mislila da znaš", reče gospoj'ca Morgan sa trenutnim kežom. Ona okrenu 'Tojotu' u kratkom luku, poskočivši po pustinjском pesku, a onda natrag na asfalt, ubrzavajući prema zapadu i ranču 'Dva-M' negde tamo iza mreškanja vreline i prikaza koje su lebdjele pred njima poput fantomskih zastora.

20. OČI

Istraživanje Džekoba Goldmana toliko uzbuđuje Džeremija - a preko Džeremija i Gejl - da njih dvoje kreću vozom u Boston da posete tog čoveka.

To je nešto manje od pet godina pre nego što će Gejl otkriti tumor koji će je ubiti. Čak Gilpen, njihov stari prijatelj koji je sada postao istraživač u Laboratorijama Lorensa Lajvermora na Berkliju, poslao je neobjavljeni rad o Goldmanovom istraživanju Džeremiju zbog njegove važnosti za Džeremijev doktorat o ljudskom pamćenju analiziranom kao umnožavajući talasni front. Džeremi smesta uviđa važnost Goldmanovog istraživanja, zove istraživača dva dana pošto je dobio rad i tri dana posle toga sa Gejl odlazi vozom ka severu.

Džekob Goldman bio je sumnjičav preko telefona i zahtevao je da zna kako je Džeremi dobio primerak rada koji još nije predat za objavljivanje. Džeremi ga je uverio da nema nikakvih namera da zalazi u istraživačev domen, ali da su matematički vidovi Goldmanovog rada tako duboki da njih dvojica moraju da razgovaraju. Nevoljno, Goldman je pristao.

Gejl i Džeremi uzimaju taksi od železničke stanice do Goldmanove laboratorije u oronulom industrijskom delu grada miljama daleko od Kembriđža.

"Mislila sam da on ima neku otmenu laboratoriju na Harvardu", kaže Gejl.

"On je na medicinskom fakultetu", kaže Džeremi. "Ali istražuje, koliko sam shvatio, uglavnom samostalno."

"To su rekli i za doktora Frankenštajna."

Goldmanova laboratorija smeštena je u sendvič između veletrgovca religijskim brošurama i sedišta štaba 'Kejlajn dobavljača za piknike.' Džekob Goldman je jedini prisutan - petak je, kasno uveče - i liči na naučnika, ako ne i na ludog naučnika. U svojim ranim sedamdesetim, to je niski čovek veoma krupne glave. Njegove oči su ono što će Džeremi i Gejl pamtiti kasnije: krupne, tužne i upale ispod obrva zbog kojih njegov inteligentan pogled izgleda gotovo majmunski. Goldmanovo lice, čelo i izborani vrat prekriveni su mu borama kakve samo život ispunjen nepopustljivom ličnošću i unutrašnjom tragedijom može da utisne u ljudsku fizionomiju. Odeven je u smeđe trodelno odelo koje je zahtevalo znatno novca i krojenja deceniju ili dve ranije.

"Ponudio bih vam kafu, ali mašina, izgleda, ne radi", kaže doktor Goldman trljajući nos i razgledajući rastrojeno pretrpani sobičak koji je očito njegov *sanctum sanctorum*. Spoljna kancelarija i soba sa dosjeima kroz koje su Gejl i Džeremi upravo prošli minuciozno su čiste. Ova soba i čovek u njoj, međutim, podsećaju Džeremija na čuvenu fotografiju Alberta Ajnštajna na kojoj ovaj izgleda izgubljeno u razbacanom džumbusu svoje kancelarije.

On i jeste kao Ajnštajn, deli sa njim Gejl. *Jesi li mu dodirnuo um?*

Džeremi odmahuje glavom što neupadljivije može. Podigao je štit uma, pokušavajući da se usredsredi na ono što Goldman govori.

"...moja kćer obično priprema kafu." Istraživač čupka obrvu. "Ona obično priprema i večeru, ali otišla je na nedelju dana u London. U posetu rodbini..." Goldman viri u njih ispod čupavih obrva. "Niste gladni, zar ne? Ponekad zaboravljam na stvari poput večere."

"Oh, ne... nismo", kaže Gejl.

"Večerali smo u vozu", kaže Džeremi.

Ako računáš čokoladicu kao večeru, šalje mu Gejl. *Džeri, ja umirem od gladi.*

Ćuti.

"Rekli ste nešto o velikoj važnosti matematike, mladiću", kaže Goldman. "Shvatate da je rad

koji ste videli bio *poslat* na Kal Teh kako bi matematičari mogli da ga pogledaju. Zanimalo me je da li se fluktuacije koje tabelarno pratimo ovde mogu porediti sa..."

"Hologramima", dovršava Džeremi. "Da. Jedan moj prijatelj u Kaliforniji znao je da se bavim nekim čisto matematičkim istraživanjima o fenomenu talasnog fronta i njegovoj eventualnoj primeni na ljudsku svest. On mi je poslao rad."

"Pa..." Goldman se nakašlja. "Bilo je to, u najmanju ruku, kršenje pravila ponašanja..."

Čak i kroz čvrsti štit uma, Džeremi može da oseti kako se starčev gnev meša sa snažnom željom da ne bude neprijatan. "Evo", kaže Džeremi i traži čisto mesto na stolu da bi spustio fasciklu koju je poneo. Čistog mesta nema. "Evo", kaže on ponovo i otvara fasciklu povrh nekakvog teksta na gomili hartije. "Gledajte." On gurka Džekoba Goldmana da priđe bliže.

Goldman se ponovo nakašlja, ali viri u papir kroz bifokalna stakla. Prelistava disertaciju, povremeno zastaje da pažljivo osmotri stranu ili dve ispunjene jednačinama. "Jesu li ovo standardni transformi?" pita on na jednom mestu.

Džeremi oseća kako mu srce ubrzava. "To je primena Dirakove relativističke talasne jednačine koja modifikuje Šredingerovu."

Goldman se mršti. "U Hamiltonovoj?"

"Ne..." Džeremi okreće jednu stranicu unazad. "Dve komponente ovde, vidite? Počeo sam Polijevim kovit-matricama da bih onda shvatio da se one mogu zaobići..."

Džekob Goldman odstupa jedan korak i skida naočari. "Ne, ne", kaže on, najednom sa приметnijim naglaskom. "Ne možete primeniti te relativističke transforme Kulombovog polja na holografsku talasnu funkciju..."

Džeremi uzima vazduh. "Da", kaže on ravno. "Možete. Kada je holografška talasna funkcija deo većeg stojećeg talasa."

Goldman trlja čelo. "Većeg stojećeg talasa?"

"Ljudske svesti", kaže Džeremi i baca pogled na Gejl. Ona posmatra starca.

Goldman stoji tamo punih pola trenutka, nepokretan, bez treptaja. Onda pravi dva koraka unazad i seda teško na stolicu prekrivenu časopisima i sažetim člancima. "*Mein Gott*", kaže on.

"Da", kaže Džeremi. To je gotovo šapat.

Goldman pruža šaku prekrivenu staračkim pegama i dodiruje Džeremijevu disertaciju. "A jeste li ovo primenili na MRS i S-CAT podatke koje sam poslao Kal Tehu?"

"Da", kaže Džeremi i naginge se bliže. "Uklapa se. Sve se uklapa." On počinje da hoda tamo-amo, da bi konačno stao da kucne po fascikli u kojoj mu se nalazi sada zastarela disertacija. "Moj rad prvobitno se odnosio samo na *pamćenje*... kao da je ostatak uma samo hardver ispunjen RAM-DOS sistemom za povraćaj podataka." Smeje se i vrti glavom. "Vaš rad naterao me je da *uvidim*..."

"Da", šapuće Džekob Goldman. "Da, da." Okreće se da se slepo zagleda u pretrpanu policu za knjige. "Bože moj."

Kasnije otkrivaju da niko od njih u stvari nije večerao i planiraju da iziđu da obeduju čim Džeremi i Gejl na brzinu obiđu laboratoriju. Odlaze pet sati kasnije, kasno posle ponoći. U vremenu između upoznavanja i njihovog kasnog obroka, čitave stvarnosti bivaju razorene.

Kancelarije su vrh prilično značajne istraživačke laboratorije. Iza niza kancelarija, tamo gde je mali deo sa skladištem, nalazi se soba u sobi, uzemljena, zaštićena i umotana u neprovodni ekvivalent Faradejevog kaveza. U samoj sobi nalaze se čudnovato aerodinamični sarkofazi dve jedinice za snimanje magnetskih rezonansi i mnogo manje uredan grozd od četiri CAT skenera mutiranog izgleda. Za razliku od uobičajene urednosti sobe za MR snimanja, pod ove laboratorije pun je dodatne zaštićene opreme i nezgrapnih kablova koji poput zmija vijugaju u pod, tavanicu i zidove.

Spoljna soba još je pretrpanija, sa više od deset monitora na kojima su prikazani podaci za glavnu konzolu gde se nalaze četiri prazne stolice na točkićima. Konglomerat kablova, nagomilani kompjuterski delovi, prazne šoljice za kafu, priručno prikrljena kola, prašnjave

table, mnogostruka EEG oprema i masa osciloskopa ukazuju na to da ovaj istraživački projekt nikada nije bio dodirnut urednim umovima NASA-e.

U sledećih nekoliko sati Džekob Goldman objašnjava poreklo istraživanja zasnovanog na grubim eksperimentima obavljenim tokom neurohirurgije u pedesetim godinama, kada su mozgovu pacijenata dodirivani električnom sondom. Pacijenti su bili u stanju da se prisete događaja iz svog života sa potpunim senzornim inputom. Bilo je to kao da 'ponovo proživljavaju iskustvo.'

Goldman ovde ne obavlja neurohirurgiju, već merenjem, u stvarnom vremenu, električnih i elektromagnetskih polja u mozgovima podvrgnutim eksperimentu, i korišćenjem najrazličitije moderne i eksperimentalne opreme za medicinsko snimanje u ovoj laboratoriji, on - on, njegova kćer i dva asistenta - beleže mapu uma o kojoj neurohirurzi nisu ni sanjali.

"Poteškoća", kaže Džekob Goldman, dok stoje u utihnuloj kontrolnoj sobi te noći, "jeste u merenju moždanih oblasti dok se subjekt bavi nekom aktivnošću. Većina MRS skenova obavlja se, kao što znate, sa pacijentom koji je imobilizovan na kliznom nosilu u samoj mašini."

"Zar ta nepokretnost nije neophodna za proces skeniranja?" pita Gejl. "Zar to nije kao fotografisanje jednom od onih starih kamera gde svaki pokret proizvodi zamućenje?"

"Baš tako", kaže Goldman, ozarivši se na nju, "ali naš izazov bio je da dođemo do čitavog niza tehnika takvog snimanja koje bi se obavljalo dok subjekt izvršava neki zadatak... čita, možda, ili vozi bicikl." On pokazuje na televizijsku sliku sobe za snimanje. U jednom uglu nalazi se sobni bicikl sa mnoštvom konzola i kablova koji se svi spajaju iznad njega u crnoj kupoli u koju bi mogla da se smesti nečija glava. Crni stezači za vrat daju aparaturi izgled neke srednjevekovne sprave za mučenje.

"Subjekti našeg istraživanja nazivaju to Šlemom Darta Vejdera", kaže doktor Goldman uz malo kikota. A onda, gotovo odsutno: "Nikada nisam gledao taj film. Moram ovih dana da uzmem traku iz video-kluba."

Džeremi se naginje bliže TV monitoru kako bi proučio Šlem Darta Vejdera. "I to vam pruža sve podatke većih imažera magnetskih rezonansi?"

"Mnogo više od toga", kaže doktor Goldman tiho. "Mnogo, mnogo više."

Gejl grize usnu. "A ko su vam subjekti, doktore?"

"Zovite me Džekob, molim vas", kaže starac. "Naši subjekti su uobičajeni dobrovoljci... studenti medicinskog fakulteta koji žele da zarade skromnu stipendiju. Nekolicina njih su, priznajem, moji diplomci... bistri mladi muškarci i žene čija je želja da steknu još koji poen kod svog starog predavača."

Gejl razgleda mnoštvo pretećih instrumenata u MR sobi. "Ima li opasnosti?"

Čupave obrve doktora Goldmana mrdaju se napred-nazad dok on odmahuje glavom. "Nikakve. Ili, radije, ništa više nego kada bismo se podvrgli CAT ili MRS skeniranju. Brinemo se o tome da nijedan subjekt ne bude izložen magnetnim poljima većim ili ekstenzivnijim od onih koja su dopuštena u svakoj bolnici." On se kikoće. "I bezbolno je. Osim što im je dosadno kada se oprema neprestano popravlja ili čačka, subjekti ne osećaju ništa od uobičajenih istraživačkih neugodnosti kao kod vađenja krvi ili opasnosti izlaganja neprijatnim situacijama. Ne, imamo baš dugi spisak željnih dobrovoljaca."

"A zauzvrat", šapuće Džeremi, dodirujući Gejlinu ruku, "pravite mapu neistraženih oblasti uma... snimate ljudsku svest."

Džekob Goldman kao da se ponovo izgubio u sanjarenju i tužne, smeđe oči posmatraju nešto čega u sobi nema. "To me podseća", kaže on tiho, "na fotografisanje duhova koje je bilo u modi u prošlom veku."

"Fotografisanje duhova", kaže Gejl, koja je i sama nadareni fotograf. "Mislite na ono kada su Viktorijanci pokušavali da fotografišu duhove, piksije i druga stvorenja? Na onu prevaru koja je sludela jadnog, starog Artura Konana Dojla?"

"Ja", kaže Goldman, oči mu se vraćaju u žižu i suptilni osmeh mu se vraća. "Samo što su naše fotografije duhova isuviše stvarne. Natrapali smo na sredstvo da uhvatimo sliku same ljudske

duše."

Gejl se mršti na to pominjanje duše, ali Džeremi klima glavom. "Džekobe", kaže Džeremi, glasom koji samo što ne vibrira od osećanja, "shvatate li koliko se razgranjavaju moje analize talasne funkcije?"

"Naravno", kaže starac. "Očekivali smo neki grubi ekvivalent holograma. Grubi, nejasni analog za obrasce koje smo snimali. Ono što ste nam vi dali jesu hiljade hiljada holograma - a svi su kristalno jasni i trodimenzioni!"

Džeremi se naginje bliže starcu i lica su im samo nekoliko inča razdvojena. "Ali ne samo hologrami njihovih *umova*, Džekobe..."

Oči su mu beskrajno tužne pod majmunskim obrvama. "Ne, Džeremi, prijatelju moj, ne samo njihovih umova... već njihovih umova kao ogledala vasiona."

Džeremi klima glavom, posmatrajući lice doktora Goldmana kako bi bio siguran da naučnik razume. "Da, ogledala, ali više nego ogledala..."

Džekob Goldman ga prekida, ali sada govori samom sebi, zaboravivši na prisustvo mladog para. "Ajnštajn je otišao u grob u veri da se Bog ne igra kockica vasionom. Toliko je počeo da insistira na dokazivanju te stvari da mu je Joni fon Nojman... naš zajednički prijatelj... jednom rekao da umukne i da prestane da govori u Božje ime." Goldman pomera svoju krupnu glavu sve dok je ne nakrivi pod prkosnim uglom. "Ako su vaše jednačine tačne..."

"Tačne su", kaže Džeremi.

"Ako su tačne, onda su Ajnštajn i svi ostali koji su odbacili kvantnu fiziku neverovatno, strašno, veličanstveno pogrešili.. i istovremeno trijumfalno bili u pravu!"

Džeremi se stropoštava u jednu od stolica kraj konzole. Ruke i noge su mu gumene, kao da mu je neko podsekao konce. "Džekobe, poznajete li teorijski rad Hjua Evereta? Mislim da je objavljen pedeset šeste ili pedeset sedme... a onda ostao godinama zaboravljen sve dok ga Brajs Devit sa univerziteta Severna Karolina nije pronašao krajem šezdesetih."

Goldman klima glavom i spušta se u stolicu. Gejl jedina ostaje da stoji u sobi. Ona pokušava da prati razgovor preko dodira uma, ali obojica sada razmišljaju prvenstveno u matematici. Džekob Goldman takođe misli u frazama, ali fraze su na *nemačkom*. Ona pronalazi za sebe praznu stolicu. Od razgovora je dobila glavobolju.

"Poznavao sam Džona Vilera sa Prinstona", kaže doktor Goldman. "On je bio savetnik Hjua Evereta. Terao je Evereta da svojim teorijama da matematičku osnovu."

Džeremi duboko diše. "To sve razrešava, Džekobe. Kopenhagensko tumačenje, Šredingerovu mačku. Nove radove ljudi poput Rejmonda Kjaoa sa Berklija i Herberta Valtera iz Frankfurta..."

"Minhena", kaže doktor Goldman tiho. "Valter je na institutu Maks Plank u Minhenu."

"Gde god", kaže Džeremi. "Šezdeset pet godina posle kopenhenskog tumačenja, oni se još bakću time. I još ustanovljavaju da vasiona kao da dejstvuje na osnovu magije, kada pokušaju da je posmatraju neposredno. Laseri, superprovodnici. Prokleta skija Klaudije Teši... a oni i dalje pronalaze magiju."

"Skija?" kaže Gejl, zgrabivši reč pouzdaniju od 'magije.' "Kakva skija?"

"Superprovodnički kvantni interferencijski aparat", recituje Džekob Goldman svojim škripavim staračkim glasom. "Skija. Način da se kvantni duh pusti iz mikroboce, u makrosvet koji mislimo da poznajemo. Ali oni i dalje pronalaze magiju. Zavesa se ne može povući. Pogledaš iza nje... i vasiona se promeni. Trenutno. Potpuno. Jedna strana ili druga. Ne možemo da vidimo kako stvari dejstvuju. Ili čestica, ili talas... nikada oboje, Gejl, prijateljice moja mlada. Jedno ili drugo, nikada oboje."

Džeremi trlja lice i ostaje nagnut napred, sa dlanovima preko očiju. Čini mu se da se soba okreće oko njega, kao da je pio. On pije retko. "Znate, Džekobe, da na kraju ovog puta čeka ludilo... čisti solipsizam... krajnja katatonija."

Doktor Goldman klima glavom. "Da. A takođe... možda... krajnja istina."

Gejl se uspravlja na stolici. Još od detinjstva, kada su njeni roditelji postali preporođeni hrišćani i preporođeni hipokriti, mrzela je zvuk fraza poput 'krajnje istine.'

"Kad ćemo da jedemo?" pita ona.

Dva muškarca oglašavaju se zvukom koji je negde između smeha i zagrcnutog jecaja.

"Sada", uzvikuje Džekob Goldman dok baca pogled na sat i ustaje. On joj se klanja.

"Rasprave o stvarnosti nipošto ne mogu biti ravne neporecivoj stvarnosti dobrog obroka."

"Amin", kaže Džeremi.

Gejl prekršta ruke. "To se vas dvojica zavatlavate sa mnom?"

"Oh, ne", kaže Džekob Goldman. U očima su mu suze.

Ne, malena, potvrđuje Džeremi. *Ne*.

Njih troje odlaze zajedno, a Džekob usput zaključava vrata.

21. OVO JE ZEMLJA KAKTUSA

Ranč 'Dva-M' nije se nalazio u samoj pustinji, već nekoliko milja uz plitki kanjon koji se uzdizao ka šumovitim obroncima. Iza obronaka, vrhovi prekriveni snegom videli su se kroz izmaglicu vrelina i daljine.

'Ranč' teško da je bila prikladna reč za imanje gospoj'ce Fajet Morgan. Glavna kuća bila je moderna španska hacijenda smeštena između dve gromade veličine niskih stambenih zgrada. Hacijenda se širila na izbočini zemljišta koja je gledala na travnata polja i topole kanjona kroz koji je proticala rečica prema pustinji iza njega. Pet-šest velikih pasa dotrčalo je uz lavež do 'Tojote'; prestali su da reže i zavijaju tek kada je gospoj'ca Morgan izišla i viknula na njih. Potapšala je svakog psa koji je uspeo da se probije pored ostalih do njenih nogu. "Dođite u glavnu kuću na pivo", reče ona. "Samo ćete sada biti pozvani ovamo."

Kuća je bila nameštena skupim jugozapadnim antikvitetima, dekorom i umetninama na dovršeni, enterijerski dizajnirani način koji bi se udobno smestio na duplerici *Arhitekturnog Dajdžesta*. Bila je rashlađena i Bremen je prigušio poriv da legne na debeli 'Stark' tepih i zaspi. Gospoj'ca Morgan povela ga je kroz gurmansku kuhinju u deo za doručak koji je kroz prozore zatvorenog balkona gledao ka gromadi okrenutoj jugu i ambarima i poljima iza nje. Ona odvrnu zapušače sa dva hladna 'Korsa', pruži jedan Bremen i klimnu glavom prema klupi naspram stola dok se ona opružila u masivnoj kapetanskoj stolici. Njene noge prekrivene teksas platnom bile su veoma dugačke i završavale su se kaubojskim čizmama od zmijske kože. "Da odgovorim na tvoje neizgovoreno pitanje", reče ona, "odgovor je 'da'. Zaista živim sama ako se izuzmu psi." Ona otpi gutljaj piva. "I ne, ne koristim svoje radnike kao pastuve." Oči su joj bile tako svetlosive da je izgledala čudnovato slepa. Slepa, ali nipošto ranjiva.

Bremen klimnu glavom i okusi pivo. Stomak mu je zakrčao.

Kao da mu odgovara na to krčanje, gospoj'ca Morgan reče: "Sam ćeš sebi da kuvaš. U pomoćnoj zgradi ima dovoljno namirnica, sa potpuno opremljenom kuhinjom. Ako nam ponestane nečega što želiš... osnovnih stvari, ne pića... možeš to da staviš na spisak za kupovinu u koju ćeš ići svakog četvrtka."

Bremen otpi još jedan gutljaj i oseti kako ga pivo obara zbog toga što ga pije na prazan stomak. Zbog toga i premora, sve kao da je imalo jedva primetan, magloviti oreol svetlosti. Ride obojena kosa gospoj'ce Morgan kao da je gorela i treperela na podnevnom suncu kroz žute zavese. "Koliko vam dugo treba radnik?" upita on, pazeći da jasno izgovori svaku reč.

"Koliko dugo nameravaš da se zadržiš u ovom kraju?"

Bremen slegnu ramenima. Bela buka rike uma okruživala je ženu kao neprekidno pucketanje neke divlje električne aparature - možda Van de Grafovog generatora. Bremena je to dejstvo umirivalo, poput neprekidnog vetra koji prigušuje sve slabije zvuke. Zbog oslobođenja od šapata i brbotanja neurograje želeo je da zajeca zahvalno.

"Pa", reče gospoj'ca Morgan i dovrši pivo, "sve dok ona džukela od zamenika ne dobije neku poternicu na kojoj si ti, postaraćemo se da obavljaj korisne poslove ovde."

"Džukela od zamenika?"

"Hauard Kolins", reče ona i ustade. "Većina naroda ovde zove ga 'džukela od zamenika' kad nije u blizini da to čuje. Misli da je neki tvrdi tip, ali nema mozga ni koliko Leti... to mi je

najgluplji pas tamo napolju."

"Što se pasa tiče..." započe Bremen. On ustade, sa polupopijenim pivom.

"Oh, otkinuće ti ruku ili nogu, k'o ništa", osmehnu se gospoj'ca Morgan. "Ali samo na moju komandu ili ako se nađeš negde gde ti nije mesto. Predstaviću te njima na putu ka pomoćnoj zgradi, tako da mogu da počnu da se navikavaju na tebe."

"A gde mi to nije mesto?" upita Bremen, držeći čvrsto bocu kao da ona može da mu umiri ravnotežu. Sjaj oko stvari sada se pretvorio u pulsiranje i on oseti kako mu se tečnost u želucu ljeska i premešta pomalo zabrinjavajuće.

"Kloni se glavne kuće", reče ona, bez osmeha. "Naročito noću. Psi će napasti sve što priđe ovamo tokom noći. Ali ja bih se klonila i tokom dana."

Bremen klimnu glavom.

"Postoji još nekoliko mesta koja su zabranjena. Pokazaću ti ih kada ti budem pokazala imanje."

Bremen ponovo klimnu glavom; nije želeo da ostavi pivsku bocu na sto, ali osećao se nelagodno dok ju je držao. Nije bio siguran da će moći da izdrži popodne ispunjeno radom na ranču u stanju u kom se sada nalazio.

Gospoj'ca Morgan zastade na vratima dok ju je on pratio napolje. "Izgledaš k'o govno, Džeremi Goldmane."

Bremen klimnu glavom.

"Pokazaću ti pomoćnu zgradu tako da možeš da pripremiš sebi nešto za jelo i da se smestiš. Poćemo sa poslom sutra ujutro, u sedam. Ne bi valjalo ubiti radnika već na samom početku."

Bremen odmahnu glavom. Krenu za njom na vrelinu i svetlost, u svet luminozan i gotovo providan zbog iscrpljenosti i olakšanja.

22. OČI

Gejl i Džeremi vraćaju se u nedelju vozom kući iz Bostona i ne razgovaraju o iskustvu vikenda provedenog sa Džekobom Goldmanom, ali opšte o tome skoro za sve vreme puta do kuće.

Jesi li dodirnuo umom onaj deo o njegovoj porodici koja je izginula u pogromu?

Pogromu? Džeremi je osetio snagu intelekta Džekoba Goldmana i povremeno je spuštao štit uma kako bi bacio pogled na neki pojam ili eksperimentalni protokol radi razjašnjenja njihovih dugih razgovora, ali uglavnom je poštovao starčevu privatnost. *Ne.*

Ahhh, Džeri... Gejlina tuga je kao kestenjasta senka koja se prikrađa preko sunčanog pejzaža. Ona gleda kroz prozor urbanu pustoš koja promiče. *Nisam nameravala da njuškam, ali svaki put kada sam zvirkala i pokušavala da shvatim šta to vas dvojica govorite, dobijala sam nove slike, nove uspomene.*

Kakve slike, malena?

Sivo nebo, sive zgrade, siva zemlja, sive stražarske kule... crna, bodljikava žica naspram sivog neba. Prugaste uniforme, obrijane glave, kosturne prilike u gruboj i vrećastoj vuni. Jutarnje postrojavanje u mlečnoj svetlosti zore, izdisaji zatvorenika koji se dižu kao magla iznad svih njih. Nemački SS stražari u debelim, vunanim šinjelima, sa kožnim opasačima i kožnim čizmama koje izgledaju bogato i nauljeno na bledom svetlu. Povici. Dreka. Marširanje bosih nogu na rad u šumi.

Tamo su mu umrli žena i sin, Džeri.

Je li to Aušvic?

Ne, već mesto zvano Rejvensbruk. Mali logor. Tamo su preživeli pet zima. Razdvojeni, ali u vezi preko cedulja koje su slali podzemnom poštanskom mrežom. Njegova žena i sin streljani su dve nedelje pre nego što je logor oslobođen.

Bremen žmirka. Lupnjava metalnih točkova po metalnim šinama pomalo je hipnotička. On zatvara oči. *Nisam znao. Ali šta je sa njegovom kćerkom... Rebekom?... Onom koja je ovog vikenda bila u Londonu?*

Džekob se ponovo oženio 1954. Njegova druga žena bila je Britanka... ona se nalazila u medicinskoj jedinici koja je oslobodila logore.

Gde je ona sada?

Umrla je od raka 1963.

Isuse.

Džeri, on je tako tužan! Zar nisi to osetio? Tamo postoji tuga dublja od svega što sam ikada osetila.

Bremen otvara oči i trlja obraze. Nije se obrijao tog jutra i čekinje počinju da ga svrbe. Da... hoću reći, osetio sam neku opštu tugu. Ali i njegovo uzbuđenje je stvarno, Gejl. Zaista je uzbuđen zbog istraživanja.

Kao i ti.

Pa, da... On odasla sliku u kojoj se Džekob i on pojavljuju u Stokholmu na dodeli zajedničke Nobelove nagrade. Nije bilo baš umesno.

Džeri, nisam shvatila baš sve ono o kvantnoj fizici. Hoću reći, razumela sam kako nešto od onoga o relativnosti ima veze sa tvojom disertacijom... dosta toga odnosilo se takođe na teoriju verovatnoće i neodređenosti... ali kakve veze to ima sa Džekobovim radom na pravljenju mape mozga?

Bremen se okreće da je pogleda. Mogao bih ponovo da te provedem kroz jednostavniju matematiku.

Radije bih da me provedeš kroz reči.

Bremen uzdiše i zatvara oči. Važi... shvataš kako se Džekobov rad prevodi kroz moju matematiku? Kako postupci nervnih talasa koje on snima završavaju kao neka vrsta superholograma? Složenih, interaktivnih polja?

Da.

E, postoji još jedan korak. A nisam sasvim siguran kuda će nas on odvesti. Samo da bih propisno radio na podacima, moraću dosta da naučim o novoj nelinearnoj matematici koju zovu matematikom haosa. O tome i o fraktalnoj geometriji. Ne znam zašto su fraktali tu važni, ali podaci ukazuju na to da jesu...

Drži se suštine, Džeri.

U redu. Suština je u tome da Džekobovi snimci ljudskog uma... ljudske ličnosti... u akciji, uvode klasični 'eksperiment dva proreza' u kvantnu mehaniku. Sećaš se toga sa koledža? To je dovelo do takozvanog kopenhagenskog tumačenja.

Ispričaj mi ponovo.

Pa, kvantna mehanika veli da se energija i materija - u svojim najmanjim delovima - ponekad ponašaju kao talasi, ponekad kao čestice. Zavisi od toga kako ih posmatraš. Ali ono što je strašno u kvantnoj mehanici... onaj 'vudu' deo koji Ajnštajn nikada nije zaista prihvatio... jeste to da sam čin posmatranja predstavlja ono što će posmatrani objekt učiniti jednom ili drugom stvari.

Gde se tu uklapaju dva proreza?

Poslednjih pola veka eksperimentatori su ponavljali eksperiment u kom se čestice... elektroni, možda... ispaljuju na barijeru sa dva uporedna proreza. Na ekranu iza barijere može da se vidi kuda prolaze elektroni, fotoni ili šta već...

Gejl se uspravlja na sedištu i mršti se na Džerija. On vidi svoje lice, zatvorenih očiju, pomalo namršteno, kroz njen pogled. Džeri, jesi li siguran da će to imati nekakve veze sa MRS-ima Džekoba Goldmana ili kako se već zove ono što radi u ljudskim glavama?

Bremen otvara oči. Nego. Strpi se još malo. On otvara dve boce soka od pomorandže koje su spakovali tog jutra i jednu pruža Gejl. Ogled sa dva proreza je neka vrsta krajnjeg testa tajnosti, ako ne i prave perversnosti vasiona.

Nastavi. Sok od pomorandže je topao. Gejl krivi lice i vraća ga u torbu.

U redu. Imaš dva proreza... jedan je zatvoren, elektroni ili čestice šibaju kroz onaj drugi. Šta ćeš dobiti na ekranu iza barijere?

Sa samo jednim prorezom otvorenim?

Tako je.

Pa... Gejl mrzi zagonetke. Oduvek ih je mrzela. Ona smatra zagonetke izumom ljudi koji vole da posramljuju druge ljude. Ukoliko bude osetila i najmanju naznaku snishodljivosti u Džeremijevom mentalnom tonu, tresnuće ga u solarni pleksus. Pa, pretpostavljam da dobiješ jednu liniju elektrona. Prugu svetlosti ili tako nešto.

Tačno. Džeremijev tok misli poprimio je pomalo pedantan ton koji on koristi pred svojim studentima, ali tu nema snishodljivosti. Samo želje da sa njom podeli jedan uzbudljivi pojam. Gajl ga ne udara u solarni pleksus.

U redu, nastavlja Džeremi, a sad, šta dobiješ kad otvoriš oba proreza?

Dve pruge svetlosti... ili elektrona.

Džeremi joj šalje sliku Češkog mačka koji se ceri. Ne. Pogrešno. To je ono što bi diktirao običan zdrav razum makro-vasione, ali ispostavlja se da nije tako kada izvedeš eksperiment. Kada to zaista izvedeš, sa oba otvorena proreza, uvek dobiješ naizmenične svetle i tamne pruge na ekranu.

Gejl gricka nokat na palcu. Naizmenične svetle i tamne pruge... o, kapiram. I zaista je tako, uz najkraći mogući pogled na rečenice i slike koje Džeremi uobličava za nju. Sa oba otvorena proreza, elektroni se ponašaju kao talasi, a ne kao čestice. Tamne pruge su tamo gde se talasi preklapaju i međusobno potiru.

Ukapirala si, malena. Klasična shema interferencije.

Ali u čemu je problem? Kažeš da kvantna mehanika predviđa da će se delići materije i energije ponašati i kao talasi i kao čestice. Znači, oni čine ono što je predviđeno. Nauka je bezbedna... zar ne?

Bremen joj šalje sliku čupavca iz kutije koji poskakuje i klima glavom. Da... nauka je bezbedna, ali razum je u pravoj opasnosti. Trik je u tome... posle svih ovih godina... da sam čin posmatranja tera te čestice odnosno talase da se pretvore u jedno ili drugo stanje. Pokušali smo neverovatno složenim eksperimentima da 'zvirnemo' u elektrone za vreme prelaza... zatvaranjem jednog od proreza dok elektroni prolaze kroz drugi... pokušali smo sve. Elektron... ili foton, ili šta god već koristimo u eksperimentu... uvek kao da 'zna' da li je drugi prorez otvoren ili nije. U pravom smislu reči, elektroni se ponašaju upravo kao da ne samo znaju koliko je proreza otvoreno, već i da ih mi posmatramo! Drugi eksperimenti... na primer, Belov eksperiment nejednakosti... dobijaju istu reakciju od razdvojenih čestica koje lete u suprotnim smerovima pri brzini svetlosti. Jedna čestica 'zna' za stanje svog dvojnika.

Gejl mu šalje sliku reda znakova pitanja. Komunikacija brža od svetlosti? odašilje ona. To je nemoguće. Čestice ne mogu da razmene nijednu informaciju ukoliko lete u suprotnim smerovima brzinom svetlosti. Ništa ne može da putuje brže od svetlosti... zar ne?

Tačno, malena. Džeremi joj prenosi pulsiranje vrlo stvarne glavobolje. A to za fizičare predstavlja glavobolju već decenijama. Ne samo da te kvarne male čestice čine nemoguće... kao, znaju šta njihov dvojnik radi u eksperimentu sa dva proreza, Belovom eksperimentu i drugima... već mi još ne možemo ni da zvirnemo u stvarnu supstancu vasion. U česticu iza zavese, bez odeće.

Gejl pokušava to sebi da predoči. Ne može. Čestica bez odeće?

Ne postoji način koji smo izmislili, sa sve supertehnologijom i dobitnicima Nobelovih nagrada, da krišom zvirnemo u stvarno tkanje vasion kada ona ima oba svoja vida.

Oba vida? Gejlin mentalni ton je gotovo ljutit. Misliš i na talas i na česticu?

Da.

Ali zašto su sve te kvantne tričarije neophodne da se razume kako je ljudski um... ličnost... poput superholograma?

Bremen klima glavom. Deo njega misli na porodicu Džekoba Goldmana u logorima smrti. Gejl, stvari koje Džekob dobija... obrasci talasa koje sam prevodio kroz Furijeove transforme i sve ostalo... to je nalik na odbleske vasion.

Gejl uzima vazduh. *Ogledala. Govorili ste u petak uveče o ogledalima. O ogledalima... vasione?*

Da. Umovi čije mape Džejkob pravi... te neverovatno složene holografske strukture, obični umovi diplomaca... oni se, zapravo, svode na neku vrstu pogleda u fraktalnu strukturu vasione. Hoću reći, to je kao eksperiment sa dva proreza... bez obzira na to koliko lukavo virili iza zavese, ista magija je tu.

Gejl klima glavom. *Talasi ili čestice. Nikada oboje.*

Tačno, malena. Ali ovde smo prevazišli talase i čestice. Ljudski um izgleda da ruši strukture verovatnoće kako u makro, tako i u mikro okruženju...

Što znači šta?

Bremen pokušava da pronađe način da ograniči snagu pojma na reči. Ne uspeva. *To znači... to znači da ljudi... mi... ti i ja, svi... ne samo da odražavamo vasionu, prevodeći je iz skupova verovatnoće u skupove stvarnosti, tako reći... mi... zaboga, Gejl, mi je stvaramo od trenutka do trenutka, od sekunde do sekunde.*

Gejl zuri u njega.

Bremen je hvata za podlaktice, pokušavajući da joj prenese strašnu veličinu i važnost ovog pojma kroz puki pritisak i snagu volje. *Mi smo posmatrači, Gejl. Svi mi. A bez nas... prema matematici na mojoj tabli kod kuće... bez nas, vasiona bi bila čista dvojnost, beskraj skupova verovatnoće, beskraj modaliteta...*

Haos, odašilje Gejl.

Da. Tačno. Haos. On se zavaljuje natrag u sedište. Košulja mu je slepljena znojem za leđa i bokove.

Gejl na trenutak sedi u tišini i vari ono što je Džeremi rekao. Voz klakće ka jugu. Na trenutak nastaje tama kada ulaze u nekakav kratki tunel, a onda su ponovo na sivom svetlu. *Solipsizam,* šalje mu ona.

Hmmm? Džeremi se izgubio u jednačinama.

Ti i Džejkob razgovarali ste o solipsizmu. Zašto? Zato što ovo istraživanje ukazuje na to da je čovek, na kraju krajeva, ipak mera svih stvari? Gejl nikada ne okleva da upotrebi reč 'čovek' umesto 'ljudi' ili 'čovečanstvo.' Uvek govori da više ceni jasnoću nego feministički imperativ.

Delimično... Džeremi ponovo misli na Furijeove transforme, ali više u pokušaju da sakrije nešto od Gejl nego da reši nekakav matematički problem.

Zašto si... ko je taj Everet o kome misliš? Kakve on ima veze sa tim drvetom koje pokušavaš da sakriješ?

Džeremi uzdiše. *Sećaš se da smo Džejkob i ja govorili o nekom teorijskom radu koji je tip po imenu Hju Everet izveo pre nekih trideset pet godina?*

Gejl klima glavom, vidi Džeremijeve zatvorene oči i šalje mu sopstvenu sliku koja klima glavom.

U svakom slučaju, kaže Džeremi, Everetov rad... i stvari koje je radio Brajs Devit i drugi u skorijim godinama... sve je to uvrnuto. Rešava većinu stvari u kvantnoj mehanici koje izgledaju kao paradoks, ali čini to upuštajući se stvarno u duboke vode kada je reč o teorijama. A...

Nestrpljiva, Gejl zalazi iza reči i nestalnih matematičkih slika kako bi pogledala u srce onoga što Džeremi pokušava da objasni. *Paralelni svetovi!* Ona shvata da je to rekla naglas, da je to gotovo viknula. Muškarac na sedištu s druge strane prolaza baca pogled ka njima, a onda se vraća novinama. *Paralelni svetovi,* šalje ona ponovo telepatskim šapatom.

Džeremi se malo mršti. *To je SF termin...*

Naučnofantastični, ispravlja ga Gejl. Ali taj Hju Everet, on je postulirao cepanje stvarnosti na podjednake i razdvojene paralelne svetove... ili paralelne vasione... zar ne?

Džeremi se i dalje mršti zbog tih izraza, ali uviđa da je shvatila pojam. *Tako nekako. Uh... uzmi na primer eksperiment sa dva proreza. Kada pokušavamo da posmatramo rašireni elektronski talas, čestica zna da je posmatramo i kolabira u definitivnu česticu. Kada ne posmatramo, elektron zadržava otvorenu opciju... česticu i talas. A zanimljivo je to što, kada se*

ponaša kao talas... sećaš se obrasca interferencije?

Da.

Pa, to je obrazac interferencije talasnog oblika, dakako, ali prema Bornovim uslovima, ne proizvode elektroni koji prolaze kroz proreze talasni obrazac interferencije već verovatnoća talasa koji prolaze. Ono na šta se interferencija odnosi jesu talasi verovatnoće!

Gejl trepće. Ne mogu više da te pratim, Kemo Sabe.

Džeremi pokušava da nacрта primer, ali završava tako što šalje primitivne jednačine:

On je vidi kako se mršti, šalje *Sranje!* i mentalno briše mentalnu tablu.

Malena, to znači da su čestice čestice, ali da ih naš čin posmatranja tera da odaberu kako će se ponašati... Kroz ovu rupu? Kroz onu rupu? Toliko ima izbora!... a pošto je verovatnoća prolaska kroz jednu rupu ista kao verovatnoća prolaska kroz drugu, mi snimamo talase verovatnoće koji stvaraju obrazac difrakcije na ekranu iza proreza.

Gejl klima glavom, počinje da shvata.

Ukapirala si, malena, podstiče je Džeremi. Mi posmatramo rušenje struktura verovatnoće. Alternative su neuspešne. Posmatramo kako se prokleta vasiona svrstava iz konačnog raspona verovatnoća u još konačniji skup stvarnosti.

Gejl se seća drveta o kome je Džeremi razmišljao. *A ta teorija Hjua Evereta...*

Tačno! Džeremi je u ekstazi. Godinama je želeo da podeli nešto od ovoga sa Gejl, ali plašio se toga da ne izgleda suviše pedantan. *Everetova teorija veli da kada teramo elektron da bira, on zaista ne bira prorez ili verovatnoću, već naprosto otvara čitavu drugu stvarnost u kojoj mi... posmatrači... gledamo kako on prolazi kroz jedan prorez dok njegov jednaki partner iz razdvojene verovatnoće prolazi kroz drugu rupu.*

Gejl oseća fizičku vrtoglavicu od uspešnog napora da razume taj pojam. *Dok ga posmatrači iz 'druge vasiona' gledaju kako prolazi kroz drugu rupu!*

"Tačno!" uzvikuje Džeremi. Gleda unaokolo, svestan toga da je viknuo. Čini se da niko ne obraća pažnju. On ponovo zatvara oči i počinje da priziva slike. *Tačno! Everet glatko razrešava kvantne paradokse tako što tvrdi da svaki put kada je delić kvantne energije ili materije primoran da donese takav izbor - što će reći, kad god mi pokušamo da ga posmatramo dok bira - tada izrasta nova grana na drvetu stvarnosti. Nastaju dve podjednake i razdvojene stvarnosti!*

Gejl se usredsređuje na prisećanje na plavobeke korice njenih starih 'Dupli Ejs Romana.' *Paralelni svetovi! Baš kao što sam i rekla.*

Ne zaista paralelni, šalje joj Džeremi. Reči i slike nisu sasvim dovoljne za to, ali zamisli drvo koje neprestano raste i grana se:

Gejl je iscrpljena. *U redu... a ti i Džekob bili ste uzbuđeni i uznemireni zbog toga što je tvoja analiza tih holograma... što su ti stojeći talasi koji po tebi predstavljaju ljudsku svest... na neki način kao Everetova teorija?*

Džeremi misli na stotine jednačina kod kuće, koje ispunjavaju tablu i dovoljno listova papira da od njih nastane druga disertacija. *Džekobovo crtanje mapa holografskog uma pokazuje da on razbija funkcije verovatnoće stvarnosti... 'bira'... na isti način kao i elektroni.*

Gejl je ozlojeđena zbog jednostavnosti njegovog objašnjenja. *Nemoj tako pokroviteljski da se postavljaš prema meni, Džeri. Ljudi ne moraju da biraju kroz koji će prorez iskočiti. Ljudi ne završavaju tako što razmazuju svoje talase verovatnoće kao obrasce interferencije po zidu!*

Džeremi joj se izvinjava bez reči, ali njegova poruka je uporna i bez izvinjenja. *Oni to čine! Mi to činimo! Ne samo kroz milion izbora koje svakog dana vršimo... Hoćemo li ustati? Hoćemo li sestiti? Da li da idemo ovim vozom ili sledećim? Koju boju da nosim?... Već i u važnijim izborima prave tumačenje podataka koje nam vasiona svake sekunde šalje kroz čula. Tamo se vrše izbori. Gejl... matematika saopštava Džekobu i meni da se tamo strukture verovatnoće ruše i preoblikuju svakih par sekundi... u tumačenju stvarnosti!* Džeremi pravi za sebe mentalnu belešku da zatraži da mu pošalju većinu skorijih radova o matematici haosa i fraktalnoj analizi

čim stignu kući.

Gejl vidi manu u toj teoriji. *Ali, Džeri, tvoja stvarnost i moja stvarnost nisu razdvojene stvari. Mi znamo za to zahvaljujući našoj sposobnosti dodira uma. Mi vidimo iste stvari... osećamo miris istih stvari... dodirujemo iste stvari.*

Džeremi je uzima za ruku. *To je ono što Džekob i ja moramo da istražimo, malena. Strukture verovatnoće neprestano se ruše... od gotovo beskonačnih skupova do vrlo konačnih skupova... u svim posmatranim talasnim frontovima... umovima čiji su MR snimci napravljeni... ali izgleda da u odlučivanju, za svakoga, postoji neki vladajući činilac koji određuje kakva ta posmatrana stvarnost mora biti iz sekunda u sekund.*

Gejl se ujeda za usnu. ??????????????????????

Džeremi ponovo pokušava. *To ti je kao da neki dispečer govori elektronima kroz koji prorez da skoče, malena. Neka... sila... neki ne baš nasumični delineator verovatnoće saopštava čitavoj ljudskoj rasi... ili bar onih stotinak njenih predstavnika koje je Džekob do sada testirao... kako tačno da poimaju stvarnost koja bi trebalo da je divlje propustljiva. Haotična.*

Ni jedno ni drugo ne odašilju ništa jedan dugi trenutak. A onda Gejl predlaže - *Bog?*

Džeremi počinje da se osmehuje, a onda prekida. Oseća koliko je smrtno ozbiljna. *Možda ne Bog, šalje on, ali u najmanju ruku Njegova kockica.*

Gejl okreće lice ka prozoru. Sive zgrade od cigala kraj kojih prolaze podsećaju je na dugačke nizove baraka u Rejvensbruku.

Ni jedno ni drugo više ne pokušavaju da koriste dodir uma sve dok ne stignu kući. U postelju.

23. VETAR U SUVOJ TRAVI

Bremenove dužnosti bile su mnogobrojne.

On nikada ranije nije posetio neki ranč, nikada nije ni zamišljao mogući raspon i varijacije fizičkog rada na aktivnom ranču od nekih šest hiljada jutara, okruženom, kao što je ovaj bio, sa pola miliona jutara 'državne šume' iako jedva da se moglo videti neko drvo iznad srazmerno vlažnih kanjonskih predela samog ranča. Fizički rad, ustanovio je on u sedmicama koje su usledile, ne samo da je bio zastrašujući, od njega su pucala leđa, muda, žuljevi, strugala pluća, lio znoj, bio je to nivo rada od koga je u ustima osećao ukus krvi i žuči. Kada se sa tim počne, kao što je počeo Bremen, kao izgledneta, nedelatna, bleđa i gnjecava senka alkoholičara iz dela grada u kome žive pijanci i beskućnici, nivo rada koji se očekivao poprimao je nove razmere izazova.

On je zamišljao život na ranču - kada je uopšte pomišljao na to - kao romantično jahanje na leđima konja po preriji, sa kratkim razmacima gonjenja stoke ili konja, možda i popravljjanja ponekog dela žičane ograde. Nije računao na zadatke održavanja oko samog ranča, na hranjenje životinja u zoru, od gusaka oko jezera do egzotičnih lama koje je gospoj'ca Morgan skupljala, na duge izlete džipom zbog vraćanja zalutale stoke, na beskrajno čačkanje po mašinama - po vozilima, pumpama, elektomotorima, erkondišnu same pomoćne zgrade - a da se ne pominju krvavi podvizi kastriranja životinja, izvlačenja naduvenih leševa jaganjaca iz rečice posle noćne poplave, izbacivanja đubriva iz glavne štale. Onda je tu bilo kopanje: rupa za stubove, rovova za novu kanalizaciju, šezdeset stopa novog sporednog jarka za kanal za navodnjavanje, okopavanje vrta gospoj'ce Morgan koji se prostirao na tri četvrtine jutra. Bremen je sate i sate svakodnevno provodio na nogama, u novim radnim čizmama koje je gospoj'ca Morgan morala da mu kupi prve nedelje, a zatim nove sate u truckanju prašnjavim, otvorenim džipom, ali nikada nije jahao na leđima konja.

Bremen je preživljavao. Dani su bili duži nego što ih je ikada iskusio još od preddiplomskih dana na Harvardu, kada je pokušavao da za tri godine stekne četvorogodišnju diplomu, ali prašina, krupni pesak, bodljikava žica i napor mišića konačno su se završavali kada je sunce zalazilo za planine na zapadu, a onda - dok su se indigo senke prikradale preko kanjona i tekle dole u pustinju kao sporo vino - on se vraćao u svoju pomoćnu zgradu, tuširao se trideset minuta, pripremao za sebe vrući obrok i padao u krevet pre nego što bi kojoti počeli da zavijaju na brdima iznad ranča. Bremen je preživljavao. Dani su se pretvarali u nedelje.

Ovde je bio mir koji nije bio ni nalik miru u ribarskoj brvnari u Floridi; ta tišina bila je varljivi mir oka oluje. I zaista, rika čudnog štita uma gospoj'ce Morgan sačinjena od sirove, bele buke, terala je Bremena da misli na iskorak ispod razbacanih nebesa u lažni mir središta uragana, gde je jedini zvuk tutnjava velikih vetrova u pozadini, koji se vrtlože u svom kolu uništenja.

Buka je Bremenu bila dobrodošla. Odsecala je kupolu neurograje koja sada kao da se uzdizala sa čitavog kontinenta: šapate, preklinjanja, povike i objave, ponoćna priznanja sopstvenoj duši i silovita opravdanja. Vasiona je bila ispunjena tim mrkim premeštanjem i samognušanjem, svaka talasna dužina bila je mračnija od prethodne, ali sada je tu bila samo bela buka moćne ličnosti gospoj'ce Fajet Morgan.

Bremenu je to bilo potrebno. Postao je zavisian od toga. Čak je i putovanje četvrtkom dvadeset milja do grada postalo kazna za njega, izgon koji nije mogao da trpi, dok je zaštitnički zastor uma gospoj'ce Morgan bledeo i dok je neurograja navirala sa svih strana, pojedinačne misli, gladi, žudnje i prljave, male tajne koje su ga sekle poput mnoštva brijača po očima i nepcima.

Pomoćna zgrada bila je više nego odgovarajući dom: imala je erkondišn zbog avgustovskih toplotnih ekstrema; krevet je bio udoban, kuhinja upečatljiva, tuš se snabdevao vodom iz jezera pola milje uzbrdo tako da nikada nije nestajala, a sve je to bilo smešteno u ćorsokaku između gromada, tako da se svetla sa glavne hacijende nisu mogla videti. Pomoćna zgrada imala je čak i telefon, iako Bremen nije mogao da dobije izlaz; telefonska linija išla je samo do hacijende i zvonila je kada je gospoj'ca Morgan želela da on obavi neki zadatak koji je zaboravila da mu navede na 'radnom spisku' prethodne večeri - na listu išpartanog žutog papira koji mu je ostavljala pričvršćenog za oglasnu tablu na uskoj verandi pomoćne zgrade.

Bremen je brzo naučio koje su oblasti zabranjene za pristup. Nije smeo da se približi hacijendi. Šest pasa bilo je dobro obučeno, dolazili su do gospoj'ce Morgan tren posle izvikivanja naredbe, a bili su opaki. Trećeg dana na ranču, Bremen ih je gledao kako obaraju kojota koji je napravio tu grešku da se previše približi širokim pašnjakom koji se pružao niz rečicu. Psi su radili kao ekipa, kao vukovi, opkolili su i obogaljili jednog, zbunjenog kojota pre nego što su ga oborili i dokrajčili.

Nije smeo da priđe 'hladnjači', niskoj zgradi od pešćanih blokova koja je ležala iza gromada blizu hacijende. Hladnjača je imala valjkasti rezervoar sa vodom na krovu i gospoj'ca Morgan mu je prvog dana objasnila da je taj rezervoar sa hiljadu pet stotina galona vode namenjen isključivo za slučaj požara; pokazala mu je vatrogasna creva i spojnice kraj bočnog zida hladnjače. I to je bilo zabranjeno za najamne radnike, osim po neposrednoj naredbi gospoj'ce Morgan.

Bremen je posle obilaska tog prvog dana znao da hladnjača ima sopstveni generator i mogao je da ga čuje ponekad noću kako bruji. Gospoj'ca Morgan mu je objasnila da voli sama da priprema svoju govedinu i divljač koju je donosila sa nedeljnih lovačkih pohoda po brdima, i da se u hladnjači nalaze hiljade dolara prvoklasnog mesa. Imala je problema - najpre sa nestancima struje koji su uništili čitava bogatstva u mesu, potom sa najamnim radnicima koji su smatrali da mogu da se posluže jednom ili dvema polutkama pre nego što odu usred noći. Gospoj'ca Morgan više nikome nije dopuštala da se približi hladnjači, rekla je, a psi su obučeni da napadnu svakog uljeza koji bi uopšte krenuo kamenom stazom prema vratima sa teškim katancem.

Bremenovi dani stapali su se u nedelje i on je ubrzo zapao u bezumni ciklus rada i spavanja, naglašen samo nemim obrocima i njegovim obredom posmatranja sutona sa prednje verande pomoćne zgrade. Svaka poseta gradu bila je sve neprijatnija zbog toga što se nalazio van domašaja bele buke gospoj'ce Morgan; brijači nasumičnih misli sekli su mu tada um. Kao da je to osetila, gospoj'ca Morgan počela je sama da obavlja kupovinu četvrtkom, i posle treće nedelje provedene tamo, Bremen više uopšte nije napuštao ranč.

Jednog dana, dok je tragao za jednim žigosanim 'Galovejem' koji se nije spustio do glavnog pašnjaka, Bremen je naišao na napuštenu kapelu. Nalazila se iza niskog grebena i njeni zidovi boje mesa bili su skriveni među stenama boje mesa. Krova više nije bilo - nije bio urušen, već ga naprosto nije bilo - a drveni kapci, drvena vrata i drvene crkvene klupe istruleli su u suhu prašinu,

i vetar gotovo da ih je potpuno razneo.

Vetar je duvao kroz prozore bez okana. Korov se kotrljao po gomili kostiju tamo gde je nekada bio oltar.

Kosti.

Bremen se približio, čučnuo u prašinu koja se pomerala kako bi proučio gomilu svetlih, belih artefakata. Kosti, krte, rupičave i gotovo okamenjene. Bremen je bio prilično siguran da je većina poticala od stoke - tu je video grudni koš veličine koja je odgovarala junici, tamo ksilofon kičme čija je dužina odgovarala kravi, pa čak i lobanju sa klišeja Džordžije O'Kif upalu unutar gomile - ali bilo ih je tako *mnogo*. Kao da je neko tu, na oltaru, gomilao leševe, sve dok se oltar nije srušio pod težinom tolike količine mrtvog mesa u raspadanju.

Bremen je zavrteo glavom i vratio se do džipa. Vetar je čegrtao suvim grančicama po neobeležnim grobovima iza kapele.

Krajem istog leta, kada se jedne večeri vraćao sa južnog pašnjaka džipom, Bremen je video nekoga kraj hladnjače. Usporio je dok je vozio kraj ambara, ne prilazeći samoj hladnjači, ali radoznao. Nijedan pas nije bio napolju.

Petnaest jardi dalje, pored bočne strane hladnjače, gde se mnoštvo creva spuštalo iz rezervoara sa vodom, gospoj'ca Fajet Morgan kupala se pod tušem načinjenim od vatrogasnog creva, uključenog na spori protok vode, i dodatnog raspršivača. Bremen je na sekund nije prepoznao sa mokrom kosom, slepljenom pozadi, i licem okrenutim prema mlazu. Mišice i vrat bili su joj osunčani; ostatak je bio veoma, veoma beo. Kapi vode na njenoj bleđoj koži i stidnim dlačicama hvatale su večernju svetlost. Dok je on gledao, gospoj'ca Morgan je isključila vodu i posegnula za peškirom. Videla je Bremana u džipu i ukočila se, sa jednom rukom na peškiro, poluokrenuta prema njemu. Nije rekla ništa. Nije se prekrila peškirom.

Posramljen, Bremen klimnu glavom i produži. U retrovizoru džipa video je da gospoj'ca Morgan i dalje stoji tamo, kože veoma bele naspram oljuštene zelene boje hladnjače. Još se nije pokrila i posmatrala ga je.

Bremen nastavi da vozi.

Te noći Bremen je utonuo u san, sa isključenim erkondišnom i prozorima bez mrežice otvorenim kako bi mrtav pustinjski vazduh mogao da se uvuče unutra; a onda se probudio da ugleda prvu viziju.

Probudio se na zvuk violinskih žica koje rastežu i okidaju kvarni zubi. Bremen je seo u krevetu i zatrepao u ljubičastu svetlost koja je preplavila sobu kroz zanjihane kapke.

Senke kraj zida šaputale su. Bremen najpre pomisli da to neurograja reže zaštitnički prekrivač bele buke gospoj'ce Morgan, ali ovo nije bio dodir uma već samo... *zvuk*. Senke blizu tavanice šaputale su.

Bremen navuče na sebe vlažni čaršav, zglavaka pobeelih na belom pamuku. Senke su se kretale, odvajale se od šapata i klizile niže duž zidova koji su najednom potpuno pocrneli u silovitim naletima olujne svetlosti kroz prozore.

Sa zidova su se spuštali slepi miševi. Slepi miševi sa licima beba i staklastim očima. Zviždali su i mahali krilima.

Napolju, u ljubičastom besu, zvana su zvonila, a mnoštvo glasova pevalo je žalopojke iz praznih cisterni. Negde u blizini, možda ispod Bremenovog kreveta, zakukurika petao, a onda zvuk zamre u čegrtanje kostiju u suvoj čaši.

Slepi miševi sa licima beba puzali su naglavačke sve dok se nisu preturili na Bremenov krevet poput mnoštva uskoprcanih pacova sa kožnatim krilima i oštrim bebinjim osmesima.

Bremen vrisnu dok su se munje smenjivale, a grmljavina razvlačila pred kišom kao teška zavesa koja struže po starim daskama.

Sutradan Bremen nije jeo, kao da će mu post izlečiti grozničavi mozak. Nije bilo telefonskog poziva od gospoj'ce Morgan, niti jutarnje poruke zakačene za oglasnu tablu napolju.

Bremen ode južno do granice ranča, što je dalje mogao od hacijende, i poče da kopa rupe za novi deo ograde koji će stajati između šume i jezerceta. Bela buka urlala je oko njega.

Kod jedanaeste rupe, na dubini od gotovo tri stope, njegova bušilica nalete na lice.

Bremen pade na kolena. Zemlja u čeljustima bušilice za rupe bila je meka, crvena ilovača. Tamo je bilo i malo smeđeg mesa i bele kosti. Bremen uze ašov i proširi rupu, pretvorivši je u konusnu jamu.

Lice i lobanja bili su povijeni unazad, gotovo rastavljeni od belo obrubljenih kostiju vrata i ključnjače, kao da je zakopani čovek pokušavao da ispliva kroz tle prema vazduhu. Bremen iskopa grob što je pažljivije mogao, kao bilo koji arheolog koji je ikada prisustvovao nekom iskopavanju. Preko smrvljenog grudnog koša ležali su ostaci smeđe tkanine. Bremen pronade parčice leve šake tamo gde ju je plivač podigao; desne šake nije bilo.

Bremen stavi lobanju pozadi u džip i odveze se natrag do ranča, predomisli se neposredno pre nego što je došao u vidokrug hacijende, pa poveze oko niskog grebena kako bi neko vreme sedeo i slušao vetar kroz prozore kapele.

Kada se vratio u svoju pomoćnu zgradu u suton, telefon je zvonio.

Bremen se uvuče u krevet, okrenu lice prema grubom zidu i pusti ga da zvoni. Posle nekoliko minuta, buka prestade.

Bremen prekri uši dlanovima, ali buka uma nastavljala se kao veliki, beli vetar niotkuda. Kada se smrklo i kada su zvuci insekata odozdo, sa rečice, i odozgo, od hladnjače, silovito započeli, Bremen se okrenuo na leđa, upola očekujući da telefon ponovo zazvoni.

Aparat je bio nem. Kraj njega, čudnovato svetlucava na iveru mesečine kroz kapke, lobanja ga je gledala sa svog mesta na daščanom stolu. Bremen se nije sećao da ju je uneo.

Bilo je bliže ponoći nego zori kada je telefon zaista zazvonio. Bremen ga je na trenutak proučavao pogledom, polubudan, pomislivši u zbunjenoj sekundi da ga to zove lobanja.

On ode bos preko grubih dasaka. "Halo?"

"Dođi u kuću", šapnu gospoj'ca Morgan. U pozadini, Bremen je mogao da čuje prigušene zvuke stera kao glasove koji pevaju u suvim cisternama. "Smesta dođi u kuću", reče ona.

Bremen spusti slušalicu, iziđe kroz vrata i krenu naviše po mesečini prema lavežu pasa.

24. OČI

Džeremi i Gejl vole jedno drugo sa strašću koja ih ponekad oboje plaši.

Džeremi joj jednom ukazuje na to da je njihov odnos poput jedne od plutonijumskih kuglica implodiranih u Lorens-Lajvermorovoj Laboratoriji pod stotinu lasera na sfernoj školjci koji gađaju ka njenoj unutrašnjosti, terajući molekule plutonijuma sve bliže jedan drugome sve dok više ne bude mesta između pojedinih atoma, pa kuglica najpre implodira, a zatim eksplodira u vodoničnoj fuziji. Po teoriji, kaže on. Kontrolisana fuzija još nije postignuta u praksi, kaže on.

Gejl mu predlaže da pronade neku romantičniju metaforu.

Ali kasnije, kada razmišlja o tome, ona vidi tačnost njegovog poređenja. Njihova bi ljubav možda bila nestalna, neuravnotežena bez njihove sposobnosti, i zamrla bi posle kratkog poluživota, ali krajnje deljenje dodira uma i 'teranje ka unutra' hiljade iskustava koja su svakodnevno delili implodiralo je njihovu strast u vatrenu silovitost koja se retko pronalazi igde izvan zvezdanih srži.

Postoji bezbroj izazova za tu bliskost: ljudska potreba za privatnošću prema kojoj oboje moraju da naprave toliki kompromis, ravnoteža Gejline emocionalne, umetničke, intuitivne ličnosti sa Džeremijevim stabilnim, ponekad previše temeljnim pogledom na stvari, i trenje izazvano time što suviše znaju o osobi koju vole.

Džeremi jednog prolećnog dana vidi prelepu mladu ženu u kampusu - ona se naginje da podigne neke knjige kada joj vetar nosi i podiže suknju - i taj jedan oštri erotski trenutak opipljiv je za Gejl četiri sata kasnije kao što bi za drugu ženu bio parfem ili mrlja od ruža na okovratniku.

Oni o tome zbijaju šale. Ali ne šale se kada se kod Gejl javi kratka, ali opsesivna privlačnost

prema pesniku po imenu Timoti, sledeće zime. Ona pokušava da egzorcira osećanja, ili bar da ih blokira iza malih ostataka štita uma koji je još ostao između nje i Džeremija, ali njena emocionalna indiskrecija mogla bi isto tako biti i neonski znak u mračnoj sobi. Džeremi to smesta oseća i ne može da sakrije svoja osećanja - uglavnom povređenost, a zatim i izvesnu morbidnu opčinjenost. Mesec dana kratka, ali sve slabija privlačnost koju Gejl oseća prema pesniku leži između nje i njenog muža poput hladne oštrice mača u noći.

Gejlina sloboda u osećanjima možda je upravo spasla Džeremijev razum - on ponekad to i kaže - ali u drugim prilikama naleti osećanja odvrću ga od predavanja, razmišljanja, od njegovog rada. Gejl se izvinjava, ali Džeremi se i dalje oseća kao mali čamac na uzburkanom moru Gejlinih jakih osećanja.

U nemogućnosti da se sam priseti poezije, Džeremi pretražuje Gejline misli kako bi došao do slika koje bi mogle da je opišu. Često ih nalazi.

Posle njene smrti, upravo jednu od tih pozajmljenih slika on deli sa njom dok joj rasipa pepeo po obali. Iz poeme Tiodora Retkea:

Sećam joj se uvojaka, klonulih i vlažnih poput
pipaka;
I pogleda brzog, osmeha sa strane, k'o u štuke;
I kako su joj laki slogovi, kad se jednom natera na govor, iskakali iz ustiju,
A ona njima balansirala u radosti svojih misli,
Carić-ptica, srećna, sa repom na vetru,
Dok od njene pesme drhte male i velike grane,
Hlad je sa njom pevao;
Lišće, šapata pretvorenog u poljupce,
A i plesan je pevala u beličastim dolovima pod ružom.
Oh, kad je tužna bila, bacala se
u tako čistu dubinu,
Da je čak ni otac ne mogaše naći;
Sa trskom uz obraz,
Uz talasanje najčistije vode.

Vrapčiću moj, nema te tu,
Da čekaš kao paprat, praveć' bodljikavu senku.
Bokovi vlažnog stenja ne mogu me utešiti,
Nit' mahovina, umotana dok zamire svetlost.

Da samo mogu da te prenem iz sna,
Obogaljena moja draga, golubice plašljiva.
Nad ovim vlažnim grobom govorim reči svoje
ljubavi...

Neuralna istraživanja Džejkoba Goldmana šalju Džeremija u kraljevstva matematike koja bi inače istraživao površno, ako bi ih uopšte i istraživao, i koja mu sada, u poslednjim mesecima pre početka Gejline bolesti, ispunjavaju i menjaju život.

Matematika haosa i fraktali.

Kao i većina modernih matematičara, Džeremi je čačkao po nelinearnoj matematici; kao i većina modernih matematičara, on više voli klasični, linearni mod. Mračno polje matematike haosa, manje od dve decenije staro kao ozbiljna disciplina, Džeremiju je izgledalo privremeno i čudnovato jalovo pre nego što ga je tumačenje Goldmanovih holografskih podataka poslalo naglavačke u oblasti i izučavanja haosa. Fraktali su bili one pametne stvarčice koje su primenjeni matematičari koristili za svoju kompjutersku grafiku - za kratku scenu u jednom od onih filmova

o *Zvezdanim stazama* na koje ga je Gejl vukla, za poneku ilustraciju u *Naučnom Amerikancu* ili u *Matematičkoj inteligenciji*.

On sada sanja o matematici haosa i fraktalima.

Šredingerove talasne jednačine i Furijeova analiza ljudskih holografskih modela misli odvele su ga u ovu šumu haosa i Džeremi sada shvata da se u toj šumi udobno oseća. Prvi put u životu i karijeri, Džeremi žudi za kompjuterskim vremenom: on najzad donosi moćni PC 386 pojačan CD ROM-om u *sanctum sanctorum* svoje radne sobe kod kuće i počinje da traži vreme na glavnom univerzitetskom računaru. To nije dovoljno.

Džekob Goldman kaže da može da pusti Džeremijev program haosa kroz jedan od MIT Krej X-MP, i Džeremi noćima bdi u iščekivanju. Posle završetka programa - četrdeset dva minuta kompjuterskog vremena, prave večnosti za dragoceno vreme Kreja - rešenja su polovična, nepotpuna, uveseljavajuća i zastrašujuća zbog svog potencijala. Džeremi shvata da će im trebati nekoliko Krejeva i više nadarenih programera. "Daj mi tri meseca", kaže Džekob Goldman.

Naučnik ubeđuje nekoga u Bušovoj administraciji da je njegov rad na nervnim putevima i holografskoj funkciji pamćenja od važnosti za dugotrajno istraživanje avijacije u kokpitu poboljšanom 'virtualnom stvarnošću', i posle deset nedelja on i Džeremi dobijaju pristup povezanim Krejevima i programere da pripreme podatke.

Ishodi su kodirani u čistoj matematici - čak su i dijagrami nečitki za bilo koga ispod statusa matematičkog istraživača - i Džeremi provodi letnje večeri u svojoj radnoj sobi, poredeći sopstvene jednačine sa elegantnim Krejevim dijagramima Nejasnih Atraktora Kolmogorova koji izgledaju kao secirane gliste iz rova Mindanao, ali pokazuju iste kvaziperiodične interferometarske obrasce, mora haosa i ostrva rezonanse koje je njegova jadona matematika predvidela.

Džeremi izvodi Poankareove odeljke sudaranja i rušenja talasa verovatnoće, a Krej-mašine - koje se kreću kroz fraktalne predele koje se Džeremi uopšte ne nada da će shvatiti - vraćaju gomile čvrstih podataka i kompjuterske slike koje liče na fotografije nekog dalekog vodenog sveta gde su indigo mora prošarana ostrvima u obliku morskog konjića, u mnoštvu boja i beskrajnu topološke složenosti.

Džeremi počinje da shvata. Ali baš kao što je to za njega srastanje... baš kao što Džekobovi podaci, Krejeve fraktalne slike i divne i strašne jednačine haosa na njegovoj tabli počinju da konverguju... stvari u 'stvarnom' svetu počinju da se raspadaju. Najpre Džekob. Onda Gejl.

Tri meseca posle njihove prve posete klinici za plodnost, Džeremi odlazi kod svog lekara na periodični pregled. Džeremi slučajno pominje testove kroz koje Gejl prolazi i njihovu tugu što nemaju dete.

"A obavili su samo jednu analizu semena?" pita doktor Leman.

"Mmmm?" kaže Džeremi dok zakopčava košulju. "O, da... pa, predložili su da dođem na još koju, ali bio sam veoma zauzet. Plus, ona prva bila je prilično konkluzivna. Nema problema."

Doktor Leman klima glavom, ali se malo mršti. "Sećaš li se broja spermatozoida?"

Džeremi spušta pogled, neobjašnjivo posramljen. "Uh... trideset osam, mislim. Da."

"Trideset osam miliona po milimetru?"

"Da."

Doktor Leman ponovo klima glavom i odmahuje rukom. "Nemoj još da oblačiš košulju, Džeremi. Proveriću ti još jednom krvni pritisak."

"Zar je bilo problema?"

"Ne", kaže doktor Leman dok mu podešava manžetu. "Da li su ti na klinici za plodnost rekli da najviše vole broj od četrdeset miliona po milimetru sa najmanje šezdeset posto spermatozoida koji pokazuju dobro kretanje sa napredovanjem?"

Džeremi okleva. "Mislim da jesu", kaže. "Ali rekli su da je to verovatno malo niži prosek zato što Gejl i ja... pa, nismo baš apstinirali punih pet dana pre testova i..."

"I rekli su ti da dođeš na još nekoliko testova da se izvadi prosek, ali takođe i da je gotovo

sasvim sigurno da tu nema mesta za brigu i da je problem verovatno kod Gejl?"

"Tačno."

"Skinij gaćice, Džeremi", kaže doktor Leman.

Džeremi to čini i oseća pomalo muški stid dok mu doktor pregleda mošnice.

"Zatvori prstima nos i usta", naređuje doktor Leman. "Da, tako je... da vazduh uopšte ne ulazi... a sad se povi kao da pokušavaš da isprazniš creva."

Džeremi želi da skloni ruku kako bi se našalio, ali odlučuje da to ne učini. Saginje se.

"Ponovo", kaže doktor Leman.

Džeremi se trza od lekarevog pritiska.

"U redu, opusti se. Možeš navući gaćice." Doktor prilazi polici, skida plastičnu rukavicu, baca je u đubre i pere ruke.

"Šta je to bilo, Džone?"

Leman se polako okreće. "To je poznato kao Valsalvin manevar. Jesi li osetio pritisak tamo gde sam ti držao prst na veni sa obe strane testisa?"

Džeremi se osmehuje i klima glavom. Osetio je, nego šta.

"E, kada sam pritisnuo tamo dole, mogao sam da osetim kako ti krv teče kroz vene... ali u pogrešnom smeru, Džeri."

"U pogrešnom smeru?"

Doktor Leman klima glavom. "Prilično sam siguran da imaš varikozne spermatične vene kako u levom, tako i u desnom testisu. Iznenaden sam što to nisu proverili na kinici za plodnost."

Džeremi oseća kako ga zapljuskuje talas napetosti i lepljivosti. Pomišlja na sve one ponižavajuće testove kroz koje je Gejl prošla proteklih nekoliko nedelja... Na sve one testove koji je još očekuju. Nakašlja se. "Da li bi te... te varikozne vene... da li bi one mogle da štete našim izgledima da imamo dete?"

Doktor Leman naslanja se na policu i skršta ruke. "One bi mogle predstavljati ceo problem, Džeri. Ako je to bilateralna variočela, onda ona sasvim izvesno spušta pokretljivost spermatozoida, kao i njihov pravi broj."

"Mislite da je trideset osam miliona na klinici bila anomalija?"

"Verovatno", kaže doktor. "A kladim se da su izučavanja pokretljivosti loše urađena. Kladio bih se da se manje od deset posto spermatozoida kreće kako treba."

Džeremi oseti da u njemu narasta nešto kao gnev. "Zašto?"

"Variočela - jedan od onih varikoznih vena u tvojim testisima - jeste kvar na jednom od ventila u spermatičnoj veni koji prouzrokuje da krv teče natrag iz bubrega i adrenalna u same testise. To podiže temperaturu u mošnicama..."

"Što smanjuje proizvodnju spermatozoida", dovršava Džeremi.

Doktor Leman klima glavom. "Krv takođe nosi visoku koncentraciju otrovnih metaboličkih supstanci poput steroida, koji još više koče proizvodnju spermatozoida."

Džeremi zuri u zid tamo gde se nalazi samo jevtina grafika Normana Rokvela koja prikazuje seoskog lekara koji osluškuje otkucaje srca nekog deteta. I dete i lekar su karikature ružičastih obraza. "Možeš li izlečiti variočelu?" pita on.

"Postoji operacija", kaže doktor Leman. "Kod muškaraca čiji je broj spermatozoida preko deset miliona po milimetru... što je kategorija u koju se ti izgleda uklapaš... obično postoji veoma dramatično poboljšanje. Mislim da je brojka negde oko osamdeset pet do devedeset odsto. Morao bih da proverim."

Džeremi pomera pogled sa Rokvelove grafike i zuri u svog lekara. "Da li predlažeš nekoga ko bi to mogao da uradi?"

Doktor Leman širi ruke i drži dlanove na udaljenosti od šest do osam inča u gestu modeliranja. "Mislim da bi najbolje bilo, Džeri, da se vratiš na kliniku, da im kažeš da sumnjamo na bilateralne variočele, da ih pustiš da obave druge testove spermatozoida i preporučite dobrog hirurga za operaciju." On spušta pogled na listu na tablici. "Danas smo vadili krv, pa ću upozoriti laboratoriju na broj hormona - na testosteron, naravno, ali i na hormon za stimulaciju limfne

žlezde i luteinski hormon iz hipofize. Moja pretpostavka je da će njihov broj biti mali i da će te kategorisati kao marginalno plodnog ili neplodnog." On tapše Džeremija po leđima. "Teške reči, ali dobre vesti, u stvari, zato što su prognoze za dobijanje dece posle operacije veoma dobre. Mnogo bolje nego kod većine ženskih problema sa plodnošću."

Doktor Leman okleva i Džeremi u njegovim mislim čita oklevanje da kritikuje kolege, ali on konačno ipak kaže: "Problem je u tome, Džeri, što toliko tih lekara sa klinika za plodnost zna da je u devedeset odsto slučajeva uzrok ženski sistem. Izgube naviku da pažljivo pregledaju muškarca kada jednom stigne broj spermatozoida. To je neka vrsta profesionalne kratkovidosti. Ali sada, pošto znaju za variočelu..." On zastaje na vratima i posmatra Džeremija kako ponovo zakopčava košulju. "Želiš li da im javim za ovo?"

Džeremi okleva samo sekund. "Ne. Ja ću im reći. Verovatno će me pozvati zbog tvojih nalaza."

"Fino", kaže doktor Leman, spreman da ode sledećem pacijentu. "Džen će ti javiti za rezultate testa krvi sutra popodne. Imaćemo sve te podatke spremne za slanje na kliniku, kada ih budu zatražili."

Džeremi klima glavom, navlači sportsku jaknu i izlazi kroz čekaonicu na otvoreni vazduh. Dok se vozi kući, već priprema štit uma da pokopa činjenicu o variočelama. *Samo nakratko*, govori sam sebi dok uobličava nepropusni štit uma, a onda ga prekriva nasumičnim mislima i slikama kao traper koji prekriva jamu lišćem i granjem. *Samo nakratko, dok ne razmislim o ovome.*

I još dok radi na tome da zaboravi na ono što je saznao, zna da laže.

25. NEMA TU OČIJU

Bremen se popeo uzbrdo po mraku, pored džipa parkiranog nekoliko jardi dalje od mesta gde ga je ostavio, pored rotvajlera koji su lajali u svojoj štenari - nikada noću nisu ostajali u štenari - i kroz otvorena vrata hacijende.

Unutrašnjost je bila slabo osvetljena, ali ne i mračna; svetlost je dopirala od jedne jedine mesingane svetiljke-svećnjaka i prosipala se hodnikom iz spavaće sobe gospoj'ce Morgan. Bremen je osećao njeno prisustvo, topli nalet bele buke koji je rastao kao sve glasniji, nepodešeni radio. Od toga je osećao vrtoglavicu i blagu mučninu. Takođe i uzbuđenje. Kao da je mesečar, Bremen prođe kroz nemu sobu i krenu hodnikom. Napolju, psi su prestali sa svojim divljim lavežom.

Svetla u spavaćoj sobi gospoj'ce Morgan bila su isključena, osim jedne sijalice od dvadeset pet vati u svetiljki na stolu, a ona je bila prekrivena nekom tkaninom koja je propuštala samo delić ružičaste svetlosti. Bremen zastade na trenutak na vratima, osetivši kako mu se ravnoteža opasno pomera, kao da se nalazi na rubu neke duboke, kružne jame. Onda kroči napred i dopusti sebi da padne u navalu bele buke.

Krevet joj je bio sa baldahinom, prekriven prozračnom gazom koja je hvatala ružičastu svetlost u sjaju svilenkaste mreže. Mogao je da je vidi na suprotnoj strani, dok je svetlost oticala kraj nje, i telo joj je bilo meko i vidljivo pod sopstvenim tankim naborima otvorene čipke. "Uđi", šapnu ona.

Bremen uđe, gazeći nesigurno kao da su mu i vid i ravnoteža oštećeni. Krenuo je oko kreveta kada se ponovo začuo glas gospoj'ce Morgan iz senki. "Ne, ostani tamo na sekund."

Bremen zastade, zbunjen, na rubu buđenja. Tada vide njen pokret - razdvajanje čipkastih zavesa kreveta, naginjanje napred prema čaši ili nekom niskom sudu na noćnom stočiću, kratki pokret ruke, ustiju, i brzo povlačenje. Senke njenog lica izgledale su preuređene.

Ona nosi zubnu protezu, pomisli on, osetivši žalac osećanja potpuno stran u njegovim mislima o gospoj'ci Morgan. *Zaboravila je da ih stavi.*

Ona ga ponovo pozva napred više pokretom ručnog zgloba nego prstiju. Bremen obiđe oko kreveta do suprotne strane i njegovo telo baci novu senku na osobu koja je tamo ležala, pa ponovo zastade, nesposoban da krene napred ili natrag. Možda je žena ponovo progovorila, ali

Bremenova čula bila su puna usijane rike njenog uma. Ona ga je šibala kao bujica vode tople poput krvi, izbačena iz nekog skrivenog hidranta, rastrojivši ga još više nego što je bio sekund ranije.

On posegnu za zavesama kreveta, ali njeni dugački, snažni prsti odgurnuše mu ruke. Ona se nagnu napred na laktovima u pokretu istovremeno mačjem i ženstvenom i pomeri lice ka njegovim nogama. Dok su joj ramena razdvajala zavese, Bremen shvati da može jasno da joj vidi dojke kroz proreze spavačice, ali ne i lice, tako skriveno senkama i teškim pramenovima kose.

Baš dobro, pomisli on i zatvori oči. On pokuša da misli na Gejl, da se seti Gejl, ali nalet bele buke terao je sve misli osim one o malaksalosti i predaji. Senke sobe kao da su se pomerile oko njega u poslednjem trenutku pre nego što su mu se kapci spustili.

Gospoj'ca Morgan mu stavi jedan dlan na stomak, drugi na butinu. Bremen zadrhta kao nervozni čistokrvni ždrebac koga pregleda grubi veterinar.

Ona mu raskopča kaiš, spusti mu patent zatvarač.

Bremen se tada pokrenu, da se nagne ka njoj, ali njena leva ruka vratila mu se na stomak, zadržavši ga, ukočivši ga u mestu. Buka uma sada je bila uragan bele statike i šibala ga je u svim dimenzijama. On se zaljulja na nogama.

Jednim jednim, gotovo ljutitim pokretom, gospoj'ca Morgan mu svuče pantalone niz kukove. Osetio je svežiji vazduh, a onda i njen topli dah na sebi, ali još nije otvarao oči. Bela buka udarala ga je po mozgu poput nevidljivih pesnica.

Ona ga pomazi, obuhvati mu prstima testise kao da ih podiže za poljubac, a onda pređe toplom šakom sa hladnim nohtima gore-dole po njegovom još mlitavom penisu. On jedva da se iole uzбудio, mada su mu se mošnice grčile kao da pokušavaju da mu se podignu u telo. Pokreti joj postaje tečni i žurni, više zbog njene potrebe nego zbog njegove. Bremen oseti kako joj se glava spušta, oseti dodir obraza na butini, svilenkastu kosu i toplinu njenog čela na izbočini njegovog donjeg stomaka, a onda šibajuća buka uma oslabi, zatim prestade, i on se nađe u oku uragana.

Bremen vide.

Ogoljeno meso i rebra sirovih rubova okačena o kuke. Kez u riktusu i zamrznute oči pod belim mrazom. Bebe useljeničke porodice na sopstvenom nizu kuka, lagano se okreću na ledenom lahoru...

"Isuse!" On se nagoniski povuče i otvori oči u trenutku kada se njena usta zatvoriše sa metalnim škljocanjem. Bremen ugleda sjaj čelika brijača između crvenih usana i zatetura se unazad samo da bi udario o noćni stočić, srušivši svetiljku i poslavši visoke senke u let.

Gospoj'ca Morgan otvori čelikom obložene vilice i suknu ponovo napred, povivši ramena i isturivši glavu kao neka drevna kornjača koja se izvlači iz oklopa.

Bremen se baci udesno i udari o zid, izmigoljivši se u stranu tako da mu njen ujed širom otvorenih ustiju promaši genitalije, ali mu odgrize okrugli komad leve butine, tik iznad butne arterije. On se zapilji u krv koja je poprskala zavese na ružičastom svetlu i zasula kapima naviše okrenuto lice gospoj'ce Morgan.

Ona povi vrat u nečemu nalik na orgazam i ekstazu, očiju razrogačenih i slepih, ustiju otvorenih u gotovo savršenom krugu, i Bremen vide zdravu ružičastu boju desni zubne proteze kao i sečiva brijača usađena u plastiku. Njegova krv joj je poprskala crvene usne i plavi čelik. Dok je otvarala usta šire za novi napad, on primeti da su sečiva postavljena u koncentričnim krugovima, kao zubi ajkule.

Bremen skoči ulevo, i sam slep od mentalnih slika koje su se sada kovitlale u oku uragana buke uma, tresnu ponovo o sto i svetiljku, pa najednom uzmače dok su mu čelični zubi gospoj'ce Morgan sekli rep košulje, kožni kaiš i tanje meso na boku, zagrebavši kost pre nego što su se povukli, dok je ona tresla glavom kao pas sa pacovom u ustima.

Bremen oseti ledeni šok, ali ne i bol, a onda povuče farmerke naviše i ponovo skoči - ne postrance, gde bi ga sasvim sigurno saterala u zamku, već pravo preko nje - usadivši desno stopalo u njena krsta kao planinar koji je pronašao kamen za gaz u varljivim brzacima, povukavši za sobom krevetske zavese, zatim zamlatara kroz nove zavese na drugoj strani i pade, dočekavši

se teško na laktove, pa poče da puži prema vratima dok se ona obrtala, migoljila i hvatala ga otpozadi za noge.

Tada ga prože bol u butini i boku, oštar kao električni šok za nerve njegove kičme.

Prenebregao je to i zapuzao prema vratima, uz osvrtnje.

Gospoj'ca Morgan je sebi progrizla put kroz zavese od gaze i puzila je na podu za njim uz glasno grebanje nalakiranih noktiju po golim daskama poda. Proteza joj je isturila vilice napred u gotovo likantropskoj žudnji.

Bremen je ostavljao krvavi trag po daskama poda, a žena kao da ga je njušila dok ga je sledila preko klizavog drveta.

On ustade i potrča, odbijajući se od zidova hodnika i nameštaja dnevne sobe, ostavi crvenu mrlju na kauču kada se preturio preko njega, ponovo ustade i skoči ka vratima. Onda se nađe napolju, u noći, udišući hladan vazduh i pridržavajući farmerke jednom rukom, dok je drugom stiskao krvavi bok i trčao nizbrdo sa ukrućenom nogom.

Rotvajleri su pomahnitali iza visoke žice i skakali su i režali. Bremen začu smeh i okrenu se, i dalje u trku; gospoj'ca Morgan nalazila se na mutno osvetljenim vratima, u potpuno prozirnoj spavaćici, i telo joj je izgledalo visoko i snažno.

Smejala se kroz sečiva brijanja u ustima.

Bremen vide dugački predmet u njenim rukama baš kada je načinila poznati pokret i on ču nezamenljivi zvuk pumpanja sačmarice sa punjenjem od šesnaest kuglica. Pokuša da krivuda, ali rana na nozi usporavala ga je i njegovo krivudanje pretvori se u niz nespretnih posrtaja, kao da to Limeni Čovek, poluzarđao, pokušava da oprtči baze u bezbolu. Bremen se i plakalo i smejalo, ali nije učinio ni jedno ni drugo.

On baci pogled natrag i vide kako se gospoj'ca Morgan naginje unutra; generator pozadi, iza hladnjače, zabruja jače i najednom prilazni put ispod hacijende, oblast oko pomoćne zgrade, ambar i prvih tri stotine stopa polja ispod kuće nađoše se okupani u blesku kada ogromne lučne svetiljke pretvoriše noć u dan.

Ona je ovo već radila. Bremen je slepo trčao prema pomoćnoj zgradi i džipu, ali onda se seti da je vozilo bilo pomereno i da je gospoj'ca Morgan sasvim sigurno izvukla razvodnu kapu ili nešto podjednako neophodno. On pokušava da joj pročita misli - koliko god ta zamisao bila odbojna - ali bela buka se vratila, glasnija nego ikada. Ponovo je bio u uraganu.

Ona je ovo već radila. Toliko puta. Bremen je znao da će ga, ukoliko bude pobegao ka reci ili auto-putu, ona sustići džipom ili 'Tojotom.' Pomoćna zgrada očigledno je bila zamka.

Bremen se zaustavi na jarko osvetljenom šljunku i zakopča farmerke. Pognu se da pogleda rane na nozi i boku i umalo se ne onesvesti; srce mu je tako snažno lupalo da je mogao da ga čuje kao divljanje koraka iza sebe. Bremen poče da diše duboko, sporo, i suprotstavi se crnim tačkama koje su mu se pojavile pred očima.

Farmerke su mu bile natopljene krvlju i obe rane još su krvarile, ali nijedna nije izbacivala krv kao što bi to činila arterija. *Da je bila arterija, bio bih mrtav.* Bremen se suprotstavi lakoći koju je osećao u glavi, uspravi se i ponovo pogleda ka hacijendi šezdeset jardi iza njega.

Gospoj'ca Morgan je navukla farmerke i svoje visoke radne čizme, i izišla na verandu. Na gornjem delu tela imala je samo okrvavljenu spavaćicu. Usta i vilica izgledali su joj drugačije, ali Bremen je bio predaleko da bi bio siguran da je izvadila protezu.

Ona otvori kutiju sa prekidačem strujnog kola na južnom kraju verande i nove lučne svetiljke poskakaše niz rečicu, duž prilaznog puta.

Bremen se osećao kao da stoji u praznom koloseumu, osvetljenom za noćnu igru.

Gospoj'ca Morgan podiže sačmaru i opali nonšalantno ka njemu. Bremen skoči u stranu, iako je znao da se nalazi izvan kritičnog dometa sačmarice. Zrna zasuše šljunak u blizini.

On se ponovo osvrnu, boreći se sa panikom koja se pridružila urlanju bele buke da mu pomrači misli, a onda krenu levo, prema gromadama iza hacijende.

Nove lučne svetiljke popališe se iza stenja, ali Bremen nastavi da se penje, osetivši da je rana na nozi ponovo počela da mu krvari. Osećao se kao da mu je neko pokupio meso sa kuka

kašikom za sladoled obrubljenom brijačima.

Iza njega, začu se drugi pucanj iz sačmarice i zavijanje kada je gospoj'ca Morgan pustila pse.

26. OČI

Nekoliko nedelja pre nego što će Gejline glavobolje dobiti dijagnozu tumora na mozgu, Džeremiju dobija sledeće pismo od Džekoba Goldmana:

Najdraži moj Džeremi:

Još pokušavam da se sredim posle tvoje i Gejline poslednje posete i ishoda tvoje ponude da 'budete zamorčići' za duboko kortikalno snimanje. Rezultati su i dalje - kao što smo razgovarali lično i telefonom prošlog četvrtka - zapanjujući. Ne postoji druga reč.

Poštujem vašu privatnost i vaše želje, i neću više pokušavati da vas ubedim da mi se pridružite u izučavanju tog takozvanog dodira uma za koji vas dvoje kažete da ga osećate od puberteta. Da vaša jednostavna ispoljavanja te telepatije nisu bila dovoljno ubedljiva, DCM podaci koji i dalje pristizu bili bi dovoljni da svakoga uvere. Mene svakako jesu. Na neki način, osećam olakšanje što nećemo ići ovom obilaznicom u našem istraživanju, iako svakako uviđaš kakvu bombu ovo otkrovenje predstavlja za jednog starog fizičara koji je prešao u neuralne istraživače.

U međuvremenu, ispostavilo se da je najnovija matematička analiza koju si poslao poštom, iako mahom nerazumljiva za mene, još eksplozivnija bomba. U poređenju sa tim, Projekt Menheten može sasvim izvesno da izgleda kao tričarija.

Ako dobro razumem tvoju analizu fraktala i haosa (a, kao što kažeš, podaci jedva da ostavljaju mesta za neku alternativnu hipotezu), ljudski um prevazilazi i naše najsmelije snove o složenosti.

Ako je tvoj dvodimenzioni prikaz ljudske holografske svesti putem Pakard-Takensovog metoda pouzdan - a, ponovo, siguran sam da jeste - onda um nije naprosto samosvesni organ vasiona već (izvini zbog preteranog pojednostavljenja) njen krajnji arbitar. Razumem tvoju upotrebu termina haosa 'čudni atraktor' kao opis uloge uma u stvaranju fraktalnih 'ostrva rezonanci' u haotičnom moru kolabirajućih talasa verovatnoće, ali još je teško zamisliti vasionu koja većinom nema oblika izuzev onoga koji joj nameće ljudsko posmatranje.

Ali ono zbog čega sam napravio stanku jeste scenario alternativne verovatnoće koji otvara raspravu na kraju pisma. (Toliko, u stvari, da sam prekinuo eksperimente dubokog kortikalnog snimanja sve dok nisam razmislio o tautološkim implikacijama ove veoma moguće plauzibilnosti.)

Džeremi, zanima me sposobnost koju ti i Gejl delite: koliko je česta, koliko njenih gradacija postoji, koliko je ona osnova ljudskog iskustva.

Sećaš se kada smo pili moj skoč star dvadeset godina posle prvih rezultata tvog i Gejlinog DK snimanja i kada si objasnio osnovu za anomalije: ja sam sugerisao - ne posle prvog pića, ako se tačno sećam - da su možda neki veliki umovi u ljudskoj istoriji delili takav tip 'univerzalnog interferometarskog' uma. Tako su Gandi i Ajnštajn, Isus i Njutn, Galileo i moj stari prijatelj Joni fon Nojman, posedovali sličan (ali očitno pomalo različit) oblik 'dodira uma' kojim su mogli da odgovaraju rezonancom na različite vidove postojanja - na fizičku podlogu vasiona, psihološke i moralne podloge našeg malog ljudskog dela vasiona - šta god.

Sećam se da ti je bilo neprijatno. To nije bio moj naum u predlaganju te mogućnosti i nije mi sada naum da ponovim tu hipotezu.

Mi smo - svi mi - oči vasiona. Vi sa tom neverovatnom sposobnošću, bilo da ste blagosloveni da vidite šta je u srcu ljudske duše ili u srcu same vasiona, jeste mehanizam kojim te oči dovodimo u žižu i upravljamo pogled.

Pomisli, Džeremi: Ajnštajn je izveo svoje 'Gedanken Experimenten' i vasiona je stvorila novu granu verovatnoće kako bi se uskladila sa našim proširenim vidicima. Talasi verovatnoće koji se razbijaju na suvoj plaži večnosti.

Mojsije i Isus ugledali su nova kretanja onih zvezda koje vladaju našim moralnim životom, a vasiona je stvorila alternativne stvarnosti kako bi to posmatranje opravdala. Rušenje talasa

verovatnoće. Ni čestica, ni talas, sve dok posmatrač ne uđe u jednačinu.

Neverovatno. A još neverovatnije je tvoje tumačenje Everetovog, Vilerovog i Devitovog rada. Svaki trenutak takvog 'dubokog gledanja' stvara razdvojene i podjednako verovatne vasionne. One koje nikada ne možemo da posetimo, ali možemo da ih stvorimo u trenucima velikih životnih odluka u ovom kontinuumu.

Negde, Džeremi, pogrom nije postojao. Moguće je da negde moja prva žena i porodica još žive.

Moram da razmislim o ovome. Javiću se tebi i Gejl vrlo brzo. Moram da razmislim o ovome.

Najiskrenije tvoj,
Džejkob

Pet dana posle prijema pisma, Džeremija i Gejl usred noći poziva Rebeka, Džejkובהva kćer. Džejkob Goldman je nešto ranije večerao sa njom, a onda se povukao u svoju kancelariju da 'dovrši neki rad na podacima'. Rebeka je obavila neke poslove kod kuće i vratila se u kancelariju u ponoć.

Džejkob Goldman je izvršio samoubistvo 'Lugerom' koji je držao u poslednjoj ladici svog stola.

27. OČIJU NEMA TU

Hramljući, i dalje krvareći, Bremen se teturao uzbrdo prema hladnjači i gromadama iza nje. Lučne svetiljke upalile su se sada svuda na imanju i jedina mesta sa senkama bila su u procepima i pukotinama između stenja. Iza njega, rotvajleri su bili slobodni i Bremen je mogao da čuje Doplerov efekt njihovog laveža dok su mu se približavali.

Ne u stene... ona i želi da tamo odeš.

Bremen stade u senci hladnjače, zadihan, upinjući se da ponovo otera tačke koje su mu se javile pred očima. *Sećanja... porodica ilegalnih meksičkih useljenika koje je pokupila kada im se kamion pokvario... psi su ih opkolili među stenama... gospoj'ca Morgan je dovršila posao lovačkom puškom odozgo, sa hrbata.*

Bremen odmahnu glavom. Psi su sada sišli sa puta i uspinjali su se kroz rastresiti škrljac i žbunje ka njemu. Bremen natera sebe da se priseti naleta bezumnih slika u onih nekoliko sekundi koje je proveo u oku uragana... sve je moglo da mu pomogne.

Oči obrubljene mrazom... crvena rebra kroz zamrznuto meso... desetak grobnica tokom godina... plač i molbe odbegle devojke tog leta '81. pre nego što se sečivo spustilo ka njenom povijenom vratu... obred pripremanja hladnjače.

Psi su dolazili u skokovima uz padinu, a lavež im je menjao boju u nešto žurnije i neposrednije. Bremen je sada jasno mogao da im vidi oči. Ispod, na svetlosti, gospoj'ca Morgan podiže sačmaricu i krenu za psima naviše.

27-9-11. Večnih nekoliko sekundi Bremen je video samo brojeve kako lebde, važni, deo obreda... ali nije mogao da im odredi značenje. Psi su sada bili petnaest jardi od njega i režali su kao jedna zver sa šest glava.

Bremen se usredsredio, a onda obrnuo oko ose i pojurio ka hladnjači udaljenoj dvadeset stopa. Teška metalna vrata bila su obezbeđena debelom metalnom kopčom, teškim lancem i masivnom bravom sa kombinacijom. Bremen zavrte bravu dok su psi ubrzavali uzbrdo iza njega. 27-9-11.

Prvi od pasa skoči baš kada je Bremen strgao lanac sa kopčom i otvorio bravu. On se izmače, zamahnuvši pri tom lancem dugačkim četiri stope. Rotvajler odlete dok su ostali kidisali, presekaвши mu već uzmak u savršenom polukrugu koji ga je prikovao za vrata. Bremen je bio zapanjen kada je shvatio da i sam reži i pokazuje zube dok je zadržavao životinje vitlanjem lanca. Psi su uzimali, kao da se smenjuju u kidisanju na njegove noge i ruke. Vazduh je bio pun njihove pljuvačke i kakofonije ljudskog i psećeg režanja.

Uvežbani su da ne ubiju, pomisli Bremen kroz talase adrenalina. Još ne.

On pogleda pored glave najkrupnijeg rotvajlera i ugleda gospoj'cu Morgan koja se uspinjala kroz kadulju, sa puškom već u zgibu ramena. Vrištala je na pse. "Dole, prokleti bili, dole!" Ona svejedno opali iz sačmarice i psi odskočiše u stranu kada sačma grunu u betonski blok i odbi se od gornje trećine čeličnih vrata.

Na sve četiri, nedirnut pucnjem, Bremen gurnu teška vrata, otvori ih i otpuza u hladnu tamu. Iza njega, novi pucanj zabi se u vrata.

U ledenom crnilu hladnjače on ustade, zanese se na zasečenoj nozi i pokuša da pronade način da zapti vrata... rezu, polugu, bilo šta da priveže lanac. Nije bilo ničega. Bremen shvati da su vrata bila namenjena za otvaranje jednostavnim guranjem kad god su otključana spolja. On zapipa u potrazi za prekidačem za svetlo, ali na ledenim zidovima sa obe strane nije bilo ničega, kao ni iznad vrata.

Jedva čujno kroz debela vrata i zidove, zavijanje je prestalo kada je gospoj'ca Morgan došla do vrata, dreknula na rotvajlere kako bi se umirili i vezala ih. Vrata se otvoriše s trzajem.

Bremen se zatetura kroz tamu, odbijajući se od goveđih polutki, dok su mu se čizme klizale po ledom obloženom podu. Hladnjača je bila prostrana - najmanje četrdeset sa pedeset stopa - i desetine lešina visile su sa kuka koje su klizile po gvozdanim šipkama ispod tavanice. Dvadeset stopa unutra, Bremen zastade, pridržavajući se za goveđu polutku, dok mu je dah maglio meso blede od leda, i pogleda natrag ka ulazu.

Gospoj'ca Morgan je gotovo zatvorila vrata i samo je iver svetlosti osvetljavao njene noge i visoke čizme. Dva rotvajlera nemo su zatezala kožne pivoce pred njom, a kombinovani dah njih troje dizao se kao gusti oblak u vazduhu hladnijem od tačke zaleđivanja. Sa sačmarom pod rukom kojom je držala pivoce, gospoj'ca Morgan podiže nešto što je izgledalo kao daljinski upravljač za televizor.

Jarka fluorescentna svetla upališe se u čitavoj hladnjači.

Bremen trepnu, vide kako gospoj'ca Morgan podiže sačmaricu ka njemu, a onda se baci iza goveđe polutke kada je prasnuo pucanj. Sačma se zabi u zaleđeno meso i zasu uski hodnik između obešenih lešina, od kojih su se neki još ljuljali posle njegovog trapavog bega.

Bremen oseti kako ga nešto cima za desnu nadlakticu i pogleda krvave pruge koje su se tamo pojavile. Dahtao je, gotovo bez vazduha, i naslonio se na goveđe truplo kako bi došao do daha.

Nije to bilo goveđe truplo. Sa obe strane razdvojenih, ogoljenih rebara, videle su se bele dojke. Gvozdena kuka ulazila je neposredno iza ženine pogrbljene kičme, a izlazila kroz ključnjaču, odmah iznad mesta gde je telo bilo rasečeno i otvoreno. Njene oči, ispod naslage mraza, bile su smeđe.

Bremen se otetura, zanoseći se, preskačući otvorene redove, pokušavajući da zadrži trupla između sebe i gospoj'ce Morgan. Rotvajleri su sada lajali i režali, a ti zvuci bili su izobličeni zbog hladnog vazduha i dugačke prostorije od peščanika.

Bremen je znao da nema prozora i da u hladnjači postoje samo jedna vrata. Sada je bio blizu zadnjeg dela prostorije i kretao se levo od vrata, zato što je tamo bilo više lešina, ali mogao je da čuje grebanje psećih kandži po ledenom podu dok su se ovi upinjali da se otmu, a gospoj'ca Morgan se kretala ulevo sa njim i držala se prednjeg zida.

Bremen je još držao lanac, ali nije mogao da zamisli scenario u kome bi mogao da ga upotrebi, osim ako ona ne uđe u šumu okačenih lešina. Blizu zadnjeg zida, zamrznuta, blago zaljuljana tela bila su mahom mala - čitav red dece i beba, shvati Bremen - i tamo je za njega bilo malo zaklona.

Na sekund, vladala je tišina, a onda, kroz huku i riku bele buke njenog ludila, Bremen uhvati sliku njenog saginjanja i podeli sa njom pogled na sopstvene noge trideset stopa dalje ispod reda belocrvenih lešina.

On skoči baš kada je sačmarica grunula. Nešto ga tresnu po levoj potpetici dok je visio, okačen o desnu ruku, sa gvozdene kuke koja je prolazila kroz nešto što je ličilo na leš sredovečnog crnca. Čovekove oči bile su zatvorene. Posekotina u vratu bila je toliko široka i tako nazubljena da su njene smrznute ivice ličile na široki osmeh ajkule. Bremen se upinjao da ne ispusti lanac iz leve ruke.

Gospoj'ca Morgan viknu nešto nerazumljivo i pusti jednog od dva psa.

Bremen se pope više na zaljuljanom lešu dok je pas skakao duž klizavog prolaza i dok je gospoj'ca Morgan podizala sačmaricu.

28. OČI

U istom tom trenutku, više od hiljadu milja istočno, trinaestogodišnjeg slepog, gluvog, retardiranog dečaka po imenu Robi Bustamante tuče 'čika' koji je sa njegovom majkom živeo protekla četiri meseca. 'Čika' spava sa njegovom majkom i obezbeđuje joj 'krek' i heroin za pružanje raznih usluga.

Robijev zločin je u tome što još nije naučen na toalet u uzrastu od trinaest godina i što se usrao u gaće u vreme kada je 'čika' sam kod kuće sa dečakom. Čika, koji je došao od nekog gadnog Kolumbijca, pomahnitao je zbog Robijevog izgleda i smrada, grubo ga je digao iz jastucima postavljenog ugla sobička u kom je dečak ljuljao svog među i nemo klimao glavom sam sebi tokom noći, pa je počeo da ga udara u lice pesnicom koju Robi ne može ni da vidi.

Robi počinje da cvili čudnovatim falsetom i diže oduzete šake ka licu kako bi odvratio nevidljive udarce.

Čika zbog toga još više besni i krupni muškarac počinje da udara Robija iz sve snage, odbija nedelotvorne šake raširenih prstiju i treska dečaka po ustima, gnječi mu debele usne, izbija pokvarene prednje zube, lomi dečakov široki nos, mrvli jagodice i zatvara mu oči.

Robi pada u mlazu krvi koji prska po plesnivim tapetama, ali nastavlja da cvili falsetom i počinje da pljeska dlanovima po iskidanom linoleumu. Čika to ne zna, ali dete pokušava da pronađe svog među.

Neljudski zvuci guraju Čiku preko poslednjeg milimetra koji ga deli od linije ubistva i on počinje da šutira dečaka svojim čizmama marke 'Redvud' sa čeličnim špicevima, najpre u rebra, zatim u vrat, a onda, kada je Robi sklupčan u uglu i više ne cvili, u lice.

Čika se vraća sa crvenog mesta na koje je privremeno otišao i gleda odozgo slepog i gluvog dečaka, još sklupčanog u čošku, ali sada pod nemogućim uglovima - ručni zglobovi i kolena izbočeni su u pogrešnim smerovima, jedan prst diže se okomito unazad, pomodreo i išaran vrat iskrivljen je nenormalno na debelom, gnjecavom telu u pižami sa Nindža Kornjačama natopljenom mokraćom - i Čika zastaje. I ranije je ubijao.

Čika grabi Robija za čubu oštire, crne kose i vuče ga preko linoleuma, niz hodnik, i kroz malu dnevnu sobu gde MTV još dreči sa crnog televizora dijagonale od trideset dva inča.

Više se ne čuje falseto cvilež. Robijeve zgnječene usne ostavljaju trag pljuvačke i krvi po pločicama. Jedno slepo oko širom mu je otvoreno, a drugo nateklo i zatvoreno pod isečenom arkadom. Opušteni prsti odskakuju mu po pragovima na vratima i ostavljaju blede linije u crvenim mrljama koje stvara njegovo lice.

Čika otvara zadnja vrata, izlazi, gleda unaokolo, vraća se unutra i nogom gura Robija niz stepenice verande. Zvuk podseća na džak od dve stotine funti pihitija i razglavljenih kamenčića koji se prevaljuje niz šest drvenih stepenika.

Čika hvata Robija za lice premale pižame i vuče ga preko vlažne trave dvorišta. Dugmad puca i flanel se kida, Čika psuje, hvata Robija za nepodšišanu kosu i počinje ponovo da ga vuče.

Iza trule garaže, iza oborene ograde i napuštenog placa iza nje, pozadi, u mraku, pod brestovima sa kojih kaplje kiša, izvan ruba svetlosti gde se nekada nalazila šupa u visokoj travi nedaleko od reke, stoji nahereni poljski klozet. Niko ga ne koristi. Na izbledelom parčetu kartona prikucanom za vrata piše: N E U A I. Istruleli kanap vezan je oko kvake kako deca ne bi mogla da ulaze.

Čika kida konopac, stupa u mrak koji zaudara, čupa daske sa sedišta sa rupom, uvlači Robija, postavlja dečakovo telo u sedeći položaj, a onda stenje i upinje se da prevali masu u kojoj kao da nema kostiju preko ruba, tamo gde se nalazilo sedište. Gornji deo Robijeve pižame sa dizajnom Nindži Kornjača cepa se na ekseru i ostaje tamo dok njegovo telo klizi u mračnu jamu. Njegova bela stopala kao da mašu dok nestaju u rupi. Zvuk sa dubine od deset stopa tečan je i gnjecav.

Čika izlazi u mrak, očito sa olakšanjem što ponovo udiše svež vazduh, obazire se, ne vidi ništa, čuje samo udaljeni lavež pasa, a onda se ponovo vraća u poljski klozet da obriše ruke i košulju gornjim delom pižame. Završivši to, on baca prnju u smrdljivu, pravougaonu rupu i kamenom prikucava daske sedišta natrag što bolje može u mraku.

Iz klozeta se ne čuje nikakav zvuk tokom jednog sata dok Čika čeka u kući da se Robijeva majka vrati kolima.

Robi, naravno, ne čuje glasove uzdignute u viku, niti kratak nalet jecanja, niti brze zvuke pakovanja i lupnjavu vrata automobila.

Ne vidi da su svetla u kući i na verandi pogašena.

Ne čuje riku motora kola niti zvuk guma na šljunku prilaznog puteljka dok ga majka ostavlja poslednji put.

Robi ne može da čuje kako lavež komšijskog psa konačno zamire, poput izgrebane ploče koju je neko najzad isključio, niti da oseti spuštanje tišine na susedstvo dok kiša počinje blago da pada, dobuje po lišću i kaplje kroz pukotine u valovitom krovu klozeta pod drvećem.

Sve ovo što sam vam ispričao istinito je. Sve ono što još imam da vam ispričam istinito je.

29. I UGLEDA LOBANJU POD KOŽOM

Rotvajler skoči tri sekunde pre nego što je gospoj'ca Morgan opalila iz sačmarice.

Bremen je opkoračio ramena mrtvog crnca i obmotao lanac oko vrata velikog psa dok se stvorenje veralo i grebalo po zamrznutom mesu kako bi došlo do njega. Rotvajler počeo da zavija. Bremen trzajem zateže lanac i podiže ga. Gospoj'ci Morgan se učini kako pas levitira između Bremena i nje i ona podiže cev sačmarice u istom trenutku dok je povlačila obarač.

Bremen se trže i gotovo izgubi ravnotežu na lešu i zahvat na psu dok se sačma zabijala u fluorescentnu svetiljku iznad njega i u tavanicu iznad toga. Sa svetiljke poleteše iskre i staklo. Neko zalutalo zrno mora da je pogodilo rotvajlera, jer je zver počela još mahnitije da zavija i da šiba glavom tamo-amo kako bi zubima dohvatila Bremenove šake. Bremen zateže lanac sve dok se pseće režanje ne zaguši, a zavijanje pređe u visoko cviljenje.

Gospoj'ca Morgan upumpa patronu, zateže povodac drugog rotvajlera i krenu hladnim prolazom između blago zaljuljanih polutki mesa.

Bremen je toliko dahtao da se plašio da će se onesvestiti. Čelične karike lanca bile su tako hladne da mu se meso ljuštilo sa prstiju i dlanova kad god je zatezao lanac ili menjao položaj. Rotvajler je ispuštao zvuk koji je pre ličio na krkljanje nekog starca nego na zavijanje psa. Bremen je znao da će za nekoliko sekundi gospoj'ca Morgan stići do njega; moći će naprosto da prisloni cev sačmare uz njega i da povuče obarač.

Prvi pucanj iz sačmarice izbio je dupli red fluorescentnih trakastih svetiljki iznad njega, ali sada je tamna glava psa bila išarana svetlom. Bremen podiže pogled, vide udubljenje u tavanici iznad podupirača svetiljke i trepnu u desetak svetlih mrljica koje su se tamo nalazile. Rupe u drvetu, ne u bloku od peščanika. Rupe kroz koje je dopirala svetlost visoke lučne svetiljke iza hladnjače.

Gospoj'ca Morgan kretala se između leševa osam stopa dalje. Oči su joj izgledale crne i veoma krupne; od njenog daha maglio se vazduh između njih. Rotvajler koji je visio o Bremenovom lancu više se nije borio i njegove dugačke, koščate noge trzale su se. Zbog te slike, drugi pas kao da je poludeo i gospoj'ca Morgan je morala da stavi sačmaricu pod pazuh na sekund kako bi zadržala životinju na povocu dok je ova skakala ka lešu crnca i Bremenovim nogama.

Bremen baci obešenog rotvajlera na gospoj'cu Morgan i počeo da se penje. On stavi stopalo na rame leša, a onda i na glavu dok se peo. Podupirač svetiljke izdržao je njegovu težinu, ali opasno se zaljuljao, dok su komadići stakla još padali u ledeno isparenje ispod njih. Bremen uvuče ramena i glavu u usko okno, održavajući ravnotežu na podupiraču svetiljke, pa osloni ramena o drvo puno svetlih mrljica.

Gospoj'ca Morgan pusti povodac i podiže sačmaricu. Nije mogla da ga promaši sa daljine od

osam stopa. Preživeli rotvajler koristio je leš svog parnjaka za oslonac i samo što se nije popeo na zaljuljani leš crnca kako bi dohvatio Bremana.

Tada ključnjača ili klavikula pod kojom je bila provučena kuka u lešu crnca popusti i telo pade, zajedno sa usplahirenim rotvajlerom, kao polutka zaleđene govedine na gospoj'cu Morgan i mrtvog psa u prolazu.

Pucanj iz sačmarice promaši usko okno, ali zabi se u zaleđeni blok peščanika na nekoliko inča od Bremenove leve ruke. On oseti kako mu nešto kida levi rukav, i kako mu hladno curkanje, kao iznenadna električna struja, prožima meko meso pazuha. Savi se i gurnu, umalo se ne okliznu sa šipke od napora, a onda ponovo gurnu.

Kapak, ako je to uopšte bio kapak, bio je zaključan spolja. Bremen je mogao da oseti otpor čelične kopče, da čuje njeno struganje.

Gospoj'ca Morgan je vikala i šutirala rotvajlera koji je režao osam stopa niže. Pas se obrnu i škljocnu ka njoj, zbunjen. Ne oklevajući ni sekund, ona podiže sačmaricu i tresnu psa po glavi teškim kundakom. Rotvajler se sruši gotovo komično na leš svog parnjaka.

Bremen je iskoristio predah od šest sekundi da povрати ravnotežu i ponovo gurne, osetivši da mu nešto puca i kida se u leđima, ali takođe i da od vremena istrulele i sačmom oslabljene daske malo popuštaju. Žile su iskočile na Bremenovom vratu, a lice mu je jarko pocrvenelo; on gurnu sa dovoljno volje i energije da pomeri planinu, da zamrzne ptice u letu.

Bremen pomisli da je gospoj'ca Morgan ponovo opalila iz sačmarice pravo ispod njega - prasak i otpuštanje pritiska bili su zaglušujući - ali to su samo tri daske popucale i razletele se iznad njega.

Bremen tada izgubi ravnotežu i zanese se, dok su mu cipele klizile sa šipke podupirača, ali njegova od hladnoće obamrla leva šaka suknu naviše i zgrabi ivice polomljenih dasaka dok mu je desna izbacivala lanac napolje, kroz otvor, pipajući i sama u potrazi za osloncem. On ču kako gospoj'ca Morgan nešto viče, ali onda poče da se povlači naviše, odupirući se nogama o podupirač svetiljke.

Zaslepi ga iznenadni blesak lučne svetiljke sa vodenog tornja na zadnjoj strani ravnog krova hladnjače, ali on se otkotrlja od otvora punog iverja baš kada je gospoj'ca Morgan ponovo opalila. Još dve daske se rasprsnuše naviše, zasuvši Bremana iverjem.

Zanemarivši butinu koja je krvarila, kuk i levu ruku, prenebregavši bol od promrzlina u zgrčenim šakama, Bremen se osovi na noge, uze lanac sa pošljunčanog krova i potrča ka prednjem delu zgrade, preskočivši debelo vatrogasno crevo koje se pružalo do južne strane. Četiri rotvajlera još su bila tamo, kraj vrata, sa povocima vezanim za gvozdenu cev. Oni pomahnitaše kada je Bremen skočio sa dvanaest stopa visokog krova. On se teško dočeka, oseti kako mu leva noga popušta i otkotrlja se nezgrapno po šljunku i sitnom kamenju.

Psi skočiše ka njemu, ali ih povoci zadržase na deset inča van dometa.

Bremen kleknu i baci se ka vratima. Bila su otvorena samo nekoliko inča; hladan, užegao vazduh izlazio je napolje kao dah nekog umirućeg demona. Bremen je mogao da čuje zvuk čizama gospoj'ce Morgan po ledenom podu dok je trčala prema ulazu.

Bremen provuče lanac kroz kopču, podiže teški katanac iz prašine i zatvori ga s treskom baš kada je gospoj'ca Morgan opalila iz sačmarice.

Bila su to čelična vrata debljine šest inča, duboko usađena u svoj čelični dovrtak. Nisu se izbočila. Čak je i zvuk sačmarice bio udaljen, šupalj.

Bremen odstupi i isceri se, a onda baci pogled ka krovu. Trebaće joj manje od minuta da dogura novi leš na mesto i da se popne napolje na isti način kao i on. Neće imati dovoljno vremena da pronađe merdevine ili materijal da prekrije rupu. Sumnjao je da bi zbog rana mogao da stigne pre nje natrag do hacijende. Bremen poče da hramlje i poskakuje ka južnoj strani hladnjače.

Jedan od rotvajlera, kuja, tada se otkide sa povoca i jurnu ka njemu, očito toliko iznenađena sopstvenom neočekivanom slobodom da je zaboravila da zalaje. Bremen se obrnu na uglu zgrade, kleknu na jednu nogu da izbegne škljocanje čeljusti i tresnu životinju u stomak, što je jače

mogao.

Rotvajlerka izgubi vazduh kao probušeni balon. Pade, ali noge su joj već grebale i kandže strugale kako bi se ponovo osovila na noge.

U suzama, Bremen kleknu životinji na leđa, zgrabi je za čeljusti natečenim, bolnim šakama i slomi joj vrat. Preživela trojka pomahnitala je iza njega.

Bremen odskakuta oko ugla. Priručni tuš koji je gospoj'ca Morgan koristila još je bio tamo, rezervoar za pet galona na sedam stopa visine, sa teškim vatrogasnim crevom koje se pružalo do rezervoara od hiljadu pet stotina galona iznad njega. Ne obraćajući pažnju na bol, Bremen potrča ka tušu, skoči ka glavi tuša, podiže se dovoljno da se uhvati za mali rezervoar i zanjihla se tako da može da se uhvati krvavom rukom za četiri inča debelo vatrogasno crevo.

Mali rezervoar se otkinu pod Bremenovom težinom i pade dole na kamenu ploču, ali on se već nalazio na visini od osam stopa i peo se uz vatrogasno crevo koje je sada landaralo.

Prebacio se preko ivice krova i ostao na sekund da dahće na šljunku, dok ga je lučna svetiljka na rezervoaru za hiljadu pet stotina galona vode još zaslepljivala. Iz razbijenog ventilacionog okna ili starog svetlarnika kroz koji se on uzverao dopirali su zvuci. Bremen ode tamo, zvirnu dole i vide taman na vreme kako se cev diže ka otvoru.

Hitac iz sačmarice prođe mu kraj ramena. Zbog napora koji je uložila u podizanje oružja, gospoj'ca Morgan izgubila je rukohvat i kliznula je natrag na ramena leša mlade žene. Bremen je mogao da čuje psovke kada je gospoj'ca Morgan ponovo počela da se penje, uz pomoć jedne ruke. Podupirač svetiljke zaškripa kada se krupna žena privukla na njega.

Bremen je morao da sedne ili da se onesvesti. Čak i tada, sa glavom među kolenima, dok se svet osvetljen električnim lukom skupljao u uski tunel između zidova crnila. Daleko, tako daleko, čuo je buku uspinjanja gospoj'ce Morgan, dok je ova pronalazila ravnotežu, oslanjala sačmaricu uz unutrašnji zid ventilacionog okna, uspravljala se. Bremen zatvori oči.

Hajde, Džer. Ustaj! Ustaj smesta. Za mene.

Umorno, sa uzdahom, Bremen otvori oči i poče da puzi po nakatranisanom papiru i šljunku ka vatrogasnom crevu. Ostavljao je pri tom krvave otiske dlanova i mrlju iz leve noge.

Poslednjim ostacima snage - ne, snagom koja nije pripadala njemu, već ju je pozajmio sa nekog skrivenog mesta - on podiže vatrogasno crevo, zatetura se natrag po krovu i zaljulja na ivici rupe.

Glava i ramena gospoj'ce Morgan već su bili napolju. Sa očima tako belim i raširenim, sa mrazem na raščupanoj kosi i usnama toliko razvučenim u ubilački kez, izgledala je poput nečeg ne sasvim ljudskog što se upravo rađa. Bela buka njene psihotične krvoločnosti bila je gotovo zagušena iznenadnim naletom likovanja koji je izbio iz nje poput tople mokraće. I dalje sa kezom, upinjala se da podigne sačmaricu kroz prorez.

Bez ikakvog osmeha, Bremen tresnu po ventilu i otvori ga, pa čvrsto uhvati vatrogasno crevo kada je šest stotina funti vodenog pritiska počistilo ženu izvan vidokruga i razvalilo daske oko rupe. On priđe bliže i nekontrolisani gejzir iz zanjihane brizgalice raspršta šljunak pedeset stopa u noć.

Sa sobom je u padu ponela i sačmaricu. Bremen isključi vodu i zvirnu oprezno preko ruba rupe, gde su ledenice već počinjale da se obrazuju.

Gospoj'ca Morgan se pela natrag, prilika posuta injem, prekrivena ledom. Još se mahnito cerila. Sačmarica joj je bila u mlečno beloј šaci.

Sa uzdahom, Bremen odstupi, postavi crevo preko otvora i otvori ventil do kraja. Zatetura se ka prednjoj strani zgrade i sruči se na šljunak odmah ispred niskog zida koji se pružao oko ivice krova. Tu zatvori oči na sekund.

Samo na sekund ili dva.

30. OČI

Problem je u tome što Gejl pati od migrena još od puberteta, tako da kada glavobolja postaje sve učestalija i jača, ni ona ni Džeremi ne obraćaju dužnu pažnju na to nekoliko meseci.

Emocionalni stres često izaziva migrene i oboje podozrevaju da je samoubistvo Džekoba Goldmana ono što je izazvalo najskoriji niz migrena. Konačno, ipak, kada Džeremi biva primoran da napusti simpozijum na koledžu, zanoseći se od odraza bola njenih glavobolja, da bi je zatekao kako beskrajno povraća u kupatilu u prizemlju, zaslepljena bolom, odlaze kod lekara. On ih šalje kod specijaliste, doktora Singa, koji smesta šalje Gejl na CAT skeniranje i MR snimanje.

Gejl je zbunjena. *To je poput Džekobovih testova.*

Ne, šalje Džeremi, dok je drži za ruku u ordinaciji doktora Singa, ovi izučavaju strukture... kao rendgenski zraci... Džekobova skeniranja tragala su za postupcima talasnog fronta.

Testove obavljaju u petak i Sing nalaze neće dobiti do ponedeljka. Oboje vide najmračnije mogućnosti skrivene iza ugladenih lekarevih razuveravanja. U subotu, kao da su testovi sami po sebi bili lek, Gejline glavobolje nestaju. Džeremi predlaže da provedu vikend odmora, da ostave sav posao na farmi i da odu na plažu. To je nedelja pre Dana zahvalnosti, ali nebo je plavo, a vreme toplo, drugo miholjsko leto duboko u onome što je inače najjednoličnije godišnje doba u istočnoj Pensilvaniji.

Svetionik Barnegat gotovo je pust. Morske laste i galebovi obrću se i kriče iznad dugačkog poteza peska ispod svetionika dok Gejl i Džeremi postavljaju čebad usred dina i skaču tamo-amo kao da su tek venčani, jureći jedno drugo duž klizeće ivice Atlantika, igraju šuge i golicaju se - koriste svaki izgovor da dodirnu jedno drugo u kupaćim kostimima - pa se najzad vraćaju da bi se sručili naježeni i iscrpljeni na čebad i posmatrali kako sunce zalazi iza dina i vremešnih kuća na zapadu.

Hladan vetar diže se sa zamirućim svetlom i Džeremi povlači manje iskrzano ćebe oko njih, umotavši ih u toplo gnezdo dok se na travi dina i uskim ogradama vidi odsjaj bogatih žućkastomrkih i zlatnih boja jesenje svetlosti. Beli svetionik svetluca u neopisivim prelivima ružičaste i sve bleđe boje lavande u dva minuta, koliko traje savršeni zalazak sunca, i njegova stakla i svetiljke propuštaju poput prizme sunčevo oko na plažu kao reflektorski snop od čistog zlata.

Mrak se spušta tako iznenadno da od toga zastaje dah, kao zavesa koja pada s treskom. Na plaži nema više nikoga, a samo je nekoliko kuća duž plaže osvetljeno. Morski vetar džangrlja po suvoj travi iznad njih i uznemirava dine zvukom nalik na bebin uzdah.

Džeremi povlači ćebe više oko njih i svlači Gejlin mokri kupaći kostim sa njenog ramena, zatim niže, dojkice joj se uzdižu oslobođene prijanjajućeg materijala i Džeremi oseća tamo naježenu kožu sa kvržicama tvrdim poput njenih bradavica, da bi zatim svukao kostim preko obline njenih bokova, sa nogu, preko malih stopala, a potom se oslobodio i sopstvenih gaćica.

Gejl širi ruke i premešta noge, povlačeći ga iznad sebe, i najednom hladan vetar i sve gušći mrak postaju daleki, zaboravljeni u iznenadnoj toplini njihovog sjedinjavanja i dodira uma. Bremen se pomera sporo, beskrajno sporo i oseća kako ona sa njim deli misli i osete - zatim samo svoje osete - dok im se čini da jašu na sve jačem lahoru i sve glasnijoj buci talasa ka nekoj srži svega, koja brzo uzmiče.

Svršavaju zajedno i ostaju zajedno, pronašavši jedno drugo u povratnom toboganu spoljnih čula i malih dodira, a onda ponovo u dodiru uma struktuiranom jezikom, posle njihovog kovitlaca osećanja bez reči, koji je prevazilazio svaki jezik.

Zbog ovoga želim da živim, šalje Gejl, i dodir njenog uma snebivljiv je i ranjiv.

Džeremi oseća gnev, i vrtoglavica straha diže se u njemu gotovo podjednako snažno kao strast od pre nekoliko trenutaka. *Živećeš. Živećeš.*

Obećavaš? šalje Gejl; mentalni glas joj je lak. Ali Džeremi vidi ispod te lakoće strah od mraka pod krevetom.

Obećavam, šalje Džeremi. *Kunem se.* On je privlači sebi, pokušavajući da ostane u njoj, ali oseća sporo povlaćanje nad kojim nema kontrolu. Grli je tako čvrsto da ona ostaje bez daha. *Kunem se, Gejl,* šalje. *Obećavam. Obećavam ti.*

Ona spušta hladne šake na njegova ramena iznad sebe, uglavljuje lice u slankasto udubljenje

njegovog vrata i uzdiše, gotovo utonuvši u san.

Trenutak kasnije, Džeremi se malo pomera i leži na desnom kuku i boku, tako da može da je drži u zagrljaju, a da je ne budi. Oko njih vetar koji duva sa nevidljivog okeana postao je hladan, kao što priliči poznoj jeseni, zvezde gore jasno, gotovo bez treptaja, ali Džeremi ih čvršće umotava u cebe i grli Gejl još snažnije, tako da im oboma bude toplo od topline njegovog tela i silovitosti njegove volje.

Obećavam, šalje on svojoj usnuloj ljubavi. *Obećavam ti*.

31. MI SMO ŠUPLJI LJUDI

Bremen se probudio kasno sutradan, na jarkom suncu, sa kožom u plikovima. Šljunak mu je pekao gole dlanove i podlaktice. Usne su mu bile sasušene u ispucali pergament. Krv mu se usirila na kuku i unutrašnjem delu butine i tekla je na vreli kamen ispod njih, slepivši se sa iscepanim teksas-platnom njegovih 'Leviski' u smeđu, lepljivu pastu od koje je morao da se otrgne kako bi se oslobodio krova. Bar više nije krvario.

On odhrama dvadeset stopa do rupe u krovu, primoran da dvaput sedne kako bi mu vrtoglavica i mučnina prošli. Sunce je bilo veoma vrelo.

Crevo je još landaralo u tamnoj rupi gde se hladan vazduh i dalje komešao, ali više nije kapala voda. Svetla u hladnjači bila su isključena. Bremen podiže crevo i baci pogled na rezervoar od hiljadu pet stotina galona na krovu, zapitavši se da li je moguće da je prazan. Onda slegnu ramenima i odnese dugačko crevo do južne ivice krova, nameravajući da ga upotrebi kao užu i spusti se.

Bol pri silasku bio je dovoljan da ga natera da sedne na ploču tuša od peščanika na nekoliko minuta, sa glavom među nogama. Onda se osovi na noge i započe dugo putovanje prema hacijendi.

Mrtvi rotvajler kod ugla hladnjače već je bio naduven i zaudarao je na podnevnoj vrelini. Muve su mu poslovale oko očiju. Tri preživela psa nisu ustala niti zarežala dok je Bremen šepao kraj njih, već su ga samo gledala zabrinutim očima dok je išao putem i peo se ka velikoj kući.

Trebao mu je dobar deo sata da stigne do kuće, da iseče farmerke sa sebe i očisti rane na kuku i butini, a onda da ostane pod tušem u blaženstvu i sivilu, da stavi antiseptik - na trenutak se onesvestio kada ga je naneo na kuk - a potom da iskopa malo kodeinskog 'Tilenola' iz ormarića sa lekovima gospojce Morgan, zastane, stavi bočicu u džep košulje, pronađe i napuni pušku i pištolj iz otvorenog kabineta sa oružjem u plakaru njene spavaće sobe, a onda da odšepa do pomoćne zgrade kako bi uzeo čistu odeću.

Bilo je rano večer kada se ponovo približio vratima hladnjače. Psi su posmatrali cev puške, cvileli i uzmicali koliko god su im povoci dopuštali. Bremen spusti veliku činiju sa vodom koju je doneo iz pomoćne zgrade; lagano, najstarija kuja, Letija, poče da puzi napred na stomaku sve dok zahvalno nije navalila da lapće. Preostala dva psa su je sledila.

Bremen okrenu leđa psima i otvori bravu sa kombinacijom. Lanac spade.

Vrata se nisu otvorila; bila su zaglavljena. On ih odglavi pajserom koji je doneo iz kuće, a onda otvori preostalih nekoliko inča pomoću cevi kalibra 30-06 i odstupi sa ulaza. Hladan vazduh nagrnu napolje i pretvori se u maglu u vazduhu čija je temperatura bila stotinu stepeni [Farenhajtove lestvice](#); [prim. prev.](#) Bremen čučnu, sa otkočenom puškom i prstom na obaraču. Greben leda blistao je na gotovo tri stope iznad nivoa starog poda.

Ništa se ne pojavi. Nije se čuo nikakav zvuk osim rotvajlera koji su laptali poslednje ostatke vode, mukanja stoke koja se vraćala sa nižeg pašnjaka i pućkanja pomoćnog generatora napolju, iza hladnjače.

Bremen pusti da prođe još tri minuta, a onda uđe pognut, otklizavši brzo levo od vrata po uzdignutoj humci leda; pustio je da mu se oči priviknu na mrak i zamahao puškom pred sobom. Trenutak kasnije, spusti oružje i uspravi se, dok mu se dah kovitlao oko njega. Zatim krenu lagano napred.

Većina trupina u središnjim redovima bila je zbačena sa kuka, bilo od pritiska vode odozgo,

bilo zbog ludila dole. Sada su stajali - goveđe polutke i ljudska tela - u stalagmitima neravnog leda. Činilo se kao da je tu bio ispražnjen čitav rezervoar od hiljadu pet stotina galona. Bremen je pažljivo spuštao čizme na grube i uzdignute uvoje plavozelenog leda, kako bi zadržao ravnotežu i izbegao da stane na neki od raščerečenih leševa zaleđenih u košmarnom *mare* ispod njega.

Gospoj'ca Morgan bila je gotovo pravo ispod rupe gde se sunčeva svetlost spuštala kroz isparenje i kapanje stalaktita. Ledena humka bila je tamo visoka najmanje tri i po stope, a njeno telo i tela pasa bila su usađena u nju kao nekakva bleđa, troglava biljka. Ženino lice bilo je najbliže površini, toliko blizu da je jedno razrogačeno, plavo oko u stvari i bilo iznad linije mraza. Njene šake, sa prstima povijenim u kandže, takođe su se uzdizale iznad opšteg nivoa leda kao dve grube skulpture napuštene pre nego što su završni udarci mogli da ih doklešu.

Usta su joj bila širom otvorena i zamrznuta bujica njenih poslednjih izdisaja bila je nalik na čvrsti vodopad koji se spajao sa čvrstim morem hladnoće oko nje; na jedan mahnuti sekund, ta opscena slika bila je tako savršena da je Bremen mogao da zamisli kako je ona isprovraćala sav taj užegli led koji je ispunio prostoriju.

Psi kao da su bili deo nje, spojeni ispod njenih kukova u bujici zamrznutog mesa, a puška se uzdizala kroz led sa jednog psećeg stomaka u karikaturi erekcije.

Bremen spusti pušku i pruži drhtavu ruku da dodirne sloj leda iznad njene glave, kao da bi toplina njegovog dodira mogla da je natera da počne da se migolji i otima u hladnom pokrovu, razdirući led zgrčenim kandžama kako bi ga dohvatila.

Nije bilo nikakvog pokreta, niti bele buke. Njegov dah maglio je led iznad njenog napetog, razjapljenog lica.

Bremen se okrenu i iziđe odatle, pazeći da ne spusti đonove čizama iznad drugih upalih lica sa izbuljenim očima.

Bremen je krenuo po mraku, kada je pustio pse i ostavio napolju dovoljno hrane i vode da im bude dobro sledećih nedelju dana ili više. Ostavio je 'Tojotu' tamo gde je bila parkirana i uzeo džip. Razvodna kapa stajala je na komodi gospoj'ce Morgan kao neki nezgrapni trofej. Nije joj uzeo ništa od novca - čak ni platu koju mu je dugovala - ali je utovario pozadi u džip tri kese pune hrane i nekoliko plastičnih kanistera sa po dva galona vode. Bremen je razmišljao da li da uzme pušku ili pištolj, ali na kraju ih je očistio i vratio natrag u ormar za oružje u plakaru. Neko vreme je išao okolo sa krpom za prašinu i brisao površine u pomoćnoj zgradi kao da bi mogao da ukloni sve svoje otiske, ali onda je odmahnuo glavom, popeo se u džip i odvezao se.

Bremen je vozio na zapad kroz noć, pustivši da ga hladan pustinjski vazduh prene iz košmara u kom je toliko dugo živeo. Išao je na zapad zato što je povratak na istok za njega bio nezamisliv. Negde posle deset uveče, stigao je do međudržavnog puta broj 70 i krenuo ponovo zapadno ispod Zelene Reke, upola očekujući da se patrolna kola zamenika Hauarda Kolinsa pojave iza njega uz riku i blesak svih svetala. Nikakva svetla nisu se pojavila. Bremen je prošao samo kraj nekoliko kola dok je vozio zapadno kroz noć Jute.

Zaustavio se u Salini da bi za poslednje ostatke svoje gotovine kupio benzin, a onda krenuo zapadno iz grada auto-putem broj 50 i našao se iza patrolnih kola državne policije koja su se sporo kretala. Bremen je sačekao sve dok nije pronašao put koji se odvajao - auto-put broj 89, kako se ispostavilo - i krenuo njime ka jugu.

Vozio je stotinu dvadeset pet milja na jug, presekao ponovo na zapad kod raskrsnice u Long Veliju, prošao kroz Sedar Siti i preko međudržavnog puta broj 15 nešto pre zore, nastavio državnim putem broj 56 i pronašao zgodno mesto da parkira džip daleko od pogleda, iza nekih suvih topola kod okružne postaje istočno od Panake, dvadeset milja preko granične linije, u Nevadi. Bremen je pripremio doručak od sendviča sa mortadelom, napio se vode, raširio ćebe na nekom lišću suvom poput prašine u senci džipa i zaspao pre nego što je njegov um stigao da iskopa bilo šta od nedavnih sećanja zbog kojih bi ostao budan.

Sledeće noći, dok je vozio sporo na jug rubom Faranagatskog nacionalnog zabrana za divljač auto-putem broj 93, bez nekog određenog odredišta, osećao je udare i odjeke graje umova iz kola u prolazu, ali i dalje u stanju da se usredsredi bolje u ustajalom pustinjskom vazduhu, Bremen je

shvatio da će posle sledećih sedamdeset pet milja ostati bez benzina i sreće. Nije imao para da se bilo kuda odveze autobusom ili vozom, ni centa da kupi hranu kada potroši namirnice, niti bilo kakvu legitimaciju u džepu.

Takođe nije imao nikakvih ideja. Njegova osećanja, toliko izoštrena i prenaplašena u proteklim nedeljama, kao da su bila odložena negde na čuvanje. Osećao je čudnu smirenost, udobnu *prazninu*, poprilično nalik na situacije kada se, kao malo dete, tako osećao posle dugog, jakog plača.

Bremen pokuša da misli na Gejl, na Goldmanovo istraživanje i na njegove implikacije, ali sve je to poticalo iz nekog drugog sveta, sa nekog mesta ostavljenog daleko iznad na sunčevoj svetlosti, gde je preovlađivao razum. Tamo mu nije bilo povratka.

I tako je Bremen vozio ka jugu bez razmišljanja, sa pokazivačem goriva koji je lebdeo blizu oznake za prazno, i najednom je ustanovio da se auto-put broj 93 završava međudržavnim broj 15. Poslušno, on krenu pristupnom rampom i nastavi ka jugozapadu preko pustinje.

Deset minuta kasnije, kada se uspeo preko male uzvisine, u očekivanju da džip svakog sekunda zakašlje i počne da klizi pre nego što se zaustavi, Bremen zatrepata iznenađeno kada se pustinja rasprsla u svetlosti - u rekama svetlosti, u tečnim sazveždima svetlosti - i u tom trenutku električnog Bogojavljenja, znao je tačno šta će raditi te noći, sledeće noći i noći posle nje. Rešenja su procvetala kao transform koji je nedostajao u nekoj teškoj jednačini da bi mu najednom pao na pamet, zasjavši jasno poput oaze bleštavila ispred njega u pustinjskoj noći.

Džip ga je odveo dovoljno daleko.

32. OČI

Teško mi je da shvatim, čak i sada, pojam smrtnosti onako kako su mi ga doneli Džeremi i Gejl.

Umiranje, skončavanje, *prestajanje postojanja*, naprosto nije zamisao koja je postojala za mene pre njihovog mračnog otkrovenja. To me čak i sada uznemirava svojim crnim, neracionalnim imperativom. Istovremeno me intrigira, čak me i privlači, i ne mogu da se ne zapitam da li je voće koje je zaista bilo zabranjeno za Adama i Evu u bajkama koje je Gejl učila od roditelja tako prilježno kada je bila mlada, znanje, kao što tvrdi narodna priča, ili sama smrt. Smrt može biti privlačna za božanstvo kome je uskraćen čak i san dok vodi računa o Svojoj tvorevini.

Za Gejl to nije ni najmanje privlačno.

U prvim satima i danima posle otkrića tumora iza njenog oka koji se nije mogao operisati, ona je sušta hrabrost i deli svoje samopouzdanje sa Džeremijem jezikom i dodirom uma. Sigurna je da će joj tretmani radijacijom pomoći... ili hemijski... ili da će doći do nekakve remisije. Pošto je pronašla neprijatelja, identifikovala ga, manje se plaši mraka pod krevetom nego ranije.

Ali tada, dok je bolest i strašne muke medicinskog tretmana iscrpljuju, ispunjuju joj noći zebnjom, a popodneva mučninom, Gejl počinje da očajava. Ona shvata da mrak pod krevetom nije rak, već smrt koju on donosi.

Gejl sanja da se nalazi na zadnjem sedištu svog 'Volvoa' i da ovaj hita prema ivici provalije. Nikoga nema na sedištu vozača, a ona ne može da posegne napred i zgrabi upravljač zato što je prozirni zid od pleksiglasa deli od prednjeg sedišta. Džeremi trči pored 'Volvoa', nije u stanju da je stigne, više i maše rukama, ali Gejl ne može da ga čuje.

I Gejl i Džeremi bude se iz košmara baš kada kola sleću u provaliju. Oboje su videli da ispod nema stenja, nema litice, ni plaže, ni okeana... ničega osim strašne tame koja ih uverava u večnost mučnog pada.

Džeremi joj pomaže da prebrodi zimske mesece, drži je čvrsto dodirom uma i stvarnim dodirom dok se zajedno voze strašnim toboganom bolesti - nada i sugestija remisije jednog dana, delići obećavajućih medicinskih novosti sledećeg, zatim bujica dana sa sve jačim bolom i slabošću, bez tračka nade.

U poslednjim nedeljama i danima, ponovo Gejl pronalazi snagu, skreće im misli na druge

stvari kada to može, hrabro se suočava sa onim sa čime treba da se suoči onda kad je to neizbežno. Džeremi se povlači sve dublje i dublje u sebe, uljuljkan njenim bolom i njenim sve većim udaljavanjem od ohrabrujuće apsorpcije svakodnevnih stvari.

Gejl juri ka rubu provalije, ali Džeremi je uz nju sve do poslednjih nekoliko jardi. Čak i kada je ona previše bolesna da budu fizički blizu, posramljena zbog gubitka kose i bola zbog kog živi samo za injekcije koje joj pomažu tako malo minuta, postoje ostrva jasnoće gde njihov dodir uma održava šaljivu prisnost dugog razdoblja koje su proveli zajedno.

Gejl zna da postoji nešto u srži Džeremijevih misli što on ne deli sa njom - može to da vidi po *odsustvu* koje njegov štit uma prekriven ožiljcima ostavlja tamo - ali postojale su mnoge stvari koje je on nevoljno delio sa njom otkad je počeo medicinski košmar, i ona pretpostavlja da je to još jedna tužna prognoza.

Što se Džeremija tiče, dugo skrivani i sramni postupak oko variočela postao je toliko učauren u njemu da je sada teško zamisliti da ga podeli. Takođe, više nema razloga da ga podeli sa njom... oni neće imati dece.

Ipak, u noći kada Džeremi sam odlazi do svetionika Barnegat kako bi podelio okean i zvezde sa Gejl koja leži u svojoj bolničkoj sobi, odlučio je da to podeli sa njom. Da podeli sve male prevare i sramotu koju je skrivao godinama, kao da otvara vrata i prozore zagušljive sobe koja je predugo stajala zatvorena. On ne zna kako će ona reagovati, ali zna da ti poslednji dani koji će im preostati ne mogu biti ono što moraju biti ukoliko ne bude potpuno iskren prema njoj. Džeremi ima sate da pripremi svoje otkrovenje pošto Gejl najveći deo vremena provodi u spavanju, pod lekovima, izvan dodira uma.

Ali onda on usni u sitne sate pre osvita tog uskršnjeg vikend-jutra, a posle buđenja više nema budućnosti od makar još nekoliko poslednjih dana sa njom. Stigla je do provalije dok je on spavao.

Dok je bila sama. I uplašena. Nesposobna da ga dodirne poslednji put.

Da, ta zamisao o smrti veoma me zanima. Vidim to onako kako to vidi Gejl... kao šapat iz mraka pod krevetom... i vidim to kao topli zagrljaj zaborava i nestanka bola.

A vidim to i kao nešto blisko, sve bliže.

Zanima me, ali sada, posle toliko otvaranja, posle takvog otvaranja zavese, čini se nekako razočaravajuće da sve može da prestane da postoji i da će pozorište biti ispražnjeno pre poslednjeg čina.

33. MALEBOLGE

Bremen je voleo ovo mesto gde nije postojala noć, nije postojala tama, i gde neurograja nije znala za granice između predkrajnjih, bezumnih naleta požude i pohlepe i krajnje, žestoke usredsređenosti uma na brojeve, oblike i izgled. Bremenu se dopadalo tu gde čovek nikada nije morao da se kreće pod surovim bleskom sunčeve svetlosti, ali je mogao da postoji isključivo u toplom sjaju hroma i drveta pod svetlima koja se nikada nisu gasila, tu gde smeh, kretanje i silina nikada nisu jenjavali.

Ponekad je priželjkivao da je Džekob Goldman živ, tako da starac bude u stanju da podeli ovo isuviše fizičko ostvarenje njihovog istraživanja - mesto gde su se talasi verovatnoće sudarali i rušili svake sekunde svakog dana i gde je stvarnost bila onoliko nematerijalna koliko je ljudski um mogao takvom da je načini.

Bremen je proveo nedelju dana u pustinjском gradu i obožavao je svaki pohlepni, pokvareni sekund vladavine stomaka nad umom u njemu. Ovde je mogao ponovo da bude rođen.

Prodao je džip nekom Iranacu na Aveniji Istočne Sagare. Iranac je bio u delirijumu od sreće što će dobiti prevozno sredstvo za svojih poslednjih dve stotine osamdeset šest dolara i nije zahtevao takve sitnice kao što su ružičasti list ili registracija.

Bremen je upotrebio četrdeset šest dolara da uzme sobu u 'Travel Inu' blizu centra. Spavao je

četnaest sati, a onda se istuširao, obrijao poslednje ostatke brade, obukao najčistiju košulju i farmerke, da bi potom počeo obilazak kockarnica u centru: 'Gospu Sreće', 'Sunčev ples', 'Potkovicu', 'Četiri kraljice', završivši u 'Zlatnom grumenu.' Počeo je večer sa sto četrdeset jednim dolarom i šezdeset centi. Završio je noć sa nešto više od šest hiljada dolara.

Bremen se nije kartao još od koledža - a i tada je igrao mahom bridž - ali sećao se pravila pokera. Ono čega se nije sećao bila je duboka Zen-usredsređenost koju je ta igra zahtevala. Sevanje oštih brijača spoljne neurograje bilo je prigušeno tu, za stolom za poker, laserskom silovitošću usredsređenosti koja ga je okruživala, gotovo potpunom apsorbovanošću matematičkim permutacijama koje je donosio svaki novi ulog i svaka nova karta, i usredsređenošću koja je bila neophodna samom Bremenu da sve razluči. Igranje pokera sa pet karata nije bilo kao pokušaj da se prati šest televizora sa različitim programima; bilo je to pre kao pokušaj da se čita nekoliko visoko tehničkih knjiga istovremeno, dok se strane okreću.

Ostali igrači igrali su skalu: profesionalni pokeraši čiji je život zavisio od njihove veštine i čiji su umovi bili disciplinovani kao umovi svih matematičkih istraživača koje je Bremen ikada sreo, nadareni amateri koji su mešali stvarno uživanje u igri sa visokim ulozima sa svojom potragom za srećom, pa čak i poneka ovca koja je sedela tamo debela, srećna i glupa... a da čak nije ni svesna da se profesionalci za stolom poigravaju sa njom kao sa jevtinom violinom. Bremen ih je sve očerupao.

Za vreme svoje druge nedelje u Las Vegasu, Bremen je prošao kroz kockarnice 'Stripa', ulažući u svakoj dovoljno novca u sef kako bi obezbedio sobu i uopšte tretman velike zverke. Onda bi odlunjavao do sobe za kartanje i stao u red, povremeno zagledan u video ekrane unutrašnjeg kola na kojima se objašnjavalo kako se igra. Da bi izgledao kako treba, Bremen je kupio Armanijeve sakoe koji su mogli da se nose sa svilenim košuljama raskopčanih kragi, platnene pantalone od trista dolara koje su se gužvale ako ih čovek samo malo podrobnije pogleda, ne jedan, već dva zlatna 'Roleksa', Gučijeve mokasine i čelični kofer za nošenje novca. Nije čak morao ni da izlazi iz hotela da bi se opremio.

Bremen je okušao sreću i pronašao je u 'Cirkus-Cirkusu', 'Dinamu', 'Cezarevoj palati', 'Las Vegas Hiltonu', 'Aladinu', 'Rivijeri', 'Bali Grandu', 'Semovom gradu' i 'Peščari.' Ponekad je viđao poznata lica profesionalaca koji su išli iz kockarnice u kockarnicu, ali češće igrače za stolovima od sto dolara koji su više voleli da igraju u svom omiljenom kazinu. Raspoloženje u sobi za kartanje bilo je napeto kao u operacionoj sali, sa bučnim glasovima koji su pripadali samo ponekom hvalisavom amateru koji je razbijao tiho mrmljanje usredsređenosti. Bili amateri ili profesionalci, Bremen je dobijao, a pri tom pazio da dobija i gubi tako da lagano gomila dobitak koji se mogao pripisati sreći. Profesionalci su ubrzo počeli da izbegavaju njegov sto. Bremen je nastavio da dobija, znajući da je sreća naklonjena telepatskom umu. 'Granica', 'El Rančo', 'Pustinjska gostionica', 'Otpadnici', 'Brod-pozornica', 'Kazino Holidej Ina.' Bremen je prošao kroz grad kao usisivač, pazeći da ne usisa previše ni sa jednog stola.

Za razliku od drugih igara, pa čak i blek-džeka, gde je igrač bio bespomoćan protiv kuće i obezbeđenja protiv varanja, prebrojavanje karata ili nekakav 'sistem' bilo je teško izvesti; nasuprot tome, samo je kućni delilac obično nadgledao pokeraše. Bremen je povremeno gledao u tavanicu obloženu ogledalima gde je 'oko na nebu' svakako snimalo ono što se dešava, ali pošto je kuća uzimala postotak od zarade pobjednika, znao je da će tu biti malo mesta sumnji.

Osim toga, on nije varao. Bar ne po merljivim standardima.

Bremen je povremeno osećao krivicu zbog toga što uzima novac od drugih igrača, ali njegov dodir uma obično je pokazivao da su profesionalci za stolom slični samim deliocima iz kazina - samozadovoljno uvereni da će vremenom prosečni dobitak biti na njihovoj strani. Neki od amatera osećali su gotovo seksualno zadovoljstvo zbog toga što igraju sa velikim momcima i Bremen je smatrao da nekim od tih ovčica čini uslugu time što ih šiša u samom početku.

Bremen nije zaista mislio o tome šta će *učiniti* sa novcem; naum mu je bio da ga stekne, to je bilo njegovo pustinjsko Bogojavljenje, a pojedinosti o tome kako će ga potrošiti mogli su se za neko vreme odložiti. Još nedelju dana tu, mislio je, pa će moći da unajmi lirdžet da ga odnese na

bilo koje mesto u svetu kuda poželi da ode.

U stvari, nije želeo nikuda da ide. Ovde, u ovom najdubljem tunelu od svih kojima je putovao, pronašao je nekakvo utočište u silovitosti pohlepe, požude i plitkosti koja ga je okruživala.

Hodanje hodnicima nekog od hotela sa kockarnicama podsećalo je Bremana na video-traku gradonačelnice Marion Bari: na dosadnu vežbu iz banalnosti, ega i osujećene seksualnosti. Čak su se i velike zverke u svojim apartmanima sa tepihom do članaka, koje su se valjale po jakuzijima sa jednom ili više šougerli, na kraju osećale šuplje i osujećeno, želeći više iskustva nego što je to iskustvo samo po sebi nudilo. Bremen je ustanovio da je čitav grad savršeno simbolizovan hromiranim olucima svojih uvek otvorenih bifea koji su nudili jevtinu, osrednju hranu; taj utisak podupirali su pogledi pomoću dodira uma na stotine usamljenih muškaraca i žena koji čame u svojim hotelskim sobama, emocionalno rasporeni dnevnim ili noćnim kockanjem, i masturbiraju u samoći uz video trake za 'odrasle' koje mogu da gledaju u sobama.

Ali stolovi za poker sa pet karata bili su mesta zaborava, privremene nirvane dosegnute kroz usredsređenost umesto kroz meditaciju, i Bremen je sve svoje budne sate provodio tamo, gomilajući novac u malim, ali neposustajućim iznosima. Kada je prošao kroz veće kockarnice na 'Stripu', u njegovom čeličnom koferu nalazilo se gotovo tri stotine hiljada dolara u gotovini. Bremen je otišao u hotel 'Miraž', zastao da se divi njegovom aktivnom vulkanu napolju i akvarijumu sa živim ajkulama unutra, a onda gotovo udvostručio svoj novac za četiri noći turnira sa čipom od deset hiljada dolara.

Zaključio je da će još jedan kazino biti šlag na torti i odlučio je da završi u ogromnoj građevini nalik na dvorac, blizu aerodroma. Soba za kartanje bila je puna. Bremen je sačekao kao ostale ovce, kupio svoje čipove od stotinu dolara, klimnuo glavom u znak pozdrava ostaloj šestorici igrača - četiri muškarca i dve žene, samo jedan od njih profesionalac - i smestio se da započne noć ispunjenu izmaglicom matematike.

Igrao je četiri sata i zaradio nekoliko hiljada dolara, kada je delilac objavio prekid, a neki niski, snažno građeni muškarac u uniformi kazina sa plavim blejzerom šapnuo je Bremenu u uho: "Izvinite, gospodine, ali molim vas da pođete sa mnom."

Bremen je u lakejevom umu video samo naredbu da se ovaj srećni igrač dovede u upravnikovu kancelariju, ali je takođe video da će naredba biti izvršena pod bilo kakvim okolnostima. Lakej je nosio u futroli na levom kuku automatik kalibra 45. Bremen krenu sa njim u kancelariju.

Neurograja mu je skretala pažnju, sva ta navala požude, pohlepe, razočaranja i obnovljene požude doprinosila je buci uma u pozadini, tako da Bremen nije bio upozoren sve dok mu pokretom ruke nije bilo naloženo da uđe u unutrašnju kancelariju.

Četiri muškarca posmatrala su video monitore kada je Bremen ušao i podigla su poglede sa gotovo zagonetnim humorom, kao da su iznenađeni što vide sliku sa televizora kako stoji živa i trodimenziona među njima. Sal Empori je sedeo na dugom kožnom kauču sa gangsterima koji su se zvali Bert i Erni oko sebe. Vani Fuči je sedeo za upravnikovim stolom, sa rukama iza glave i ogromnom kubanskom cigarom stisnutom među zubima.

"Uđi, civilu", reče Vani Fuči oko cigare. On klimnu glavom lakeju da zatvori vrata i sačeka napolju. Vani Fuči mahnu prema praznoj stolici. "Sedaj."

Bremen ostade da stoji. Sve im je video u mislima. Čelični kofer kraj noge Berta Kapija bio je Bremenov; pretražili su mu sobu i pronašli gotovinu. Bio je to njihov hotel, njihov kazino. Ili, radije, bio je to kazino odsutnog Don Leonija. A upravo je lopov Vani Fuči, koji je ovde bio zbog potpuno drugog posla, video Bremenov lik na video monitoru u upravnikovoj kancelariji. Vani Fuči je naložio upravniku da uzme odmor od dva dana, a onda je lopov pozvao Don Leonija i sačekao da stignu Sal i momci.

Bremen je sve to jasno video. A video je, još jasnije, šta će tačno ostareli Don Leoni da uradi ovom drčnom civilu koji se našao u pogrešno vreme na pogrešnom mestu. Najpre, gospodin Leoni će da razgovara sa Bremenom u Nju Džersiju, gde će ustanoviti da li je ovaj civil zaista

civil, ili radi za neku od Porodica iz Majamija. To nije bilo mnogo važno, zato što će potom Bremena utovariti u kamion za đubre i odvesti na njihovo omiljeno mesto u Golom Boriku, gde će Bremenu prosuti mozak, staviti mu telo u presu kamiona i paketić izbaciti na uobičajenom mestu.

Vani Fuči se široko osmehnu i izvadi cigaru. "Dobro, ostani da stojiš. Bio si stvarno srećan, mališa. Stvarno srećan. Bar do sada."

Bremen trepnu.

Vani Fuči klimnu glavom, a Bert i Erni pokrenuše se brže nego što je Bremen mogao da reaguje; on oseti da su mu priklještili ruke, a Sal Empori podiže špric ka svetlu i ubrizga mu nešto u ruku kroz Armanijev sako vredan sedam stotina dolara.

34. OČI

Robi Bustamante umire. Gluvo, slepo, retardirano dete tone u komu i izlazi iz nje kao neka bezvidna amfibija koja prelazi iz vode u vazduh ne nalazeći opstanak ni u jednom elementu.

Dete je tako strašno i očito povređeno da neke bolničarke pronalaze razloge da izbegavaju njegovu sobu, dok druge provode tamo i više vremena nego što moraju, negujući umiruće dete dok pokušavaju da mu olakšaju bol pukom nenaslućenom činjenicom njihovog prisustva. U retkim prilikama kada se Robi uzdiže blizu svesti i monitori iznad njegovog kreveta registruju još nešto osim REM-stanja sna, dečak grčevito stenje i pipa po prekrivačima, dok mu rašireni prsti i krute udlage grebu po čaršavima.

Tada se bolničarke povremeno okupe oko njega, trljaju detetu čelo ili povećavaju dozu sedativa u njegovoj infuziji, ali nema tog dodira ili leka koji će Robiju zaustaviti cvilež i grozničavo grebanje. Čini se kao da traži nešto.

On zaista traži nešto. Robi očajnički pokušava da pronade medu, jedinog družbenika koga je imao tokom godina. Svog taktilnog prijatelja. Svoje utočište u beskrajnoj noći prožetoj samo bolom.

Kada je Robi polusvestan, prevrće se i grebucka, pretražuje posteljinu i vlažne čaršave kako bi pronašao svog medu. Viče u snu, cvili falsetom koji odjekuje tamnim bolničkim hodnicima kao plač prokletih.

Nema nikakvog mede. Njegova majka i 'Čika' bacili su ga sa ostatkom detetovih stvari u prtljažnik kola one noći kada su otišli, sa namerom da ih se otarase kod prvog kontejnera za đubre na koji naiđu.

Robi se okreće, stenje i povlači čaršave u tim retkim navratima kada se uzdigne ka svesti, u potrazi za medom, ali takvi trenuci postaju sve ređi, da bi konačno potpuno prestali.

35. GERION

[Krilato čudovište sa tri tela koje je Herkul ubio prilikom jednom od svojih dvanaest poduhvata; prim. prev.](#)

Odveli su Bremena na aerodrom Las Vegasa usred noći. Turbopropelerac sa dva motora, 'Pajper Šajen', brujao je ispred zamračenog hangara, da bi krenuo ka uzletištu trideset sekundi pošto se pet muškaraca ukrcao u njega. Bremen nije mogao da razlikuje turbopropelerca marke 'Pajper Šajen' od svemirskog šatla, ali pilot je mogao i Bremen je bio razočaran kada je shvatio da pilot tačno zna ko su njegovih pet putnika i zašto lete natrag u Nju Džersi.

Sva četiri gangstera imala su oružje, a Bert Kapi je nosio svoj automatik 45 ispod sakoa prebačenog preko ruke, sa cevi prigušivača koja je virila dovoljno daleko da dodiruje Bremenova desna rebra. Bremen je gledao dovoljno televiziju da prepozna prigušivač na prvi pogled.

Uzleteli su ka zapadu i strmo se popeli, skrenuvši ukrug kako bi ostavili planine za sobom, a onda se uputili ka istoku. Mala letelica imala je po dva sedišta sa obe strane, iza pilotovog i praznog kopilotovog sedišta, i klupicu uz zadnju pregradu. Sal Empori i Vani Fuči sedeli su jedan

naspram drugog sa uskim prolazom između, na prva dva sedišta, najbliža vratima; gangster po imenu Erni sedeo je preko puta Bremena u drugom redu; Bert Kapi sedeo je sa vezanim pojaseom na zadnjoj klupici odmah iza Bremena, sa pištoljem izvađenim i smeštenim u krilo.

Letelica je zujala ka istoku, a Bremen je oslonio lice o hladni pleksiglas prozora i zatvorio oči. Pilotove misli bile su hladne, oštre i tehničke, ali četiri gangstera nudila su Bremenovom dodiru uma kazan priglube zlobe. Bert, dvadeset šestogodišnji ubica i zet Don Leonija jedva je čekao da skenja Bremena. Bert se nadao da će civil pokušati nešto pre nego što stignu, tako da može da sredi govvara *en route*.

Naleti vetra bacali su malu letelicu i Bremen je osećao kako se u njemu diže praznina. Situacija je bila smešna - kao sa TV-a, iz crtanog filma - ali neminovnost nasilja bila je stvarna poput neumitnog automobilske sudara. Sve do onih trenutaka ludila u Denveru sa zlostavljačem deteta, Bremen nikada nije udario nikoga iz besa. Nikada nikome nije razbio nos. Za Bremena je nasilje uvek predstavljalo poslednje utočište intelektualno i emocionalno nekompetentnih. A sada je sedeo u ovoj zapečaćenoj mašini, sa sedištima i vratima manje materijalnim od onih u nekom američkom automobilu, sećao se lica gospoj'ce Morgan pod slojem leda dok je leteo ka istoku, u susret svojoj sudbini, i dok su mu nasilničke misli ovih siledžija trljale um kao šmirgla. Ironično je bilo to što u njihovoj želji da ubiju Bremena nije bilo ničeg ličnog; bio je to njihov način za rešavanje problema, uklanjanje male potencijalne pretnje. Ubiće čoveka po imenu Džeremi Bremen - ime mu čak nisu ni znali - sa onoliko oklevanja koliko bi Bremen imao pre nego što obriše pogrešan transform da bi sačuvao jednačinu. Ali uživaće više u tome.

Pajper Šajen leteo je dalje, dok su njegovi turbopropellerski motori pravili melodični kontrapunkt mračnom bučkanju koje je dopiralo od Vanija Fučija, Sala Emporija, Berta i Ernija. Vani Fuči bio je obuzet brojanjem gotovine u Bremenovom čeličnom koferu; lopov je prešao preko treće stotine hiljada dolara, a imao je da prebroji još trećinu gomile. Bremen je zapazio da Fučijevo uzbuđenje zbog toga što drži i broji gotovinu pulsira gotovo kao seksualna napaljenost.

Bremen oseti kako mu se potištenost produbljuje. Apatija koja je njime vladala pre bitke sa gospoj'com Morgan ponovo se javila, hladna, mračna plima koja je pretila da ga odnese u noć.

U mrak pod krevetom.

Bremen trepnu, otvori oči i počeo da se probija kroz bolesnu neurograju i uspavljujuću buku motora, usredsređujući se na sećanje na Gejl koje se uzdizalo kao čvrsta stena na koju je mogao da se popne usred crne plime. To sećanje bilo je njegova zvezda-severnjača; sve jači gnev podsticao ga je dalje.

Spustili su se pred zoru da dotankuju gorivo. Bremen vide u pilotovom umu da je taj aerodrom privatno imanje severno od Solt Lejka, da Don Leoni tu poseduje čitav hangar i da za Bremena neće biti nikakvih izgleda da pobegne.

Na smenu su otišli u toalet, a Bert i Erni držali su spremne svoje četrdesetpetice sa prigušivačem dok je Bremen mokrio. Onda se vratio u avion sa Bertom koji mu je držao cev pištolja uz potiljak dok su ostali boravili u klozetu i pili kafu u kancelariji hangara. Bremen vide da bi ostali, čak i da nekim čudom umakne Bertu Kapiju, sustigli bez ikakve brige da će posmatrači pozvati policiju.

Sa novim gorivom, uzleteli su i krenuli iznad međudržavnog puta broj 80 preko Vajominga. Bremen je to znao jedino zahvaljujući rastrojenim pilotovim mislima; samo tle bilo je zaklonjeno čvrstim plaštom oblaka petnaest hiljada stopa ispod njih. Jedini zvuci dopirali su od motora i povremenog oglašavanja pilotovog radija. Sunčeva svetlost kasnog leta grejala je unutrašnjost 'Pajper Šajena', i jedan po jedan, gangsteri su zadremali, osim Vanija Fučija, čije su se misli i dalje motale oko novca i toga koliko bi deo Don Leoni mogao da mu da kao nagradu što je uhvatio civila.

Sad deluj! Bremenova misao izazva navalu adrenalina; mogao je da zamisli sebe kako grabi oružje od Berta Kapija ili Ernija Sance. Dodirnuo je dovoljno njihovih sećanja da zna kako da koristi automatik 45.

Šta onda? Na žalost, dodirnuo je dovoljno njihovih sećanja da zna i to da su četiri gangstera

dovoljno tvrdi i opaki da ne slušaju ako im pred nosom mašu automatskim pištoljem u maloj letelici na visini od dvadeset hiljada stopa. Da su tu bili samo Bremen i pilot, možda bi mogao da ubedi čoveka da skrene sa kursa i sleti negde. Pilot - čovek po imenu Hesus Vidžil - prenosio je drogu iz Kolumbije i uspevao da umakne DEA-inim avionima za poteru na visini krošnji drveća pre nego što je došao da radi za Don Leonija, ali voleo je to što za Dona normalno obavlja svoj posao i nije imao nikakvu nameru da umre mlad.

Ali četiri kriminalca, pogotovo Bert Kapi i Erni Sanca, utonuli su mnogo dublje u imperativ mačizma - ili bar u svoje italijanske i sicilijanske verzije mačizma - i nikada ne bi dozvolili da ih neki civil razoruža i da im umakne. Svaki bi radije pustio onog drugog da umre nego da to dozvoli. Ni jedan ni drugi nisu imali dovoljno pameti ili mašte da zamisle da bi oni bili ti koji bi poginuli.

Ponovo su sleteli kasno pre podne, ovaj put blizu Omahe, ali Bremenu nije bilo dopušteno da napusti letelicu, a ostali su sada bili potpuno budni. Bremen je mogao gotovo da okusi Bertovu i Erniju želju da civil - on - pokuša nešto. Zurio je u njih nepomično.

Posle ponovnog uzletanja, kada je Bremen načas ugledao široku reku pre nego što su se iznova popeli kroz oblake, usredsredio se na pilotove misli i sećanja, uključujući i sećanje na plan leta koji je upravo dopunio u Omahi. 'Šajen' će još jednom sleteti da dopuni gorivo - na privatni aerodrom u Ohaju - a onda nastaviti pravo do aerodroma samog Don Leonija milju od njegovog imanja u Nju Džersiju. Čekaće ih limuzina. Doći će do vrlo kratkog razgovora sa Donom - mahom monologa u kome će se čovek uveriti da Bremen ne radi za nekog od prijatelja Čika Tartudijana iz Majamija, u tom ispitivanju lako može da se desi da Bremen izgubi koji prst i jedan ili oba testisa - a onda, kada budu sigurni, Bert, Erni i portorikanski psihopata Roučklip odvešće Bremena u Goli Borik da urade ono što mora da se uradi. Posle toga, kamion za đubre odvešće svoj ispresovani paket do deponije blizu Njuarka.

'Pajper Šajen' zujao je i dalje, do sredine popodneva. Sal i Vani Fuči razgovarali su o poslu, sigurni da civil na zadnjem sedištu nikada neće ponoviti nijedan deo tog razgovora. Erni je pokušao da pređe na klupicu kako bi igrao karte sa Bertom, ali Sal Empori se izdrao na njega i naredio mu da se vrati na sedište preko puta Bremena. Erni je razmišljao, pokušavao da pročita deo nekog seks-romana, a onda zadremao. Konačno mu se u lakom snu pridružio i Bert Kapi, koji je usnio da tuca jednu od šougerli u novoj kockarnici Don Leonija.

Bremen je došao u iskušenje da i sam zadrema. Poharao je onoliko pilotovih profesionalnih sećanja koliko je bio u stanju da pronađe. Salov razgovor sa Vanijem Fučijem zamro je, da bi ga zamenili samo zvuci motora i povreneno krčanje radija dok su prelazili iz jednog FAA centra za kontrolu letenja u drugi. Ali, umesto da zaspi, Bremen je odlučio da ostane živ.

Bacio je pogled dole i ugledao samo oblake, ali iz pilotovih misli znao je da su negde istočno od Springfilda, u državi Mizuri. Erni je blago hrkao. Bert se trzao u snu.

Bremen tiho otkopča pojas na sedištu i zatvori oči na pet sekundi. *Da, Džeri. Da.*

Delao je bez daljih misli, brži i graciozniji nego ikada ranije, ustao, obrnuo se, kliznuo do zadnje klupice i uzeo automatik Berta Kapija iz gangsterove ruke u jednom jedinom pokretu.

Onda Bremen stade leđima okrenut uglu gde se zadnja pregrada spajala sa dovodom goriva i mahnu oružjem, najpre ka zaprepašćenom Bertu, zatim ka Erniju koji je frktao i budio se, a onda ka svima njima kada su Sal Empori i Vani Fuči posegnuli za svojim oružjem.

"Uradite to", reče Bremen, ravnim glasom, "i ima sve da vas pobijem."

Malu letelicu ispuniše povici i psovke sve dok ih pilot ne učutka svojom drekom. "Pod pritiskom smo, jeb'o vas bog!" vrisnuo je Hesus Vidžil. "Ako neko opali, odosmo u majčinu."

"Spusti taj jebeni pištolj, mater ti jebem!" vrisnu Vani Fuči, sa rukom i dalje na pola puta od pojasa.

"Stanite, idioti! Jebote, da niste mrdnuli!" viknu Sal Empori na Berta i Ernija. Bert je dizao ruke kao da namerava da zadavi civila. Erniju je desna ruka već bila ispod svilenog sportskog sakoa.

Na sekund je vladala tišina i nije bilo nikakvog pokreta, osim grčevitog, ali ne i uspaničenog

pomeranja ruke u kojoj je Bremen držao pištolj. Mogao je da im čuje misli kako se sudaraju oko njega kao talasi nošeni olujom. Otkucaji njegovog srca bili su tako bučni da se plašio da neće čuti ništa drugo. Ali čuo je kada je pilot ponovo progovorio.

"Hej, polako, drugar. Da porazgovaramo o ovome." *Plitko poniranje. Taj pendejo neće ni primetiti. Još tri hiljade stopa i neće nam trebati presurizacija. Ako Empori i Fuči ostanu između prednje strane i civila, zalutali hici neće pogoditi ni mene ni kontrole. Još dve hiljade stopa.*

"Samo polako, drugar. Niko ti neće ništa." *Jebeni pendejo će mi kazati da se spustim negde, reći ću u redu, a onda će momci da ga sjebu.*

Bremen ne uzvratiti ništa.

"Da, da, da", reče Vani Fuči, pogleda Berta i zamrznu idiota pogledom u nepomičnost. "Jebote, nemo' da se uzbuđuješ, u redu? Da popričamo o ovome. Samo lepo spusti jebeni pištolj da ne opali, u redu?" Prsti mu se pomeriše ka dršci tridesetosmice za pojasom.

Bert Kapi se gotovo davio u sopstvenoj žuči, toliko je bio ljut. Ako ovaj jebeni civil bude preživio nekoliko sledećih sekundi, on lično ima da mu jebe mater i da mu otfikari jaja pre nego što ga ubije.

"Jebote, samo budite *mirni!*" vrisnu Sal Empori. "Spustićemo se negde, i... Erni, jebote! *Ne!*"

Erni je spustio ruku na pištolj.

Vani Fuči opsova i izvuče sopstveno oružje.

Pilot se poguri i obori letelicu ka gušćem vazduhu.

Bert Kapi zareža nešto i skoči.

Džeremi Bremen zapuca.

36. OČI

U mesecima Gejline bolesti, Džeremi napušta matematiku gotovo u potpunosti, izuzev predavanja i istraživanja teorije haosa. Predavanja mu čuvaju razum. Istraživanja matematike haosa menjaju mu zauvek pogled na vasionu.

Džeremi je čuo za matematiku haosa i pre nego što su ga podaci istraživanja Džejkoba Goldmana naterali da je izučiti u dubini, ali kao i većina matematičara, Džeremi je smatrao da je pojam matematičkog sistema bez formula, predvidivosti ili ograničenja samo po sebi protivurečnost. Tu vlada džumbus. Nije to ona matematika koju on poznaje. Džeremija ohrabruje to što je Anri Poenkare, veliki matematičar iz devetnaestog veka koji je doprineo da se natrapa na matematiku haosa dok je stvarao studiju topologije, prezirao zamisao o haosu u kraljevstvu brojeva baš kao što to Džeremi čini danas.

Ali podaci Džejkoba Goldmana ne ostavljaju drugi izbor do da prati istraživanje analize uma pomoću holografskog talasnog fronta u džunglu matematike haosa. I tako, posle depresivnih bolničkih poseta, Džeremi čita onih nekoliko dostupnih knjiga o predmetu matematike haosa, a onda prelazi na apstrakte i oglede, od kojih su mnogi prevedeni sa francuskog i nemačkog. Kako zimski dani postaju sve kraći, a zatim nevoljno sve duži, i dok Gejlina bolest neumorno biva sve ozbiljnija, Džeremi čita radove Abrahama i Marsdena, Barenblata. Jusa i Džozefa; proučava teorije Aruna i Hajnca, biološki rad Levina, fraktalne radove Mandelbrota, Stjuarta, Pajtgena i Rihtera. Posle dugog dana boravka sa Gejl, držanja njene ruke dok joj medicinski postupci prožimaju telo bolom i poniženjem, Džeremi se gubi u radovima poput 'Nelinearnih oscilacija, dinamičkih sistema i bifurkacija vektorskih polja' Gukenhajmera i Holmsa.

On polako sve više shvata. Njegovo ovladavanje matematikom haosa polako se stapa sa njegovom standardnijom Šredingerovom talasnom analizom holografske percepcije. Džeremijev pogled na vasionu polako se menja.

On otkriva da je jedno od mesta gde se rađa matematika haosa naša nemogućnost da predvidimo vremenske prilike. Čak i sa Krej X-MP superkompjuterima koji krckaju brojeve brzinom od osam stotina miliona kalkulacija u sekundi, predviđanje vremenskih prilika ne uspeva. U pola sata Krej X-MP može sa sigurnošću da predvidi sutrašnje vremenske prilike za čitavu severnu hemisferu. Za jedan dan mahnite aktivnosti superkompjuter može da obradi

predviđanje od deset dana za severnu hemisferu.

Ali predviđanja počinju da greše posle otprilike četiri dana, a svako predviđanje za nedelju dana unapred puko je nagađanje... čak i za Krej X-MP koji obrađuje varijable brzinom od šezdeset miliona operacija u minutu. Meteorolozi, stručnjaci za veštačku inteligenciju i matematičari svi su bili ozlojeđeni ovim promašajima. Njih ne bi smelo da bude. Taj isti kompjuter u stanju je da predviđa kretanje zvezda *milijardama* godina u budućnosti. Zašto je onda, pitaju oni, vreme - čak i sa njegovim velikim, ali nesumnjivo *konačnim* skupom varijabli - tako teško predvideti?

Da bi to saznao, Džeremi mora da obavi istraživanje o Edvardu Lorencu i haosu.

Početak šezdesetih godina, prirodni matematičar koji je postao meteorolog, po imenu Edvard Lorenc, počeo je da koristi jedan od primitivnih kompjutera iz tih dana, Rojal Mekbi LPG-300, da bi dobio dijagram-varijable koje je otkrio B. Salcman u jednačinama što 'kontrolišu' jednostavnu konvekciju, dizanje toplog vazduha. Lorenc je otkrio tri varijable u Salcmanovoj jednačini koje zaista deluju, ostale odbacio i uposlio svoj Rojal Mekbi LPG-300 od svetiljki i žica da brunda i zuji kako bi rešio jednačine stalozenom brzinom od otprilike jednog ponavljanja u sekundi. Ishod je bio...

...haos.

Iz istih varijabli, sa istim jednačinama, koristeći iste podatke, naizgled kratkoročna predviđanja degenerisala su u protivurečno ludilo.

Lorenc je proverio svoju matematiku, izvršio analizu linearne stabilnosti, izgrizao nokte i počeo iznova.

Ludilo. Haos.

Lorenc je otkrio 'Lorencov atraktor', gde trajektorije jednačina kruže oko dva režnja na naizgled nasumičan način. Iz Lorencovog haosa proistekao je veoma precizan obrazac: neka vrsta Poenkareovog preseka koja je dovela do Lorencovog razumevanja onoga što je nazvao 'efektom leptira' u predviđanju vremenskih prilika. Jednostavno rečeno, Lorencov 'efekat leptira' veli da će mahanje krila jednog leptira u Kini izazvati majušnu, ali neizbežnu izmenu u svetskoj atmosferi. Ta mala varijabla promene spaja se sa drugim majušnim varijablama sve dok vreme ne postane... drugačije. Nepredvidivo.

Tihi haos.

Džeremi smesta uviđa važnost Lorencovog rada i svih skorijih istraživanja haosa u pogledu Džekobovih podataka.

Prema Džeremijevoj analizi tih podataka, ono što ljudski um opaža kroz jednom uklonjena i izobličena sočiva svojih čula jedva da je nešto više od neprekidnog kolabiranja talasa verovatnoće. Vasiona, prema Goldmanovim podacima, najbolje se da opisati kao front stojećeg talasa sačinjen od tog uzbućkanog mreškanja haosa verovatnoće. Ljudski um - ništa više do samo još jedan front stojećeg talasa prema Džeremijevom istraživanju, neka vrsta holograma sačinjena od miliona potpunih, ali manjih holograma - posmatra te fenomene, *kolabira* talase verovatnoće u uređeni niz događaja ("Talas ili čestica", objasnio je Džeremi Gejl u vozu onomad dok su se vraćali iz Bostona, "čini se da posmatrač tera vasionu da se odluči pukim činom posmatranja..."), i gleda i dalje svoja posla.

Džeremi ne može da pronade paradigmu za ovo neprestano struktuiranje nečega što se ne da struktuirati, sve dok ne naiđe slučajno na članak koji govori o složenoj matematici upotrebljenoj da se analizira položaj orbite Saturnovog meseca Hiperiona posle prolaska *Vojadžera*. Hiperionova *orbita* je dovoljno Keplerovska i Njutnovska da se može sigurno predvideti pomoću linearne matematike unapred za mnogo decenija. Ali njen *položaj*, smerovi u kojima postoje tri osovine tačke, jesu ono što se učtivo može opisati kao jebena zbrka.

Hiperion se tumba i to tumbanje naprosto se ne da predvideti. Njegov položaj nije kontrolisan nasumičnim uticajem gravitacije i Njutnovskih zakona koji bi se dali nacrtati ako bi programer bio dovoljno pametan, a kompjuter dovoljno veliki, već dinamičnim haosom koji prati samo sopstvenu logiku i ne-logiku. To je Lorencov efekt leptira primenjen u nemom vakuumu

Saturnovog svemira sa džombastim malim Hiperionom kao zbrkanom i zatumbanom žrtvom.

Ali čak i u takvom neistraženom okeanu haosa, Džeremi otkriva da mogu da postoje ostrvca linearnog razuma.

Džeremi prati Hiperionov trag do radova Andreja Kolmogorova, Vladimira Arnolda i Jirgena Mozera. Ti matematičari i stručnjaci za dinamiku formulisali su KAM teoremu (to jest, Kolmogorov-Arnold-Mozer) kako bi objasnili postojanje klasičnih kvaziperiodičnih kretanja unutar uragana haotičnih trajektorija. Dijagram koji prozilazi iz KAM teoreme ima za ishod uznemirujući dijagram koji pokazuje gotovo organsku strukturu tih klasičnih i za crtanje podobnih trajektorija koje postoje kao korice od providne plastike, navoji u navojima, gde rezonantna ostrva reda leže usađena u prevoje dinamičkog haosa.

Američki matematičari dali su ovom modelu ime NAK, skraćenicu za 'Nejasni atraktor Kolmogorova.' Džeremi se priseća da je Nak takođe ime boginje vibracija u Rig-Vedi.

U noći kada Gejl prvi put ulazi u bolnicu, ne zbog testova, već da bi tamo ostala... da bi tamo ostala dok se dovoljno ne oporavi da se vrati kući, kažu lekari, ali i ona i Džeremi znaju da pravog povratka neće biti... Džeremi sedi sam u svojoj radnoj sobi na drugom spratu i zuri u Nejasni Atraktor Kolmogorova.

Regularne kvaziperiodične trajektorije uvijaju se iznad sekundarnih omotača rezonanci, tercijarni omotači pupe u obliku delikatnijih mnogostrukih rezonanci, haotične trajektorije šibaju kroz organizam kao umršene žice.

A Džeremi vidi model za svoju analizu holografskog neurološkog tumačenja skupa kolabirajućih talasa verovatnoće koji predstavljaju vasionu.

On vidi početak modela za ljudski um... i za nadarenost koju on i Gejl dele... za vasionu koja joj je toliko nudila.

A iznad toga efekat leptira. Sigurno saznanje da je čitav život nekog ljudskog bića kao jedan dan u životu tog čoveka: neplaniran, nepredvidiv, pod vladavinom skrivenih plima haotičnih činilaca i šibajućih leptirovih krila koja donose smrt u obliku tumora... ili, u Džekobovom slučaju, u obliku metka za mozak.

Džeremi shvata svoju životnu ambiciju te večeri, da pronade suštinski novi smer matematičkog razmišljanja i istraživanja - ne zbog statusa i novih akademskih počasti, jer na to je sve zaboravio - već da bi malo dalje pomerio osvetljeni krug znanja u tamu koja sve okružuje. Ostrva rezonanci u haotičnom moru.

Ali čak i kada uviđa kojim putem može da vrši dalje istraživanje, on to odbacuje, odguruje apstrakte i studije u stranu, briše preliminarne jednačine sa svoje table. Te noći on stoji kraj prozora i zuri napolje u ništavilo, jeca tiho u sebi, nesposoban da prekine, bez gneva ili očajanja, već ispunjen nečim beskrajno smrtonosnijim dok ga praznina obuhvata iznutra.

37. MI SMO PREPARIRANI LJUDI

"Gospodine Bremen? Gospodine Bremen, čujete li me?"

Jednom, kao dete od oko osam godina, Bremen je zaronio u bazen jednog svog druga i, umesto da se digne na površinu, jednostavno i bez napora potonuo do dna deset stopa ispod površine. Ležao je tamo na trenutak, osećao grubu cement uz kičmu i posmatrao tavanicu od svetlosti tako visoko iznad sebe. I dok je osećao kako mu se pluća umaraju i posmatrao veličanstvene mehuriće kako se dižu oko njega, dok je shvatao da više ne može da zadržava dah i da će za nekoliko sekundi morati da udiše vodu, gnušao se uzdizanja do te površine, bolno nevoljan da se vrati tom iznenada tuđinskom okruženju vazduha, svetlosti i buke. I tako je Bremen ostao tamo, tvrdoglavo se opirući povratku, sve dok više nije mogao da se opire, a onda je lagano otplutao do te površine, uživajući u poslednjih nekoliko sekundi vodenastog svetla, prigušenoj buci i srebrnom komešanju mehurića oko sebe.

Sada se polako uzdizao, opirući se ponovnom izvlačenju na svetlo.

"Gospodine Bremen? Čujete li me?"

Bremen ga je čuo. Otvorio je oči, brzo ih zatvorio pred navalom beline i svetlosti, a onda, uz

mrštenje, provirio između teških kapaka.

"Gospodine Bremen? Ja sam poručnik Berčil, iz policije Sen Luisa."

Bremen klimnu glavom, pokuša da klimne glavom. Glava ga je bolela i činilo se da mu je nečim vezana. Nalazio se u krevetu. Beli čaršavi. Pastelni zidovi. Poslužavnici kraj kreveta i plastične drangulije bolničke sobe. Krajičkom oka mogao je da vidi zavesu navučenu sa leve strane, zatvorena vrata s desne. Još jedan čovek u sivom odelu stajao je kraj policijskog poručnika koji je sedeo. Poručnik Berčil bio je dežmekasti muškarac žućkaste kože u ranim pedesetim godinama. Bremen je mislio da izgleda pomalo kao Mori Amsterdam, komičar opuštenog lica u staroj emisiji *Šou Dika Van Dajka*. Nemi muškarac iza njega bio je mlađi, ali u izrazu lica imao je istu profesionalnu mešavinu premora i cinizma.

"Gospodine Bremen", reče Berčil, "da li me dobro čujete?"

Bremen ga je dobro čuo, iako je sve još izgledalo udaljeno, kao pod vodom. A Bremen je mogao i da *vidi* sebe kroz oči poručnika Berčila: iskopneo i umotan usred ćebadi i zavoja, sa levom rukom u gipsu, glave umotane zavojima, sa još vidljivih zavoja ispod tanke bolničke pižame, očiju natečenih, okruženih prstenovima kao kod rakuna od krvnih podliva, sa vidljivim svežim šavovima ispod gaze na bradi i obrazu. A kroz infuziju mu je bistra tečnost kapala u levu ruku.

Bremen zatvori oči i pokuša da odstrani Berčilovu viziju.

"Gospodine Bremen, recite nam šta se dogodilo." Poručnikov glas nije bio blag. *Podozrenje. Neverica da je ovaj mali šmokljan bio u stanju da pobije tih pet pametnjakovića i da sam spusti letelicu. Radoznalost zbog onoga što je kompjuter FBI-ja imao o ovom građaninu - profesor matematike sa koledža, Hrista mu - i zanimanje za mrtvu ženu, paljevinu i vezu ovog klovna sa Don Leonijem i njegovim momcima iz Nju Džersija.*

Bremen pročisti grlo i pokuša da progovori. Glas mu je bio jedva nešto bolji od struganja. "Desm?"

Izraz na licu poručnika Berčila nije se promenio. "Kako rekoste?"

Bremen ponovo pročisti grlo. "Gde sam?"

"Vi ste u Glavnoj bolnici u Sen Luisu." Berčil zastade na sekund, pa dodade: "Država Misuri."

Bremen pokuša da klimne glavom i zažali zbog toga. Zatim pokuša ponovo da progovori ne pomerajući vilicu.

"Nisam to razumeo", reče poručnik.

"Povrede?" ponovi Bremen.

"Pa, doći će lekar da vas obiđe, ali kako čujem, imate slomljenu ruku i nešto modrica. Ništa opasno po život."

Mlađi detektiv iz odseka za ubistva, narednik po imenu Kerni, mislio je: *Četiri napukla rebra, trag metka na jednom od tih rebara, potres mozga i unutrašnje povrede... ovaj idiot je imao sreće što je uopšte ostao živ.*

"Prošlo je oko osamnaest sati posle pada, gospodine Bremen. Sećate li se pada?" upita Berčil.

Bremen odmahnu glavom.

"Ničega u vezi sa tim?"

"Sećam se da sam razgovarao sa tornjem o opremi za sletanje", reče Bremen. "Onda je desni motor počeo čudno da buči i... i to je sve čega se sećam."

Berčil je zurio. *Ovaj govнар verovatno laže, ali ko će ga znati? Neko je metkom iz četrdesetpetice probušio dovod goriva u motor.*

Bremen oseti kako bol počinje da klizi u njemu kao duga, spora plima koja nije osećala nikakvu žurbu da se povuče. Čak su i njegov dodir uma i neurograja bolnice zatrepereli od prolaza bola. "Avion se, znači, srušio?" reče on.

Berčil nastavi da zuri. "Jeste li vi pilot, gospodine Bremen?"

Bremen ponovo odmahnu glavom i umalo ne povрати od bola.

"Izvinite, šta rekoste?" upita poručnik.

"Ne."

"Imate li ikakvog iskustva u upravljanju vazдушnim letelicama?"

"Ne."

"Šta ste onda radili za upravljačem tog 'Pajper Šajena'?" Berčilov glas bio je ravan i neumoljiv poput uboda rapirom.

Bremen uzdahnu. "Pokušavao sam da ga spustim, poručniče. Pilot je bio pogođen. Je li on živ? Da li je iko od ostalih preživeo?"

Mršavi narednik nagnu se napred. "Gospodine Bremen, pre izvesnog vremena posavetovali smo vas o vašim pravima i to je snimljeno na video traku, ali nismo sigurni da ste bili potpuno svesni. Da li ste svesni tih prava? Da li želite da sada ovome prisustvuje i vaš advokat?"

"Advokat?" ponovi Bremen. Kakav god lek bio u infuziji, vid mu je od njega bio zamagljen i izazivao mu je tupu riku u ušima i zamućenost dodira uma. "Šta će mi advokat? Ništa nisam uradio..."

Narednik uzdahnu, uze pohabanu karticu iz džepa sakoa i krenu da čita litaniju toliko poznatu iz miliona pandurskih TV serija. Gejl se uvek pitala da li su policajci bili suviše glupi da upamte tih nekoliko redova; govorila je da ih je *publika* upamtila.

Kada je narednik završio i ponovo upitao da li Bremen želi advokata, Bremen je zastenjao i rekao: "Ne. Da li su ostali mrtvi?"

Mrtvi k'o nedelju dana staro konjsko meso, pomisli poručnik Berčil. Detektiv za ubistva reče: "Da vas pitam nešto, gospodine Bremen, važi?"

Bremen zatvori oči umesto da klimne glavom.

"Ko je u kog pucao, gospodine Bremen?"

Koga. Bio je to Gejlin glas kroz zamućenost. "Ja sam pucao u onog po imenu Bert njegovim sopstvenim pištoljem", reče Bremen. "Onda je nastao pravi pakao... pucali su svi osim pilota. Onda je pilot bio pogođen, a ja sam prešao napred i pokušao da spustim avion. Očito nisam to naročito dobro obavio."

Berčil baci pogled na svog partnera. "Leteli ste turbopropelercem sa dva motora, uz oštećenje motora, više od stotinu milja, ušli u putanju za sletanje na međunarodnom aerodromu Lambert i gotovo spustili to čudo kako treba. Tip iz tornja rekao je da biste uspeli da vas motor nije izdao. Jeste li *sigurni* da nikada ranije niste leteli, gospodine Bremen?"

"Siguran sam."

"Kako onda objašnjavate..."

"Sreća", reče Bremen. "Očajanje. Bio sam tamo gore sasvim sam. Plus, kontrole su zaista jednostavne sa svom tom automatizacijom." *Plus, čitao sam pilotov um gotovo svake sekunde tokom deset sati leta od Las Vegasa*, dodade Bremen nemo. *Šteta što nije bio tamo kada mi je bio potreban.*

"Zbog čega ste bili u avionu, gospodine Bremen?"

"Najpre, poručniče, recite mi otkud znate kako se zovem?"

Berčil je zurio jedan trenutak, trepnuo i rekao: "Vaši otisci su u dosijeu."

"Stvarno?" reče Bremen glupavo. Zamućenost usled lekova bila je sada slabija, ali statika bola je rasla. "Nisam znao da su mi uzeli otiske."

"Iz vaše vozačke dozvole iz Masačusetsa", reče narednik. Glas mu je bio onoliko jednoličan koliko je to ljudskom glasu bilo moguće.

"Zbog čega ste bili u avionu, gospodine Bremen?" upita Berčil.

Bremen obliznu suve usne i ispriča im. Reče im za ribarski kamp u Floridi, za leš, za Vanija Fučija... za sve osim za košmar sa gospoj'com Morgan i nedelje koje je proveo u Denveru. Pretpostavljao je da će ga, ukoliko već imaju otiske, na kraju povezati sa ubistvom gospoj'ce Morgan. To u ovom trenutku nije bilo u poručnikovim ili narednikovim mislima, ali Bremen je znao da će neko ubrzo povezati stvari.

Berčil spusti pogled baziliska i zapilji se u njega. "Znači, vraćali su vas avionom u Nju Džersi kako bi sam Don mogao da vas ske... da vas pogubi. To su vam *rekli*?"

"Shvatio sam to iz onoga što su govorili. Očigledno im nije smetalo da govore preda mnom..."

valjda su pretpostavljali da nikome to neću moći da ispričam."

"A šta je sa novcem, gospodine Bremen?"

"Novcem?"

"Sa novcem u čeličnoj aktovki?" *Četiri stotine hiljada i nešto, klipane. Neka lova od droge o kojoj možda nešto znaš? Možda ovde pričamo o posliću koji je krenuo naopako na dvadeset hiljada stopa?*

Bremen samo odmahnu glavom.

Narednik Kerni nagnu se bliže. "Da li se veoma često kockate u Las Vegasu?"

"Prvi put", promrmlja Bremen. Njegovo ushićenje što se probudio još živ i srazmerno u jednom komadu zamenio je bol i obnovljena praznina. Sve je bilo gotovo. Sve je bilo gotovo od trenutka kada je Gejl umrla, ali Bremen je sada morao da prizna kraj svog bekstva, svog bezumnog, glupog, jalovog, bezdušnog pokušaja da umakne nečemu od čega se nije moglo umaći.

Berčil je govorio nešto: "...da mu uzmete oružje?"

Bremen dopuni ostatak poručnikovog pitanja iz odjeka dodira uma. "Zgrabio sam pištolj Berta Kapija kada je ovaj zaspao. Valjda nisu mislili da ću išta pokušati dok letimo."

Samo bi ludak pokušao nešto sa toliko pištolja u malom avionu, pomisli poručnik Berčil. On reče: "Zbog čega jeste pokušali?"

Bremen načini grešku pokušavši da slegne ramenima. Gips i umotana rebra sprečili su ga da dovrši pokret. "A šta mi je drugo preostalo?" zastruga on. "Poručniče, trpim paklene bolove, a još nisam video ni lekara ni bolničarku. Možemo li ovo da obavimo kasnije?"

Berčil pogleda u sveščicu u levoj ruci, vrati pogled ka Bremenu, pa klimnu glavom.

"Da li sam optužen za nešto?" upita Bremen. Glas mu je bio previše slab da izrazi ikakav stvarni gnev. Sve što je čuo bio je umor.

Berčilovo lice kao da se obesilo u još nabora i prevoja. Jedina snaga tamo se nalazila u očima; njima ništa nije promicalo. "Pet ljudi je mrtvo, gospodine Bremen. Četvorica su poznati kriminalci, a izgleda da je pilot takođe bio povezan sa organizovanim kriminalom. Vaš dosije je čist, ali postavlja se pitanje vašeg nestanka posle ženine smrti... i požara."

Bremen je video pomeranje vektora poručnikovih misli, uređenih i preciznih u svom toku kao laserski pomna usredsređenost profesionalnih pokeraša sa kojima je igrao pre manje od dva dana. *Ovaj tip spaljuje kuću i nestaje pošto mu je žena odapela, razmišlja Berčil. Onda se naprosto slučajno zatekne u Floridi kada skenjaju Čika Tartuđijana. A onda se naprosto slučajno nađe u Las Vegasu kada Čikov ubica i ostali Leonijevi momci preuzimaju lovu. A, ne. Stvar još nije jasna, ali elementi su tu - lova od osiguranja, lova od droge, ucena... i taj takozvani civil tvrdi da je oteo Bertu Kapiju četrdesetpeticu i počeo da roka. Ima tu uvrnutih sranja, ali razrešiće se sasvim brzo.*

"Da li sam optužen za nešto?" ponovi Bremen. Osećao je kako klizi postrance, uranja u izmaglicu bolne neurograje koja je ispunjavala bolnicu: preneraženost, goli strah, prkos, potištenost i - kod mnogih posetilaca - olakšanje ispunjeno krivicom što *oni* nisu ti koji leže u krevetima sa plastičnim narukvicama oko ručnih zglobova.

"Još ne", reče Berčil dok je ustajao. On klimnu glavom naredniku prema vratima. "Ako je to što kažete istina, gospodine Bremen, ubrzo ćemo ponovo popričati, verovatno uz prisustvo agenta FBI-ja. U međuvremenu, postavice stražara ispred sobe tako da niko od Don Leonijevih ljudi ne može da vam priđe." *Berčilova slika uniformisanog policajca koji je sedeo na kraju hodnika u proteklih osamnaest sati. Ovaj gospodine Bremen ne ide nikuda, bilo kao svedok, bilo kao optuženi za ubistvo, bilo kao oboje.*

Lekar i dve bolničarke udoše posle odlaska detektiva za ubistva, ali Bremen je bio sasvim ošamućen tako da je jedva mogao da se usredsredi na čovekovo jezgrovito medicinsko brbljanje. Saznao je ono što su mu Berčilove oči već saopštile - saznao je da je složen prelom leve ruke ozbiljniji nego što je poručnik znao - ali sve ostalo bile su samo sitnice.

Bremen dopusti sebi da klizne u prazninu.

38. OČI

U trenutku dok Džeremi leži u bolnici u Sen Luisu, mene samo sati dele od trenutka kada ću videti kako se moja pažljivo sazdavana vasiona zauvek ruši.

Ne znam da Džeremi leži u bolnici. Ne znam da Gejl postoji ili da je ikada postojala. Ne znam za raj podeljenih iskustava ili savršeni pakao koji je ta sposobnost donela Džeremiju.

U tom trenutku znam samo za neprekidni bol postojanja i teškoće bekstva od njega. U tom trenutku znam samo za očajanje zbog razdvojenosti od jedine stvari koja mi je u prošlosti pružala utehu.

U tom trenutku ja umirem... ali sam takođe samo nekoliko sati daleko od trenutka kada ću biti rođen.

39. NEVIDNI, OSIM AKO

Bremen je sanjao led i tela koja se grče u ledu.

Sanjao je o velikoj zveri koja kida meso i o strašnim kricima koji se dižu iz sumporne noći. Bremen je sanjao o hiljadama hiljada glasova koji ga dozivaju u bolu, stravi i samotnosti ljudskog očajanja, a, kada se probudio, glasovi su još bili tu: neurograja moderne bolnice pune duša koje pate.

Čitavog tog dana Bremen je ležao u krevetu, jahao talase bola od povreda i razmišljao o tome šta bi sledeće mogao da učini. Ništa naročito nije mu padalo na pamet.

Detektiv Berčil vratio se u rano popodne sa obećanim specijalnim agentom FBI-ja, ali Bremen se pravio da spava i njih dvojica popustila su pred nepopustljivošću bolničarke i otišla posle pola sata. Bremen je tada zaista spavao i sanjao led, tela koja se grče u ledu i krike iz bolom prožete tame oko njega.

Kada se ponovo probudio kasnije te noći, Bremen je usredsredio svoj dodir uma kroz graju i struganje kako bi pronašao uniformisanog policajca koji je bio ostavljen da ga čuva. Patroldžija Dvejn B. Everet imao je četrdeset osam godina, nedostajalo mu je još sedam meseci do penzije i patio je od hemoroida, spuštenih svodova stopala, nesanice i onoga što je njegov lekar nazivao sindromom osetljivog stomaka. To patroldžiju Evereta nije sprečavalo da pije kafe koliko god poželi, iako je ovo podrazumevalo duge odlaske u toalet na istom spratu. Patroldžija Everet nije mario što je ovom stražarskom dužnošću zamenio dvojicu drugih policajaca koji su odrađivali smene od po osam sati, niti mu je smetalo da njegova smena bude noćna. Noću je bilo tiho, pa je mogao da čita svoj roman Roberta B. Parkera, a u čekaonici koju je smeo da koristi uvek je bilo dovoljno sveže kafe.

Samo što nije svanulo. Sam u sobi, sa izuzetkom komatoznog pacijenta u susednom krevetu, Bremen bolno ustade, izvuče infuziju i odhrama do prozora. Seo je tamo na trenutak, dok ga je hladna promaja iz ventilacionog otvora erkondišna ježila pod tankom pižamom, i zagledao se kroz prozor.

Ako misli da ode, treba da ode sada. Kada su ga izvukli iz uništenog 'Pajper Šajena', sasekli su odeću sa njega - Bremen je video očima jednog medicinara sa prijemnog za hitne slučajeve da su smatrali za čudo to što nije došlo do požara pošto je avion zaorao blatnjavu njivu pola milje od aerodroma - ali Bremen je znao gde ima viška odeće koja će mu pristajati. Treba samo da stigne do sobe sa kasetama stažista niz stepenište.

Takođe je znao, zahvaljujući prisluškivanju tog dana, koji stažisti drže ključeve kola u kojim kasetama... i koje su kombinacije za otključavanje tih kaset. Bremen je odlučio da 'pozajmi' gotovo nov 'Volvo' sa punim rezervoarom, vlasništvo stažiste po imenu Bredli Monroz; Bredli je bio stažista sa prijemnog za hitne slučajeve i verovatno neće primetiti da mu nema 'Volvoa' pre nego što odradi svoju smenu sedamdeset dva sata od sada.

Bremen se nasloni na zid i malo zastenja. Ruka ga je pakleno bolela, glava mu je pucala neverovatnom žestinom, osećao je rebra kao da mu krhotine izlomljenih kostiju izviru u pluća, a bilo je još bezbroj drugih bolova koji su čekali na njegovu pažnju. Čak ni ujadi na kuku i butini

sa ranča gospoj'ce Morgan još se nisu potpuno zalečili.

Mogu li da izvedem ovo? Da uzmem odeću? Vozim kola? Ostanem u bekstvu od pajkana? Verovatno.

Jesi li spreman da ukradeš šest stotina dolara iz Bredlijevog novčanika?

Verovatno. Njegova majka nadoknadiće razliku pre nego što Bredli bude stigao da kaže pajkanima šta se dogodilo.

Jebote, znaš li uopšte kuda ideš?

Ne.

Bremen uzdahnu i otvori oči. Kroz mali razmak između zavesa mogao je da vidi glavu i ramena umirućeg deteta sa kojim se nalazio u sobi. Dečak je izgledao grozno, iako je Bremen shvatio iz misli bolničarki i lekara tokom dana da užasna pojava deteta ne potiče sasvim od njegovih povreda. Dečak - neki Robi - bio je slep, gluv i retardiran još pre napada koji ga je doveo ovamo.

Deo Bremenovog košmara tog popodneva bio je odjek gneva i gađenja jedne od bolničarki koje su izuzetno pažljivo negovale Robija. Dečaka su doneli kada su ga pronašli u nekom klozetu sa druge strane reke, u Istočnom Sen Luisu. Trojica dečaka koji su se igrala na napuštenom polju čula su neobične krike iz klozeta i ispričala roditeljima. U vreme kada su bolničari iz hitne pomoći izvukli Robija iz jame preplavljene fekalijama, procenjivale su vlasti, dečak je ležao tamo više od dva dana. Bio je surovo premlaćen i prognoze za njegovo preživljavanje bile su loše. Bolničarka je shvatila da plače zbog Robija... i da se moli Isusu da ovaj ubrzo umre.

Koliko su bolničarke ili lekari znali, policija nije pronašla dečakovu majku niti očuha. Lekar zadužen za Robija smatrao je da se vlasti ni ne trude mnogo da ih pronađu.

Bremen prisloni obraz uz staklo i razmisli o dečaku. Pomisli na neizlečivo bolesnu decu koju je video u Diznijevom Svetu i na kratki mir koji je nekima od njih pružio pomoću dodira uma. Tokom čitavog svog besciljnog, sebičnog bekstva od samog sebe, tih nekoliko trenutaka bili su jedini slučaj da je nekome *pomogao*, da je bilo šta *učinio*, osim da samog sebe sažaljeva. Sada se prisetio tih trenutaka i pogledao Robija.

Dečak je ležao polupokriven, na boku, lica i torzoa osvetljenih medicinskim monitorima iznad glave. Robijeve šake slične kandžama bile su svijene u bizarnim grčevima iznad čaršava, ručni zglobovi bili su mu tako mršavi da su izgledali čudnovato gušteroliko. Dečakova glava bila je uznemirujuće nakrivljena, a jezik mu je visio između zgnječenih usana. Lice mu je bilo išarano i modro, nos očigledno slomljen i spljeskan, ali Bremen je podozrevao da su očne duplje, koje su izgledale kao najoštećeniji deo Robijevog lica, uvek izgledale tako - upale, pocrnele, sa teškim kapcima koji su upola prekrivali beskorisne bele klikere očiju.

Robi je bio u nesvesti. Bremen od dečaka nije primao ništa - čak ni bolne snove - i bio je šokiran kada je iz bolničarkinih misli saznao da u sobi postoji još jedan pacijent. Bilo je to najveće odsustvo neurograje koje je Bremen ikada osetio kod nekog ljudskog bića. Robi je bio puka praznina, iako je Bremen iz lekarevih misli saznao da monitori pokazuju stalnu moždanu aktivnost. U stvari, EEG tragovi pokazivali su veoma aktivnu REM aktivnost - spavanje uposlano snovima. Bremen nije imao pojma zbog čega ne može da uhvati dečakove snove.

Kao da je svestan da ga neko posmatra, Robi se trzao u snu. Crna kosa štrčala mu je na lobanji u nasumičnim pramenovima koji bi Bremenu u drugim okolnostima izgledali zabavno. Dah umirućeg dečaka škripao je između povređenih usana u grubom struganju koje nije baš sasvim bilo hrkanje, i Bremen je mogao da oseti taj zadah sa daljine od osam stopa.

Bremen zavrte glavom i pogleda napolje u noć, dok je osećao bol kao od slomljenog stakla, koji je kod njega zamenjivao suze.

Ne čekaj da se Berčil i čovek iz FBI-ja vrate ujutro sa pitanjima o ubistvu gospoj'ce Morgan. Izlazi smesta.

I kuda da idem?

O tome brini kasnije. Samo odjebi odavde.

Bremen uzdahnu. Otići će kasnije, pre nego što dođe jutarnja smena i bolnica postane

uposlenija. Uzeće 'Volvo' lekara-stažiste i nastaviće svoj pohod ka ničemu, stići će nigde, želeće da bude nigde. Nastaviće da trpi život.

Bremen ponovo pogleda dečaka na krevetu. Nešto u položaju i prevelikoj glavi deteta podsetilo ga je na slomljenog, bronzanog Budu, preturenog sa postolja, koga su Bremen i Gejl videli jednom u nekom manastiru blizu Osake. Ovo dete bilo je slepo, gluvo, oštećenog mozga od *rođenja*. Šta ako je Robi čuvao neku duboku mudrost rođenu u njegovoj dugoj izdvojenosti od sveta?

Robi se trže i požuteli nokti na njegovim prstima zagrebaše blago po čaršavima; onda bučno prdnu i nastavi da hrče.

Bremen uzdahnu, povuče zavesu u stranu i ode do stolice kraj dečakovog kreveta.

Patroldžija Everet otići će u klonju za oko tri minuta. Bolničarke na spratu pripremaju lekove, a bolničarka za pultom neće moći da me vidi ako krenem zadnjim stepenicama. Bredli je u ER-u, a soba sa kasetama biće prazna verovatno još jedan sat.

Uradi to.

Bremen klimnu sebi glavom, boreći se protiv bola i zamora od sedativa. Voziće severno ka Čikagu, a onda u Kanadu, pronaći će mesto da se odmori i oporavi se... negde gde ga ni policija ni ljudi Don Leonija nikada neće naći. Koristiće sposobnost dodira uma da ostane ispred njih i da zaradi novac... ali ne kockanjem... nema više kockanja.

Bremen ponovo pogleda dečaka.

Nema vremena za to.

Da, ima. Neće dugo potrajati. Ne mora čak ni da uspostavi potpuni kontakt. Biće dovoljan jednosmerni dodir uma. Moguće je. Trenutak kontakta, čak i nekoliko sekundi, i moći će da podeli svetlost i zvuk sa umirućim detetom. Možda da ode do prozora i pogleda saobraćaj ispod, svetla grada, da pronađe zvezdu.

Bremen je znao da je takav recipročni dodir uma moguć - ne samo sa Gejl, iako je taj bio lišen bilo kakvog napora - već sa svakim ko je prijemčiv. A većina ljudi je prijemčiva za odlučnu sondu dodira uma, iako Bremen nikada nije upoznao nikoga osim Gejl ko je mogao da kontroliše svoje latentne telepatske sposobnosti. Jedini problem bio je kako da ta osoba ne *oseti* dodir uma kao dodir uma, da ne oseti da su strane misli zaista strane. Jednom, posle više dana nemogućnosti da prenese značenje jednostavnog računskog transformacija jednom slabom studentu, Bremen mu je to jednostavno *predao* dodirum uma i ostavio studenta da čestita sebi na oštroumnosti.

Sa ovim detetom nema potrebe za tananostima. Kao ni za sadržinom. Nekoliko podeljenih senzornih utisaka biće Bremenov poklon pri rastanku. Anoniman. Robi nikada neće saznati ko je sa njim podelio te slike.

Robijevo hrkanje zastade, prekinu se u mučno dugoj pauzi, a onda ponovo započe, kao jogunasti motor. Mnogo je balavio. Jastučnica i čaršav kraj njegovog lica bili su vlažni.

Bremen odluči i spusti štit uma. *Brže, patroldžija Everet krenuće svakog časa u toalet.* Ostaci štita njegovog uma spadoše i neurograja sveta nahrupi punom silinom unutra kao voda u brod koji tone.

Bremen se trže i podiže štit uma. Prošlo je mnogo vremena otkad je dozvolio sebi da bude tako ranjiv. Iako je neurograja uvek ionako prodirala, jačina i silovitost bili su gotovo nepodnošljivi bez zamućujućeg prekrivača štita. Bolnička neurograja direktno mu je zasecala meko tkivo izubijanog uma.

On zaškrguta zubima od bola i pokuša ponovo. Bremen se upirao da odstrani široki spektar neurograje i da se usredsredi na prostor gde je trebalo da se nalaze Robijeve snovi.

Ništa.

Jedan zbrkani sekund Bremen je mislio da je izgubio žižu svoje moći. Onda se usredsredio i bio je u stanju da uhvati užurbanost patroldžije Evereta dok je ovaj žurio u toalet i preokupirane odlomke bolničarke Tuli dok je pripremala doze lekova između spiska doktora Angstroma i ružičastih listova papira na poslužavniku. Fiksirao se na bolničarku za pultom sa monitorima i video da ona čita roman - *Neophodne stvari* Stivena Kinga. Osujećivalo ga je to što tako sporo

skanira očima. Usta mu ispuni sirupni ukus njenih trešnjevih kapi protiv kašlja.

Bremen zavrte glavom i zapilji se u Robiju. Dečakovo astmatično disanje ispunjavalo je vazduh između njih kiselom maglom. Robiju se video jezik, prekriven teškim sorem. Bremen suzi dodir svog uma u oblik zatupaste sonde, ojača ga, usredsredi ga kao zrak koherentne svetlosti.

Ništa.

Ne... bilo je tu - šta? - *odsustvo* nečega.

U polju graje uma, gde je trebalo da se nalaze Robijevi snovi, nalazila se prava rupa. Bremen shvati da se suočio sa najjačim i najtananim štitom uma na koji je ikada naišao. Čak ni uragan bele buke gospoj'ce Morgan nije stvarao barijeru tako neverovatno čvrstu, i ni u jednom trenutku ona nije bila u stanju da sakrije *prisustvo* svojih misli. Robijevih misli jednostavno *nije bilo*.

Bremen je na sekundu bio uzdrman, ali onda je shvatio uzrok tog fenomena. Robijev um bio je oštećen. Čitavi segmenti verovatno su bili nedelatni. Sa tako malo čula na koje se mogao osloniti i sa tako ograničenom svešću o okruženju, sa tako malo pristupa vasioni talasa verovatnoće od kojih bi mogao da bira, i gotovo bez sposobnosti da ih izabere, dečakova svest - ili ono što je kod tog deteta predstavljalo svest - silovito se okrenulo ka unutra. Ono što je isprva Bremen izgledalo kao moćni štitić uma nije bilo ništa drugo do čvrsta lopta okrenutosti ka unutrašnjosti, izvan svakog autizma i katatonije. Robi je tamo zaista i u potpunosti bio sam.

Bremen udahnu i ponovo odasla sondu, ovaj put sa više pažnje, naslućujući uz put negativne granice faktičkog štita uma kao čovek koji pipa po neravnom zidu u mraku. Negde je morao da postoji neki otvor.

I postojao je. Ne toliko otvor, koliko meko mesto - jedva osetna elastičnost usred čvrstog kamena.

Bremen je napola opažao lepršanje misli ispod toga, otprilike kao što pešak oseća kretanje podzemne železnice ispod pločnika. On se usredsredi na pojačanje sonde sve dok ne oseti da je bolnička pižama na njemu počela da se natapa znojem. Vid i sluh počeli su da mu se mute u usmerenom naprezanju. Nije bilo važno. Kada jednom uspostavi prvi kontakt, opustiće se i lagano otvoriti kanale slike i zvuka.

On oseti kako zid malo popušta, još elastičan, ali malo udubljen od njegove nepopustljive snage volje. Bremen se usredsredi toliko da mu vene iskočiše na slepoočnicama. Ni sam ne znajući, krivio je lice, a mišići vrata grčili su mu se od naprezanja. Zid je popuštao. Bremenova sonda bila je čvrsti ovan koji se zabija u kompaktna, ali želatinozna vrata.

Zid se još više ulubi.

Bremen se usredsredi sa dovoljno snage da pomera predmete, da mrvli cigle, da zaustavi ptice u letu.

Slučajni štitić uma nastavi da popušta. Bremen se pognu kao da ide protiv snažnog vetra, nesvestan bolnice ili sebe samog; bila je tu samo silina Bremenove volje.

Najednom, zid se procepi, zapljusnu ga toplota i on pade napred. Bremen zamlatara rukama i otvori usta da vikne.

Nije imao usta.

Bremen je padao, i u telu i izvan njega. Tumbao se naglavačke u tamu gde se pre samo nekoliko trenutaka nalazio pod. Video je u daljini, zbunjen, sopstveno telo koje se koprcu na nekom strašnom zahvatu, a onda ponovo počeo da pada.

Padao je u tišinu.

Padao ni u šta.

Ni u šta.

40. OČI KOJE

Džeremi je unutra. Roni kroz slojeve sporih termala. Bezbojni vrtlozi tumbaju se pored njega u tri dimenzije.

Sfere crnog kolabiraju ka napolje i zaslepljuju ga. Tu su vodopadi dodira, potočići mirisa i

tanka linija ravnoteže koju nosi nemi vetar.

Džeremi shvata da ga drže hiljade nevidljivih ruku - da ga dodiruju, istražuju. Prsti su mu na usnama, dlanovi su mu na prsima, glatke šake klize mu po stomaku, prsti mu obuhvataju penis bezlično kao na lekarskom pregledu, a onda nastavljaju dalje.

Odjednom je pod vodom, ne, sahranjen u nečemu gušćem od vode. Ne može da diše. Očajnički pokušava da mlatara rukama i nogama protiv lepljive struje sve dok ne oseti da se kreće naviše. Nema svetlosti, nema osećaja za pravac osim jedva primetnog osećaja gravitacije koja ga vuče *naniže*, ali Džeremi se odupire od otpornog gela koji ga okružuje i bori se protiv te gravitacije, znajući da će, ako ostane tu, biti živ sahranjen.

Najednom se supstanca pomera i Džeremija trza naviše vakuum koji mu steže glavu kao mengele. Stisnut je, sabijen, stegnut tako čvrsto da je siguran da mu povređena rebra i lobanja pucaju iznova, a onda iznenada oseća kako je izbačen kroz dijafragmu koja ga steže i glava mu izbija na površinu.

Džeremi otvara usta da vrisne i vazduh mu nadire u grudi kao voda koja puni davljenika. Vrisak mu traje i traje, a kada konačno zamre, nema odjeka.

Džeremi se budi na širokoj ravnici.

Nije ni dan ni noć. Bledo svetlo boje breskve prekriva sve ostalo. Tle je tvrdo i izdeljeno u razdvojene narandžaste segmente koji kao da se gube u beskraju. Nema obzorja. Džeremiju se čini da nazubljena zemlja izgleda kao vodoplavna ravnica u vreme suše.

Iznad njega nije nebo, već samo nivoi kristala obasjanog bojom breskve. Džeremi zamišlja da tako izgleda nalaziti se u podrumu oblakodera od prozirne plastike. I to praznog. Leži na leđima i zuri naviše kroz beskrajne spratove kristalizovane praznine.

Konačno, Džeremi se uspravlja i ispituje samog sebe. Nag je. Koža kao da mu je istrnjana šmirglom. Trlja rukom stomak, dodiruje ramena, mišice i lice, ali prolazi čitav minut pre nego što shvata da nema nijedne rane ili ožiljka - ni slomljene ruke, niti okrznuća slomljenih rebara od metka, niti tragova ujeda na njegovom kuku i unutrašnjoj strani butine, niti - koliko može da razabere - potresa mozga ili posekotine na licu. Jedan ludački sekund Džeremi misli da je u tuđem telu, ali onda spušta pogled i vidi ožiljak na kolenu posle saobraćajne nesreće sa motociklom, kada mu je bilo sedamnaest godina, i madež na unutrašnjoj strani mišice.

Talas vrtoglavice valja se kroz njega dok ustaje.

Nešto kasnije, Džeremi počinje da hoda. Glatke ploče pod njegovim tabanima tople su. Nema nikakav osećaj za pravac i hoda bez svrhe. Jednom, na ranču gospoj'ce Morgan, otišao je na nepreglednu slanu ravnica baš za vreme zalaska sunca. Ovo izgleda pomalo slično... ali ne mnogo.

Na crtu stani, bez majke ostani.

Džeremi hoda neko vreme, iako vreme ovde, na narandžastoj ravnici bez sunca, malo znači. Nivoi boje breskve iznad njega ne pomeraju se niti trepere. Konačno, on se zaustavlja, a kada se zaustavi, to čini na mestu koje se nimalo ne razlikuje od onog sa koga je krenuo. Boli ga glava. Ponovo leže na leđa, oseća glatkoću ispod sebe - pre nalik na suncem zagrejanu plastiku nego na hrapavost peska ili kamena - i dok leži tamo, zamišlja da je neko stvorenje koje živi na morskom dnu i gleda naviše kroz slojeve nestalnih struja.

Dno bazena. Tako bolno nevoljan da se vrati svetlosti.

Svetlost boje breskve kupa Džeremija toplotom. Telo mu zrači. On zatvara oči zbog svetlosti. I spava.

Budi se naglo, u potpunosti, raširenih nozdrva, dok mu se uši bukvalno ćule od napora da ustanove poreklo napola čujnog zvuka. Mrak je potpun.

Nešto se kreće u noći.

Džeremi čuči u crnilu i pokušava da profiltrira zvuk sopstvenog neravnomernog disanja. Sistem njegovih žlezda vratio se programiranju starom više od milion godina. Spreman je da beži

ili da se bori, ali potpuna i neobjašnjiva tama odstranjuje ono prvo. Priprema se da se bori. Pesnica mu se steže, srce juri, a oči napinju da vide.

Oseća da je to u blizini. Oseća snagu i težinu toga kroz tle. Stvar je ogromna, a njeni koraci potresima prožimaju tle i Džeremijevo telo. Džeremi je siguran da stvar nema nikakvih problema sa snalaženjem po mraku. I da ona može da vidi *njega*.

Onda je stvar kraj njega, iznad njega, i Džeremi oseća silinu njenog pogleda. Kleči na iznenada hladnom tlu i sklupčava se u loptu.

Nešto ga dodiruje.

Džeremi se bori protiv poriva da vrisne. Hvata ga ruka nekog diva - nešto grubo, ogromno i ni nalik na ruku - i najednom ga diže visoko u crnilo. Džeremi ponovo oseća moć te stvari, ovaj put kroz pritisak u svojim pritegnutim rukama i krckavim rebrima, i siguran je da bi mogla lako da ga smrvi samo ako to poželi. Očigledno, ne želi to. Bar ne još.

Oseća da ga nešto posmatra, istražuje, odmerava na nekoj nevidljivoj vagi. Džeremi ima osećaj bespomoćne, ali nekako ohrabrujuće pasivnosti kakvu čovek oseća dok leži nag na stolu sa rendgenskim zracima, znajući da mu nevidljivi talasi prolaze kroz telo, u potrazi za zloćudnim tumorom, za raspadanjem i semenom smrti.

Nešto ga spušta.

Džeremi ne čuje ništa osim sopstvenog neravnomernog dahtanja, ali može da oseti kako se veliki koraci udaljavaju. Nemoguće, ali udaljavaju se u svim pravcima, kao mreškanje jezerceta. Sa njega je skinut veliki teret i on u sopstvenom užasu otkriva da jeca.

Kasnije, opruža se iz sklupčanog položaja i ustaje. Doziva kroz crnilo, ali zvuk njegovog glasa slabšašan je i izgubljen, i kasnije nije siguran da li ga je i sam čuo.

Iscrpljen, dok i dalje jeca, Džeremi udara po tlu i nastavlja da plače. Crnilo je isto bez obzira na to da li su mu kapci spuštene ili ne, i kasnije, dok spava, sanja samo tamu.

41. OČI KOJE NE

Sunce se rađa.

Džeremijeve oči naglo se otvaraju, on zuri u daleko blistavilo, i zatvara oči pre nego što u potpunosti registruje tu činjenicu.

Sunce se rađa.

Džeremi se budi sa trzajem i seda, trepćući ka osvitu. Leži na travi. Prerija meke trave koja mu dopire do kolena prostire se u svim pravcima do obzorja. Nebo je tamnoljubičasto i blede u plavetnilo dok se sunce uspinje iznad obzorja. Džeremi se uspravlja i senka mu skače po travi koja se blago njiše na jutarnjem lahoru. Vazduh je pun mirisa: trave, vlažne zemlje, suncem zagrejanog tla i naznake mirisa njegove kože dodirnite lahorom.

Džeremi kleči na jednom kolenu, bere vlat visoke trave i ispušta tihi uzdah da malo olakša glavobolju koja mu pulsira iza očiju. Jednostavan čin hodanja pruža mu zadovoljstvo. Zadovoljan je što oseća kako mu se trava povija pod bosim nogama i kako mu svetlost sunca poigrava na telu.

U trenutku kada je sunce dovoljno ispod zenita da nagovesti rano popodne, on shvata da hoda prema nekoj mrlji na obzorju. U pozno popodne, mrlja se pretvorila u liniju drveća. On ulazi u šumu neposredno pre zalaska sunca.

Stabla su veličanstveni brestovi i hrastovi iz Džeremijevog pensilvanijskog detinjstva. On zastaje odmah po ulasku u šumu i gleda blago ustalasanu ravnici koju je upravo napustio; večernja svetlost sunca glača namreškano travu zlatom i pali korone oko bezbroj kićanki na vrhovima stabljika. Džeremijeva senka skače pred njim dok se on okreće i ulazi dublje u šumu.

Sada prvi put počinje da oseća umor i žeđ. Džeremijev jezik debeo je i otečen od suvoće. On posrće olovnim korakom uz sve duže senke, sanja visoke čaše vode i traži na vidljivim mrljama neba bilo kakav trag oblaka. I upravo dok gleda naviše, kako bi osmotrio sve tamnije nebo, umalo ne upada u zdenac.

Krug vode leži unutar niskog prstena korova i trske. Grozd trešnjevih stabala na višim

stranama spušta korenje do vode. Džeremi prelazi poslednjih nekoliko koraka ka zdencu sa bolnim ubeđenjem da gleda u priviđenje na mutnoj svetlosti, da će voda nestati baš kada se bude bacio ka njoj.

Duboka je do pojasa i hladna kao led.

Ona dolazi sledećeg jutra, neposredno posle osvita.

Džeremi je doručkovao trešnje i hladnu vodu, i baš kada izlazi na čistinu sa istočne strane zdence, opaža kretanje. U neverici, stoji savršeno nepokretan, samo još jedna senka u hladu linije stabala.

Ona se kreće sa oklevanjem, spušta stopala između visoke trave i niskog kamenja snebivljivim korakom krotkih ili bosonogih. Reckava trava sa kićankama na čistini dodiruje joj nage butine. Džeremi je posmatra sa jasnoćom pojačanom bogatim, vodoravnim snopom jutarnje svetlosti. Telo kao da joj svetluca, kao da zrači svetlom umesto da ga upija. Njene dojke, leva uvek tako malo punija od desne, njišu se blago sa svakim visokim korakom. Tamna kosa kratko joj je podšišana i mrsi se pod dodirom lahora.

Ona zastaje u središtu čistine, a onda ponovo polazi napred. Džeremijev pogled spušta se na njene snažne butine dok ona hoda, i on ih gleda kako se razdvajaju i spajaju sa zaprepašujućom prisnošću onoga što nije posmatrano. Sada je mnogo bliže i Džeremi može da razazna tanane senke duž njenog finog grudnog koša, blede, ružičaste krugove areola i izbledeli, stari ožiljak duž nižeg ispupčenja njenog stomaka.

Džeremi istupa na svetlost. Ona se zaustavlja, ruke joj se dižu preko gornjeg dela tela u pokretu nagonске sramežljivosti, a onda ona kreće brzo ka njemu. Širi ruke, a on stupa u njihov krug koji se zatvara, prislanja lice uz njen vrat i gotovo da ga omamljuje miris njene kose i kože. Ruke mu se kreću preko mišića i poznatog terena kičme. Oboje se međusobno dodiruju i ljube gotovo mahnito. Oboje jecaju.

Džeremi oseća kako gubi snagu u nogama i spušta se na jedno koleno. Ona se blago savija i prislanja njegovo lice uz svoje dojke. Ni za sekund ne popuštaju stisak koji ih spaja.

"Zašto si me ostavila?" šapuće on uz njenu kožu, nesposoban da zaustavi suze. "Zašto si otišla?"

Gejl ne govori ništa. Njen obraz nalazi se uz njegovu kosu, dok joj se šake stežu na njegovim leđima. Bez reči, ona se spušta na kolena kraj njega u visoku travu.

42. OČI KOJE NE SMEM

Zajedno izlaze iz šume baš dok se tope jutarnje magle. Na bogatom svetlu travnati obronci iza šume izgledaju kao da su delovi osunčanog i baršunastog ljudskog torzoa. Gejl pruža ruku kao da želi da pomiluje daleka brda.

Govore tiho, povremeno prepliću prste. Otkrili su da puni dodir uma izaziva zaslepljujuće glavobolje koje su mučile oboje od buđenja, pa razgovaraju... i dodiruju se... i vode ljubav u mekoj travi dok ih posmatra samo zlatno oko sunca. Kasnije, grle jedno drugo i šapuću nevažne stvari, znajući da je dodir uma moguće ostvariti i drugim sredstvima, a ne samo telepatijom.

Još kasnije, hodaju dalje, i sredinom popodneva prelaze preko uzvisine i posmatraju okomiti sjaj belih, dugačkih, uskih dasaka iza malog voćnjaka.

"Farma!" uzvikuje Gejl, sa čuđenjem u glasu. "Kako je to moguće?"

Džeremi ne oseća nikakvo iznenađenje. Ostaje smiren dok prolaze pored ambara i drugih spoljnih zgrada i približavaju se samoj kući. Zgrada je nema, ali nedernuta, bez ikakvih tragova požara ili oštećenja. Prilaznom puteljku još treba novi šljunak, ali on sada ne vodi nikuda, jer na njegovom kraju nema auto-puta. Dugačka, bela oграда koja se pružala duž drumu sada se graniči samo sa još visoke trave i novim blagim obronkom. Nema nikakvog traga komšijskih udaljenih kuća ili nametljivih električnih kablova koji su prolazili kroz voćnjak.

Gejl stupa na zadnju verandu i viri kroz prozor pomalo kao krivac, kao neko ko vikendom dokono razgleda kuće i ko je upravo pronašao kuću koja je možda još nastanjena, a možda više i

nije. Ona otvara spoljna vrata i malo poskakuje na škripu šarki.

"Izvini", kaže Džeremi. "Znam da sam obećao da to podmažem."

Unutra je sveže i mračno. Sobe su onakve kakve su ih ostavili - ne kao što ih je Džeremi ostavio posle svojih nedelja samoće dok je Gejl bila u bolnici - već kao što su ih njih dvoje ostavili pre prve posete specijalisti te jeseni pre godinu dana, pre čitave večnosti. Gore, popodnevna sunčeva svetlost pada kroz svetlarnik koji su on i Gejl s mukom ugradili tog dalekog avgusta. Džeremi proviruje u radnu sobu i zatiče apstrakte haosa još nagomilane na hrastovom stolu i davno zaboravljene transforme još naškrabane na tabli.

Gejl ide iz sobe u sobu, povremeno se oglašava tihim, zadovoljnim zvucima, ali češće samo blago dodiruje stvari. Spavaća soba je uredna kao i uvek, plavi prekrivač zategnut je, a pačvork-jorgan njene bake prebačen preko uznožja kreveta.

Ponovo vode ljubav, a onda tonu u san među hladnim čaršavima. Povremeni dašak lahora nadima zavese. Gejl se okreće u snu, mrmlja i često pruža ruku da ga dodirne. Bremen se budi odmah posle mraka, mada se na nebu iza prozora spavaće sobe još zadržava suton poznog leta.

Dole se čuo neki zvuk.

Džeremi leži nepomičan jedan puni trenutak, pokušavajući da ne uznemiri nepokretnost čak ni disanjem. Neko vreme nema ni lahora. Onda čuje zvuk.

Džeremi klizi sa kreveta, ne budeći Gejl. Ona je sklupčana na boku sa jednom šakom prinetom uz obraz; osmehuje se jedva primetno. Džeremi hoda bos do radne sobe, prilazi svom stolu i pažljivo otvara donju ladicu s desne strane. Tu je, umotan u stare krpe, pod praznim fasciklama koje je stavio odozgo istog dana kada mu ga je dao šurak. 'Smit i Veson' kalibra 38 isti je onaj koji je Džeremi bacio u vodu onog jutra kada je naišao na Vanija Fučija u Floridi - zarez na rukohvatu i mat-finiš donje strane cevi isti su - ali sada je tu. On ga podiže, otvara burence i vidi mesingane krugove pet metaka čvrsto uglavljene na mesta. Grubi rukohvat čvrst mu je uz dlan, metal štitnika obarača pomalo hladan.

Džeremi pokušava da ne napravi nikakav zvuk dok izlazi iz radne sobe ka vrhu stepeništa, od stepeništa kroz trpezariju do vrata kuhinje. Vrlo je mračno, ali oči su mu se prilagodile. Sa mesta gde stoji može da razabere blede-beli fantom frižidera i trza se kada se oglasi njegova pumpa za reciklažu. Džeremi ponovo spušta revolver niz bok i čeka.

Spoljna vrata malo su otvorena i on ih sada otvara širom, a onda ponovo zatvara. Senka klizi po pločicama.

Pokret iznenađuje Džeremija i on stupa za korak napred i podiže tridesetosmicu pre nego što ga ponovo spusti. Gernisavijen, tvrdoglava, mala kaliko-mačka, prilazi preko poda kako bi mu se nestrpljivo očešala o noge. Onda trza repom, vraća se do frižidera, podiže značajno pogled ka Džeremiju i vraća se natrag da se očeše o njega sa još manje strpljenja.

Džeremi se spušta na koleno da joj protrlja leđa. Pištolj u njegovoj ruci izgleda idiotski. Sa dugim uzdahom, on spušta oružje na radnu površinu u kuhinji i obema rukama mazi svoju mačku.

Sledeće večeri mesec se diže u vreme njihove pozne večere. Električno osvetljenje u kući ne radi, ali sav drugi elektricitet kao da i dalje stiže. Šnicle potiču iz zamrzivača u podrumu, ledeno hladna piva iz frižidera, a čumur iz jednog od nekoliko džakova preostalih u garaži. Sede napolju, pozadi, blizu stare pumpe, dok šnicle cvrče na roštilju. Gernisavijen čuči sa iščekivanjem kraj nogu jedne od velikih, starih drvenih stolica za travnjake uprkos činjenici da je samo nekoliko trenutaka ranije bila dobro nahranjena.

Džeremi nosi svoje omiljene pamučne pantalone i svetloplavu radnu košulju; Gejl je obukla udobnu, belu, pamučnu haljinu koju često nosi na putovanja. Zvuci su večeras isti oni koje su mnogo puta slušali u tom stražnjem dvorištu: cvrčci, noćne ptice iz voćnjaka, varijacije kreketanja žaba iz mraka blizu rečice i povremeni lepet vrabaca u ambaru. Stavljaju jedan od svoja dva fenjera na kerozin na izletnički sto dok pripremaju obrok, a Gejl pali i sveće. Kasnije, dok jedu, gase fenjer kako bi bolje videli zvezde.

Džeremi je poslužio šnicle na debelim papirnim tanjirima i njihovi noževi ostavljaju ukrštene tragove na belini. Obrok im se sastoji od šnicli, vina iz dobro snabdevenog podruma i jednostavne salate iz bašte sa obiljem svežim rotkvica i luka.

Čak i uz srp meseca koji se diže, zvezde su neverovatno jasne. Džeremi pamti noć kada su zajedno ležali napolju u mreži za spavanje i čekali da ugledaju svemirski šatl kako klizi po nebu kao žar nošen vetrom. On shvata da su večeras zvezde još jasnije zato što nema odsjaja svetlosti Filadelfije ili naplatnih rampi auto-puta da potamne nebesku slavu.

Gejl se naginje napred pre nego što je obrok završen. *Gde smo, Džeri?* Dodir njenog uma blag je koliko je to uopšte moguće, kako ne bi izazvao glavobolju.

Džeremi otpija gutljaj vina. "Šta nije u redu sa tim da smo naprosto kod kuće, malena?"

Sve je u redu što se tiče kuće. Ali gde smo zaista?

Džeremi se usredsređuje na okretanje rotkvice u prstima. Ukus joj je bio slan i svež.

Gejl gleda prema tamnoj liniji drveća na rubu voćnjaka. Tamo žmirkaju svici. *Kakvo je ovo mesto?*

Gejl, čega se poslednjeg sećaš?

"Sećam se umiranja", kaže ona tiho.

Reči pogađaju Džeremija kao udarac u solarni pleksus. Na trenutak ne može da uobličiti misli.

Gejl nastavlja, iako joj je glas promukao. "Nikada nismo verovali u zagrobni život, Džeri."

Ujka Badi... 'Kad umremo, pomažemo travi i cveću da raste, Pasuljče. Sve ostalo je živo sranje.'

"Ne, ne, malena", kaže Džeremi i pomera tanjir i čašu u stranu. Naginje se napred i dodiruje joj ruku. "Postoji još jedno objašnjenje..." Pre nego što je u stanju da započne sa tim, brana popušta i njih dvoje su preplavljeni slikama koje je prikrivao od nje: *spaljivanje kuće... ribarska koliba na Floridi... Vani Fuči... mrtvi dani na ulicama Denvera... gospoj'ca Morgan i hladnjača...*

"Oh, Džeri, zaboga... zaboga..." Gejl se trgla na stolici i sada prekriva lice rukama.

Džeremi obilazi oko stola, čvrsto je hvata za mišice i spušta svoje obraze do njenih. *gospoj'ca Morgan... čelični zubi... hladnjača... anestezija pokera... let ka istoku sa gangsterima Don Leonija... bolnica... dete na samrti... trenutni kontakt... padanje.*

"Oh, Džeri!" Gejl jeca uz njegovo rame. Pretrpela je mesece pakla u jednom silovitom trenutku bola. Pati zbog njegovog jada i ludačkih odjeka tog jada. Sada na trenutak zajedno jecaju. Onda joj Džeremi uklanja suze poljupcima, briše joj lice izvučenim krajem svoje radne košulje i odmiče se kako bi oboma nasuo još malo vina.

Gde smo, Džeri?

On joj pruža čašu i na trenutak otpija iz svoje. Čuje se hor insekata iza ambara. Njihova kuća blede svetluca na mesečini, a kuhinjski prozori topli su od svetlosti njihovog drugog fenjera na kerozin koji se nalazi unutra. On šapuće: "Čega se sećaš u vezi sa buđenjem ovde, malena?"

Već su podelili neke slike, ali pokušaji da se one iskažu rečima izoštrava im sećanja. "Tama", šapuće Gejl.

"Zatim blaga svetlost. Praznina. *Ljuljanje. Neko me ljulja. Neko me drži.* A onda hodanje. Osvit. Susret sa tobom."

Džeremi klima glavom. Prelazi prstom po rubu vinske čaše. *Mislim da smo sa Robijem. Sa dečakom. Mislim da smo u njegovom umu.*

Gejlina glava naglo se trza nazad, kao da je ošamarena. *Slepi dečak...???????* Ona se obazire, a onda pruža drhtavu ruku prema stolu. Čvrsto hvata ivicu i čaše vibriraju. Pušta samo da bi podigla ruku i dodirнула sopstveni obraz. "Znači, ništa ovde nije stvarno? Nalazimo se u snu?" *Ja sam zaista mrtva, a ti samo sanjaš da sam ovde?*

"Ne", kaže Džeremi dovoljno glasno da se Gernisavijen brzo pomeri ispod stolice. Vidi je kako maše repom na blagoj svetlosti sveća i zvezda. "Ne", kaže on tiše, "nije tako. *Siguran sam da nije tako. Sećaš se Džejkobovog istraživanja?*"

Gejl je previše uzdrmana da glasno govori. *Da.* Čak joj je i dodir uma slabašan, gotovo izgubljen među tihim zvucima noći.

Pa, nastavlja Džeremi, zadržavši joj pažnju snagom volje, sećaš se onda da je Džejkob bio

siguran da je moja analiza bila tačna... da je ljudska ličnost složeni front stojećih talasa... neka vrsta metaholograma koji se sastoji od nekoliko miliona manjih holograma...

Džeremi, ne vidim kako to može da pomogne...

"Prokletstvo, malena, *pomaže!*" On se ponovo naginje bliže i trlja joj mišice, osetivši da joj je tamo koža naježena. "Slušaj, molim te..."

Važi.

"Ako smo Džejkob i ja bili u pravu... da je ličnost taj složeni talasni front koji tumači stvarnost sačinjenu od kolabirajućih talasnih frontova verovatnoće, onda ličnost svakako ne može da preživi smrt mozga. Um možda istovremeno radi kao interferometar i generator, ali obe te funkcije bile bi ugašene smrću mozga..."

Kako onda... kako je moguće da ja...?

On ponovo seda kraj nje i čvrsto je grli jednom rukom. Gernisavijen izlazi ispod stolice i skače u Gejlino krilo, željna njene toplote. Oboje maze mačku dok Džeremi i dalje tiho priča.

"U redu, samo da malo razmislimo o ovome. Ti za mene nisi bila samo sećanje ili čulni utisak, malena. Duže od devet godina mi smo praktično bili jedna osoba sa dva tela. Zbog toga, kada si ti... zato sam ja posle toga poludeo i pokušao u potpunosti da isključim svoju sposobnost. Ali nisam mogao. Kao da sam se prilagođavao sve mračnijim i mračnijim talasnim dužinama ljudske misli i naprosto se spuštao u spirali..."

Gejl podiže pogled sa Gernisavijen. Gleda puna straha u tamu kraj rečice. *Mrak ispod kreveta.* "Ali kako je moguće da je ovo tako stvarno, ako je samo san?"

Džeremi joj dodiruje obraz. "Gejl, ovo *nije* samo san. Slušaj. Ti si mi bila u umu, ali ne samo kao sećanje. Bila si *tamo*. U noći kada si... te noći kada sam bio kod svetionika Barneгат... u noći kada je umrlo tvoje telo... ti si mi se *pridružila*, uskočila si mi u um kao da je čamac za spasavanje."

Ne, kako to...

"Razmisli, Gejl. Naša sposobnost dobro je dejstvovala. Bio je to krajnji dodir uma. Taj složeni hologram koji je bio *ti* nije morao da propadne... ti si naprosto uskočila u jedini drugi interferometar u vasioni koji je mogao da ga sadrži... u *moj* um. Samo je moj osećaj ega, ida, superega ili tog đavola koji nas održava normalnim i razdvaja od baraža naših čula, da ne pominjem to što nas razdvaja od brbljanja svih tih drugih umova, taj deo mene govorio mi je da samo osećam *sećanje* na tebe."

Sedeli su na trenutak u tišini i oboje se sećali. *Velika reka sa dva srca*, ponudi Gejl. Džeremi je mogao da vidi da se ona seća odlomaka iz vremena kada se nalazio u ribarskom kampu na Floridi.

"Bila si tvorevina moje mašte", reče on glasno, "ali samo onako kako su naše ličnosti tvorevine naše mašte." *Talasi verovatnoće koji se obrušavaju na plažu čistog prostor-vremena. Šredingerove krive, čiji dijagrami govore jezikom čistijim od govora. Nejasni Atraktori Kolmogorova koji se uvijaju oko ostrva rezonansi kvaziperiodičnog razuma usred zapenjenih slojeva haosa.*

"Misli ljudskim jezikom", šapuće Gejl. Štipa ga za bok.

Džeremi odskače od štipanja, osmehuje se i drži mačku dok se ova priprema da odskoči u stranu. "Mislim", kaže on tiho, "da smo oboje bili mrtvi sve dok nas slepo, gluvo, retardirano dete nije istriglo iz jednog sveta i ponudilo nam umesto njega drugi."

Gejl se malo mršti. Sveće su izgorele, ali njena bela haljina i bleđa koža i dalje sijaju na svetlosti zvezda i mesečini. "Misliš da smo u Robijevom umu i da je on stvaran kao stvarni svet?" Ponovo se mršti na zvuk toga.

On odmahuje glavom. "Ne baš. Kada sam se probio do Robija, upao sam u zatvoren sistem. Jadnik gotovo da nije imao nikakve podatke pomoću kojih bio izgradio model stvarnog sveta... dodire, valjda, miris i đavolski mnogo bola, po onome što su bolničarke znale o njegovoj prošlosti... tako da verovatno nije mnogo zavisio od ono malo stvari koje je mogao da oseti iz spoljnog sveta kako bi odredio svoju unutrašnju vasionu."

Gernisavijen odskoči i otrča u mrak kao da je imala neka hitna posla. Znajući mačke, Gejl i Džeremi su pretpostavili da je zaista tako. Džeremi takođe više nije mogao da sedi miran; ustao je i počeo da korača tamo-amo po mraku, zadržavajući se uvek dovoljno blizu Gejl da može da pruži ruku i dodirne je.

Moja greška, nastavi on, *bila je u tome što sam potcenio... ne, nikada zaista nisam ni pomislio na moć koju bi Robi mogao da ima u tom svetu. Ovom svetu. Kada sam se probio do njega... u nameri da samo podelim nekoliko vizuelnih i zvučnih slika... on me je uvukao unutra, malena. A sa mnom i tebe.*

Vetar malo jača i pomera lišće voćnjaka. Tiho šuštanje zvuči tužno, kao da je letu kraj.

"U redu", kaže Gejl trenutak kasnije. "Oboje postojimo kao par tvojih naškrabanih holograma ličnosti u umu tog deteta." Ona snažno udara po stolu. "A sve izgleda stvarno. Ali zašto je naša kuća tu? I garaža? I..." Ona bespomoćno pokazuje noć oko njih i zvezde iznad njihovih glava.

Mislim da se Robiju dopalo ono što je video u našim umovima, malena. Mislim da mu se više dopao naš zagađeni stari pensilvanijski seoski kraj od pejzaža koji je stvorio za sebe tokom svojih samotnih godina.

Gejl polako klima glavom. "Ali to nije zaista naš seoski kraj, zar ne? Hoću reći, ne možemo ujutro da se odvezemo u Filadelfiju, zar ne? Čak Gilpen neće da se pojavi sa nekom novom ženskom, zar ne?"

Ne znam, malena. Mislim da neće. Pretpostavljam da je u međuvremenu bilo izvesnog samovoljnog preuređivanja. Mi smo 'stvarni' zato što je naša holografška struktura nedirnuta, ali sve ostalo ovde samo je artefakt koji Robi dozvoljava.

Gejl ponovo trlja mišice. *Artefakt koji Robi dozvoljava. Kad tako kažeš, zvuči kao da je on Bog, Džeri.*

On se nakašlja i baca pogled ka nebu. Zvezde su još tamo. "Pa", šapuće, "u pravom smislu reči, on je sada Bog. Bar za nas."

Gejline misli beže kao poljski miševi koje Gernisavijen verovatno juri tamo napolju. "U redu, on je Bog, ja sam živa, oboje smo tu... ali šta ćemo sad, Džeri?"

Idemo u krevet, odasla Džeremi, uze je za ruku i povede je u njihov dom.

43. OČI KOJE NE SMEM SRESTI

Džeremi sanja da se ljulja napred-nazad u tami dubljoj nego što san može da mu dočara; sanja da spava sa plesnivim prekrivačima uz obraz, sanja da mu je gruba vuna uz izgrebanu kožu i da ga udaraju nevidljive šake. Sanja da leži izlomljen i izubijan u jami punoj ljudskih govana dok kiša kaplje na njegovo lice okrenuto naviše. Sanja da se davi.

U snu, Džeremi posmatra sve ljubopitljivije kako dvoje vode ljubav na zlatnom obronku. Lebdi kroz belu sobu u kojoj ljudi nemaju oblika, već su samo glasovi, i gde glasovi-tela trepere u ritmu otkucaja srca nevidljive mašine.

On pliva i oseća povlačenje neumoljivih planetnih sila kao snažnu plimu. Džeremi je jedva u stanju da se odupre smrtonosnoj struji i koristi svu svoju energiju, ali oseća da se umara, oseća da ga plima povlači u najdublju vodu. I dok se talasi sklapaju nad njim, on se oglašava poslednjim povikom očajanja i gubitka.

Izvikuje sopstveno ime.

Džeremi se budi sa krikom koji mu još odjekuje u umu. Pojedinosti sna lome se i beže pre nego što je on u stanju da ih zagrabi. Brzo se uspravlja u krevetu. Gejl je nestala.

Stiže gotovo do vrata spavaće sobe kada čuje kako ga njen glas doziva iz zadnjeg dvorišta. On se vraća prozoru.

Odevena je u plavu radničku bluzu i maše mu. On je zatiče dole kako nosi nekoliko predmeta u staroj pletenoj korpi i kuva vodu kako bi pripremila ledeni čaj. "Hajde, spavalice", kaže mu ona uz kez. "Imam za tebe iznenađenje."

"Nisam siguran da su mi uopšte potrebna nova iznenađenja", mrmlja on. Gernisavijen se

vratila i kreće im se između nogu, povremeno se trlja o nogu stolice kao da stolici nudi privrženost.

"Ovo nam je potrebno", kaže ona i odlazi gore, da pevuši i treska po plakaru.

"Pusti me da se istuširam i popijem malo kafe", kaže on i zastaje. *Odakle stiže voda?* Električne rasvete juče nije bilo, ali sve slavine su radile.

Pre nego što može dublje da razmotri to pitanje, Gejl je ponovo u kuhinji i pruža mu izletničku korpu. "Nema tuširanja. Nema kafe. Hajdemo."

Gernisavijen ih prati sa oklevanjem dok Gejl vodi naviše, preko brda, gde se nekada nalazio auto-put. Oni prelaze preko livada na istoku, a onda se penju uz poslednje brdo koje je strmije od bilo čega što on pamti u ovom delu Pensilvanije. Na vrhu Džeremi ispušta izletničku korpu iz iznenada odrvenele ruke.

"Svetog mu sveca", šapuće on.

U dolini u kojoj se nalazila petlja auto-puta sada je okean.

"Svetog mu sveca", kaže on ponovo tiho, gotovo sa strahopoštovanjem.

Zakrivljenje plaže toliko im je poznato posle putovanja do svetionika Barnegat duž obale Nju Džersija, ali sada tamo nema svetionika, nema ostrva, a linija obale koja se prostire ka severu i jugu više je nalik na neki zabačeni niz grebena duž Tihog okeana nego ijedan rub Atlantika koji je Džeremi ikad video. Obronak uz koji su se peli u stvari je zadnja padina planine koja se obrušava nekoliko stotina stopa na istočnoj strani do plaže i talasa u podnožju. Stenoviti vrh na kome stoje Džeremiju izgleda čudnovato poznat i prepoznavanje polako sviće u njemu.

Planina Veliki Tobogan, potvrđuje Gejl. *Naš medeni mesec.*

Džeremi klima glavom. Usta su mu još otvorena. Ne nalazi za shodno da je podseti da se planina Veliki Tobogan nalazila u njujorškim Adirondaksima, stotinama milja od mora.

Prave piknik na plaži severno od mesta gde strmo pročelje planine hvata jutarnje sunce. Gernisavijen moraju da nose niz poslednji deo strme padine i kada je jednom spuste, ona juri da lovi bube u travi na dinamama. Vazduh miriše na so, trulo rastinje i čisti letnji lahor. Daleko na moru, galebovi se obrću i poniru uz krike koji su slabašni kontrapunkt razbijanju talasa.

"Svetog mu sveca", kaže Džeremi poslednji put. Spušta izletničku korpu i baca ćebe na pesak.

Gejl se smeje i skida svoju radničku bluzu. Ispod nosi tamni, jednodelni kupaći kostim.

Džeremi se baca na ćebe. "Jesi li zato išla gore?" uspeva da izusti dok se smeje. "Da uzmeš kostim? Plašiš se da će te čuvari plaže izbaciti ako te vide da se kupaš naga?"

Ona šutira pesak na njega i trči ka vodi. Uranja čisto i baš u pravom trenutku, tako da zaseca talase kao strela. Džeremi je gleda dok ona pliva dvadeset jardi ka pučini, održava se na vodi dok se novi talas valja ispod nje, a onda pliva do mesta gde može da stoji. Po pognutosti njenih ramena i uzdignutim bradavicama ispo tanke likre vidi da se ona smrzava.

"Uđi!" doziva ga ona i jedva uspeva da se iskezi, a da joj zubi ne zacvokoću. "Voda je super!"

Džeremi se ponovo smeje, skida svoje 'top-sajdere', svlači odeću u tri brza pokreta i trči niz vlažni šljunak plaže. Čeka ga raširenih, ali naježenih ruku, dok on izranja posle skoka uz prskanje vode.

Posle izletničkog doručka od kroasana i ledenog čaja iz termos, oni leže među dinamama kako bi se otarasili sve jačeg vetra. Gernisavijen se vraća kako bi zurila u njih, ne pronalazi ništa zanimljivo i vraća se u visoku travu. Sa mesta na kome leže mogu da vide kako se sunce uspinje sve više i baca nove senke duž neravnog lica planine južno od njih.

Gejl je skinula kostim kako bi se sunčala i sada tone u san. Džeremi samo što nije zaspao sa glavom na njenoj butini kada postaje iznenada i potpuno svestan čistog mirisa njene oznojene kože i finog premaza vlage koja svetluca duž mekog žleba samo nekoliko inča od njegovog lica, tamo gde joj se krivina butine spaja sa preponama. On se okreće, oslanja laktove o ćebe i gleda joj iznad stisnutih brežuljaka bledih dojki u podvaljak, u naznaku tamnih dlačica ispod pazuha i u koronu svetlosti koju joj sunce pravi oko kose.

Gejl počinje da se meškolji, da ispituje njegov pokret, ali on je umiruje dlanom prislonjenim o

njen stomak. Očni kapci joj trepću, a onda ostaju zatvoreni. Džeremi se pomera, pridiže, a zatim spušta tako da joj leži između nogu, razmiče joj butine rukama i spušta lice do njene topline vlažne od sunca. Pomislivši na rečenicu iz jednog romana Džona Apdajka koju je podelila sa njim pre više godina, on zamišlja mače koje uči da lapće mleko.

Nekoliko trenutaka kasnije, ona ga vuče naviše i njene ruke i disanje brzi su uz njega. Vode ljubav silovitije nego ikada ranije, a ono što pritom dele prevazilazi strast i dodir uma. Kasnije, pošto je Džeremi proveo neko vreme kraj nje, sa glavom na njenom ramenu, dok im se disanje konačno smiruje, a otkucaji srca usporavaju tako da ponovo mogu da čuju zvuk talasa, on pipa rukom i pronalazi peškir, pa briše znoj i tragove peska sa njene kože.

"Gejl", šapuće on konačno, baš kada su oboje spremni da utonu u san u senci trave na dini, "moram nešto da ti kažem." Ali još dok govori, on oseća kako se poslednji ostaci štita njegovog uma skupljaju i uvijaju u klupko u refleksnom činu zaštite. Tajna o variočelama bila je predugo sakrivena previše duboko da bi se otkrila tako lako. Bori se da pronađe reči, ili misli, ali ne dolazi mu ni jedno ni drugo. "Gejl, ja... o, Isuse, malena... ne znam kako.."

Ona se okreće na bok i dodiruje mu obraz. *Variočele? Činjenica da mi nisi rekao? Znam, Džeri.*

Šok je za njega kao fizički udarac. "Znaš?" "???" *Otkad? Koliko dugo?*

Ona zatvara oči i on joj vidi vlagu na trepavicama. *Te poslednje noći kada sam bila bolesna. Dok si spavao. Znala sam da postoji... nešto... znala sam to već dugo. Ali ta tajna toliko ti je naudila da sam morala da znam za nju ranije...*

Džeremi počinje da se trese kao da je bolestan. Trenutak kasnije, ne trudi se da sakrije drhtanje, ali hvata se za čebe dok ono ne prođe. Gejl mu dodiruje potiljak. *U redu je.*

"Ne!" On izvikuje taj slog. "Ne... ne razumeš... ja sam *znao* za to..."

Gejl klima glavom, njen obraz gotovo dodiruje njegov. Šapat joj se meša sa vetrom u travi na dinama. "Da. Ali znaš li *zašto* mi nikada nisi rekao? Zašto si morao da stвориš štiti uma kao tumor u sopstvenom umu da to sakriješ?"

Džeremi drhti. *Bio sam posramljen.*

Ne, nisi bio posramljen, ispravlja ga Gejl. Preplašen.

On otvara oči da bi je pogledao. Lica su im udaljena samo nekoliko inča. *Preplašen? Ne, ja..*

Preplašen, odašilje Gejl. U njenom glasu nema presude, već samo opraštanja. Prestravljen.

Čime? Ali još dok obrazuje tu misao, on se ponovo hvata za čebe dok ga plavi osećaj klizanja, padanja.

Gejl ponovo zatvara oči i pokazuje mu ono što je bilo skriveno od njega unutar čvrstog tumora njegove tajne.

Strah od deformiteta. Da beba možda neće biti normalna. Strah da će imati retarrdirano dete. Strah da će imati dete koje nikada neće podeliti njihov dodir uma i koje će za njih uvek biti stranac. Strah da će imati dete sa sposobnošću i koje će poludeti zbog njihovih misli odraslih kada se zabiju u njegovu ili njenu tek rođenu svest.

Strah da će imati normalno dete koje će uništiti savršenu ravnotežu njegovog odnosa sa Gejl.

Strah da će je deliti sa bebom.

Strah da će je izgubiti.

Strah da će izgubiti sebe.

Drhtavica ponovo počinje i ovaj put držanje za čebe i pesak plaže ne spasavaju ga. Oseća da je na rubu toga da ga zbrišu snažne plime stida i strave. Gejl ga grli i drži dok to ne prođe.

Gejl, dušo moja, tako mi je žao. Tako žao.

Dodir njenog uma poseže iza njegovog uma do nečeg dubljeg. *Znam. Znam.*

Tonu u san tamo, u senci dina, dok Gernisavijen lovi skakavce, a vetar jača u visokoj travi. Džeremi onda sanja, i snovi mu se slobodno mešaju sa Gejlinim, a ni u jednom od njih, prvi put, nema čak ni naznake bola.

44. OČI KOJE NE SMEM SRESTI U

Džeremi šeta voćnjakom u svežini večeri i pokušava da razgovara sa Bogom.

"Robi?" On šapuće, ali reči zvuče glasno u tišini sumraka. *Robi? Jesi li tu?*

Poslednja svetlost napustila je obronke na istoku, a nebo je bez oblaka. Boja ističe iz sveta sve dok sve čvrsto ne poprimi preliv sivog. Džeremi zastaje, osvrće se ka seoskoj kući gde vidi Gejl kako priprema večeru u kuhinji osvetljenoj fenjerom. Može da oseti njen blagi dodir uma; ona sluša.

Robi? Čuješ li me? Da porazgovaramo.

Čuje se iznenadni lepet vrabaca u ambaru i Džeremi poskakuje. Osmehuje se, odmahuje glavom, hvata nižu granu trešnjevog stabla i oslanja se o nju, sa bradom na nadlanicama. Dole, kraj rečice, smrkava se i on može da vidi kako svici trepere na crnoj pozadini. *Sve je ovo iz naših sećanja? Naš pogled na svet?*

Tišina, osim zvukova insekata i blagog žubora rečice. Gore, prve zvezde se pojavljuju između tamnih geometrija granja stabla.

"Robi", kaže Džeremi naglas, "ako želiš da razgovaraš sa nama, društvo bi nam dobro došlo." To je samo delimično tačno, ali Džeremi ne pokušava da sakrije deo koji to poriče. Niti poriče duboko pitanje koje leži ispod svih njihovih drugih misli kao mogući zemljotres: *Šta čovek da radi kada Bog koji ga je stvorio umire?*

Džeremi stoji u voćnjaku sve dok ne nastane mrkli mrak, oslanja se o granu, posmatra kako se pojavljuju zvezde i čeka glas koji ne dolazi. Konačno, Gejl ga poziva unutra i on se vraća uzbrdo na večeru.

"Mislim", kaže Gejl, dok dovršavaju kafu, "da znam zbog čega se Džekob ubio."

Džeremi pažljivo spušta šoljicu i posvećuje joj punu pažnju, očekujući navalu njenih misli koje će srasti u jezik.

"Mislim da to ima neke veze sa našim razgovorom one noći kada smo večerali u Durgan Parku", kaže Gejl. "One noći pošto je nad nama izvršio MR skeniranje."

Džeremi se seća večere i najvećeg dela razgovora, ali upoređuje svoja sećanja sa Gejlinim. *Prostorni skok*, odašilje mu ona.

"Prostorni skok? Šta je to?"

Sećaš se da smo Džekob i ja razgovarali o knjizi Zvezde su mi odredište Alfreda Bestera?

Džeremi odmahuje glavom iako istovremeno deli njeno sećanje na to. *O SF romanu?*

Naučnofantastičnom. ispravlja ga Gejl automatski.

On pokušava da se seti. *Da, sećam se otprilike. Kako se ispostavilo, i ti i on bili ste SF zaluđenici. Ali kakve veze 'prostorni skok' ima sa bilo čime... to je bila neka vrsta teleportacije u stilu 'Podigni me zrakom, Skoti', zar ne?*

Gejl odnosi nekoliko sudova do sudopere i briše ih. Naslanja se na radnu površinu i prekršta ruke. "Ne", kaže ona, i u glasu joj je prisutan pomalo odbrambeni ton koji uvek koristi kada raspravlja o naučnoj fantastici ili religiji, "nije to bilo u stilu 'Podigni me zrakom, Skoti.' Bila je to priča o čoveku koji je naučio da sam sebe teleportuje..."

Pod 'teleportacijom' podrazumevaš trenutno šibanje s jednog mesta na drugo, zar ne, malena? Pa, moraš da znaš da je to nemoguće koliko i sve drugo u...

"Da, da", kaže Gejl, prenebregavši ga. "Bester je ličnu teleportaciju nazvao prostornim skokom... ali Džekob i ja nismo razgovarali zaista o prostornom skoku, već samo o tome kako je pisac predstavio da su ljudi to naučili da rade."

Džeremi se zavaljuje u stolicu i srkuće kafu. *U redu, slušam.*

"Pa, mislim da je zamisao bila u tome što su imali laboratoriju na nekakvom asteroidu ili tako nešto, i naučnici su pokušavali da ustanove mogu li ljudi da izvode prostorni skok. Ispostavilo se da ne mogu..."

Hej, sjajno, odašilje Džeremi, uz sliku keza Češirskog mačka, vratimo nauku u naučnu fantastiku, a?

"Umukni, Džeri. U svakom slučaju, opiti nisu bili uspešni, ali onda je došlo do požara ili

nekakve katastrofe u zatvorenom delu laboratorije, a taj tehničar ili koji je već đavo bio, naprosto se teleportovao napolje... izvršio prostorni skok na bezbedno mesto."

Svi bismo želeli da je život tako jednostavan. On pokušava da prikrije sećanja na to kako se verao uz zamrznuti leš dok mu se gospoj'ca Morgan približavala sa psima i sačmaricom.

Gejl se usredsređuje. "Ne, zamisao je bila da mnogi ljudi poseduju sposobnost za prostorni skok, ali samo jedna osoba među hiljadu može da je koristi, i to kada joj je život u krajnjoj opasnosti. I tako naučnici pripremaju te opite..."

Džeremi vidi opite. *Isuse. Prislanjali su napunjene pištolje subjektima uz glave i stiskali obarač, pošto su im saopštili da je prostorni skok jedini način da umaknu? Državna Akademija Nauka imala bi štošta da kaže povodom takve metodologije, malena.*

Gejl odmahuje glavom. *Ono o čemu smo Džekob i ja razgovarali, Džeri, jeste kako određene stvari proizlaze samo iz očajničkih situacija poput takvih. Tada je on počeo da govori o talasima verovatnoće i Everetovom drveću, a ja nisam više mogla da ga pratim. Ali sećam se da je rekao da bi to bilo nalik na krajnji opit sa dva proreza. Zbog toga me je zanimalo o čemu ste razgovarali kada smo se vraćali kući vozom... o alternativnim stvarnostima i svim tim stvarima...*

Džeremi ustaje tako brzo da obara stolicu na pod iza sebe. On to ne primećuje. "Zaboga, malena, Džekob se nije ubio iz pukog očajanja. On je pokušao da izvrši vremenski skok."

Ali rekao si da je teleportacija nemoguća.

"Ne teleportacija..." On počinje da korača, da trlja obraz. Onda pretura po ladicima-svaštari i izvlači penkalo, uspravlja stolicu, dovlači je do Gejline i počinje da skicira na salveti. "Sećaš se ovog dijagrama? Pokazao sam ti ga neposredno posle svoje prve analize Džekobovih podataka."

Gejl spušta pogled na naškrabano drvo sa granama koje se iznova granaju. *Ne, ja... oh, da, ona zamisao o paralelnim svetovima koja je nekom matematičaru pala na pamet. Rekla sam ti da je to stara zamisao u naučnoj fantastici.*

"Ovo nisu paralelni svetovi", kaže Džeremi, dok i dalje škraba grane koje izviru iz grana, "to su varijante verovatnoće na kojima je Hju Everet radio tokom pedesetih godina kako bi dao razumnije objašnjenje kopenhagenskog tumačenja. Vidiš, kada vršiš opit sa dva proreza i gledaš na to kao Everet bez nedirnutih paradoksa kvantne mehanike, svi razdvojeni elementi superpozicije stanja povinuju se talasnoj jednačini uz potpunu ravnodušnost prema aktuelnosti drugih elemenata..." On škraba jednačine kraj drveta.

Hej! Čekaj. Uspori. Misli rečima.

Džeremi spušta penkalo i ponovo trlja obraz. "Džekob mi je pisao o svojoj teoriji grananja stvarnosti..."

Poput onih tvojih talasa verovatnoće? Da smo svi kao serferi na kresti istog talasa zato što nam se mozgovi sudaraju sa istim talasnim frontovima, ili tako nešto?

"Da. To je bilo moje tumačenje. Bila je to jedina teorija koja je objašnjavala zašto su svi ti različiti holografski talasni frontovi... svi ti različiti umovi... videli uglavnom istu stvarnost. Drugim rečima, mene je zanimalo zbog čega svi mi vidimo kako ista čestica ili talas prolazi kroz isti prorez. Ali, dok sam se ja zanimao za mikro-svetu, Džekob je želeo da govori o makro-svetu..."

Mojsije, Gandi, Isus i Njutn, ponudi mu Gejl, sređujući zbrku njegovih misli. *Ajnštajn, Frojd i Buda.*

"Da." Džeremi još škraba jednačine po salveti, ali ne obraća pažnju na ono što piše. "Džekob je smatrao da je u istoriji postojalo nekoliko ljudi - on ih je nazivao krajnjim perceptivcima - nekoliko ljudi čije su nove vizije o fizičkim zakonima, moralnim zakonima, ili bilo čemu drugome bile tako sveobuhvatne i moćne da su suštinski izazivale pomeranje paradigme za čitavu ljudsku rasu."

Ali mi znamo da do pomeranja paradigme dolazi sa velikim, novim zamislima, Džeri.

Ne, ne, malena. Džekob nije smatrao da je ovo samo pomeranje perspektive. Bio je uveren da um koji može da zamisli tako veliko pomeranje stvarnosti može doslovno da menja vasionu... da primorava fizičke zakone da se menjaju tako da budu u skladu sa novom opštom percepcijom.

Gejl se mršti. "Hoćeš da kažeš da Njutnovska fizika nije dejstvovala pre Njutna? Ili relativnost pre Ajnštajna? Ilim prava meditacija pre Bude?"

Nešto tako. Seme je bilo tu, ali sveukupni plan nije bio na mestu sve dok se neki veliki um nije usredsredio na njega... Džeremi napušta jezik i počinje sve to da vidi u matematičkim dijagramima. Nejasni atraktori Kolmogorova koji se uvijaju kao neverovatno složeni kablovi od optičkih vlakana, prenoseći svoju poruku haosa dok se čvorići ostrva rezonanci klasičnih kvaziperiodičnih linearnih funkcija gnezde kao majušno seme u supstanci nekolabirane verovatnoće.

Gejl shvata. Hoda ka stolu na nogama koje klecaju i sručuje se u stolicu. "Džejkob... njegova opsednutost Holokostom... njegovom porodicom..."

Džeremi joj dodiruje ruku. "Moja pretpostavka je da je pokušavao da se potpuno usredsredi na svet u kome se Holokost nikada nije dogodio. Pištolj za njega nije bio samo oruđe smrti, bio je sredstvo kojim je mogao na silu da izvede opit. Bio je to neksus verovatnoće... krajnji čin posmatranja prilikom opita sa dva proreza."

Gejlina šaka sklapa se oko njegove. *Da li je izveo... prostorni skok? Da li je otišao na jednu od tih drugih grana? Negde gde je njegova porodica još živa?*

"Ne", šapuće Džeremi. On dodiruje naškrabani dijagram drhtavim prstom. "Vidiš, grane se nikada ne ukrštaju... nema načina da se pređe sa jedne na drugu. Elektron A nikada ne može da postane Elektron B, već samo da 'stvori' drugi elektron. Džejkob je umro." I dok oseća kovitlac Gejline tuge, on to blokira zbog nove misli koja mu pada na um. Za trenutak je silovitost te zamisli tako moćna da se postavlja između njih poput štita uma.

Šta? zahteva Gejl da zna.

Džejkob je to znao, šalje joj on, dok mu misli naviru gotovo prebrzo da bi ih uobličio. Znao je da ne može da otputuje u zasebnu superpozicionu stvarnost Everetove grane... recimo, u svet gde se Holokost nikada nije dogodio... ali mogao bi da postoji tamo.

Gejl vrti glavom. ??????

Džeremi je grabi za mišice. *Vidiš, malena, mogao bi da postoji tamo. Ako je njegova usredsređenost bila potpuna... sveobuhvatna... onda je on mogao u toj mikrosekundi pre nego što mu je metak oduzeo um da dovede Everetovu protiv-stvarnost u postojanje. A ta grana... Džeremi zabada prst nasumce u granu na svom dijagramu. Ta grana bi mogla da sadrži i njega u sebi... i njegovu porodicu koja je umrla u Holokostu... i sve te milione drugih.*

"I njegovu kćer, Rebeku?" kaže Gejl tiho. "Ili njegovu drugu ženu? One su bile deo njegove... naše stvarnosti zahvaljujući Holokostu."

Džeremi oseća vrtoglavicu. Odlazi do sudopere da natoči čašu vode. "Ne znam", kaže konačno. "Naprosto ne znam. Ali Džejkob mora da je mislio da je tako."

Džeri, kakav je to um potreban da... šta si ono rekao? ...obuhvati čitavu protiv-stvarnost? Da li je ijedna osoba u stanju to da učini?

On zastaje. Iako zna za Gejlin otpor prema religijskim metaforama, ipak mora da pokuša da joj objasni pomoću jedne od njih. *Možda je upravo to bilo ono što se desilo u Getsemanskom Vrtu, malena. A možda čak i u Rajskom Vrtu.*

Ne oseća blesak gneva kojim Gejl obično odgovara na neku religijsku zamisao. Umesto toga, oseća veliko pomeranje u njenom mišljenju dok se ona susreće sa dubokom religijskom istinom lišenom besmislenosti vere koje bi joj zasmetale. Prvi put u životu Gejl deli malo strahopoštovanja svojih roditelja prema duhovnom potencijalu vasiona.

Džeri, deli ona sa njim mentalnim šapatom, bajka o Rajskom Vrtu... nije bilo važno zabranjeno voće, niti uviđanje greha koji ono treba da predstavlja... već Drvo! Drvo Života upravo je to... tvoje drvo verovatnoće... Džejkbove grane stvarnosti! Majka je uvek navodila Isusove reči, kada je ovaj rekao: 'Kuća moga Oca ima mnogo soba...' Svetovi bez kraja.

Neko vreme ne razgovaraju niti dele dodir uma. Oboje hodaju sami sa svojim mislima. Oboje su sanjivi, ali ni jedno ni drugo ne žele još da odu u postelju. Gase svetlost u fenjeru i izlaze napolje da bi se neko vreme ljuljali na ljuljašci prednje verande, da bi slušali Gernisavijen kako

prede sa svog mesta na Gejlinom krilu i da posmatraju kako zvezde gore iznad obronka na istoku.

45. OČI KOJE NE SMEM SRESTI U SNOVIMA

Sutradan nose izletnički ručak na obalu, zaobilaze Veliki Tobogan kako bi se spustili na plažu severno od prethodnog mesta. Nebo je besprekorno plavo i veoma je toplo. Gernisavijen se probudila iz svog podnevnog dremeža da bi se zapiljila u njih sanjivim, nezainteresovanim očima, i nije pokazala ni najmanje zanimanja za to da im pravi društvo. Ostavili su je sa naredbom da čuva kuću. Kaliko-mačka je trepnula na njihovo blesavljenje.

Posle ručka, Džeremi izjavljuje da će poslušati savet svoje majke da sačeka jedan sat pre nego što uđe u vodu, ali Gejl mu se smeje i trči u talase. "Danas je toplo!" više mu ona sa udaljenosti od četrdeset stopa. "*Stvarno.*"

"Aha, nego šta je", dovikuje joj Džeremi, ali više ne želi da drema. Ustaje, skida gaćice i polazi prema njoj.

NE!!!

Prasak se prolama sa neba, iz zemlje, sa mora. Obara Džeremija u talase i gura Gejlinu glavu pod vodu. Ona mlatara rukama, pljuska kako bi se dokopala plićaka i puzi dahćući iz talasa koji se povlače.

NE!!!

Džeremi se tetura po vlažnom pesku ka Gejl, podiže je i drži je da bi je zaštitio od iznenadne silovitosti. Vetar urla oko njih i baca pesak stotinu stopa u vazduh. Nebo se uvija, nabire kao zgužvani čaršav na užetu na jakom vetru i menja boju iz plave, preko limun-žute do mrtvački sive. Džeremi i dalje drži Gejl dok oboje padaju na kolena, a more se valja dalje od njih u džinovskoj oseci i ostavlja suvu, mrtvu zemlju tamo odakle se povlači. Zemlja se naginje i pomera oko njih. Munje sevaju duž obzorja.

NE!!! MOLIM!

Najednom, dina više nema, litica više nema, a more koje se povlačilo nestalo je. Tamo gde se nalazilo sekund ranije, jednolična ravnica soli sada se proteže u beskonačnost. Nebo nastavlja da poprma sve tamnije i tamnije prelive sive boje.

Na istoku, nešto iznenada seva, kao da se sunce ponovo rađa. Ne, shvataju Džeremi i Gejl, svetlost se kreće. Nešto prelazi preko pustoši ka njima.

Ponovo ustaju. Gejl hoće da se odvoji od njega, ali Džeremi je čvrsto drži. Nemaju kuda da beže. Plaža, planina i litice iza njih nestale su... tu je samo pustoš koja se u svim pravcima proteže u beskonačnost... a svetlost se kreće preko mrtve zemlje ka njima.

Zračenje je sve jače, pomera se, blešti zracima od kojih oboje žmire i štite oči. Vazduh miriše na ozon, a dlačice na rukama im se kostreše.

Džeremi i Gejl shvataju da su pognuti prema buktinji čiste svetlosti kao prema snažnom vetru. Senke im skaču šezdeset stopa iza njih, a svetlost im udara o tela kao udarni talas posle atomske eksplozije. Kroz prste gledaju kako se sjaj približava i rastapa u dvostruku priliku jedva vidljivu kroz koronu.

To je ljudska prilika koja je opkoračila veliku zver. Kada bi bog zaista došao na zemlju, odabrao bi upravo ovaj savršeni oblik. Zver koju bog jaše nerazaznatljiva je, ali osim sopstvene korone svetlosti zrači... toplotom, mekoćom, beskrajnom utehom.

Robi je pred njima, visoko na leđima svog mede.

PREVIŠE SLAB! NE MOGU DA ZADRŽIM

Bog nije navikao da se ograničava jezikom, ali trudi se. Svaki slog pogađa Gejl i Džeremija kao električna struja mozak.

Džeremi pokušava da posegne umom, ali u tome nema nikakve svrhe. Jednom je u Haverfordu otišao sa nekim studentom koji je obećavao u koloseum gde se pripremao rok koncert. Stajao je ispred gomile zvučnika na skelama kada su isprobali pojačala u punoj snazi. Ovo je mnogo gore od toga.

Stoje na ravnoj, mrežastoj poljani. Obzorja ne postoje. Odozgo ih prekrivaju slojevi providnog, sivo obojenog ništavila kao hladni nabori plastičnog pokrova. Beli rubovi uskovitlane magle približavaju im se sada iz svih pravaca. Jedina svetlost dopire od apolonske prilike pred njima. Džeremi okreće glavu kako bi osmotrio napredovanje magle; što dodirne, to izbriše.

"Džeri, šta..." viče Gejl iznad sve jačeg vetra koji im guši dodir umova.

Najednom ih Robijeve misli ponovo pogađaju fizičkom silinom. Odustao je od pokušaja da ih izrazi jezikom i preplavljuje ih kaskada slika. Vizuelne i zvučne slike malo su iskrivljene, pogrešnih boja i ovenčane oreolom čuđenja i novine oko srži jada. Džeremi i Gejl posrću od njihove žestine.

bela soba
puls mašine
sunce na čaršavima
ubod igle
kretanje glasova i obličja
struja koja vuče, vuče, vuče

Sa slikama dolazi i emocionalni gornji sloj, gotovo neizdrživ zbog silovitosti oštre poput noža: otkriće, usamljenost, kraj usamljenosti, čuđenje, premor, ljubav, tuga, tuga, tuga.

Gejl se obazire prestravljena dok magla ključa i pruža pipke ka njima. Opkoljava boga koji jaše i već mu prikriva blistavost.

Gejl oslanja lice uz lice svoga muža. *Zaboga, zašto ovo radi? Zašto ne može da nas ostavi na miru?*

Džeremi pojačava svoje misli iznad rike koja vlada svuda oko njih. *Dodirni ga! Dosegni ga!*

Oni koračaju napred zajedno i Gejl pruža drhtavu ruku. Magla zaklanja sve osim korone koja bleđi. Ona se trza od električnog udara kada joj se šaka stopi sa sjajem, ali ne povlači ruku.

Zaboga, Džeri, on je obična beba. Preplašeno dete.

Džeremi pruža ruku sve dok njih troje ne uspostave kružni dodir. *On umire, Gejl. Držao me je ovde protivеći se strašnim silama... borio se da nas zadrži zajedno, ali ja ne mogu da ostanem.*

Previše je slab da me zadrži... ne može više da se opire.

Džeri!

Džeremi se odmiče, prekida krug. *Ako se još malo zadržim, sve ću nas uništiti.* Pomislivši to, on stupa bliže i dodiruje Gejlin obraz. Gejl uviđa šta on namerava i počinje da se protivi, ali on je privlači bliže i žestoko je grli. Oboje osećaju Robija kao deo njihovog zagrljaja, dok Džeremijev dodir uma pojačava zagrljaj, dodajući mu sve prelive osećanja koje ni ljudski dodir ni ljudski jezik ne mogu da prenesu u potpunosti.

Onda se odguruje od oboje i okreće kako ne bi stigao da se predomisli. Magla ga okružuje gotovo trenutno. U jednoj sekundi Robi se vidi samo kao sve slabiji sjaj u beloj izmaglici, apolonsko dete koje se drži za vrat svog mede, Gejl jedva nešto više od senke koja maše kraj njega, a onda oni nestaju i Džeremi uranja dublje u hladnu belinu.

Pet koraka u maglu i ne može da vidi ništa, čak ni sopstveno telo.

Još tri koraka i tle se gubi ispod njega.

Onda pada.

46. PADA SENKA

Soba je bila bela, krevet je bio beo, a prozori su bili pravougaonici bele svetlosti. Sa monitora negde izvan vidokruga čuli su se elektronski odjeci njegovog bila.

Bremen zastenja i pomeri glavu.

Pod nosom mu je šištalala plastična cev sa kiseonikom. Boca za infuziju hvatala je svetlost i mogao je da vidi modrice na mišici iznad mesta gde je igla bila skrivena pod gazom. Bremenovo telo i lobanja sastojali su se od jednog ogromnog, integrisanog bola.

Lekari su bili u belom. Oči su mu odbijale da se dovedu u žižu kako treba, pa su oni i dalje bili jedva nešto više od belih mrlja sa glasovima.

"Baš ste nas naplašili", reče jedna bela mrlja sa ženskim glasom. *Pet dana potpuno ravnog EEG, začu se oštiji glas njenih misli kroz njegov razrovani štit uma. Da smo bili u stanju da pronađemo najbližeg rođaka, odavno bismo te isključili sa sistema za održavanje života. Prokletu čudno.*

"Kako se sada osećate?" upita mrlja sa glasom jednog od lekara. "Postoji li neko koga možemo da pozovemo u vaše ime?" *Bolje da javimo policiji da je gospodine Bremen izišao iz onoga za šta smo im rekli da je gotovo sigurno nepovratna koma. Neće on nikuda neko vreme, ali bolje da kažem onom detektivu... kako mu beše ime?*

Bremen zastenja i pokuša da progovori. Zvuci nisu značili ništa čak ni njemu samom.

Lekarska mrlja je otišla, ali bela mrlja koja je predstavljala ženu prišla je bliže, učinila nešto sa njegovim prekrivačem i podesila mu infuziju. "Imali smo veoma, veoma mnogo sreće, gospodine Bremen. Taj potres mozga mora da je bio mnogo ozbiljniji nego što je iko pretpostavljao. Ali sada smo dobro, još nekoliko dana ovde u intenzivnoj nezi i..."

Bremen pročisti grlo i pokuša ponovo. "Još živ?"

Mrlja se nagnu bliže, dovoljno da može gotovo da joj razabere crte lica. Mirisala je na kapi protiv kašlja. "Pa naravno da smo još živi. Sad kad je najgore prošlo, možemo da se nadamo..."

"Robi", zastruga Bremen kroz grlo tako bolno da je mogao da zamisli kakve su mu sve cevi na silu gurali kroz njega. "Dečak... u mojoj sobi... ranije. Da li je još živ?"

Mrlja zastade, a onda poče delotvorno da mu priteže prekrivače. Glas joj je bio lak, gotovo šaljiv. "Oh, da, ne treba da brinete za tog mališana. Baš mu je fino. Treba da brinemo o sebi ako mislimo da nam bude bolje. E sad, postoji li neko koga biste želeli da pozovemo... iz ličnih razloga, ili zbog osiguranja?"

A evo šta je pomislila u sekundi pre nego što je progovorila: *Robi? Slepi, retardirani klinac u 726? On je u mnogo dubljoj komi nego što si bio ti, druškane. Doktor Mekmartri kaže da je oštećenje mozga bilo previše ekstenzivno... unutrašnje povrede predugo neležene. Čak i na respiratoru, ne veruju da će potrajati duže od nekoliko sati. Možda i nekoliko dana, ako jedno dete ne bude imalo sreće.*

Mrlja nastavi da govori i postavlja prijateljska pitanja, ali Bremen okrenu lice prema belom zidu i zatvori oči.

Krenuo je na kratko putovanje u ranim jutarnjim časovima kada su hodnici bili mračni i nemi, izuzev povremenog šuštanja suknje bolničarke ili tihog, grčevitog stenjanja pacijenata. Kretao se polako, povremeno se hvatao za obloženu ogradu duž zida kako bi se pridržao. Dvaput je ušao u zamračene sobe kada su meki koraci cipela bolničarki sa gumenim đonovima zaškripali ka njemu. Stepenište je bilo teško; nekoliko puta morao je da se nagne preko metalne ograde kako bi se otriasao crnih tačkica koje su mu plivale na rubu vidokruga.

Robi se nalazio u sobi koju je Bremen nekada delio sa njim, ali dete je sada bilo samo izuzev mašina sistema za održavanje života koje su ga okruživale kao metalni lešinari. Obojena svetla treperela su na raznim monitorima, a LED diode nemo su svetlucale same za sebe. Zgrčeno i pomalo zaudarajuće telo ležalo je sklupčano u fetusni položaj, ručnih zglobova iskrivljenih pod krutim uglovima, prstiju raširenih na čaršavima vlažnim od znoja. Robijeva glava bila je okrenuta naviše, a oči su mu bile poluotvorene i slepe. Još izubijane usne blago su mu drhtale dok

je disao u brzim, isprekidanim naletima.

Bremen je mogao da oseti da on umire.

Seo je na krevet, drhteći. Gustina noći oko njih bila je opipljiva. Negde napolju, sirena je odjekivala praznim ulicama, a onda zamrla u tišini. Daleko niz hodnik oglasi se zvonce i tihi koraci se udaljiše.

Bremen blago položi dlan na Robijev obraz. Mogao je da oseti koliko je mek.

Mogao bih ponovo da pokušam. Da im se pridružim u pustoši Robijevog sveta. Da budem sa njima na kraju.

Bremen dodirnu teme izobličene glave, nežno, gotovo sa poštovanjem. Prsti su mu drhtali.

Mogao bih da pokušam da ih izbavim. Da ih pustim da mi se pridruže.

On udahnu i priguši stenjanje. Šaka mu obuhvati Robijevu lobanju kao u blagoslovu. *Gde da mi se pridruže? Kao talasni frontovi sećanja u mom mozgu? Da ih sahranim tamo onako kako sam shranio Gejl? Da ih nosim kroz moj život kao bezdušne, slepe, neme homunkuluse... i da čekam na novo čudo poput Robija da nam ponudi dom?*

Obrazi su mu najednom bili vlažni i on ih grubo obrisa nadlanicom slobodne ruke, otirući suze kako bi mogao da vidi. Robijeva prava crna kosa štrčala je između Bremenovih prstiju u komičnim pramenovima. Bremen pogleda jastuk koji je pao sa strane. Mogao je tu da okonča sve za njih, sada, tako da dvoje ljudi koje voli ne ostanu više nasukani u toj umirućoj pustoši. *Talasni frontovi kolabiraju dok sve verovatnoće bivaju otkazane. Smrt sinusnih talasa u složenom plesu.* Mogao je da ode do prozora i pridruži im se nekoliko sekundi kasnije.

Bremen se najednom priseti dela neke pesme koju mu je Gejl pročitala pre više godina, čak pre nego što su se i venčali. Nije bio siguran ko je bio pesnik... Eliot, možda. Sećao se samo delića pesme:

Oči nisu tu
 Tu očiju nema
 U ovoj dolini umirućih zvezda
 U ovoj šupljoj dolini
 Ova slomljena vilica naših izgubljenih kraljevstava

Na ovom poslednjem sastajalištu
 Pipamo skupa
 Izbegavamo govor
 Okupljeni na ovoj plaži nabujale reke

Nevidni, osim ako
 Oči ponovo se ne pojave
 Kao stalna zvezda
 Mnogolisna ruža
 Kraljevstva sumraka gde smrt vlada
 Samo sa nadom
 Praznih ljudi
 Bremen dodirnu Robijev obraz poslednji put, šapnu im nešto oboma i iziđe iz sobe.

47. OVAKO SVET SKONČAVA

Bremenu je trebalo tri dana i tri noći vožnje da stažistinim 'Volvoom' stigne od Sen Luisa do Istočne obale. Morao je često da parkira na drumskim odmorištima duž međudržavnog, previše iscrpljen da nastavi, previše opsednut da zaspi. Bredli je imao samo tri stotine dolara u novčaniku kada je Bremen otvorio njegovu kasetu, ali to je bilo više nego dovoljno za benzin. Bremen nije jeo za vreme putovanja.

Most Bendžamina Frenklina kojim se izlazilo iz Filija bio je gotovo prazan dok ga je on

prelazio sat pre osvita. Dvostruka traka auto-puta kroz Nju Džersi bila je tiha. Bremen bi povremeno malo spustio štit uma, ali uvek bi se trgao i ponovo ga podigao pred rikom neurograje koja bi ga preplavila.

Još ne.

Zatreptao je očima da otkloni bol migrene i usredsredio se na vožnju, povremeno pogledavajući kasetu u kolima i razmišljajući o zamotuljku prekrivenom krpama koji se tamo nalazio. Bilo je to na odmorištu negde u Indijani... ili možda u Ohaju... kada se kraj njega zaustavio kamionet iz kojeg je neki čovečuljak žućkastog lica odjurio u toalet. Bremen se trgao od oblaka gneva i nepoverenja koji je okruživao tog čoveka, ali osmehnuo se kada se ovaj izgubio iz vidokruga.

Pištolj kalibra 38 bio je sakriven pod sedištem vozača. Izgledao je gotovo isto kao oružje koje je Bremen bacio u močvaru Floride. Pod sedištom je bilo dodatnih metaka, ali Bremen ih je ostavio. Onaj jedan u burencetu biće sasvim dovoljan.

Sunce još nije izišlo, ali jutarnje svetlo bledele je iznad krovova kada se odvezao na Long Bič Ajlend i krenuo drumom severno, ka svetioniku Barnegat. Parkirao se blizu svetionika, stavio revolver u smeđu kesu i pažljivo zaključao kola. Ostavio je cedulju sa Bredlijevim imenom i adresom pod brisačem vetrobrana.

Pesak je još bio hladan kada mu je prekrpio vrhove patika. Plaža je bila pusta. Bremen sede u podnožje niske dine tako da može da vidi vodu.

Onda skinu košulju, spusti je pažljivo na pesak iza sebe i izvadi pištolj iz kese. Bio je lakši nego što ga se sećao i slabo je mirisao na ulje.

Nikakav čarobni štapić. Nikakvo sredstvo za čudesa. Samo potpuni kraj matematički savršenog unutrašnjeg plesa. Ako postoji bilo šta drugo, Gejl, dušo, moraćeš da mi pomogneš da to pronađem.

Bremen spusti štit uma.

Bol miliona nesvrhovitih misli zari mu se iza očiju kao vrh šila za led. Štit uma diže mu se automatski, kao i prvi put kada je razabrao svoju sposobnost, da bi otupio buku, ublažio bol.

Bremen spusti barijeru i zadrža je spuštenu dok je ona pokušavala da ga zaštiti. Prvi put u životu, Džeremi Bremen u potpunosti se otvorio prema bolu, prema svetlu koji ga je nanosio i prema bezbrojnim glasovima koji su dozivali u svojim krugovima izdvojenosti.

Gejl. On pozva nju i dete, ali nije mogao da ih oseti, nije mogao da čuje njihove glasove dok ga je veliki hor šibao kao džinovski vetar. Da bi ih prihvatio, moraće da ih prihvati sve.

Bremen podiže pištolj, prisloni cev uz lobanju i zategnu udarač. Bilo je malo trenja. Prst mu se obavi oko obarača.

Svi krugovi pakla i pustoši koje je pretrpeo.

Sve sitne pakosti, odvrtni porivi, samotni poroci, opake misli. Svo nasilje, izdaja, pohlepa i sebičnost.

Bremen pusti da to protiče kroz njega, oko njega i iz njega. Potraži jedan glas u kakofoniji koja se sada uzdizala oko njega sve dok nije zapretila da ispuni vasionu. Bol je bio neizdrživ, neverovatan.

I najednom, kroz lavinu bola-buke, začu se šapat drugih glasova, glasova koji su Bremenu bili uskraćeni tokom njegovog dugog silaska kroz psihički pakao. Bili su to blagi glasovi razuma i saosećanja, ohrabrujući glasovi roditelja koji pomažu svojoj deci pri prvim koracima, nadom ispunjeni glasovi muškaraca i žena dobre volje koji - iako daleko od toga da su savršena ljudska bića - svaki dan provode u pokušajima da budu bolje osobe nego što su ih priroda i odgoj stvorili.

Čak su i ti tihi glasovi nosili svoj teret bola: bola zbog kompromisa koje je život nalagao, bola zbog misli o sopstvenoj smrtnosti i isuviše pretećoj smrtnosti njihove dece, bola zbog trpljenja nadmenosti svih onih koji su voljno nanosili bol, nalik na one koje je Bremen susretao na svojim putovanjima i konačni, neizbežni bol zbog sigurnosti gubitka čak i usred svih zadovoljstava koje je život nudio kao mogućnost opstanka.

Ali ti tihi glasovi - uključujući i Gejlin glas, Robijev glas - davali su Bremenu nekakvu

kompasnu tačku u tami. Usredsredio se na to da ih čuje iako su bleđeli i davili se u kakofoniji haosa i povređenosti oko njih.

Bremen shvati da mora da se preda bolnim povcima upomoć kako bi pronašao tiše glasove. Moraće da sve to primi u sebe, upije, proguta kao neku pričest sa rubovima od oštrice brijača.

Cev pištolja bila je hladni krug na njegovoj slepoočnici. Prst mu je bio stegnut oko zakrivljenja obarača.

Neurobol bio je potpuno nezamisliv, izvan svakog ranijeg iskustva. Bremen ga prihvati. Voljno. Uze ga i propusti kroz sebe, otvori mu se što šire može.

Džeremi Bremen nije video kako se sunce rađa pred njim. Njegov sluh u potpunosti je nestao. Poruke straha i premora iz njegovog tela nisu bile registrovane; sve veći pritisak na obaraču postao je daleka, zaboravljena stvar. Usredsredio se sa dovoljno siline da pomera predmete, da mrvči cigle, da zaustavi ptice u letu. U toj najkraćoj mogućoj milisekundi imao je izbor talasnog fronta ili čestice, izbor postojanja koje će prihvatiti. Svet je vrištao na njega u pet milijardi bolom ispunjenih glasova zahtevajući da ga sasluša, pet milijardi izgubljene dece želelo je da bude zagrljeno, i on se otvori dovoljno široko da ih zagrlji sve.

Bremen stisnu obarač.

48. JER TVOJ JE ŽIVOT JE TVOJ

Uz plažu dolazi devojčica u tamnom kostimu koji joj je već dve sezone premali. Trčala je duž ruba vlažnog i utabanog peska, ali sada zastaje dok se sunce rađa i oslobađa mora.

Pažnja joj je usmerena na vodu dok ova zadirkuje zemlju klizećim maženjem, a onda se povlači, i ona se približava da pleše sa talasima. Osunčane noge nose je do same ivice okeana sveta, a onda ponovo natrag u nemom, ali savršeno koreografisanom baletu.

Najednom se trza od zvuka pucnja.

Najednom se trza od...

Najednom se trza od vriska galebova. Skrenute pažnje, ona prekida ples i talasi joj se razbijaju oko nožnih članaka uz hladni šok likovanja.

Iznad nje galebovi poniru, ponovo uzleću i obrću se ka zapadu, dok im krila hvataju buktanje osvita. Devojčica izvodi piruete i gleda ih dok joj slana raspršena voda zadirkuje kosu i prska joj lice. Ona žmiri, blago briše oči kako ne bi u njih utrljala so i zastaje da posmatra tri prilike koje se pomaljavu iza dina, gore, uz plažu. Čini se da muškarac, žena i prelepo dete između njih nemaju na sebi kupaće kostime, ali dovoljno su daleko i njene oči dovoljno su zamucene morskou vodom da devojčica ne može da bude sigurna. *Može* da vidi da se drže za ruke.

Devojčica nastavlja svoj valcer sa morem, dok iza nje, žmireći malo u čistoj, oštroj svetlosti jutra, Džeremi, Gejl i Robi posmatraju rađanje sunca kroz novootvorene oči.